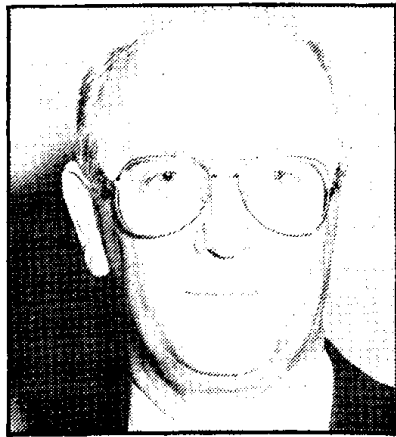

Op zoek naar
democratie
PAGINA 5

Kiezen burgemeester
niet zo verstandig
PAGINA 7

'Wereld-aidsdag
een goede zaak'
PAGINA 18

● Jos Vaessen

Vaessen met FIM
in vuurlinie
PAGINA 23

Wij Jacobs evenknie
van Johan Cruijff
PAGINA 24

Arie Haan weer
thuis in Luik
PAGINA 24

Zelfs de
doden worden
bestolen
PAGINA 25

Wat deed
AWACS in de
Golfoorlog?
PAGINA 27

Denkwijzer
PAGINA 29

● Ook op begraafplaatsen wordt gestolen.

Een monnik in
de senaat
PAGINA 29

Gelovigen nog in
meerderheid
PAGINA 31

Reageerbuis-
baby is
gelukstreffer
PAGINA 35

Verloedering flats
snel aanpakken
PAGINA 39

Anja Winter
tevreden met MCW
PAGINA 43

Programma's voor
het weekeinde
PAGINA 45 en 47

Vakbonden vinden voorstel van Raad van Bestuur volstrekt onaanvaardbaar Gedwongen ontslagen bij DSM

Spreiding van vakanties ook in lente en herfst

DEN HAAG - De regering heeft het advies van de Commissie Vakantiespreiding overgenomen waarin wordt voorgesteld om ook de herfst- en de voorjaarsvakantie te spreiden. Staatssecretaris Wallage (Onderwijs) zal verder onderzoeken of snipperdagen in het onderwijs kunnen worden ingevoerd. Het kabinet heeft hiertoe gisteren besloten. Het kabinet handhaaft de spreidingsperiode van de zomervakantie van negen weken, waarbij de vakantie voor het basisonderwijs zes weken bedraagt. Voor het voortgezet onderwijs geldt zeven weken. De huidige indeling in drie regio's wordt gehandhaafd. Wat het invoeren van snipperdagen voor leerlingen in het onderwijs betreft stelt de Commissie een twee jaar durend experiment voor. Over de aard en opzet van het experiment zal Wallage met de Tweede Kamer overleggen.

Van onze redactie economie

HEERLEN - DSM sluit - buiten het vertrekplan voor 58-plussers - ook gedwongen ontslagen voor ander personeel niet meer uit. Het chemiebedrijf wil in het sociaal plan bij de huidige groot-scheepse reorganisatie de mogelijkheid openhouden om - als uiterste maatregel - personeel op straat te zetten. Dit tot grote woede van de Unie BLHP en Industriebond FNV. Die stellen als alternatief een vermindering van het ouderontslag voor.

Gedwongen ontslagen om reorganisatiedenen zijn in de geschiedenis van het Limburgse chemiebedrijf nog niet eerder voorgekomen. Over het aantal ontslagen dat DSM in petto heeft, is nog niets bekend. Dat hangt af van diverse andere maatregelen die het concern eerst wil treffen om het teveel aan personeel weg te werken.

Frans Hol van de Unie BLHP noemt het plan van DSM 'volstrekt onacceptabel'. Hij stelt dat de raad van bestuur van DSM in oktober blijkbaar iedereen een rad voor de ogen heeft gedraaid door te beloven dat er geen gedwongen ontslagen zouden vallen.

Herplaatsing

De bonden bespraken gisteren met de directie van DSM Limburg bv het concept-sociaal plan voor de reorganisatie. Het bedrijf meent dat er minstens 1200 mensen teveel op de loonlijst staan: 600 tot 700 staffunctionarissen en minimaal 700 in de fabrieken. Om zoveel mogelijk mensen intern te kunnen herplaatsen zal er voorlopig zo weinig mogelijk nieuw personeel worden aangenomen. DSM gaat er verder vanuit dat meer mensen hun heil bij een ander bedrijf zoeken, waardoor de herplaatsingsmogelijkheid toeneemt.

Verder wil DSM meer gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers overhevelen naar het aan het bedrijf gelieerde Fonds voor Sociale Instellingen.

Belangrijkste maatregel is echter het ontslag van werknemers van 58 jaar en ouder, waarbij DSM de werkloosheidsuitkering wil aanvullen.

Outplacement

Voor de resterende 'boventaligen' wil DSM 'outplacement' regelen. Een gespecialiseerd bureau zoekt dan voor werknemers ander werk buiten DSM. Wordt dat werk niet binnen een bepaalde tijd gevonden dan wil DSM overgaan tot ontslag.

De vakbonden vinden dit concept sociaal plan volstrekt onacceptabel. Voor Henk Walravens van de Industriebond FNV is outplacement al uit den boze, want dat komt toch neer op het wegsturen van personeel. Ontslag is al helemaal niet bespreekbaar. Als alternatief stelt hij voor om de 'ouderentregeling' uit te breiden van 58-plussers naar 55-plussers.

Ook de Unie BLHP ziet liever een verlaging van de leeftijd voor de 'ouderentregeling'. Hij stelt een uitbreiding voor tot 57-jarigen. DSM voelt daar vooralsnog niks voor.

● De zeemeermin oefende gisteren alvast voor de Europese Top in Maastricht.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Van onze correspondent

MAASTRICHT - Een fraaie blonde zeemeermin zal tijdens de top in Maastricht het buffet sieren van café Klinkers in Maastricht. Het café heeft Denemarken geadopteerd en volgens de uitbaters is 'een zeemeermin voor Denemarken wat een Eiffeltoren voor Frankrijk en het Vrijheidsbeeld voor Amerika is'.

De 16-jarige Aiko Hamane uit Maastricht zal tijdens de top vier avonden als zeemeermin haringhapjes met Akavit serveren. De jongedame, die

een Duits en een Amerikaans paspoort heeft en Japanse voorouders is een leerlinge van het Sint-Maartenscollege in de provinciehoofdstad. „Ik heb meteen ja gezegd op het idee van de kok, prachtig toch!”

De eigenaren Klinkers van het café hebben de afgelopen zomervakantie afgestemd op de adoptie van Denemarken. Vijf dagen zijn ze naar Kopenhagen geweest om de sfeer van het land te proeven. „Hoewel het land niet populair is, is de vakantie ontzettend meegevallen. Ideeën hebben we in elk geval opgedaan”, zegt Mireille Klinkers.

(ADVERTENTIE)

INTERIEURVERZORGING
FRANS EURLINGS BV

VALKENBURGERWEG 43 VOERENDAAL TEL. 045-751212

(ADVERTENTIE)

Dinéphone
06-8348

Met de KERST thuis dineren zonder de gehele dag in de keuken te staan? Bel nu voor de speciale KERSTFOLDER. Vraag ook naar de stamppotten en wildgerechten!

(ADVERTENTIE)

HOUD
LIMBURG
BOVEN
GRONDS

ALLEEN VANDAAG!!!

Speelgoed o.a. race-auto's, brandweerauto's, tractors etc.
GEEN 14,90 of 16,90NU **3,95**

Beauty-case iets moois
GEEN 49,50NU **29,75**

Setjes zeep in leuke doos
GEEN 12,90NU **5,95**

NERGENS BETER, NERGENS GOEDKOPER

**HENDRIKS
TEXTIEL**

GIGANTISCH GROOT IN KWALITEIT EN LAGE PRIJZEN!

Heerlen, Schelsberg 88, tel. 045-721124
Sittard, Brugstraat 1, tel. 046-515656

Veel voordeliger in
klassieke en
moderne verlichting

Licht-Studio
2000

Heerlen
Spoorsingel 1A
Tel. 045-729735

Vlaming Grootjans informatie België

BRUSSEL - Koning Boudewijn van België heeft gisteren de liberale Vlaming Frans Grootjans met een informatie-opdracht belast. Grootjans, die minister van Staat is, heeft de opdracht aanvaard. De 69-jarige Grootjans is onder meer minister van Onderwijs en minister van Financiën geweest.

limburgs agblad

de duidelijke krant

Nú twee weken gratis

Ja, die duidelijke krant wil ik hebben!
Noteer mij als abonnee.

Naam:

Adres:

Postcode/woonplaats:

Telefoon: (voor controle bezorging)

giro/banknummer:

De eerste twee weken ontvang ik de krant gratis.

Daarna betaal ik O per kwartaal f 79,20 O per maand f 26,40

Stuur mij O de machtiging voor automatisch betalen,

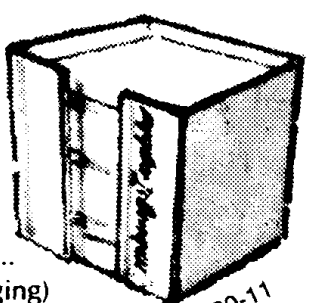
Ik ontvang dan de handige, fraaie memo-kubus.

O een acceptgirokaart

De afgelopen drie maanden heb ik geen L.D. (proef-jabonnement gehad. Deze bon in open enveloppe zonder postzegel zenden naar:

Limburgs Dagblad,
Antwoordnummer 46, 6400 VB Heerlen

of bel gratis 06-0229911

VFX

En...
elke dag
voor 7 uur
in de bus

8 710404 400017

PIET KERKHOF
unisex sweatshirt
div. kleuren
M, L, XL

17,50

WEEK Weth. Sangersstraat 57
in Winkelcentrum Makado
Tel. 046-370444

Limburgse proef met
'open leren' mislukt

...Dicht' lukt ook niet...

'What's happening II' morgen van start

exposities

● HEERLEN

Stadsgalerij Heerlen, Raadhuisplein 19. Suzan Drumm en Piet Dirkx. Tm 12/1, open di t/m vr 11-17 uur, za en zo 14-17 uur.

● HOENSBROEK

Fotogalerie 68, Poortgebouw v/h kasteel. Fototentoonstelling van Lucia Radochonska. Tm 31/12, open ma t/m vr 10-12 uur en 13.30-17 uur, za en zo 13.30-17 uur.

● LANDGRAAF

Galerie Gaudi, Hereweg 83. Expositie van Rijnhard Schregardus en Leendert Buij. Van 7/12 tm 19/1, open do t/m zo van 10-17 uur. Eastern European Art Gallery, Baanstraat 127. Bulgarese kunst. Tm 31/12, open wo t/m vr 11-19 uur, za 11-17 uur en zo 13-18 uur.

● MAASTRICHT

Natuurhistorisch Museum, De Bosqueplein 6-7. Expositie van Theike, tussen licht en schaduw. Van 1/12 tm 22, open ma t/m vr 10-12.30 uur en 13.30-17 uur, za en zo 14-17 uur. Galerie Anna van den Besselaar, Tafelstraat 6a. Expositie van Henk Fonville en Lydia Schröder. Tm 30/12, open van do t/m zo 13-17.30 uur. Galerie Wanda Reiff, Rechtstraat 43. Tentoonstelling van Jan Knap en Nicola de Maria. Tm 22/12, open di t/m za van 11-17 uur. Bonnetmuseum, Dominkerkplein 5. Expositie 'Hemel & Aarde'. Werelden van verbeelding. Tm 23/2. Galerie Artisan, Grote Gracht 43. Expositie van Wil Jungschelegier en Math van Kampen. Tm 28/12, open di t/m za van 13.30-17.30 uur. Artfort, St. Annalaan 23. Expositie 'Maastrichtse Kunstenaars NU'. Tm 28/12, open ma t/m vr van 10-17 uur, za van 10-16 uur. Galerie Fah, Brusselsestraat 80. Expositie van Willy Welter. Tm 29/11, open van vr t/m zo van 13-17 uur. Galerie Simera, Bogaardenstraat 40b. Expositie van Brewer, Clevis, Jovanovic en Van Soest. Tm 28/12, open wo t/m za 13.30-18 uur. Galerie Schuurth & van Noorden, Rechtstraat 64. Expositie van Hans Mutters. Tm 15/12, open do t/m za van 14-18 uur. Galerie In Situ, Aylvalaan 10. Expositie van Arno van der Mark. Tm 31/12, open wo t/m za 14-18 uur. Galerie Dis, Tafelstraat 28. Expositie van Antina Verboom. Tm 22/12, open wo t/m zo van 13-18 uur. Galerie Felix, Wijcker Brugstraat 16. Expositie van Toon Tieland en Johan Traarbach. Van 30/11. Galerie Fah, Brusselsestraat 80. Tentoonstelling van Charles Nihoul. Van 1/12 tm 6/1, open vr t/m zo van 13-17 uur. Galerie Amarna, Rechtstraat 84. Thema-tentoonstelling 'De vier elementen', water, vuur, aarde en lucht. Van 30/11 tm 4/1 1992, open di t/m vr 11-18 uur, do tot 21 uur en za 11-17 uur.

● VAALS

Museum 'de Kopermolen', Von Clermontplein 11. Keramische objecten van Frans Lagro. Tm 3/1 1992, open di t/m zo 14-17 uur.

● SCHIMMERT

Galerie Hof van Oensel, Haagstraat 5. Expositie van Henk Fonville en Jo Ramakers. Tm 30/12, open do t/m zo 14-17 uur.

● SITTARD

Kunstcentrum 'De Melkfabriek', Leyenbroekerweg 113a. Expositie eerste deel 'What's happening', 12 landen, 38 kunstenaars, 20 disciplines. International multidisciplinary art festival. Tweede deel 1/12 tm 15/12, open iedere vr, za en zo van 14-18 uur. Kritzaedhuis, Rosmolenstraat 2. Expositie van Agnes Bomers, Ad van Campenhout, Geert van de Camp, Paul de Nooijer en Marian Plug. Tm 8/12, open di en vr 10-17 uur, za en zo 14-17 uur. Galerie Zabawa, Agricolastraat 152. Expositie van René Reyners. Tm 23/12, open wo do vr en zo van 14-17 uur.

● LIMBRICHT

Limburgs Volkskundig Centrum, Allee 1a. Tentoonstelling. Elk huisje had een kruisje. Tm 9/2, geopend di t/m vr 13-17 en za en zo 14-17 uur. Exlibrisgalerie Kasteel Limbricht, Allee 1. Tentoonstelling van internationale inzendingen voor de Johan Schwencke-prijs en rozenexlibris. Tm 19/1 1992, open van di t/m zo van af 14 uur.

● ROERMOND

Galerie Ruelle, Kleine Kemp 3. Expositie Tom Bogaard. Tm 8/12, open za en zo van 14-17 uur. Gemeentemuseum Roermond, Andersonweg 4. Schilderijen en aquarellen van Gard van Wegberg. Van 30/11 tm 5/1 1992, open di t/m vr 11-17 uur en za en zo van 14-17 uur. Galerie Wansink, Neerstraat 76. Tentoonstelling 'Contrasten'. Tm 22/12, open wo t/m za 11-17 uur en zo 14-17 uur.

SITTARD - 'What's happening', het internationale multidisciplinair beeldende-kunsthedenfestival, begint morgen aan zijn tweede deel. Morgenmiddag zal directeur Alexander van Grevenstein van het Bonnefantenmuseum vanaf 14.30 uur een inleiding houden in kunstcentrum De Melkfabriek aan de Leyenbroekerweg 113a in Sittard. Daar is tot en met 15 december ook de expositie te zien met werk van diverse Europese kunstenaars.

Het Sittardse festival, dat is georganiseerd door het kunstenaarsinitiatief 'Artists on the road', staat in het teken van Europa 92. Meer dan achtendertig kunstenaars en kunstenaarsgroepen uit twaalf landen tonen hun werk. Tevens doen zij in de cataloguskrant uitspraken over deze historische gebeurtenis. 'Artists on the road' wil enerzijds laten zien wat er zich zoal afspeelt op het

● Tekening van Renee Bouws, te zien in De Melkfabriek.

gebied van de beeldende kunst in Europa, anderzijds een bijdrage leveren aan een discussie stimuleren omtrent het thema eenwording. Diversiteit in internationaliteit en disciplines is daarbij uitgangspunt.

Zo zijn er de volgende kunstdisciplines te zien: beeldhouwkunst, schilderkunst, copy art, land art, performance, concept art, press art, cartoon, theater, installaties, fotografie, underground strip, geluidsobjecten, boek art, mail art, assemblage, politieke kunst, audiovisuele kunst, film en grafiek.

De Duitse Siglinde Kallnbach en de Engelse Constantine Ferreo zullen morgenmiddag performances geven.

'What's happening', part II is elke vrijdag, zaterdag en zondag geopend van 14.00 tot 18.00 uur.

René Reynders' spel met geometrische vormen

DOOR PIETER DEFESCHE

SITTARD - Galerie Zabawa in Sittard heeft geen introductie meer. Zij levert haar bijdrage aan het culturele klimaat van de Westelijke Mijnstreek al sinds jaren. Eerst vanuit Ophoven, nu vanuit een huis-met-tuin in een rij met uitzicht op het stadspark. Een woonhuis, de witte deur open, groot raam zonder gordijnen, maar een woonhuis. Misschien heeft het daarmee te maken dat de selectie van exposanten geschiedt op basis van een persoonlijke relatie. „Wij moeten er wel iets mee hebben,” verklaart Carla Zabawa. Zij bedoelt dat ze affiniteit moet hebben met de kunst en vrouwen in de integriteit van de maker.

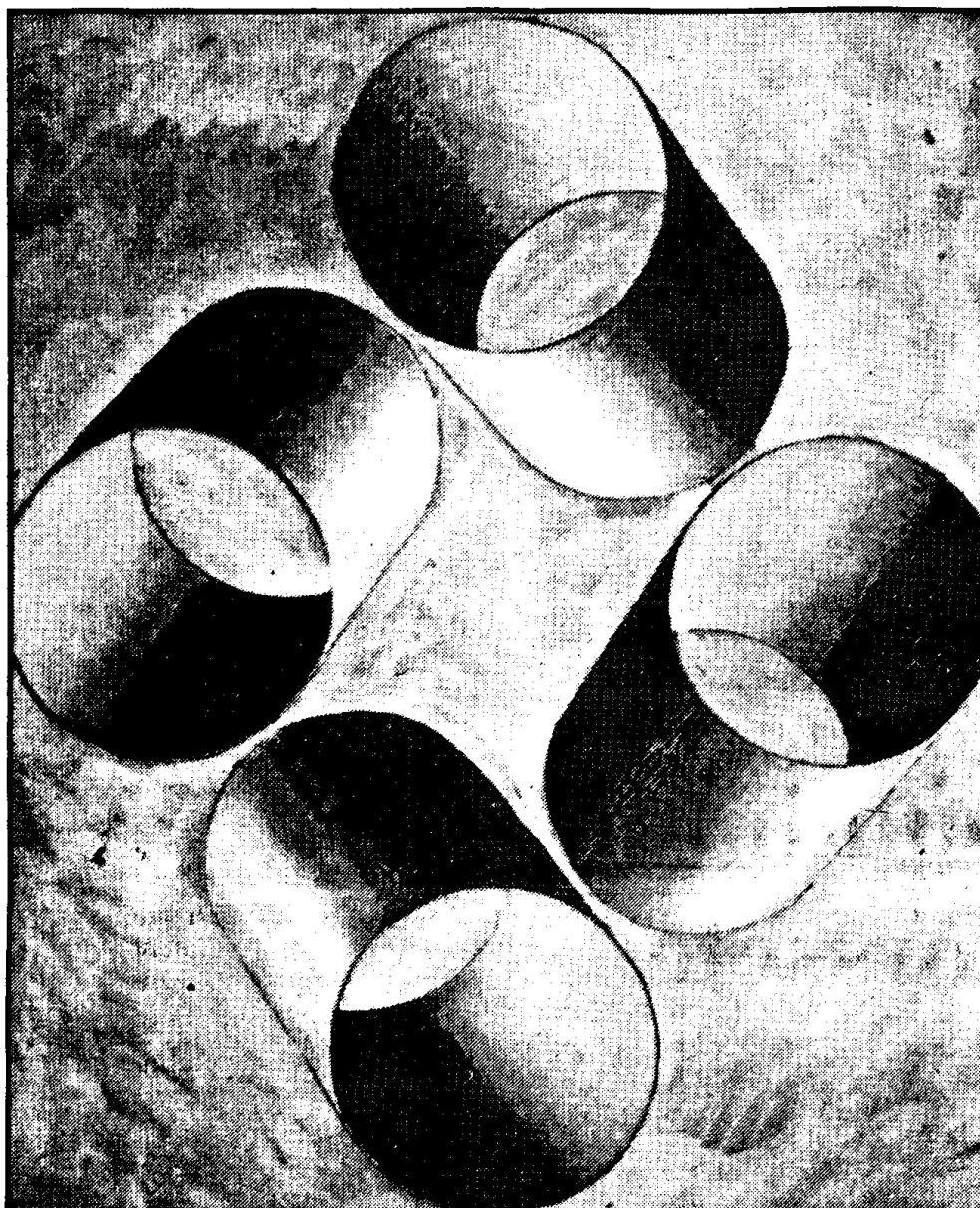
Een kunstenaar die er exposeert is geen zakenrelatie maar gast. En als gast komt hij niets te kort aan zorg en aandacht. Het huis staat hem over twee verdiepingen ter beschikking; het drukwerk, de presentatie getuigen van genegenheid. Het contact blijft vaak jarenlang in stand op basis van vriendschap.

Gast op het ogenblik is René Reyners, 38, geboren in Herten, wonend en werkend in Maastricht. Hij is sedert tien jaar als kunstenaar in het openbare leven en exposeert eerder bij Zabawa, maar ook in het museum van Weert, het Bassin in Maastricht, bij Wanda Reiff, in Oostende en zover als Brisbane, Australië.

Gaten

Reynders is aan de Maastrichtse stadsacademie en aan de Jan van Eyck-academie opgeleid. Zijn eerste liefde was niet de autonome schilderkunst, maar de fotografie. Hij is er nog steeds mee doende, maar het registreren met de optiek van een camera blijkt hem niet te geven wat hij zoekt. Ofschoon: het onderzoek van kijkgedrag dat in zijn schilderkunst voortdurend aan de orde is, zal zeker daardoor zijn in gang gezet.

René Reyners toont bij Zabawa

● Zonder titel, 1991, van René Reyners, te zien in galerie Zabawa.

zestien schilderijen, groot en klein, van een heel eigen signatuur. Zij zijn meestal opgebouwd uit geometrische motieven, balken, kegels, cirkels en cilinders, tonen soms optische merkwaardigheden, die doen denken aan de experimenten van de graficus Escher. Het perspectief is aanwezig - de weergave van objecten is uiterst plastisch, met licht en schaduwpartijen - en tegelijk ontbreekt het: er zijn geen verkortingen en er is geen verdwijnpunt.

Wat de voorkant lijkt van een tui-melende kubus, blijkt bij een volgende oog-opslag de achterkant. Het effect van ruimte wordt ook te weergebracht door het - ook door anderen beproefde - suggereren van gaten, elders door het schilderen

van schijven die zich door het niets bewegen als hemellichamen.

Naast de vindingrijkheid van zijn procedé valt er een verrassende zorgvuldigheid te bespeuren in de schilderijtechniek: er wordt eindeloos geschuurd en gelegeerd totdat een oppervlak wordt verkregen, meestal op linnen geplakt op paneel, dat haast archaisch aandoet.

Het wordt ook vaak als een kostbaarheid verpakt achter glas in een verdiepte lijst: een hangende vitrine.

Romantisch

De romantische uitstraling van zijn toch meest op basis van kubussen

verkreten figuratie ontstaat ook wel door het binnensluiten van organische vormen: een gestileerde bloem of een klassieke vaas. Er is zelfs een schilderij dat uitgaande van een kubus, waarvan de ribben zijn aangegeven, door warmte en een veelheid van kleuren en vormen, associaties wekt met oosterse verbeeldingen, een exotische droomwereld. Men kan zich hier voorstellen dat Reyners zich ooit aangetrokken heeft gevoeld tot de kunst van surrealistes als Dali.

Niettemin: hij houdt het bij verbeeldingen op mathematische grondslag. „Ik zoek naar wisselwerking tussen vorm en ruimte, een spel met geometrische vormen, herhalingen, spiegelingen.” Een zoektocht op twee sporen: het spel is boeiend, de schildering fraai.

René Reyners; Galerie Zabawa, Sittard, tot 23 december.

(ADVERTENTIE)

Tenson
Melka
Bugatti
Baumier
Garduer
Portobello's
Peter v. Holland
Mc Gregor
New Man

herenmode Lendi

Kouwendestraat 15, Hartje Hoensbroek

K

verder

... is in het Spaans Gouvernement Vrijthof 18 in Maastricht de tentoonstelling 'De gedekte tafel' vanaf 4 december tot en met 15 januari 1992 te zien. Open woensdag van 14-17 uur en donderdag van 10-13 uur en van 14-17 uur. Extra openingstijden op zaterdag 7 en zondag 8 december van 10-17 uur en 9 december van 13-17 uur.

... loopt in de Maastrichtse galerie 'The Gallery' aan het Keizer Karelplein 8b tot en met 1 maart 1992 een expositie van de Italiaanse designer Gaetano Pesce. Open op vrijdag en zaterdag van 14-17 uur.

... kan bij Galerie Fah, Brusselsestraat 80 in Maastricht vanaf morgen tot en met 6 januari de expositie 'Netelig anders' van Charles Nihoul bezichtigd worden. Open van vrijdag tot en met zondag 13-17 uur.

... wordt bij Galerie Amarna, Rechtstraat 84 in Maastricht de tentoonstelling 'De vier elementen' getoond. De exposanten zijn: Cees Post en Anne Rose Regenboog (sieraadontwerp), Martin Reinhardt (interieurobjecten) en Dirk Vanreppen (sieraadontwerp). Tot en met 4 januari. Open dinsdag t/m vrijdag 11-18 uur, donderdag tot 21 uur en zaterdag 11-17 uur.

... toont de kunstenaar Theike zijn werk vanaf morgen tot en met 2 februari 1992 in het Natuurhistorisch Museum Maastricht, De Bosqueplein 6-7. Open maandag t/m vrijdag van 10-12.30 uur en van 13.30-17 uur, zaterdag en zondag van 14-17 uur.

... worden in het Gemeentemuseum Roermond, Andersonweg 4 vanaf vandaag tot en met 5 januari schilderijen en aquarellen getoond van Gard van Wegberg. Open van dinsdag t/m vrijdag 11-17 uur, zaterdag en zondag 14-17 uur.

Kunst rond 'Top'

MAASTRICHT - Rondom de Europese Top in Maastricht zal door Theaterwerkplaats Het Kruis van Bourgondie een kunstmanifestatie worden gebouwd: 'Wachtwoord: Europa'. Europa '92 is het thema van dit kunstdrieliuk, dat bestaat uit een tentoonstelling, een toneelstuk en een cultureel café.

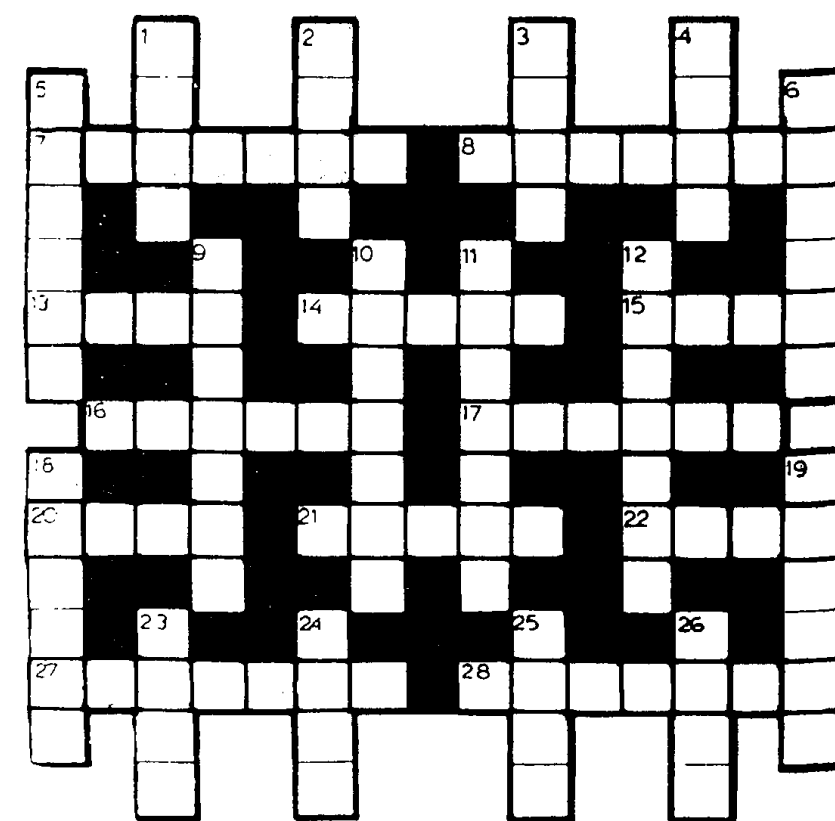
In het gebouw van de theaterwerkplaats, Hoogfrankrijk 27, begint op 7 december de expositie Humanisme. De vaststelling dat het moderne Europese denken bepaald wordt door drie bronnen - het Griekse denken, Rome en het Christendom - ligt ten grondslag aan deze tentoonstelling. Kunstenaars, wetten, werk min of meer direct naar deze bronnen terugvoert, leveren bijdragen: Boosten, Brecht, Breyten Breytenbach, Falken, Jade en Morgan. De tentoonstelling loopt tot en met 21 december en is geopend van dinsdag tot en met zaterdag van 11 tot 17 uur, zondag en maandag van 13 tot 17 uur, tevens 's avonds voor en na de theatervoorstellingen. Die voorstellingen betreffen het toneelstuk 'Gevecht van neger en honden' van Bernard-Marie Koltès, dat op 6 december in een regie van Guido Wevers in première gaat. Het verhaal speelt zich af op een bouwterrein in Afrika, waar een Franse bouwonderneming werkzaam is. Het toneelstuk wordt na de première nog opgevoerd op 7, 9 tot en met 14 en 17 tot en met 21 december. Aanvang steeds 20.30 uur.

Het derde en laatste deel van de triptiek is het cultureel café op 11 december in de Redoutezaal van de Stadsschouwburg.

Oplossing van gisteren

H	A	V	E	R	K	C	E	R	S	T
E	U	L	K	P	O	P	I	E	T	S
N	O	T	A	M	E	T	R	O	K	A
E	C	O	B	I	L	T	O	N	C	D
I	N	I	S	E	S	A	R	I		
Z	E	S	C	A	R	M	T	O	P	E
C	I	F	T	E	P	S	O	I	E	T
C	I	L	L	U	S	I	O	N	I	S
C	H	O	E	F	T	I	E	R	K	T
T	O	R	F	N	U	D	L	R	O	L
C	U	I	T	S	E	I	K	E	R	
A	S	E	T	U	L	B	A	N	D	A
I	T	E	M	L	E	E	S	T	S	N
R	L	O	S	V	E	T	O	O	T	M
A	T	L	A	S	R	K	O	L	E	N

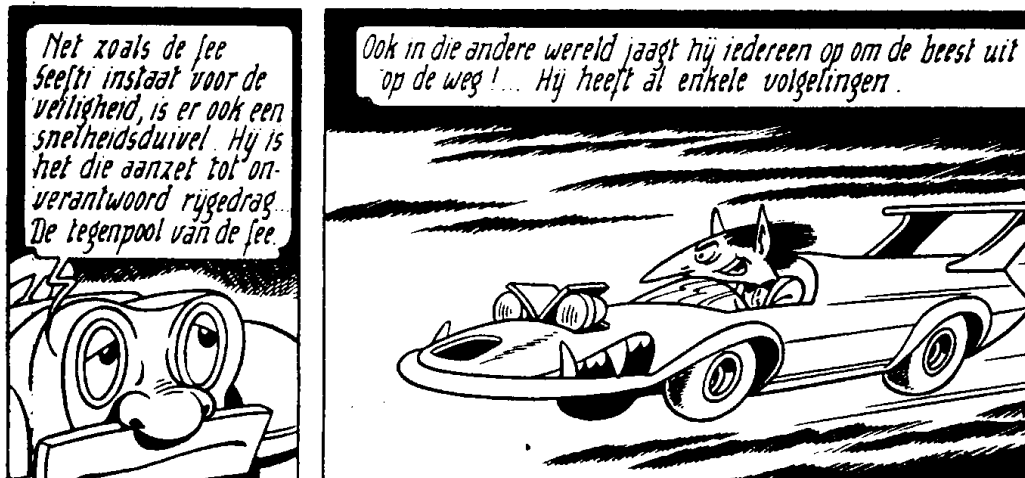
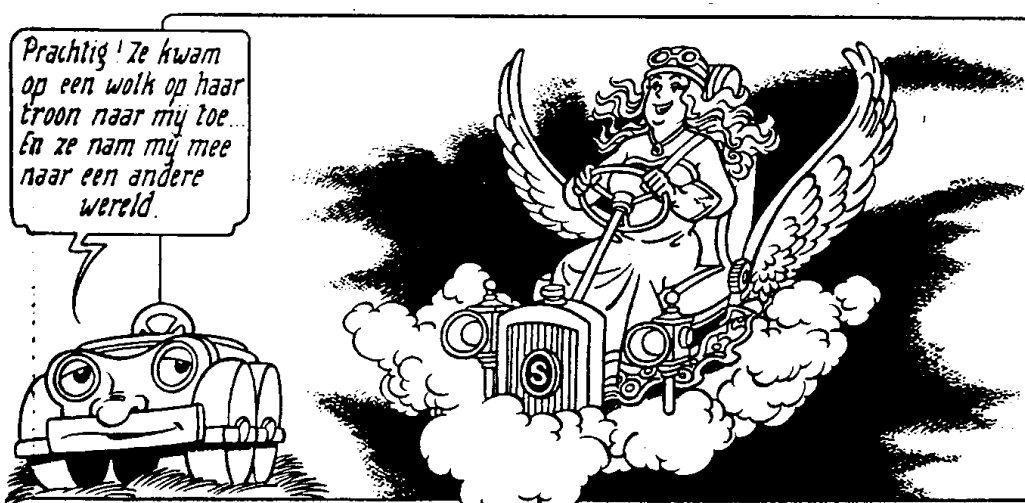
cryptogram

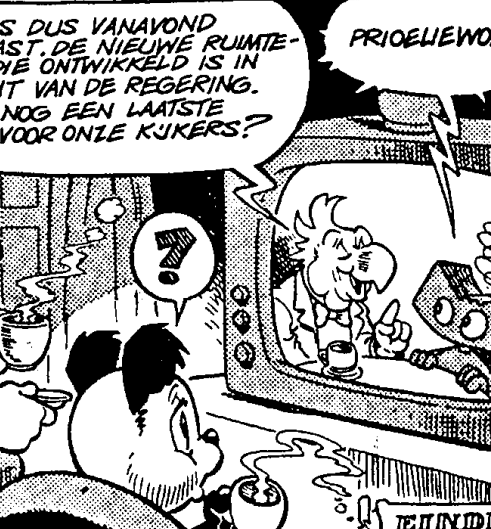
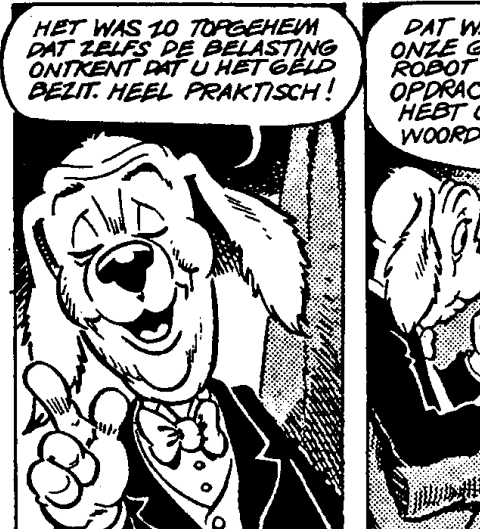
Horizontaal: 7. Het verleden komt gauw op de vlakte; 8. Hoor bij het schaken een buitenlander die het spits afbijt? 13. Een nummerje op de mast met dit meisje; 14. Niet goed bij stem aan het water; 15. wat een zeldzame gein! 16. Een boel knip-knip; 17. Europees ijs; 20. Een dier zwemt anders wat om in de rivier; 21. Bitter voed-sel, krijgt u voor straf; 22. Gastarbeider maar geen werker. Die is anders; 27. Dooi opsmuk; 28. Een boek zonder regels is zonder nut.

Verticaal: 1. Is P aan het druppelen op die plaats? 2. Vooruit, naar het hemellichaam; 3. Wordt dit werk door buitenlanders gedaan? 4. Haring of een lichaamsdeel; 5. Al of niet naakt, er is altijd veel bezoek; 6. Komt men in Londen over de brug met een spel? 9. Donkere tijden; 10. Mager is de jongen in de keuken; 11. daar kunt u het lichaamsdeel van het meisje mee schoonmaken; 12. Iemand een klokkenluidertje te zeggen; 18. Een zending uit een loods; 19. Bij de dierenluis is thee, lach er om; 23. Kan voor bot, veel geluk! 24. Verstandig deuntje; 25. Soms van schuim, soms van een deur, altijd van een muis; 26. Daar heb u 22 in.

de toetootjes

panda en de spelbreker

recept

Elzasser soes met zuurkool en fazant

Benodigdheden voor 4 personen: 500 g zuurkool natuurel, 1 dl appelsap, 1 zoetzure appel, 0,2 dl calvados, 1 dl ongezoete room, 30 g koude boter, per persoon 1/2 fazanteborst, 8 flinke soezen.

Verwarm zuurkool met appelsap en de fijngesneden appel. Braad de fazanteborsten om en om mooi bruin, leg ze op voorverwarmde schaal en houd ze tot het serveren warm. Blus braadvocht af met calvados en giet de room erbij. Laat even inkoken en neem van het vuur. Monteer de saus af door boter-beetje voor beetje toe te voegen, totdat een mooie gladde saus ontstaat. Zet warm weg.

Verwarm fazant voor opdienen goed door. Serveer op warme borden met hierop 2 halve soezen waarover de zuurkool en de in 3 delen getrancheerde fazanteborst wordt verdeeld. Schenk saus erover en dek soezen af met de hoedjes van de soezen. TIP: serveer hierbij als garnituur aardappelpuree met stukjes hazelnoot, warme appelcompote met kaneel en kleine spruitjes.

door huub meijer

UITGEVERSMATTSCHAPPU Limburgs Dagblad B.V.

Directie:
mr. F.A.M. van Hellemond
K.J. Verwer

Hoofdkantoor:
In de Cramer 37
6411 RS Heerlen

Telefoon:
Abonnementen 045-739881
Advertenties 045-739886
Piccolo-advertenties 045-719966

Fax:
Redactie 045-739264
Advertenties 045-739204
Algemeen 045-738384

Telex:
Redactie 56123

Banken:
ABN Bank Heerlen 57 75 35 935
Postbank 10 35 100

Rayonkantoren:
Brunssum 045-256363
Geleen 046-746868
Heerlen-Centrum 045-717719
Kerkrade 045-452932/455506
Maastricht 043-254477
Roermond 04750-18484
Sittard 046-515577
Valkenburg 04406-15045

Abonnementen:
Bij vooruitbetaling te voldoen
per kwartaal f 79,20
per maand f 26,40
losse nummers f 1,50
Bf. 29

BRUSSEL – Bestrijding van armoede moet zo snel mogelijk een van de fundamentele doelstellingen van de Europese Gemeenschap worden. Dat is de mening van het 'Europees Netwerk ter Bestrijding van de Armoede' (EAPN). Volgens deze organisatie zijn er in de EG 55 miljoen mensen die moeten komen met minder dan de helft van het gemiddelde inkomen in hun land.

De EAPN zei dat gisteren op een persconferentie in Brussel. Deze

'Armoede probleem in EG'

organisatie omvat meer dan 80 Europese niet-gouvernementele organisaties die zich het lot van de armen aantrekken. Het 'Europees Netwerk' is in december 1990 in Brussel opgericht. Het bracht gisteren het Europese armoedeprobleem in de publiciteit in verband met de Europese topconferentie die op 9 en 10 december in Maastricht wordt

gehouden.

Quintin Oliver, de voorzitter van het EAPN, zei gisteren dat de armoede in de EG in de afgelopen jaren sterk is toegenomen. In 1985 hadden 44 miljoen Europese burgers de beschikking over minder dan de helft van het gemiddelde inkomen in hun land. Nu zijn er dat 55 miljoen.

De kloof tussen rijk en arm is groter geworden. De Europese Gemeenschap zou veel meer aan armoedebestrijding moeten doen. Daar bestaat wel een programma voor, maar er wordt een bedrag in gestoken dat overeenkomt met slechts 1,05 procent van de Europese landbouwbehoefte, aldus Oliver. Volgens het EAPN moeten de

Europese Gemeenschap en haar lidstaten bij elk politiek en economisch besluit dat ze nemen veel meer rekening houden met wat daarvan de gevolgen zijn voor de zwaksten in de samenleving. Ze moeten de organisaties die zich met de bevolkingsgroep bezig houden veel meer bij het beleid betrekken.

„Armoede ontstaat niet per ongeluk. Armoede is het gevolg van besluiten en politieke keuzes die worden gemaakt,” aldus Oliver.

EG-ministers buigen zich maandag over onafhankelijkheid republiek VS voor erkenning Oekraïne

Van onze redactie buitenland

WASHINGTON – Als de Oekraïne tijdens het referendum morgen stemt voor onafhankelijkheid van Moskou, zal Washington snel overgaan tot erkenning van de op een na machtigste Sovjet-republiek. President George Bush heeft ingestemd met een dergelijke verandering in het Amerikaanse beleid jegens de Sovjetunie. Dit meldde de Amerikaanse krant New York Times gisteren onder aanhaling van regeringsfunctionarissen in Washington.

De EG-ministers van Buitenlandse Zaken zullen zich maandag in Brussel buigen over de verwachte onafhankelijkheidsverklaring van de Oekraïne. De onafhankelijkheidskroon in de Oekraïne loopt hoog op en de verwachting is dat de bevolking zal stemmen voor afscheiding van de Sovjetunie. In dat geval zal Washington de banden met de Oekraïne onmiddellijk aanhalen. Diplomatieke erkenning zal evenwel nog wel op zich laten wachten, misschien enkele weken, aldus de functionarissen.

Washington, dat hoopt een model te stellen voor eventuele toekomstige aanvragen van andere Sovjet-republieken, zal het tijdstip voor de erkenning van de Oekraïne laten afhangen van de snelheid waarmee de republiek de zorg van de VS over de mensenrechtensituatie en de etnische spanningen zal wegnemen.

Verbazing

Het Kremlin heeft ontscheid gereageerd. „Dit bericht is verbazing, te meer daar het komt aan de vooravond van het referendum.” In een korte reactie klaagt de Sovjet-regering over de premature verandering van de Amerikaanse positie ten opzichte van de naar afscheiding strevende republieken en spreekt zij van een niet welkom commentaar op de interne aangelegenheden van de Sovjetunie.

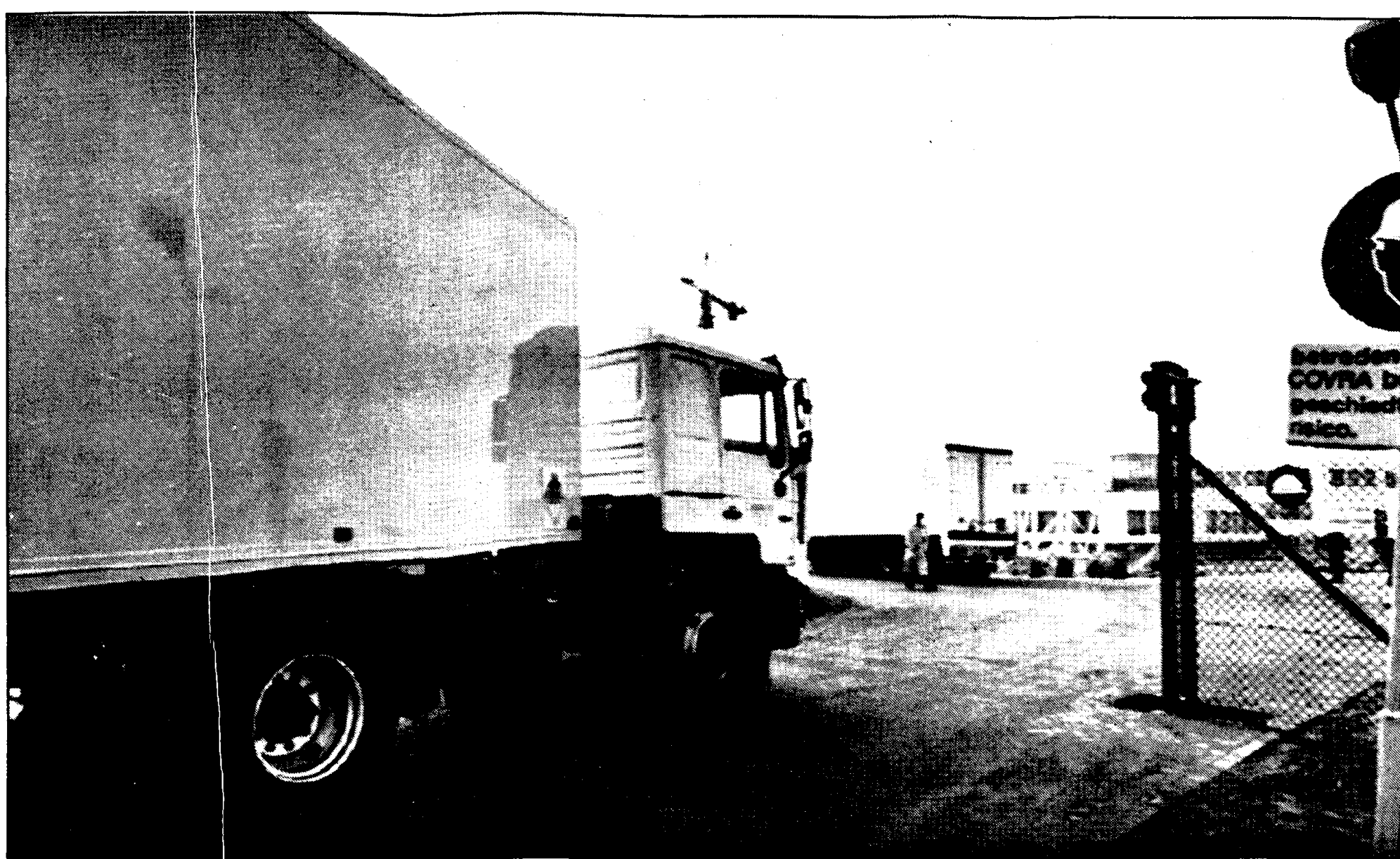
Een snelle erkenning van de Oekraïne door de EG-lidstaten zit er niet in. Waarschijnlijk komt er eerst een verklaring waarin de Twaalf onder meer zullen aandringen op eerlijke en vrije verkiezingen, aldus de woordvoerder.

Verdachte bekend moord bewaker

AMSTERDAM – Een 19-jarige Amsterdammer heeft gisteravond bekend dat hij woensdag een bewaker van de Hema heeft neergestoken. De man werd gistermiddag een door de Amsterdamse politie aangehouden.

De dodelijke steekpartij gebeurde woensdagmiddag in het Hema-filiaal aan het Bijlmerplein in Amsterdam-Zuidoost. Daar probeerde de 27-jarige bewaker een van winkeldiefstal verdachte man aan te houden. Die winkeldief stak de bewaker neer.

De hoofdofficier van justitie in de hoofdstad loofde donderdag een beloning van 25.000 gulden uit voor een tip die zou leiden tot de aanhouding.

● Een vrachtwagen met licht radio-actief afval rijdt het Covra-terrein op in Vlissingen.

Kernafval zonder oponthoud van Petten naar Borssele

Van onze correspondent

PETTEN/VLISSINGEN-OOST – Het transport van licht radio-actief afval van het Noordhollandse Petten naar Borssele in Zeeland is gisteren ongestoord verlopen. De eerste 95 vaten zijn opgeslagen in een nieuwe loods van de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval (COVRA) op het industrieterrein Vliissingen-Oost. Anti-kernenergie-activisten hadden vooraf laten weten het transport te willen blokkeren. Slechts zes actievoerders lieten zich zien bij de poorten van het Covra-complex, maar zij legden de vrachtwagens geen

strobreed in de weg.

Het transport had donderdag van start moeten gaan, maar de dikke mist gooidde roet in het eten. Gisterochtend zag het er in eerste instantie opnieuw somber uit, maar om twaalf uur was de nevel zover opgetrokken dat de vrachtwagens met het afval konden vertrekken. De stoet ging vergezeld van een van de directeuren van de Covra, dr. J. Vrijen. Verder begeleidde directeur prof. ir. H.H. van den Kroonenberg, directeur van de afvalverwerking in Petten, het transport tot aan Alkmaar. Dat is opmerkelijk, want het Energieonder-

zoekscentrum Nederland (ECN) heeft formeel niets met het vervoer van het afval naar Petten te maken. Vrijen toonde zich verbaasd over de aanwezigheid van Van den Kroonenberg.

Van tevoren was aangekondigd dat er geen politie-escorte zou meegaan. De politie was echter tijdens de drie en een half uur durende tocht voortdurend aanwezig met surveillancewagens. Vrijen beschouwde dat niet als vreemd: „Ik vind het niet fair om na alle commotie van de afgelopen weken de chauffeurs de vullende zaakjes te laten opknappen die onderweg zouden kunnen ge-

beuren. In latere transporten zal de politie veel minder begeleiden.”

Vrijen was wel verbaasd over het feit dat geen enkele actievoerder gesignaleerd was. „Het was vandaag bij uitstek een moment om publieciteit te krijgen met acties. Blijkbaar durfden de comités de discussie niet aan.”

De komende tijd zullen dagelijks transporten van de volle opslagloodsen in Petten naar Borssele plaatsvinden. Het gaat daarbij om radioactief besmet afval uit ziekenhuizen, laboratoria, fabrieken en kernenergiecentrales. Met de drie huidige loodsen kan Covra naar verwachting tot de eeuwwisseling toe. Er is op het terrein ruimte voor nieuwe loodsen, ook voor hoog-radioactief afval. Met de bouw daarvan wordt echter zeker niet voor 1994 begonnen. De voorraad die momenteel in Petten ligt, zal één loods in Borssele vullen.

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Het kabinet denkt binnen een maand een besluit te kunnen nemen over de omstreken levering van onderzeeboten aan Taiwan, zonder dat dit tot conflicten met de Volksrepubliek China hoeft te leiden. Daartoe is een oude variant uit de kast gehaald: bouw van de boten op Taiwan zelf met Nederlandse ondersteuning ter plekke. Gedoe rond exportvergunningen kan dan vermeden worden.

In politiek-Den Haag wordt erop gewezen dat de geesten langzamerhand rijp zijn voor een positief besluit over de levering van de boten aan Taiwan. In dit kader zijn ambtenaren van Economische Zaken al enige weken bezig met een inventarisatie van alle voors en tegens van de operatie.

Snel besluit levering duikboten Taiwan

De stand van zaken is nu als volgt. Taiwan dient precies kenbaar te maken wat het land zou willen. Daarna wordt bezien of deze order interessant genoeg is om er iets mee te doen. Vervolgens worden de mogelijkheden daartoe afgetast.

Bij dit laatste onderdeel speelt een enkele jaren geleden tussen de Staat der Nederlanden en de Volksrepubliek China gemaakte afspraak een grote rol. Ons land beloofde China toen geen medewerking te verlenen aan de levering van wapens aan Taiwan.

Vraag is nu tot hoever deze afspraak reikt. Daarover is men het in politiek-Den Haag niet eens. Minister Van den Broek (Buitenlandse Zaken) interpreteert de afspraak zeer eng, zijn collega Andriessen (Economische Zaken) ruim.

Binnen de ruimere interpretatie van de afspraak met China past het plan om Taiwan geen boten vanuit Nederland te leveren, maar de Taiwanse op hun eiland zelf bijstand te verlenen bij de bouw van de boten ter plekke. Daarmee worden formeel immers geen wapens gele-

verd.

In het hele spel is ook de mogelijke reactie van China van belang. Van den Broek en de zijnen willen de relaties met dat land niet op het spel zetten voor een order uit Taiwan. Men vreest ook dat de Chinezen de eerder gemaakte afspraak strikt zullen uitleggen. De bouw van boten op Taiwan met Nederlandse hulp zou in deze optie ook als een schending van de afspraak uitgelegd worden.

Andriessen denkt daar anders over. Hij voorziet een milde reactie van de Chinezen. Bovendien denkt hij dat een eventuele reactie van de Volksrepubliek wel draagbaar kan zijn voor ons land. De schade zou in ieder geval niet groter zijn dan het profijt van de Taiwanese order, zo menen de bewindsman en zijn ambtenaren.

Onzeker

Kroatië staat voor de totale nederlaag. Zowat de helft van het grondgebied van deze deelstaat bevindt zich in handen van de Servische veroveraars. Ruim een half miljoen mensen uit het Joegoslavische oorlogsgebied zijn op de vlucht met achterlating van al hun bezittingen, en Duitsland en Italië hebben te kennen gegeven dat zij spoedig zullen overgaan tot de volkenrechtelijke erkenning van de twee noordelijke republieken. Genscher en De Michelis stellen zich officieel op het standpunt dat de volkeren van Joegoslavië het recht op zelfbeschikking toekomt onder respecting van de bestaande grenzen en van de rechten van de minderheden binnen die grenzen. Bonn en Rome verwachten dat andere Europese landen hun voorbeeld zullen volgen. En terwijl de Joegoslavische kwestie zich moeizaam en bloedig van de ene dag in de andere voortsleept, hoopt VN-baas Perez de Cuellar over enkele dagen de Veiligheidsraad aanbevelingen te kunnen doen over het sturen van een VN-vredesmacht naar de Balkan. Het welslagen van zo'n operatie is evenwel lang niet zeker.

Alles draait om de vraag waar de VN-macht haar posities moet innemen. Als buffer langs de bestaande grenzen? Dat zou de meest logische gang van zaken zijn, maar inmiddels is wel duidelijk dat de Serviërs daar wezenlijk anders over denken. Op vragen van journalisten, donderdagavond na het bezoek van de Griekse premier Mitsotakis aan Belgrado, weigerde de Servische leider Slobodan Milosevic hardnekkig vragen in deze richting te beantwoorden. Er kan geen twiifel over bestaan dat de Serviërs met hun veroveringsdrang in Kroatië, waarvan 'Vukovar', 'Osijek' en andere in de as gelegde steden de meest sprekenae voorbeelden zijn, voldoende feiten hebben willen creëren, nog voordat een VN-macht voet aan wal zet in Joegoslavië en eventuele verdere politieke onderhandelingen over de uiteindelijke ontknoping van het drama op de Balkan op gang komen.

Het ziet er echt niet naar uit dat de Serviërs akkoord zullen gaan met een stationering van blauwhelmen langs de oude, bestaande grenzen, maar wel degelijk als eis zullen stellen dat rekening wordt gehouden met de situatie zoals die is ontstaan door de bezetting van grote delen van Kroatië. Met andere woorden: de Serviërs hebben zich voor een lange periode in de veroverde gebieden geïnstalleerd en zijn niet van plan die zomaar uit handen te geven. Uiteraard is zo iets onaantvaardbaar voor de Kroaten. Daarom moet thans reeds worden gevreesd dat weldra opnieuw een venijnig touwtrekken ontstaat, waarvan de uitkomst niet vaststaat. Vage hoop dus op een wending ten goede.

F.S.

Geen ontslagen KLM bij fusie

DEN HAAG – Er zullen bij de KLM geen ontslagen vallen als gevolg van een eventuele samenwerking met British Airways. Dit verklaarde de president-directeur van de KLM, P. Bouw, gisteren na afloop van een gesprek tussen de top van de luchtvaartonderneming en een kabinetsdelegatie.

„Er is geen sprake van dat samenwerking duizenden arbeidsplaatsen gaat kosten. Integendeel, wij weten heel goed dat de betekenis van de luchtvaart voor de Nederlandse economie heel groot is,” aldus Bouw. Hij zei verder dat de KLM-directie snel een besluit zal nemen over nauwe samenwerking dan wel een fusie met British Airways. De raad van commissarissen van de KLM praat op 5 december over de kwestie.

Historisch politiek overleg van start in Zuid-Afrika

JOHANNESBURG – De regering van Zuid-Afrika, politieke partijen en oppositiegroepen waaronder de anti-apartheidsbeweging ANC, zijn gisteren voorbereidende besprekingen begonnen voor onderhandelingen over de toekomst van het land na de afschaffing van de apartheid. Deze onderhandelingen zouden over drie weken moeten beginnen.

Aan de 'historisch' genoemde bijeenkomst in Johannesburg nemen, afgezien van de regering, 19 partijen en groeperingen deel. Het is voor het eerst in de geschiedenis van het land dat zo'n groot deel van het politieke spectrum van Zuid-Afrika bijeen is.

De enige afwezigen zijn de kleine extreem-linkse zwarte partij AZAPO en blanke extreem-rechts voorstanders van het apartheidssysteem. De Conservatieve Partij is van deze extreem-rechts stroming de voorname exponent.

De 20 deelnemers aan het overleg in Johannesburg dat naar verwachting twee dagen zal duren, moeten het onderling eens worden over plaats, voorzitter, agenda en gastheren van de grote conferentie.

punt uit

Wanbetalers

De overheid zal scherpe maatregelen nemen tegen mensen die de premies voor de volksverzekeringen niet betalen. Het kabinet heeft hiertoe gisteren besloten door akkoord te gaan met het wetsvoorstel schuldige nalatigheid. Door het wetsvoorstel kunnen de belastingdienst en de sociale verzekeringsbank gemakkelijker optreden als verzekerden door eigen schuld nalaten de premies te betalen.

Premier

De premier van de Centraal-aziatische Sovjet-republiek Kirgizië, de 49-jarige Nasirdin Isanov, is gisteren bij een verkeersongeluk om het leven gekomen. Isanov werd vorig jaar tot vice-president gekozen en was sinds februari premier.

Kentekenplaat

Als alles volgens plan verloopt, dan rijden de inwoners van de twaalf EG-lidstaten rond de eeuwwisseling met een Europese kentekenplaat op hun auto. De Alliance Internationale de Tourisme (AIT), waarbij ook de ANWB is aangesloten, ondersteunt het plan voor harmonisatie van de kentekenplaten dat de Europese Commissie onlangs heeft gelanceerd.

Schietpartij

Door een schietpartij in de auto-wasserette bij een pompstation aan de Binckhorstlaan in Den Haag is gistermiddag een 31-jarige Hagenaar gedood. De man overleed op weg naar het ziekenhuis. De dader is bij de politie bekend en wordt gezocht.

TROS

De TROS heft haar radio-poot tijdelijk op als de nieuwe Mediawet niet toestaat dat een omroep commerciële televisie per kabel en tegelijkertijd commerciële radio via de ether brengt. Dat heeft TROS-voorzitter mr. H. Minderop verklaard ten overstaan van het voltallige personeel.

Bus

Een streekbus van de NZH is gisteravond in het Noordhollandse Bergen beschoten. De chauffeur hoorde een doffe dreun en zette de bus stil. Na onderzoek bleek de linkerachterruit verbrijzeld.

Kijkgeld

Het tarief van de omroepbijdrage stijgt met ingang van 1 januari met twee gulden per half jaar. Inclusief de provinciale opslag wordt de halfjaarlijkse bijdrage 86 gulden.

ACTIE JOEGOSLAVIË GIRO 9600 UTRECHT

Uw hulp is nodig! Stort uw bijdrage voor humanitaire hulp aan de slachtoffers van het conflict in Joegoslavië.

Memisa – Mensen in Nood – Nederlandse Rode Kruis Stichting Oecumenische Hulp – Unicef Nederland

Simons verlaagt premies ziektekostenpolis fors

DEN HAAG – Staatssecretaris Simons (Volksgezondheid) is van plan de ziektekostenpremies voor particulier verzekerden die onder de WTZ (Wet Toegang Ziektekostenverzekeringen) vallen, volgend jaar fors te verlagen. Hij heeft dit gisteren meegedeeld aan de Tweede Kamer, die dertig dagen de tijd heeft om op zijn voorstel te reageren.

De maximumpremie voor de standaardpolis gaat met 15,5 procent omlaag van 140 tot 118,30 per maand, evenals die voor 65-plussers met een standaardpakketpolis. Verzekerden onder de 65 gaan voor de standaardpakketpolis 10 procent minder betalen: 153,30 in plaats van 170,30 per maand. De premies gelden per persoon. Kinderen betalen hoogstens de helft.

(ADVERTENTIE)

NIEUWE COLLECTIE PERZISCHE TAPIJEN

- Primitief geknoopte nomadenkleden met traditionele motieven in oude kleuren.
- Fijngeknookte tapijten in zachte tinten.

HUB. DOLS & CO
Staat sinds 1905 garant voor kwaliteit!
 SITTARD MARKT 31 TEL. 046-512605

piccolo's
Limburgs Dagblad
In de Cramer 37, Heerlen
Postbus 3100, 6401 DP Heerlen
Postgiro: 1035100
Bank: ABN 57.75.35.935
Fax: 045-739364

Piccolo's
Over 1 kolom, in kleine letters met een woord in hoofdletters. Minimumhoogte: 10 millimeter. Prijs per millimeter hoogte: f 1,25.
Afwijkende tarieven voor rubrieken: Proficiat en Vermist/Gevoonden f 1,10 per mm, Onroerend Goed en Bedrijven Transacties f 1,70 per mm.

Reuzepiccolo's
Over 1 of 2 kolommen, in 4 mogelijke lettergrootten met minimaal één woord in grotere letter (14-punts). Minimumhoogte: 10 millimeter. Foto's, logo's en illustraties zijn mogelijk. Prijs per millimeter hoogte per kolom: f 1,70.
Advertenties onder nummer: f 7,50.
Bewijsnummers op aanvraag: f 4,75.

Prijzen exclusief 6% BTW. Betaling contant of met de acceptgirokaart die u wordt toegezonden.
Enkele rubrieken UITSLUITEND a contant en met legitimatie.

Telefonisch opgeven
045-719966

Maandag t/m vrijdag 8.30-17.00 uur. Opgeve - in de regel - tot 12.00 uur daags voor plaatsing

Schriftelijk opgeven
Opgeve via de 1e post daags voor plaatsing

Persoonlijk opgeven
Via de balie van onze kantoren maandag t/m vrijdag 8.30-17.00 uur. Voor plaatsing op zaterdag en maandag geldt donderdag 17.00 uur.

Wij kunnen geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor schade van welke aard ook, ontstaan door niet, niet tijdig of onjuist plaatsen van advertenties

Het Limburgs Dagblad wordt dagelijks gelezen door meer dan 250.000 personen van 15 jaar en ouder.
(Bron: Cebuco Summo Scanner)

Personeel aangeboden
6271 CL, huisnr. 3.

KLUSJESMAN biedt zich aan. Br.nr. B-9370, L.D. Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

MEUBELMAKER kan nog werk aannemen. Na 19.00 uur tel. 043-637729.

BANKETBAKKER (V.B.O.B.) biedt zich aan. Telefoon 045-210360.

Personeel gevraagd

Bouwvak personeel

Delmach Bouw Nederland b.v.
zoekt met spoed
Handlangers
(in te zetten bij metselwerkzaamheden)
Ervaring is een vereiste.
Zonder ervaring is het overbodig te solliciteren.
Gelieve telefonisch een afspraak te maken met
Dhr. H.G.J. van der Werf.
Horselstraat 1, 6361 HC Nuth. Tel. 045-252282.

Fa. WGW Bouw. Voor direct
gevr. voor Duitsland MET-
BELAARS, betonmetsel-
werk. Ook colonnes. 045-
231336/230477. Hommer-
terweg 77, Hoensbroek.

Gez. vakbekwame METSE-
LAARS en Timmerli voor
werk in Duitsland. Duits ver-
zekerd, hoog loon. Tijdens
kant.uren: 043-625078 of na
18.00 uur. 045-726876.

Chauveurs

Taxi Kölker ☎ 045-464545
vraagt nette fulltime TAXICHAUFFEUR en een parttime
CHAUFFEUR. Persoonlijk aanmelden na telef. afspraak.

Horeca personeel

Pep per mill
zoekt
Nette Buffethulp
Persoonlijk voorstellen zaterdag en zaterdag tussen
20.00-22.00 uur. Beitel 90, Heerlen.

Nette STUDENT gevr., p.m. 16 tot 19 jr. om te werken op
zaterdagavond. Tevens stu-
dentengedrag v.a. 17 jr.
voor zondagavond van
15.00-21.00 u. Hamburg-
rest. Huppertz Tel. 045-
711129.

Huishoudelijk personeel / Oppas

Gevr. HULP in de huishouding
gevr. voor 20 uur per week
(niet zwart). Soll. tel. 045-
453308.

Gevr. POETSCHULP voor
2-3 uur p.w.k. Tel. 045-
455672.

HULP in de huishouding
gevr. voor 4 uur p. week i.o.
Tel. 045-716712.

OPPAS gevraagd voor 2
jongens (5 en 7 jr.) in Heer-
len-Z. 3 morgens per week
in schoolvak en bij ziekte.
Tel. 045-416303.

Gevr. KINDEROPPAS voor
maandag en vrijdag v.a.
maart, tel. 045-222324,
Hoensbroek

Kantoorpersoneel

Adviesbureau zoekt:
Creative Fiscalist

weike fulltime of parttime op zelfstandige basis opdrachten
wil uitvoeren in Brabant en Limburg.
Voor meer informatie kunt u bellen met telefoonnummer:
033-651556.

Mediabureau zoekt Als u ons voor 12 uur
SECRETARIESSIE op part-
time basis (18 uur per week)
- Kennis van de Duitse taal en
omgang PC zijn belangrijk.
Schriftelijk solliciteren bij De
Vet Media Service, Ottostr.
46, 5100 Aken.

Technisch personeel

Lastraga Equipment bv
Reeweg 116, 6374 BZ Landgraaf
vraagt wegens uitbreiding van haar activiteiten
* **Onderhoudsmonteur**
bekend met electronica en moderne las- en snijtechnieken
* **chauffeur/magazijnmedewerker**
Reacties aan: Postbus 130, 6590 AC Gennepe.

Allround pijpfitters
liefst met kennis van lassen. Rijbewijs vereist.
Ervaren grondwerkers
Rijbewijs noodzakelijk.
J. Daniels BV, Voerendaal. Tel. 045-751591.

Haan Industrial Services
vraagt

**Bankwerkers, sleutelaars,
pijpfitters, montage-medewerkers**
Inl. Dhr. J. Andrien, tel. 04408-2834, privé 04408-2504.

Gevr.: ervaren MONTEUR
voor tweewielersbranche op
korte termijn. Werkplaats
Sittard. Schriftelijk sollicite-
ren: Tweewielerspecialist
Math Salden, Provinciale-
weg 21, 6141 AA Limbricht.

Gevr. ONDERHOUDS-
MONTEUR CV, i.b.v. ver-
eiste diploma's en rijbewijs
BE, ervaring vereist. Haas
BV, Pietersstraat 35, Schae-
sberg. Tel. 045-313786.
Piccolo's in het Limburgs
Dagblad zijn groot in RE-
SULTAAT! Bel: 045-719966.

Medisch pers.

Gevr. TANDARTS-
ASSISTENTE, in dienstver-
band voor ca. 25 uur (3½
dag) m.i.v. jan. '92. Prettige
werkkring, goede beloning.
Alléén schrift. soll. in Ned.,
Duits of Engels aan: Praktijk
Balser, Melatenstr. 56,
D-5100 Aachen.

Uitzendbureau's

Tempo-team Uitzendbureau
zoekt:
Postbesteller
voor het monteren en bezorgen van poststukken en pak-
ketten in de omgeving van Brunssum. De werkzaamheden
vinden plaats in de periode van 10 december tot en met
medio januari. Bent U in het bezit van een fiets en houdt u
van werken in de buitenlucht? Kom dan langs of bel ons.
Informatie: 045-253232, Wilma Smaling
BRUNSSUM, LINDEPLEIN 15

Tempo-Team Uitzendbureau
zoekt:

Boekhoudkundig medew. m/v
voor een relatie in Heerlen. U verricht werkzaamheden op
boekhoudkundig gebied. Daarnaast bent u verantwoordelijk
voor de computersystemen binnen het bedrijf. U hebt
een opleiding op HBO-niveau, een boekhoudkundige ach-
tergrond en een behoorlijke kennis van automatisering.
Tevens zoeken wij een kandidaat die ervaring heeft met
een geautomatiseerde loonadministratie. Deze baan is
voor langere tijd. Hebt u interesse? Kom dan langs of bel
ons.
Informatie: 045-718332, Adriane Keulen.
HEERLEN, OP DE NOBEL 1, AKERSTRAAT
045-465656, Tanja Beentjes
KERKRADE, GRUPELLOSTRAAT 35.

Winkelpersoneel

Wij zoeken per 1 januari (liefst nog eerder)
een enthousiaste
bloembinder - verkoper M/V
Schrift. of tel. reactie's: Bloemenhuis Habets,
Lichtenbergerstr. 49, 6371 AT Landgraaf, tel. 045-324384.

Quattro Mode Sittard
Wij zoeken een enthousiaste
part-time verkoopster
circa 20 uur per week
Voor deze functie is verkoopervaring vereist.
Leeftijd 20-35 jaar.
Bent U geïnteresseerd? Schrijf dan uw sollicitatiebrief met
vermelding van opleiding, ervaring en recente pasfoto naar
Quattro mode, Postbus 193, 6130 AD Sittard

Kaasland
Kerkrade en Schaesberg zkt
Verkoopsters
voor ca. 20 uur p.w.k. tot 18 jr
Tel. 045-310313.

Slagerij Schröder vraagt
part-time VERKOOPSTER
met ervaring. Telef. soll.
045-413432, na 18.00 uur.

Gezocht: WINKELJUFFROUW ge-
vraagd voor slagerij, liefst
met enige ervaring. L. Hu-
ben, Kerkstr. 79, Brunssum.
Tel. 045-252733.

Diversen personeel
Jongerenkoor Ejoko te Echt zoekt m.i.v. 1 jan. 1992
Dirigent m/v
Rep.avond: vrijdag. Inl. Liesbeth Ruyten, 04754-85129.

Gom Schoonhouden
heeft in HEERLEN plaats voor enige
Part-time schoonmakers m/v
De werktijden zijn in de vroege ochtenduren.

Voor meer informatie en aanmeldingen kunt u contact op-
nemen met Mevr. Krijnen, 045-315546 of tijdens kantoor-
uren met ons vestigingskantoor te Geleen, tel. 046-751323.

M/I Exclusiv
Zweithaar-Studio sucht
schnellstmöglich eine
**Verkaufs-
assistentin**

(Friseuse bevoorzugt) für
halbtags. Ihr einsatzort ist
unser Zweithaar-Studio im
Kaufhof Aachen. Bewerbun-
gen bitte telefonisch an
Merle Fashion GmbH.
Tel. 045-230280. Wir rufen
Sie dann gerne zurück.

Jonge BAKKER gevraagd
Bakkerij F. Franssen, Kerstr.
11, Vaals. Tel. 04454-1407.

Gezocht: MATRIJZENMA-
KER met eigen app/werk-
plaats, tevens Houtdraai-
50mm x 2500mm. Tel. 046-
375041 fax 046-370090

Gezocht: MAGAZIJNME-
DEWERKERS, min. opl.
LTS-C, leeft. tot 25 jr. voork-
erv. met bouwbeslag voor
groothandel in bouwbeslag.
MILA Benelux BV, de Kou-
men 62, Hoensbroek, 045-
225020. Dhr. Martinussen.

Wij zoeken vr. FOTO-
MODELEN voor Work-
shops. Ben je fotogeniek en
heb je uitstraling, dan kun-
nen wij jou goede bijver-
dienste bieden. Br. met foto
sturen naar: "Workshop '92"
marktstr. 113, 6461 CW
Kerkrade.

BARMEISJES gevraagd.
Club Elite in Kerkrade,
garantloos en vervoer gra-
tis. Tel. 045-217407. Na
20.00 uur 045-458916.

BEZORGERS gevraagd
voor ons weekblad. Wat
046-743055.

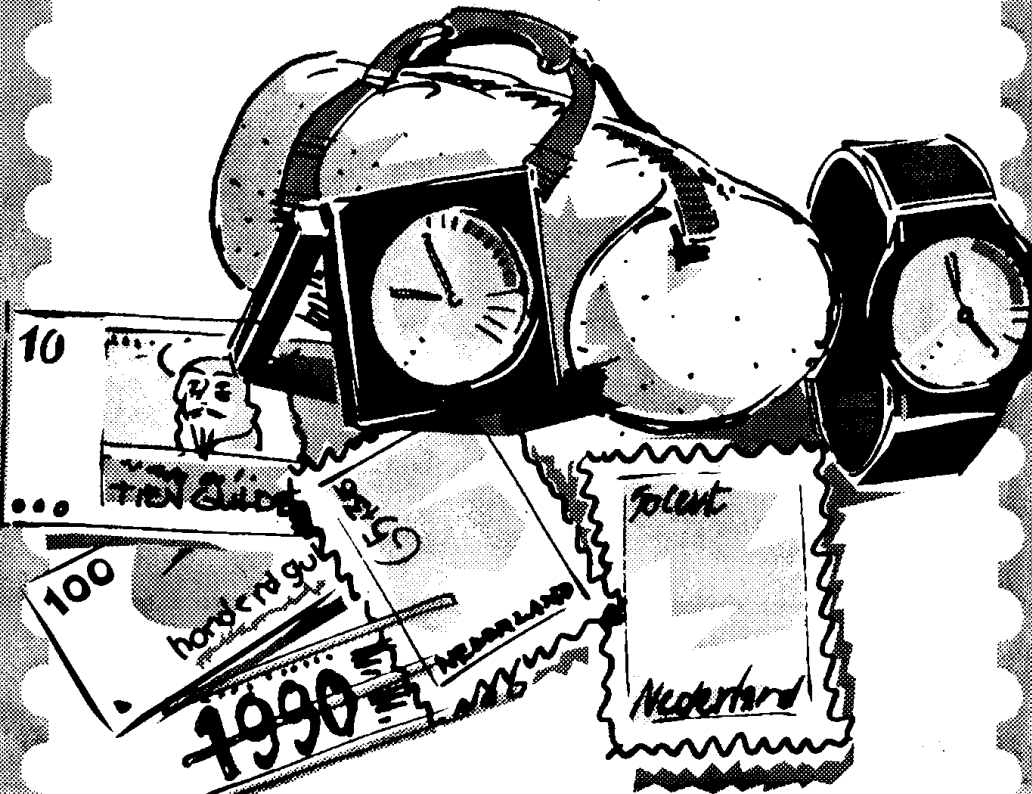
Wat VERKOPEN? Adv-
teer via: 045-719966.

piccolo's
Limburgs Dagblad
Voor meer resultaat!
Lees, bel & win

t/m 7 dec.
elke dag
kans als
u uw
postcode
&
huisnummer
vindt
tussen de
PICCOLO'S.

Staan uw postcode en huisnummer tussen de
Piccolo's? Dan heeft u f 10,- gewonnen. Van het
Limburgs Dagblad. En... een prijs beschikbaar
gesteld door PTT Post. Eén maal per week maakt u
ook kans op de weekprijs: f 100,- van het Limburgs
Dagblad en een hoofdprijs van PTT Post.

Lees elke dag de Piccolo-rubrieken en kijk of uw
postcode en huisnummer tussen de Piccolo's staan.
Elke dag vindt u 10 postcode/huisnummer
combinaties uit uw eigen omgeving in het
Limburgs Dagblad.

Staan uw postcode én huisnummer erbij? De
prijzen zijn voor u als u:
1. die dag het speciale Piccolo-nummer belt,
uitsluitend tussen 9.00 en 17.00 uur; zaterdag
uitsluitend tussen 10.00 en 12.00 uur.
045 - 739384

2. antwoord weet op een simpele vraag over de
rubriek waarin uw postcode werd geplaatst.

Een gezamenlijke actie van:
Limburgs Dagblad **ptt post**
De duidelijke krant.

Reglement en voorwaarden liggen ter inzage op het hoofdkantoor van het Limburgs Dagblad te Heerlen.

piccolo's
Limburgs Dagblad
Voor meer resultaat!
Lees, bel & win

UITREIKING WEEKPRIJS 4

In het P.T.T.-postkantoor St. Pieterstraat te Kerkrade werd de vierde week-
prijs van het „Lees, Bel en Win“-spel uitgereikt aan MEVROUW VAN LEU-
KEN uit KERKRADE. De prijs bestond uit f 100,- van het Limburgs Dagblad
en een horloge en de Jaarkolleksie Postzegels 1990 van P.T.T.-Post.

Op de foto van links naar rechts:
Dhr. J. Steinbusch (lokaal directeur postkantoor Kerkrade), Mw. M. van Leu-
ken, mw. J.E. Römgen (Piccoloteam Limburgs Dagblad).

- Foto Klaus Tummers

Zeer ervaren HELPDESK-
MEDEWERKER Lotus, WP,
dBASE, Novell, Min. 2 jr. er-
varing. Sociaal vaardig.
Maatland automatisering.
02152-40058 ook weekend.

Club in Maastricht vrgt.
MEISJES. Tel.: 043-211620
ook v.h. week-end.

Spontane MEISJES gevr.
voor goedlopend privéhuus
te Geleen, tot f 2.000,- p.w.
Intern mog. Chauffeur aanw.
046-749662

Stichting zoekt enige
MEDEWERKERS voor de
buitendienst (als bijverdien-
ste) ook studenten en WAO-
ers. Voor afspraak bellen
zaterdag van 17.00-19.00 u.
045-224987.

Woningruil
Gezocht: kl. HUIS in stal
(plm. 12 varkens) onversch.
waar, ook te ruil tegen ben-
denflat, gr. kamer, 2 slaapk.
in Sittard. 046-522513.

Speelgoed
Te k. gevraagd POPPEN-
HUIS tot f 200,-. Tel. 045-
718239.

Transacties
Te k. gebruikte
zeecontainers
Div. afmet. kwal. uitv. en
prijzen van f 1.800,-.
Levering door de gehele
Benelux
Tel. 04754-86012.
Fax: 86712.
Zat. tot 17.00 uur.

Frituresnack 't KUIPKE ter
overname aangeb. Rothem-
Dilsen (Belgie) Burg. Henry-
laan 8. Tel. 09-3211753227.

Ter overname gevr. goedlo-
pende broodjes/LUNCH-
ZAAK, omg. Heerlen. Tel.
045-327675.

Publiciteit, mobiele RECLA-
ME, tev. attracties te huur.
Inl. 0932-1186463.

OVERNAME A1-lokatie
zaak tabak, lektuur en cards
etc. Zonder contenten on-
nodige te reageren. Br.nr.
B-9905 L.D., Postbus 2610,
6401 DC Heerlen.

Ter overname aangeboden
zeer goed lopend CAFET-
RIA/frituur (weg. ziekte), ei-
gen kapitaal vereist. Br.nr.
B-9907, L.D., Postbus 2610,
6401 DC Heerlen.

Ter overname CAFÉ in Bel-
gie (bij Maastricht), lage
huur, overname inventaris
f 15.000,-. Inl. 045-216357.

Reparaties

Koelkast- en Diepvriesreparatie
met garantie, geen voorrijkosten.
Jacques Tebben koeltechniek
Tel. 045-460471 na 19.00 uur 045-464782

6166 GZ, huisnr. 11.

Hobby/D.h.z.

Geldzaken

Kamers aangeboden/gevraagd

6136 CL, huisnr. 31.

Te h. gem. woon- slaap-
kamer met eigen keuken en
douche te LANDGRAAF.
Huur f 660,- p.mnd. all-in.
Tel. 045-315674 na 18 uur
f 200,-. Tel. 045-422837.

Gezocht per 15-12 KAMER,
ruimte in/omgeving van
Sittard. 04406-13166.

Te h. kleine gem. zit/slaap-
kamer, Kerkradeweg 42,
HEERLEN.

Landbouw en Veeteelt

Gebruikte Machines

Rumpstadd vastelandcultivator m. en z. rol
Agromet frees 185
Muratori frees 205 (demo)
Maschio frees 205
Muratori rotorkopog 3 mtr.

Rabe zaaibedcombinatie 3,30 mtr.
Lemken zaaibedcombinatie 4,20 mtr.
Tritandator 3,50 mtr.
Holaras en Audureau kuilvoerdorserbak
Miedema U-snijder
Div. steekschop snijders

Amazona, Vicon en Lely kunststemsprooiers
Deutz-Fahr en PZ front- en cyclomaaiers
Mengsterverspreider 4200 ltr.

Kemper opraapwagen 25 m3 tandem
Div. voorladers voor Deutz, MF, John Deere en Porsche
12-R Vicon-Fähse precisiezaaimachine
Rabe, Huard, Lemken, Niemeyer 1-2-3-4-schaar ploegen
Deutz-Fahr cirkelmark KS 90 DN
Fella schudder 5,20 mtr.

Fahr schudder 4 mtr.
PZ Strela, PZ Super Strela, PZ HS 360
Hardi boomgaardnevelsput
Wolf stalmestverspreider
Tebbe kiepwagen 8 ton tandem
Douven schuimmarkeer

Mase noodstrofmagregaat
COLLE SITTARD. Tel. 046-519980

ONDERDELENBANK.
Tel. 04493-2715.

Te koop eerste kwaliteit
KERSTBOOMPLANTEN
(geen vorstschade). Tel.
043-645365.

PAARDEN en Pony's, in-
en verkoop. Hoeve de Hussen-
berg. Inl. Ben Boessen. Tel.
043-641929.

Wees de winter een slag
voor. Koop of huur 'n Master
HETELUCHTKANON daar-
voor. Ook infraroodstralers,
bouwdoorgang en gebruikte
kanonnen op voorraad. G.
Cornelissen Mill. Tel.
08859-51072.

Te koop: jonge RIJPAAR-
DEN van 3, 4 en 5 jaar. P.
Gradussen, Echt. Tel.
04754-8417.

Te koop: jonge RIJPAAR-
DEN van 3, 4 en 5 jaar. P.
Gradussen, Echt. Tel.
04754-8417.

Te koop: jonge RIJPAAR-
DEN van 3, 4 en 5 jaar. P.
Gradussen, Echt. Tel.
04754-8417.

Te koop: jonge RIJPAAR-
DEN van 3, 4 en 5 jaar. P.
Gradussen, Echt. Tel.
04754-8417.

Proficiat!
40 jaar getrouwd
Pap en Mam Christiaans-Timpen, gefeliciteerd met jullie
40-jarig huwelijksfeest.
Kinderen en kleinkinderen.

Lex en Joke
Gefeliciteerd met jullie
12½ jarig huwelijk

Proficiat Dave
wensen je Astrid, Sandra en Jean-Pierre, Karin en Patrick
Vandaag ook de hele dag op L.D.TV.

Proficiat
Als u ons voor 12 uur
's morgens belt, staat uw
PICCOLO de volgende dag
al in het Limburgs Dagblad.
Tel. 045-719966.

**Reageren op
advertenties onder
BRIEFNUMMER**
Stuur uw brief (voldoende
gefrankeerd) naar het
Limburgs Dagblad,
postbus 2610, 6401 DC
Heerlen en vergeet niet het
onder de enveloppe het
nummer uit de advertentie
te vermelden.

Computers
Te koop gevraagd PC's, no-
me- en spelcomputers. Tel.
04492-5329.
COM.COMP. 20 Mb/514k
286, Oki 128, kleurenmom-
vr.pr. f 1.000,-. 046-742666
Gevraagd ZX SPECTRUM
48k. Tel. 045-717108.
COMPUTER gevraagd, ge-
ouderd na 3 jr. Tel. 04406-
12875.

Te k. COMMODORE 64
comp. met toeb. o.a. o-
toetsenb., floppy disk, data-
rec. diskettes met ca. 100
spellen, c. cass. met ca. 50
spellen, joystick, v.r.p.
f 450,-. Tel. 045-250138.

Te k. ATARI PC-XT, 32 Mb
harddisk plus 3½" drive, Se-
ga kaart plus PaperVision
monitor, DOS 4.01 plus
software, Star LC 10 printer
vr.pr. f 1.100,-, 9 mnd. oud.
Tel. 045-410945.

C64 club zoekt aktieve LE-
DEN. Voor info tel. 045-
458326 na 18.00 uur.

Te koop COMMODORE 64
met diskdrive, joystick en
veel software, alles 8 mnd.
oud, f 550,-. 045-463497.

COMMODORE 64 comp. en
printer, floppy disk-joystick,
en discs als n.w. vr.pr.
f 1.427,- voor f 500,-. Tel.
045-215943.

Te k. HEADSTART PC, 32 Mb
drives 5¼", 40 MB HD, veld-
softw. o.a. WP 5.1-DOS 4.0
vaste pr. f 1.250,-.

AT-286, 20 Mb H.D. 1 Mb
VGA-kr. plus VGA P/W mnd.
5¼" drive. 043-614498.

Te koop KLEUREN-PRIN-
TER Star f 350,-. Tel.
04451-1379.

Te koop ATARI Mega 30 MB
HD AT-emulator, veld-
f 1.800,-. Tel. 046-376702.

Te k. COMMODORE 64 met
kleurenmonitor, floppy drive,
VC 1541 en toeb. Tel.
04451-1952.

Te k.

Visioen van een federatie: een echte EG-regering in Brussel

Democratie in Europa en nog andere obsceniteiten

DOOR PETER DE VRIES

BRUSSEL - De Britse conservatieven gruwen ervan. Het is zo obscen, dat ze het woord niet willen uitspreken. Afgemeten en met afgewend gelaat hebben ze het over het 'F-woord'. Politieke schuttingtaal op Europees niveau. Als het zo moet, doet het Verenigd Koninkrijk niet mee. Federalisme? Dat nooit!

Bij de vierde zin in wat de nieuwe statuten van Europa moeten worden, is het voor Londen misgegaan. Grondig mis: de Europese Politieke Unie, bekend onder de naam EPU, moet leiden naar de uiteindelijke 'federale bestemming' van Europa. Het Lagerhuis was te klein. Zou het trotse Groot-Brittannië zich uitleveren aan een Europese federatie? De vraag stelde, was haar beantwoord.

Het lijkt een klucht, maar de mogelijkheid bestaat dat de twaalf regeringsleiders en staatshoofden van de EG op hun topconferentie van Maastricht inderdaad uitgebreid gaan praten over juist dat woordje. Dat wordt een spraakverwarring: want Britten en Duitsers leggen 'federaal' volkomen anders uit.

Erachter schuilt een harde machtsstrijd: wie trekt binnen de EG aan de touwtjes? Mag de EG haar tentakels uitstreken naar onderwerpen als milieu, defensie, beleid of sociale zaken? En hoe staat het met de democratische controle op de Brusselse moloch?

Vierkante kaas

De Britse minister Hurd kan bloemrijk vertellen over hoe de EG binnensluipt in het dagelijks leven van mensen. Zijn mooiste verhaal is dat waarin hij suggereert dat Brussel op het punt staat te verordenen dat alle kazen vierkant horen te zijn. Het is overdre-

ven, maar er zit een kern van waarheid in.

De onvoorziene problemen bij het wegvallen van de EG-grenscontroles eind 1992 beginnen zich af te tekenen. Heeft de Zairees die zonder visum België in mocht, ook vrije toegang tot Italië? Hoe bestrijden we de internationale drughandel wanneer de koeriers ongemerkt de grenzen kunnen passeren? Wat moet er gebeuren met een Portugese werkloze die besluit naar Duitsland te verhuizen en daar een uitkering aanvraagt?

Het door Nederland geschreven concept voor een EPU-verdrag bevat een opsomming van alle thema's waarover in het vervolg gezamenlijk zaken moet worden gedaan. Maar twee weken vóór de top van Maastricht is overeenstemming nog ver te zoeken. Zo hebben de Britten moeite hun eigen visum-beleid voor mensen uit voormalige koloniën aan te passen.

De grootste splijtzwam lijkt het sociaal beleid te worden. Voorlopig bestaat er weinig behoefte aan een algemene Europese richtlijn over bijvoorbeeld de hoogte van het minimumloon. Maar een afspraak over de positie van ondernemingsraden is volgens de Nederlandse regering toch wel het minste in een periode dat bedrij-

ven meer over de grenzen heen werken.

Voor andere landen is dat overduidelijk bemoeizucht. Zij willen de EG-agenda kort houden, maar eisen als dit soort zaken dan toch wordt besproken bovendien veto-recht. De vraag of nauwere samenwerking binnen de Gemeenschap gaat betekenen dat er gewoon bij meerderheid van stemmen wordt besloten, is een ander belangrijk obstakel in Maastricht.

Parlement

Het is niet alleen waarover de EG praat, maar ook wie er praten. Slechts weinig volksvertegenwoordigers ter de wereld hebben zo over gebrek aan belangstelling te klagen als het Europees parlement. De kiezers komen er nauwelijks voor naar de stembus en de machthebbers binnen de EG hebben geen hoge dunk van het werk dat in Straatsburg wordt verzet.

„Elk parlement ter wereld heeft de sterkste economie heeft, Nederland omdat Den Haag weet geen kans te maken als alleen naar de macht van het getal wordt gekeken. Voor een grootmacht als Eng-

land is dat federalisme echter een nachtmerrie. Samen met de Dene zijn de Britten de aanvoerders van de stroming die meent dat de Brusselse bureaucratie zo veel mogelijk aan banden gelegd moet worden. Zij zien de EG als onderhandelingsplatform voor 12 regeringen: de ministers sluiten compromissen, Brussel voert uit.

Extra macht voor het Europees Parlement mag er volgens Londen best komen, namelijk als controle op Brussel. Maar onder geen beding levert het nationale parlement bevoegdheden in ten gunste van Straatsburg. Om de zaak gecompliceerd te maken: Nederlandse bewindslieden en veel regeringen die op papier het federaal ideaal belijden, bleken in de praktijk het Britse standpunt te verkiesen. Zo hoopen ook zij toch een beetje aan de teugels te kunnen blijven trekken.

Nederlaag

Het verdrag over de politieke unie leek een geschikt moment om dit gemis te repareren. Nederland probeerde het even, en leed een smadelijke nederlaag.

Wanneer het gaat over de rol van het Europees Parlement, bestaan er twee kampen. De ene stroming zegt dat Brussel veel meer moet gaan regelen, omdat het de nationale regeringen boven het hoofd groeit. Visioenen van een Europees federatie doemen hier op: een echte EG-regering in Brussel, gecontroleerd door een heus parlement.

Duitsland, Italië en Nederland hebben zich, op papier, tot deze federale gedachte bekeerd. Het klinkt logisch en democratisch, al gaat het deze landen er in de praktijk om dat ze verwachten zo de meeste macht te kunnen uitoefenen. Duitsland omdat het de sterkste economie heeft, Nederland omdat Den Haag weet geen kans te maken als alleen naar de macht van het getal wordt gekeken.

Voor een grootmacht als Eng-

land is dat federalisme echter een nachtmerrie. Samen met de Dene zijn de Britten de aanvoerders van de stroming die meent dat de Brusselse bureaucratie zo veel mogelijk aan banden gelegd moet worden. Zij zien de EG als onderhandelingsplatform voor 12 regeringen: de ministers sluiten compromissen, Brussel voert uit.

Extra macht voor het Europees Parlement mag er volgens Londen best komen, namelijk als controle op Brussel. Maar onder geen beding levert het nationale parlement bevoegdheden in ten gunste van Straatsburg.

Om de zaak gecompliceerd te maken: Nederlandse bewindslieden en veel regeringen die op papier het federaal ideaal belijden, bleken in de praktijk het Britse standpunt te verkiesen. Zo hoopen ook zij toch een beetje aan de teugels te kunnen blijven trekken.

Compromis

De afgelopen maanden heeft zich een complex compromis afgeleefd tussen de twee kampen. Er is lang gesleuteld aan de lijst van nieuwe bevoegdheden voor Brussel en wanneer landen hun veto-recht mogen gebruiken of de 12 bij meerderheid besluiten. Het Europees Parlement krijgt een soort medebeslissingsrecht als het gaat om milieu, infrastructuur en technologie. Maar de invoeringsdatum van die bevoegdheden wordt waarschijnlijk op de Maastrichtse top weer vooruitgeschoven naar 1994.

Het compromis is mager en wordt door Nederlandse Europarlementariërs als een 'fopspeen en gifpil' afgewezen. EG-topmensen vielen het parlement deze week bij in de kritiek dat er, omwille van het akkoord, wel heel ondoorzichtige

DOUGLAS HURD

...vierkante kazen...

compromissen gesloten worden. Commissie-voorzitter Delors sprak zelfs van 'georganiseerde schizofrenie'. Maar dat mag de pret voor Maastricht niet drukken.

Het grootste EPU-probleem voor

de Top wordt dat vreselijke 'F-woord', dat John Major aan de vooravond van de Britse verkiezingen per se verwijderd wil zien. Aan EG-voorzitter Ruud Lubbers is het toevertrouwd daar een andere formulering voor te bedenken.

DOOR FRITS SCHILS

Democratische oppositie is communistische 'machtsmonopolie' beu

Breuk Albanese regering welhaast onvermijdelijk

TIRANA/HEERLEN - Terwijl de Albanese bevolking wreed wordt getroffen door de gevolgen van de beroerde economische situatie in het land, dreigt op korte termijn een regeringscrisis. De grootste oppositiepartij, de Democratische Partij van Albanië (DPA), zal uiterlijk dinsdag haar zeven ministers uit het kabinet terugtrekken en het parlement verlaten, als premier Ylli Bufi vóór die datum niet tegemoet is gekomen aan vier basis-eisen van de DPA. Bufi heeft al te kennen gegeven niet van plan te zijn aan de voorwaarden van de oppositie voor verdere samenwerking te voldoen. Gevolg van het besluit van de DPA is dat Albanië na 3 december wordt geregeerd door een kabinet dat uitsluitend weer uit voormalige communisten bestaat.

De DPA is het 'machtsmonopolie' van de ex-communisten (nu socialisten) beu en eist daarom dat de voor volgend jaar mei vastgestelde parlementaire verkiezingen drie maanden eerder plaatsvinden. Als datum heeft zij 23 februari voorgesteld. De claim van de oppositie vloeit voort uit voortdurende interne ruzies met de gehate coalitiepartner.

Albanië wordt sinds de zomer van dit jaar geregeerd door een overgangskabinet onder leiding van Ylli Bufi. In deze regering worden tal van belangrijke ministersposten door niet-communistische oppositiepolitici bezet. De prominentsten onder hen zijn Gramoz Pashko, die behalve vice-premier ook minister van Economische Zaken is, en diens zwager Genc Ruli, bewindsman op Financiën. Voornaamste ta-

RAMIZ ALIA

...petitie van stakers...

GRAMOZ PASHKO

...dramatische oproep...

ken van het kabinet Bufi zijn het orde op zaken stellen en algemene verkiezingen voorbereiden.

Andere voorwaarde voor verdere samenwerking met de 'socialisten' is heropening van het proces van Shkodra, opdat wordt vastgesteld welke Sigurimi-agenten schuldig zijn aan de moord op vier DPA-betogers tijdens een betoging na de verkiezingen van maart jongstleden. Volgens on-

bevestigde berichten zijn vier vermeende daders van dit bloedbad naar Griekenland gevlucht. Ook eist de oppositie dat er een eind komt aan de communistische 'dictatuur over radio en televisie' en dat de vroegere leiders voor hun 'misdaaden onder het stalinistische tijdperk' ter verantwoording worden geroepen.

Na een onderbreking van bijna

drie weken kwamen gisteren in Albanië voor het eerst weer kranten uit. De stagnatie, volgens de autoriteiten een gevolg van een gebrek aan grondstoffen voor de productie van papier, was in elk geval in het voordeel van de communisten die niet schromen radio en televisie steeds weer voor eigen propaganda-doelinden te gebruiken. De democratische oppositie ziet in de papierstop een poging van

de communisten om het 'democratische proces te dwarsbomen'.

Opwinding

De huidige situatie bij de Albanese radio en televisie heeft in het hele land al tot grote opwinding geleid. Begin november legden 400 van de 700 employés bij de Radio Televizion Shqiptar het werk neer. De staking duurt onverminderd voort. De stakers eisen een volledige herstructurering van radio en televisie, alsmede vervanging van de 'communistische top'. Met de her-nieuwde parlementaire verkiezingen in het verschiet heeft het personeel in een aan president Ramiz Alia geadresseerde petitie er de nadruk op gelegd dat radio en televisie à politieke media dienen te zijn en de belangen van het hele volk moeten dienen. Het parlement onder wiens jurisdictie radio en televisie vallen, maakt geen aanstalten de eisen in te willigen.

Vergaarbak

Intussen wordt steeds duidelijker dat talrijke communisten in Albanië niet kunnen en wensen te breken met het verleden. Dit blijkt bij voorbeeld uit de oprichting op 8 november jongstleden van de nieuwe Albanese Communistische Partij. Deze nieuwkomer is een vergaarbak van fervente 'Enveristen' letterlijk: De Vrijwilligers van Enver Hodzja die daags na het overvalen van Hodzja's mammoetbeeld in brons op Tirana's centrale Skanderbegplein, in februari van dit jaar, de tienduizenden demonstranten in de straten van de Albanese hoofdstad gewelddadig te lijf wilden.

Ook de ex-communistische, nu Socialistische Partij denkt er niet aan het communistische erfgoed in z'n geheel onder te spuiten. Deze week nog zei partijvoorzitter Fatos Nano dat Enver Hodzja een „politieke realiteit is geweest, over wie de geschiedenis zal oordelen". Nano: „Voor na 1960 heeft Hodzja fouten gemaakt, maar zijn verdiensten zijn onomstotelijk." In dit verband herinnert Nano aan as-

pecten als de nationale bevrijdingsoorlog, de bestrijding van het analfabetisme en de elektrificatie van het hele land.

Nijpend

Met grote vrees ziet de Albanese bevolking de naderende winter tegemoet. De staatswinkels zijn nagenoeg leeg. Zodra artikelen als olie, rijst, suiker meel en zeep in beperkte mate verkrijgbaar zijn, vormen zich overal lange rijen. Het geduld van de mensen wordt zwaar op de proef gesteld. Vaak is er zo weinig dat honderden mensen na uren wachten vergeefs rechtsomkeert moeten maken. In een dramatische oproep tot het buitenland heeft vice-premier Pashko om hulp in de vorm van schoenen gesmeekt. Duizenden kinderen zullen in de winter onderwijs moeten missen, als wij er niet in slagen hen van schoeisel te voorzien, zei hij. De woonflats van Tirana zijn oververmurd. Mensen hokken er met dekens om bij elkaar. Er is geen hout voor de kachel.

Chaotisch

De regering komt er openlijk voor uit dat het land in de richting van de totale economische chaos afglijdt en het enkel aan de hulp van buiten is te danken dat er nog geen hongersnood is uitgebroken. Maar er is veel meer hulp nodig. Over de hele lijn is de produktie in het afgelopen jaar met 50 procent gedaald. Tal van fabrieken hebben door gebrek aan grondstoffen de poorten gesloten. Duizenden arbeiders zitten al maanden lang werkloos thuis. Voor hun nietsdoen ontvangen zij 80 procent van hun laatstverdiende loon. De inflatie bedraagt thans zo'n 50 procent op jaarbasis. De werkloosheid neemt snel toe. Getroffen zijn vooral jongeren. Wat de openbare orde betreft, is er ook het een en ander aan de hand. Bij gebrek aan een heldere, efficiënte beleidsvisie staat de politie vrijwel machteloos tegenover de zich onheilspellend uitbreidende criminaliteit. Het aantal moorden neemt sterk toe, de hoeveelheid openlijke geweldplegingen op straat eveneens.

(ADVERTENTIE)

La Coupole van Rado.

Zijdezacht aanvoelend op de pols: de fascinerende schoonheid van La Coupole in verschillende uitvoeringen en in drie maten. Vanaf f 2350,-

RADO Switzerland

Vroemen Thissen

JUWELIER DIAMANTAIR

SAROLEASTRAAT 22-26
HEERLEN, 045-719355

(ADVERTENTIE)

GEEF HAAR MAJORICA

PARELCOLIER

met voorsluiting goud of zilver van f 299,-

voor f 249,-

10 jaar garantie op parels

Geldig t/m 31/12/91 zolang de voorraad strekt

VERKRIJGBAAR BIJ JUWELIERS EN SPECIALIZAKEN

Gevaar van Amerikaanse toestanden evenmin denkbeeldig

Gekozen burgemeester past slecht in ons staatsbestel

DOOR HENRI KRUIJTHOF

IN HAAG – Wim Kok wil bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen in 1994 de burgemeesters laten kiezen. Hij denkt dat de betrokkenheid van de bevolking bij de lokale politiek daardoor versterkt wordt en dat het democratisch gehalte van het lokale bestuur erbij zal toenemen.

Is een oud punt van de PvdA. In de jaren zestig en zeventig was het een stokpaardje van de linkse democraten. D66 heeft in de jaren tachtig nog een krachtige impuls gegeven. Deze laatste partij heeft het onderwerp niet met de gekozen minister-president kort geleden weer aan de kaak gebracht. In het kader van de verkiezingen vernieuwing van de heuse commissie om het moment zelfs onderzoek naar de kwestie.

Belen

Is echter zeer de vraag of de belen die Wim Kok wil bereiken, werkelijk gehaald zullen worden. Er schuilt namelijk het gevaar van Amerikaanse toestanden in een dergelijke verkiezing. Naar verwachting zullen twee of drie grootste partijen een gemeente alle een kandidaat naar voren schuiven; die kandidaten zullen dan een sterk persoonlijke verkiezingscampagne houden. Een dergelijke verkiezing vergroot de betrokkenheid van de burgers bij de politiek niet. Het gevaar daarvan zijn er ook uit democratisch oogpunt wel op te merken. Als de burgemeester rechtstreeks door het volk wordt gekozen, kan hij zich in een politiek conflict met de gemeenteraad ophangt op het feit dat hij door het volk is gekozen, net als de gemeenteraad zelf. Dat zou merkwaardige situaties kunnen opleveren.

De gekozen burgemeester zal bovendien geen genoeg meer vinden met het sterk representatieve karakter die de functie nu heeft. Veel gemeenteraden hebben de portefeuille van de burgemeester sterk uitgediend. Vaak

● WIM KOK
...stokpaardje...

mogen zij zich alleen nog maar bezig houden met de politie, waarvan zij op grond van de wet hoofd zijn. En voor het overige is het lint knippen en Sinterklaas ontvangen. Er is overigens nog een tweede mogelijkheid. De burgemeester kan ook gekozen worden door de gemeenteraad. Dat heeft in het geval niet het bezwaar dat de gekozen organen (burgemeester en gemeenteraad) bij conflicten in een wat merkwaardige positie ten opzichte van elkaar komen te staan. De burgemeester heeft in dat geval zijn legitimatie te danken aan de raad, die deze legitimatie ook weer kan intrekken.

Kok heeft zich afgelopen zaterdag, toen hij de gekozen burgemeester tijdens een partijbijeenkomst weer van stal haalde, niet uitgelaten over de vraag of het een rechtstreekse of een getrapte verkiezing zou moeten zijn. Maar in beide gevallen is er een grondwettelijk bezwaar.

Grondwet

De Grondwet zegt nu dat de burgemeester door 'De Kroon' wordt benoemd. In de praktijk betekent dat dat het kabinet (bij gemeenten met meer dan vijftigduizend inwoners) of de minister van Binnen-

landse Zaken een beslissing neemt. Dat gebeurt overigens pas nadat een vertrouwenscommissie uit de gemeenteraad een voorstel doet via de commissaris van de koning aan de minister heeft gestuurd. Die vertrouwenscommissie is eigenlijk al een vreemde eend in de bijt. De instelling daarvan suggereert een zeker democratisch gehalte bij de benoeming van burgemeesters, dat er feitelijk niet is. Vooral wanneer een (ex-)politicus op landelijk niveau aan een mooie baan moet worden geholpen, zijn achterevolgende kabinetten, van welke signatuur dan ook, niet te beroerd geweest de gemeentelijke voordrachten met een grote boog in de vuilnisbak te mikken.

Gekunsteld

De gekunstelde oplossing die in

de PvdA in het verleden weleens is gesuggereerd om het grondwettelijk bezwaar te omzeilen, verdient ook al niet de schoonheidsprijs. Die oplossing houdt in dat het kabinet besluit voortaan bij alle burgemeestersbenoemingen blindelings de wil van de gemeenteraad of van het volk (via een referendum) te volgen. Strikt formeel blijft dan de benoemde burgemeester gehandhaafd, maar in de praktijk zou het dan om een verkiezing gaan.

Zo moeten we echter niet met de Grondwet omspringen. Als daarin staat dat de burgemeester wordt benoemd door de Kroon, dan moet dat ook zo gebeuren. Als een (tweederde) meerderheid van het parlement vindt dat dat anders moet, vereist dat een wijziging van de Grondwet. De voorstanders van de gekozen burge-

meester zijn nog nooit met zo'n voorstel gekomen, omdat de kans dat de tweederde meerderheid, nodig voor een wijziging van de Grondwet, wordt gehaald, buitengewoon klein is. Daarom wordt gegrepen naar oneigenlijke methoden.

Uitzondering

Toegegeven, Nederland is een uitzondering waar het gaat om de benoemingsprocedure van de burgemeesters. Maar of dat een nadeel is, is zeer de vraag. De burgemeester wordt geacht de man te zijn die boven de partijen te staan en de goede burgerij te vervullen die functie ook in die zin. Trouwens: op gemeentelijk niveau wordt zelden geklaagd over het feit dat de burgemeester niet rechtstreeks gekozen kan worden.

Blokkade-actie 'Stille Nacht' bij vliegveld Beek

Klein 'huishoudelijk' probleem al reden voor paniek

Chaos rond 'Plan-Simons'

neemt groteske vormen aan

DOOR CAREL GOSELING

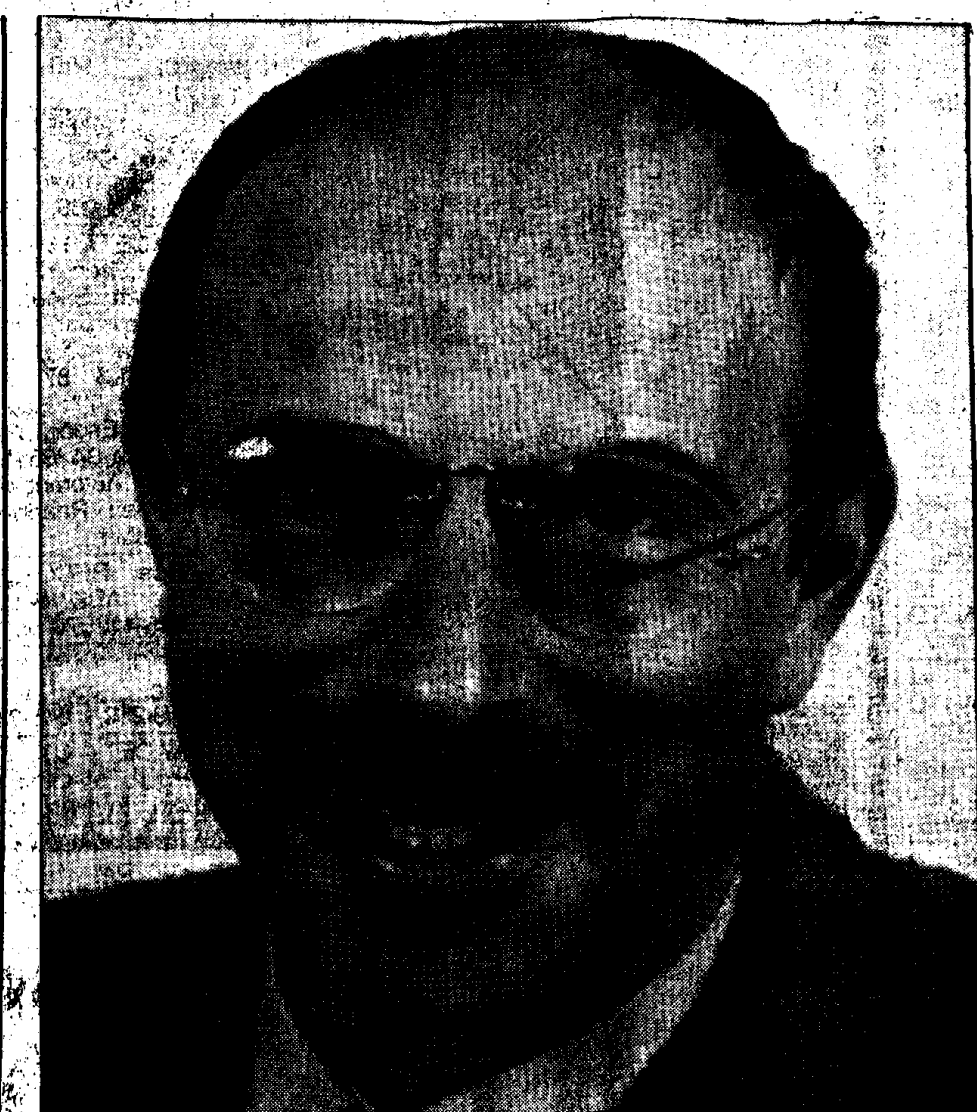
IN HAAG – Een storm in de borrelglas, maar wel tekenend voor de paniek. Zo schreef een direct betrokken donderdag de laatste commotie rond het Plan-Simons: de stelselherziening in de gezondheidszorg.

Aanleiding vormde een publicatie in het Staatsblad. Een courante voor echte peaks waar hele wetsteksten in staan. Nummer 590, jaargang 1991 was de schuldige. Het blad bevatte een algemene maatregel van bestuur d.d. 20 november 1991 waarmee Simons een deel van zijn stelselherziening wilde.

aan de hand op zich. Gevolg volgens afspraak met Tweede en Eerste Kamer. De wet-technische snuffelaars ontdekten echter iets vreemds. Onder algemene maatregel van bestuur stond niet de handtekening van Simons. Alleen die van de Kamer.

Apart briefje

De staatssecretaris had zijn handtekening op een apart briefje gezet met als inhoud dat hij de koningin Beatrix ook zo goed was geweest daar tijd voor te vinden. Een ernstige 'vormfout' zo concludeerden enkele figuren die zich als autoriteit opwierpen. De maat was ongeldig en daarmee

● STAATSECRETARIS SIMONS
...chaos en paniek...

lag de hele stelselherziening plat. Zeker nu uit de afdrak van een bevestigend Koninklijk Besluit in het Staatsblad bleek dat niet door de Majesteit was ondertekend maar door Simons en de minister van Justitie ad-interim, Ien Dales. Of er even opheldering kon komen, was de vraag van diverse

kamerleden donderdag aan Simons: tijdens een debat. "Een huishoudelijke logistieke zaak" noemde de bewindsman het gedoe rond zijn handtekening op het apart briefje. Gezien de zeer krappe termijnen die bij de stelselherziening werden gehanteerd had hij niet het risico willen lopen dat er uren, zo

niet dagen waren verlopen om de nodige handtekeningen in de juiste volgorde onder de stukken te krijgen. "Het is soms uiterst lastig om een schema te garanderen ook al is men in Nederland", aldus de staatssecretaris.

Hij had dus maar vast een aparte verklaring over zijn handtekening opgesteld. Een 'normale procedure' meende Simons, die bij spoedzaken wel meer werd gehanteerd. Niets aan de hand. Een 'vermeende' vormfout. En wat de afdrak in het Staatsblad betreft zonder handtekening van de koningin, dat was een misdruk geweest van de Staatsdrukkerij. Die werd 'een dezer dagen' hersteld.

De Kamer liet het erbij, maar waar Simons keurig aan voorbij ging was de echte oorzaak van de chaos. Om op 1 januari aanstaande nog een deel van zijn plannen te realiseren stelde de bewindsman op 21 oktober eenzijdig een tijdschema op. Of Tweede Kamer, Eerste Kamer, collegae bewindslieden en de Majesteit zich daarvoor even, ongevraagd, aan wilden houden.

Sindsdien draait de staatssecretaris door. Elke dag, bijna elk uur, komt er wel een stuk van hem over de stelselherziening naar de Kamer, is er wel een overleg op WVC of in het parlement, moet er wel iets over worden gezegd, gaan er wel faxen uit. Niemand kan er meer een touw aan vastknopen.

Geen wonder eigenlijk dat staatssecretaris Ter Veld (Sociale Zaken) de Kamer donderdag in

een wetsvoorstel over de kinderbijslag per 1 januari heel andere bedragen meldde dat Simons zelf de dag daarvoor had gedaan.

Om de effecten van de invoering van een vaste jaarpremie in gulden binnen de AWBZ (de nominale premie) voor mensen met kinderen te compenseren zou de kinderbijslag op 1 januari per kind met 17 gulden extra omhoog gaan. Voor het derde en volgende kind met 42 gulden extra. Dat meldde Simons woensdag.

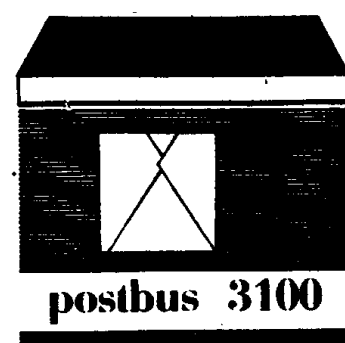
Mispoes, zei Ter Veld donderdag. De opslag is 22,61 gulden per kind bij de eerste twee kinderen. Voor alle volgende kinderen komt er 10,42 gulden bij. Begrijpt u het nog? Politiek-Den Haag rinkt nu niet meer. Terwijl WVC en Sociale Zaken hemelsbreed maar een kilometer of vijf uit elkaar liggen. Of zouden ook hier stukken tevoren al vast zijn getekend?

Een week of wat geleden deed zich overigens een soortgelijk geval voor. Meldde Simons eerst dat de nominale premie AWBZ in 1992 geen 108 gulden zou worden zoals gedacht, maar 72 gulden, drie dagen later schreef hij de Kamer doodleuk dat het 125 gulden werd. Of men het eerder geschrevene maar wilde vergeeten.

Ondertussen moet de burger nog steeds op enige voorlichting over de stelselwijziging per 1 januari wachten. Simons is er klaar voor. Zegt hij. Maar eerst moest hij wachten op de besluiten van de Eerste Kamer. Schuld van het CDA. En nu die besluiten er zijn wil hij weer wachten op de Tweede Kamer. Want die debatteert komende week nog over de zaak. Schuld van de VVD.

Nog even en de kerstvakantie is begonnen. Inclusief verplichte afdragen voor ambtenaren. De departementen gaan dicht. Of zou Simons in zijn ijer de boodschap soms persoonlijk bij elke Nederlander willen brengen? Kan de klachtenlijn vast bemand worden vanaf 1 januari 1992? Met uitgeruste ambtenaren? Misschien helpt dat.

lezers schrijven

postbus 3100

● Roda JC

Uw verslaggever Ivo op den Camp, een copie van Cees Jansma als het erom gaat 'Roda JC onderuit te halen schreef maandag met vette letters 'Purten na anti-voetbal'. Het zij zo, maar verdiende Roda in de uitwedstrijden tegen PSV en Ajax geen punten of was dat ook anti-voetbal? Nu, dan is de rekening thans vereffend.

Het zal Koster en de zijnen een zorg zijn, want Roda staat met 19 punten op een gedeelde zesde plaats op de ranglijst en zo ga je dan de winterstop in. Fantastisch gewoon, want wie had dat verwacht aan het begin van deze competitie. Toen werd het duo Koster-Versluys door velen voor doetjes versleten.

En er komt nog meer uit de bus, dat durf ik te voorspellen. En dan moet ik nog iets kwijt aan de benoemingsprocedure van de burgemeesters. Maar of dat een nadeel is, is zeer de vraag. De burgemeester wordt geacht de man te zijn die boven de partijen te staan en de goede burgerij te vervullen die functie ook in die zin. Trouwens: op gemeentelijk niveau wordt zelden geklaagd over het feit dat de burgemeester niet rechtstreeks gekozen kan worden.

Dan heeft schrijver het tot slot over de interesse van Roda voor Erich Tammer. Mijn visie is en blijft: trek streekvoetballers aan, ook al is die Tammer nog zo goed, hier in het Limburgse land loopt materiaal genoeg rond dat graag voor Roda JC wil voetballen. En die nemen meestal geen grote zak mee om deze met geld te (laten) vullen.

HEERLEN H.J. Vestjens

● Schenking

De uitspraken van de heer J. Smeets over de schenking van f 45.000 gulden, waarvan een deel naar de Servische stad Valjevo gaat, zoals beschreven in het LD van 26 en 27 november, vormen voor veel van mijn kennissen in Sittard een provocatie en worden als smakeloos beschouwd.

Voor mij is het aanleiding voor de volgende brief: de gehele Europese Gemeenschap, in het bijzonder de heren Van den Broek en Carrington, vormen wat Joegoslavië betreft de mislukkelingen van het jaar. In één adem met voornoemde heren kan nu het Sittardse PvdA-raadslid J. Smeets worden genoemd, die met zijn voorstel de Servische stad Valjevo 45.000 gulden ter beschikking te stellen de meeste smakeloze opmerking van het jaar heeft geplaast.

Hoeveel onbekendheid met de werkelijke verhoudingen in het voormalige Joegoslavië spreken uit deze gedachten. Is het u, mijnheer Smeets, bekend, hoeveel nood en ellende er in Kroatië is?

Kent u de verschrikkelijke gevolgen van de vernietigingsoorlog die Servië tegen Kroatië voert? Is het u niet bekend dat in Servië nog steeds de oude communisten, weliswaar onder een nieuwe naam, aan de macht zijn? En aan een Servische stad wilt u, mijnheer Smeets, desalniettemin duizenden gulden schenken?

Ik zou willen voorstellen dat die 45.000 gulden voor de aankoop van medicijnen ten behoeve van Kroatië ter beschikking worden gesteld. Ik kan u wel vertellen welke medicijnen daar momenteel dringend nodig zijn.

SUSTERSEEL Günter Heinen
(Door redactie ingekort)

● Column

'Uit de kunst'. Dit stond boven de column van Jos Frusch in het Limburgs Dagblad van donderdag 21 november, pagina 2. Het stuk was echt 'uit de kunst'. Ik kreeg het gevoel dat de schrijver in de midlife-crisis is beland. Hoort hij niet Sinterklaas wel eens 'als ik een klokje was'. Of op een begrafenissen 'zo gaat 'tintje naar de bliksem toe'. Hij houdt natuurlijk van 'een eigen huis, een plek onder de zon'. Bij ieder feest hoort nu eenmaal bepaalde muziek en niet de muzikanten vragen daarom naar 'het publiek'. Houdt u niet van die muziek, verschoon ons dan tenminste van uw miselijk commentaar! Luister er niet naar of ga eens naar een goede arts, die weet vast wel een andere reden waarom het u 'week lang de benen loopt'. Typisch 'Nederlands' trouwens om iedereen die iets presteert meteen onderuit te halen! Ook uw opmerkingen over schranspartijen zijn niet nieuw. Wat wilt u nu eigenlijk zeggen? Van de ene kant is schransen erg en van de andere kant is een fles

goedkope Edah-wijn (verdient u iets aan deze reclame?) ook niet goed. Waar gaat het nu in eerste instantie om? Ik geef de heer Frusch een goede raad: ga in een roeibootje alleen de Stille Oceaan op en kom pas terug als u het kunt laten mensen te veroordelen. Laat iedereen toch doen wat hij zelf wil! Ik word doodziek van het gebemoei met de manier waarop ik de feestdagen door zou moeten brengen. Als we het hele jaar door een beetje vrede proberen te brengen en ons steentje bijdragen voor mensen die het niet zo goed hebben, hebben we ook recht op Kerstmis, met iets extra's zoals we dat ook doen met verjaardagen en andere feesten. De sfeer bepalen we dan zelf wel. Ik wens iedereen prettige feestdagen, ook de heer Frusch.

EYGELSHOVEN M. Jansch-Absil

(Naschrift redactie: kritische noten aan het adres van mensen die – onder het mom van vrede en zaligheid – Kerstmis exploiteren als commercieel evenement, doen geen afbreuk aan de oprechte intentie, waarmee velen dit feest beleven. Integendeel, ze blijven waardevol voor iedereen die het hele jaar door een beetje vrede wil. Ook – en vooral – na een tochtje op de Stille Oceaan. Wat een heerlijke gedachte trouwens. J.F.)

● Racisme

Het is triest dat er mensen zijn die hun problemen, of de problemen in het algemeen, afschuiven op de buitenlanders. Kapitalisten veroorzaken de armoede en spelen een aantal mensen tegenover elkaar uit. Zeker, de vluchtelingenstroom moet worden tegengehouden, maar niet met racisme, maar door iets te doen aan de problemen in de landen waar de vluchtelingen vandaan komen.

Eerst werden die landen leeggemaakt door de internationale kapitalisten en daarna worden de arme mensen in die landen lekker gemaakt hoe fijn het is in de Westerse landen. Is het dan gek dat veel mensen uit die arme landen hierheen komen?

Arme landen bestaan eigenlijk niet, ze worden arm gemaakt. Het racisme wordt in Europa op dit moment met alle middelen aangewakkerd door nazi-partijen, zoals het Vlaamse Blok en de Centrum Democraten (gepus). Hun enige doel: verdeeldheid en haat zaaien. De ene slaaf geeft de andere de schuld, dat is het doel van de racisten! Zo blijven de echte profiteurs, de grote kapitalisten, buiten schot. Kijk naar wat er in Duitsland gebeurt: kinderen bijna levend verbrand door brandbommen van racisten!

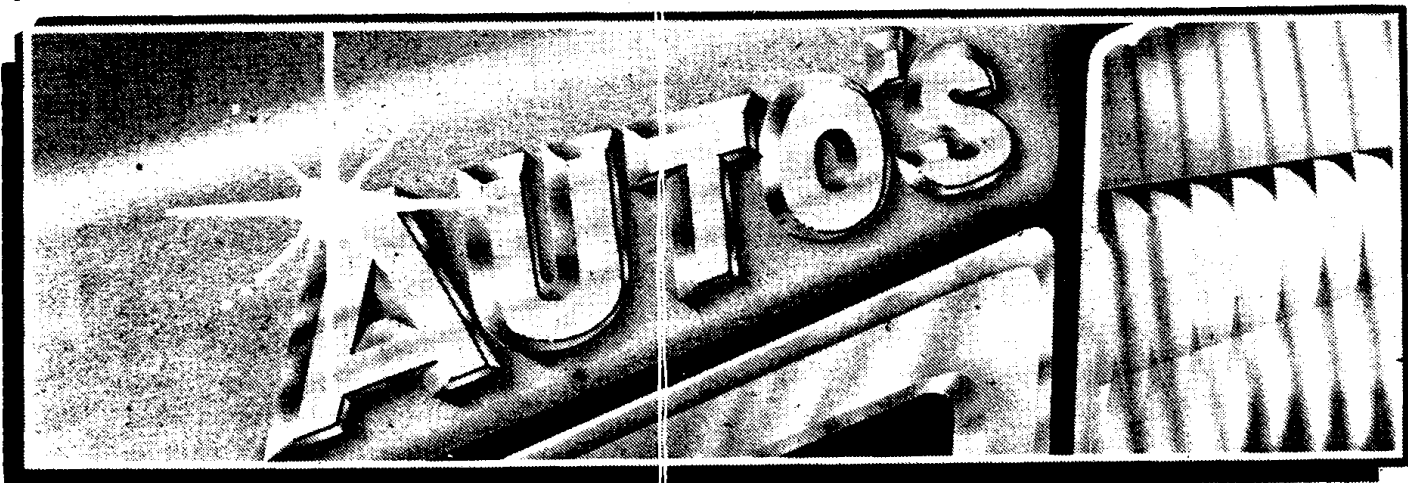
HEERLEN Ben Tariel

● RTL-4

Het is niet alleen Wiek Janssen uit Sittard die zich ergert aan de programma's van RTL-4. Aan mij wordt herhaaldelijk gevraagd om een oplossing voor meer kijkgenoet op de televisie. De kijker is aan de ketting (tabel) gelegd en van zijn vrijheid van ontvangst beroofd. Er is nog een ontsnapping mogelijk, de eigen antenne.

Gelijk bevrijd van jaarlijkse kabeltariefverhogingen en het gebrek aan wat u wel en niet mag ontvangen. Inmiddels zijn acht satellieten tussen 28 graden oost en 1 graad west op een rijtje geplaatst, die enkele tientallen programma's over Limburg uitzenden. De belangrijkste zijn de twee Astra-satellieten op 19 graden oost die u met een klein schotelantenneetje al 20 programma's bezorgt en daarbij nog vele radioprogramma's in mono en stereo. Houdt u van knutselen en heeft u nog een antenne-motor bewaard? Deze onder een bepaalde hoek plaatsen en het schotelje iets heen en weer draaien tussen Kopernikus 2 en Intelsat 12 en u hebt nog meer keus, zoals Noorwegen, Zweden, 'Spanje', Italië, Joegoslavië, Marokko, Japan, Turkije en reportage-gewagens, studioverbindingen, correspondenten in oorlogsgewesten, huurkanalen voor het bedrijfsleven en nog veel meer. Ontvangst van overknijpte beelden, die uren later verknipt in journaals zijn te ontvangen. Alles dan heeft van de naald. Als men dan zoveel interessants op tv ziet, dan kijkt men zelden nog naar RTL-4 en vindt men de kabel ouderwets. Zo'n groot programma-aanbod kan geen kabel aan.

HEER Henk Vastermans
(Door redactie ingekort)

Renault

R 4 BEST, F6, gr. kent, LPG, '83, APK, i.g.st., vr. pr. f 1.750,-. 04493-1910.

RENAULT 21 TSE, bwj '86, alle opties o.a. dubbel pakket, l.m.-veilig, i.z.g.st., elke keur. toegest., vr. pr. f 11.000,-. Tel. 045-411218

RENAULT 21 TL, 4-drs., bwj '86, f 9.500,-. Tel. 045-324734.

RENAULT 25 TX, 11-87, wit, LPG, 110.000 km, f 15.950,-. Tel. 04906-1387

RENAULT 25 V6 inj, 1984, APK, pr. f 8.950,-. Inr. mog. Tel. 045-255784.

RENAULT 18, bwj, nov. '78, vr. pr. f 1.150,-. LPG-inst. merk. Viale, vr. pr. f 275,-. Tel. 046-515346.

RENAULT 11 GTX 3 drs, bwj '87, nw. model, blauwmet., elc. ruiten, slotvergr., get. glas, kuipstoelen, trek. in st.v.nw. pr. f 8.750,-. Tel. 046-750506.

RENAULT 5 aut. bwj '81, 4-drs. orig. km.st. 53.000, i.z.g.st., vr. pr. f 2.200,-. Vullingsweg 15 Heerlerbaan

RENAULT 5 1982, in pr.st., APK '89, f 1.500,-. Tel. 045-323913.

RENAULT 21 Nevada Familie Turbo Diesel, 11-88, metallic, 7-pers., f 22.950,-. Tel. 04906-1387

AUTOMAAT Renault 5, APK deze auto is in absolute nieuwstaat, vr. pr. f 2.200,-. Vullingsweg 15 Heerlerbaan

RENAULT 25 TS, 10-85, antraciet grijs, metallic, LPG f 8.950,-. Tel. 04906-1387

SUBARU

Te koop SUBARU sedan 1.6 GL 4-drs., bwj '88, pr. f 15.000,-. Tel. 045-456178

Te koop SUZUKI GX Coupé bwj '82, in perfecte staat. Tel. 046-529217.

Te k. Suzuki SWIFT 1.3 GS, zwart, bwj '85, APK '92, i.g.st., vr. pr. f 7.500,-. Tel. 04454-1002, na 17 uur.

Suzuki SAMURAI bwj '89, geel kenteken, Tel. 04-499-1615 / 06-52107978

Te k. Talbot autom. GLX 1600, bwj '81, besche. digl, f 900,-. Tel. 045-212117.

Talbot SAMBA, m-83, APK '89, 2-ur. in, inr. mog. Tel. 04455-2763.

Toyota COROLLA '78, pr. f 250,-. APK '92. Tel. 04493-4751.

Toyota CARINA 1600 (leluke, 2-drs. kl. rood, trek. APK, bwj '79, vr. pr. f 1.500,-. 04406-41813

Toyota TERCEL coupé, 3-drs., '82, apart rood, f 2.750,-. Tel. 045-2189;25.

Te koop TRIUMPH Acclaim HLS, bwj '84, Tel. 046-510871.

Te k. VW PASSAT Combi, bwj '86, i.z.g.st., APK, t.m.st. 75.000, tel. 045-411598

GOLF GTi cabrio, '84, rood, f 19.950,-. GTi cabrio, '82, aut. f 17.950,-. 046-518 738

VW GOLF 1300 CL, bwj '87, grjsmet, trimline f 11.250,-. Tel. 046-527945.

Te k. GOLF 1300, bwj '81, i.z.g.st., met vele extra's, APK, vr. pr. f 2.700,-. Burg. Slangenstr. 54, Hoensbroek

VW SCIROCCO 1 geh. ge-rest., techn. 100%, ATS 15", GTi-5 bak, kl.goudmet., APK '79, 92, 045-722886.

Te k. van te eig. (dame) VW POLO Van 1.3 i.z.g.st., '87, 32.000 km. Tel. 045-243674.

VW GOLF Manhattan 1.3, bwj '89, 41.000 km. Tel. 045-752624.

Gevr. GOLF JETTA diesel oud model blikshadefgekeurd gep. bezwaar. 045-428527.

Te k. VW GOLF 1.6 GTi, i.z.g.st., inr. mog. Tel. 045-728419

VW GOLF Memphis, grjsmet, bwj '88, brede bod. pr. f 16.900,-. 045-453355.

VW PASSAT Variant 1800i CL, bwj '89 van niet roker. Tel. 04499-359.

Te k. VW GOLF LD, bwj '78 i.z.g.st., APK '92, pr. f 2.490,-. Tel. 04454-2342.

VW GOLF 16 CL 5-drs, bwj '89, Manhattan uitv., kl. rood plus stereo, niet van nw. te ondersch., km.st. 40.000, f 18.750,-. 045-423660.

Te k. RENAULT 19 TXE, bwj '89 i.z.g.st. Auto Le Mans. Tel. 045-259111.

Te k. RENAULT 5, type '83, APK, i.z.g.st. Tel. 04405-3069.

ROVER 820i, '87, i.z.g.st., 100.000 km., centr.vergr., alarm, st.bekr., elc.spieg., en ramen voor, verbr.90 ltr. norm benz., nw.pr. f 50.000 vaste pr. f 12.900,-. Tel. 045-319931.

Te k. ROVER 2600, bwj '80, i.p.r.st. APK, pr. f 3.000,-. Tel. 046-378944.

Range ROVER bwj '85 aanhangwagen. Tel. 04-499-1615 / 06-52107978.

Seat TOLEDO uit voorraad leverbaar, nu nog voor oude prijs. Seat Dealer Autosport Brouns bv, Schelsberg 175, Heerlen. 045-725507.

SEAT Ibiza 1.2 Chrono, bwj '90, rood, 17.000 km. in nw. st. f 15.750,-. 045-453355.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

Te k. RENAULT 19 TXE, bwj '89 i.z.g.st. Auto Le Mans. Tel. 045-259111.

Te k. RENAULT 5, type '83, APK, i.z.g.st. Tel. 04405-3069.

ROVER 820i, '87, i.z.g.st., 100.000 km., centr.vergr., alarm, st.bekr., elc.spieg., en ramen voor, verbr.90 ltr. norm benz., nw.pr. f 50.000 vaste pr. f 12.900,-. Tel. 045-319931.

Te k. ROVER 2600, bwj '80, i.p.r.st. APK, pr. f 3.000,-. Tel. 046-378944.

Range ROVER bwj '85 aanhangwagen. Tel. 04-499-1615 / 06-52107978.

Seat TOLEDO uit voorraad leverbaar, nu nog voor oude prijs. Seat Dealer Autosport Brouns bv, Schelsberg 175, Heerlen. 045-725507.

SEAT Ibiza 1.2 Chrono, bwj '90, rood, 17.000 km. in nw. st. f 15.750,-. 045-453355.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

Te k. RENAULT 19 TXE, bwj '89 i.z.g.st. Auto Le Mans. Tel. 045-259111.

Te k. RENAULT 5, type '83, APK, i.z.g.st. Tel. 04405-3069.

ROVER 820i, '87, i.z.g.st., 100.000 km., centr.vergr., alarm, st.bekr., elc.spieg., en ramen voor, verbr.90 ltr. norm benz., nw.pr. f 50.000 vaste pr. f 12.900,-. Tel. 045-319931.

Te k. ROVER 2600, bwj '80, i.p.r.st. APK, pr. f 3.000,-. Tel. 046-378944.

Range ROVER bwj '85 aanhangwagen. Tel. 04-499-1615 / 06-52107978.

Seat TOLEDO uit voorraad leverbaar, nu nog voor oude prijs. Seat Dealer Autosport Brouns bv, Schelsberg 175, Heerlen. 045-725507.

SEAT Ibiza 1.2 Chrono, bwj '90, rood, 17.000 km. in nw. st. f 15.750,-. 045-453355.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel. 04454-2092.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RE-SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. sport. rode SKODA, bwj '84, APK '89, 60.000 km. z.g.a.nw. pr. n.o.t.k. 043-214972.

SKODA type 120 L, bwj '78-85, APK '92, te eig. i.z.g.st., vr. pr. f 2.750,-. Tel

Wanneer bewijst een ziektekostenverzekering zijn waarde?

Op het moment dat u een beroep doet op de koploper op het gebied van ziektekostenverzekeringen.

medische zorg, moet u zich verzekerd weten van goede zorg

In de praktijk komt het erop neer dat wij u mee

Daarnaast moet u ook in financieel opzicht kunnen rekenen

kunnen bieden dan alleen maar een administratieve service

op een goede behandeling.

Dankzij onze achtergrond kunnen wij u daadwerkelijk verzeke

Bij Zorgverzekeraar VGZ krijgt u beide. Een

ren van een perfect goede medische zorg. Zorg waarvan wij

gevolg van het feit dat VGZ een

inden dat u er gewoon recht op heeft

grote combinatie is van

dat VGZ meer zorg

ziekenfondsen en

besteedt, blijkt ook uit de

een particuliere

variatiemogelijk

verzekeraar. Daarmee

heden in ha

po al in op de

verzekeringspakke

mogelijke invoering van een nieuw

indien is ook bedragen.

stelsel voor ziektekostenverzekeringen. Daarmee bent u ver

U kunt een pakket samenstellen dat volledig op uw eigen

zekerd van een soepele overgang naar de nieuwe situatie

situatie is toegesneden. Een zorgverzekering op maat dur

Deze argumenten zeden we graag wat kracht bij aan de

Als u meer informatie wilt, schrijft u dan

Hand aan enkele cijfers: Reel meer dan 1,4 miljoen verzekerden

Of u belt gratis met onze informatielijn 06-0198-01000. Of

op de premie ontzet van 3,6 miljard gulden. Is VGZ namelijk

meteen dat de mensen van VGZ makkelijk bereikbaar zijn

ZORGVERZEKERAAR VGZ BESTEEDT MEER ZORG

Antwoordnummer 292, 6500 VC Nijmegen

ersen

Autocentrum VEENSTRA:
Honda Accord 20 EX '87,
f 17.900,-; Nissan Micra
Trend '87 als nw. f 11.500,-
Golf GTI '88 f 17.900,-; Golf
LX '84 f 7.200,-; Opel
diesel 12 S '83 f 3.900,-; Opel
Ascona 1.6 S '84 f 6.250,-;
Opel Kadett, 3-drs. '88
f 16.900,-; Opel Kadett 5-
drs. '85 f 10.500,-; Toyota
Corolla 1300 XL sportw. 5-
drs. '88 f 16.900,-; Ford Es-
cort 1600i 3-drs. '87
f 15.250,-; Ford Sierra
3-drs. spec. '89 f 20.500,-;
Ford Sierra 3-drs. CL '88
f 14.900,-; BMW 316 velw.
acc. '84 f 13.900,-; Mazda
323 LX '88 4-drs. f 14.750,-
Mazda 626 GLX coupe '88
f 19.500,-; Peugeot 405 GL
'89 f 20.500,-; Volvo 360
GLT 5-drs. '87 f 14.900,-;
Opel Ascona 1600 4-drs.
'87 f 12.700,-; Lada 2105
'87 f 4.900,-; Bovag-garantie,
inruil, financiering. Auto-
centrum P. Veenstra, Val-
kenburgerweg 13 Volder-
daal, 045-752999

F. v. OPHUIZEN autohandel
biedt aan: Peugeot 205 Ac-
cent 5-bak, '87; Ford Sierra
2.3 D GL '83; Opel Kadett
1.6 D '84; Toyota Corolla 1.8
GL diesel '85; Eend CV6
GL4; VW Jetta diesel 4-drs.,
'81; Opel Kadett 5-drs. 12 S
'80; BMW 323i 168 pk, zeer
apart '81; Nissan Cherry 1.3
L 12-82; VW Golf GTI 5-bak
sportw. '82; Volvo 343 DLS
2.0 '81; Porsche 924 i.z.g.
st. '76; Volvo 343 GL autom.
'80; Nissan Sunny '83; Ford
Escort 1.3 L '81; Opel Kadett
Caravan 12 S '80; Ford Tau-
rus 1.6L Bravo '81; Mini
1000 '78; Opel Manta CC
2.0S autom. '80; BMW 318
LPG '82; VW Jetta 4-drs 1.6
S '80; Volvo 66 GL '80
f 950,-. Inkoop, verkoop, fi-
nanciering, div. inruilers.
Akerstraat Nrd 52C Hoens-
beek. Tel. 045-224425.
Geop. van 10.00-18.00 uur,
zaterdag 10.00-17.00 uur.

Schadeauto's

Te k. gevr. loop-, sloop- en
schade auto's, tev. in- en
verkoop gebr. auto-ond. a-
Körfer. Tel. 045-229045.

Te k. gevr. sloop- en
SCHADE-AUTO's. Autoslo-
perij Maxner, 045-728419.

Te k. gevr. loop-, sloop- en
SCHADE-AUTO's de hoog-
ste prijs van Limburg. Tel.
045-819637/045-512924

Te k. gevr. SCHADE- sloop-
en loopauto's, en verkoop
gebr. auto-onderdelen Joep
Wolkers. Tel. 045-411148.

**FIAT Ducato Diesel, 9-per-
soonsbus, 11-87, wit,
f 17.950,-. Incl. 04906-1387**

**TOYOTA Hi-Lux diesel, 6-
'88, dubb. cabine 80.000km
f 19.950,- incl. 04906-1387**

**TOYOTA Hi-Lux 2.4 D Van
2-WD, extra cabine, 3 mnd.
oud, 6.000 km. 04544-3436.**

**MERCEDES 3007 Diesel, 10-
'82, meubelbak, perfecte
staat, f 9.950,-. Tel. 04906-
1387**

**NISSAN Vanette Diesel, 3-
'88, wit, f 12.950,-. Tel.
04906-1387**

**TOYOTA Hi-Ace, diesel, 8-
'88, wit, 80.000 km.
f 13.950,- incl. 04906-1387**

**Bovag-autobedrijf Loek
SCHAEPKENS biedt te
koop aan VW Transporter
diesel, gesloten, bwr. '86, i.
g.st., f 13.500,-; Daf 400
(Freightrover) diesel 50.000
km, '88, grote all. laadbak,
id. rijbewijs, f 16.900,-; VW
Transporter pick-up, 70.000
km, '80 f 3.950,-; grote
Peugeot-bus, gris kent.,
benzine, f 2.500,-. Prijzen
excl. BTW. Klimmenderstr.
110, Kilmolen. 0445-2896.**

**Te k. Opel OMEGA 2.0i
Van stationcar, bwr. 11-87,
5 drs., i.z.g.st., met raffen-
rondom, div. extra's, event.
LPG, vr. pr. f 13.800,-. Tel.
038-550877.**

**FORD Escort diesel bestel,
9-87, wit, f 9.950,- incl. Tel.
04906-1387.**

**Te k. MERCEDES 508 D,
autotransporter, bwr. '81,
met industriemotor, voor
klein rijbewijs, in perf. st.,
compleet met electr. lin. Te
bevr. Paterspin 2a, Bochtoltz**

huisnr. 3.

**Te k. GRILLE voor Ford
Sierra Cosworth; 1 voor-
spoller voor Escort 3. f
045-225171.**

**Te koop VW ATS VELGEN
6J 14 met banden. Tel.
045-753053.**

**Te koop draadoze TELE-
FOONS met beveiliging,
f 179,-. Tel. 04352625.**

**AANHANGWAGENS en alle
losse onderdelen. Jo Knops,
Rijksweg-Zuid 195, Sittard.
Tel. 0454-512718.**

**AANHANGWAGENS te k. Tel.
04499-1615 of 06-
52107978.**

**AANHANGWAGEN te koop
oploeprem, afm. 2.50x1,35
mtr., 1500 kg laadverm. Tel.
045-315199.**

Te k. 3 AANHANGWAGENS f 375,- per stuk. Tel. 045-312189.

Aanh.wagen DUBBELASER, mtk. Hapert, achterw. kipper, i.v. 1500 kg., afm. 599 x 170, bak lozen wielen bwj. '86, p.n.o.t.k., met reg. bewijs. Tel. 045-323178.

Motoren en

JMD Motoparts
heeft de enige originele
Giftshop
Allerlei leuke cadeaus met
betrekking tot de motor-
wereld, varieërend in alle
prijzen

Profiteer nu van onze sinter-
klaas aanbiedingen
- Hoge kortingen op alle
winterhandschoenen en op
bijna alle kleding.
Breinder 9b Schinnewen
Naast de auto's
Tel. 04493-4266.

Te k. HONDA VT 500 C
Chopper, 1985, 19.000 km.,
pr. f 8.000,-. Tel. 04406-
13202.

Te k. SUZUKI 250cc, bwj.
'88, km.st. 500 met 2 koffers
en hees, 2 kompl. motor-
palken met laarzen, hand-
schoenen, nlerbanden en
integraalhelmen, z.g.a.n., vr.
pr. totaal f 5.500,-. Tel.
045-441356

Te k. YAMAHA XS 1100,
bwj. '78, zeer mooi. Na 10
u. In den Moel 41, Oirsbeek.

Moto-Guzzi 1000 California,
bwj. '79, 43.000 km. Vr.pr.
f 9.000,-. Maalierhof 27,
Heerterbaan.

Te k. KAWASAKI trike 250,
getuned. Tel. 045-216040.

Mooi, el
Klassieke v

Prachtige keuze v
Mooie, betaalbare
klassieke
lampen

ECHTE PRO
WONING
HARDY-LAM
VERSCHIL

(Nieuwe klanten: V

Speciale St. Nicolaasopen-
di. 3 dec. 9.00-21.00, wo.
dond. 5 dec. 9.00-17.00 (V

HARDY

Rijksdw

(Bromm

Te k. Vespa CIAO, i.z.g.st.,
vr.pr. f 400,-. Tel. 045-
423786.

Te k. brommer SUZUKI E.R.
bwj. '85, pr. f 450,-. Tel.
045-325883

Te k. mooie HERENFIETS
met 3 versnellingen. Tel.
045-254478.

DAYTONA-SHOP Kerkrade
vraagt bromfietsen en on-
derdelen; Puch Maxi, Vespa
Honda, Yamaha, Zündapp.
Maria Gorettistr. 1. Tel. 045-
459555.

Te k. VESPA Ciao blauw/wit
met sterwielen, 2 jr. oud,
verzekering tot apr. '92, i.z.
g.st. Tel. 045-216189.

Te koop MT-5, met verze-
kering, i.z.g.st., pr. f 1.600,-
Tel. 045-443978.

YAMAHA DTR bwj. '89, met
verz., vr.pr. f 2.750,-. Tel.
045-311892.

Nieuwe GIANT Escaper en
Track 1992 zijn binnen,
mod. 1990 en 1991 spec.
prijs. Div. gebruikte ATB
fietsen. Bert Rijkers, Wil-
lemstr. 85, Heerlen. Tel.
045-726840.

Te koop HONDA MT 5 met
papieren f 1.500,-. Tel.
045-253368.

Te k. VESPA Ciao met ster-
wielen, f 475,-. Tel. 046-
749545.

Te koop HONDA MTX bwj.
'88. Tel. 045-317918.

Te koop GEVRAAGD brom-
scooters en snorfietsen, de-
fect of schade geen be-
waard. Tel. 040-863893.

Te s.k. geyraagd DUBBEL-
ASSEER, i.z.g.st. Tel. 045-
315507.

ANHANHGER afm. 2.25 x
1.35 m., i.z.g.st. Vr.pr.
f 725,-. Tel. 04482-4534.

Piccolo's in het Limburgs
Dagblad zijn groot in RE-
SLUITTAAT! Bel: 045-719966.

1 scooters

Te k. SUZUKI GSX 600F,
bwj. '90, kl. rood, 9.000 km,
f 9.750,-. Tel. 045-321511

Te koop YAMAHA XJ 600,
bwj. '90, winterprijs
f 8.500,-. i.z.g.st. Tel.
04498-59069 b.g.g. 04499-
3601.

Te k. HONDA CB750 F2
bold'or-uitv. kl. wit/blauw,
bwj. '83. Tel. 045-223142.

Te k. YAMAHA XS 1100,
bwj. '81, i.z.g. st. Vr.pr.
f 3.750,-. Tel. 045-229301.

Uitgeken! VERBOUW-
INGSRUIMING. Onder-
delen, accessoires en kle-
ding. Ook voor Off The Road
en Cross. Nieuw en gebruikt
Moto-Shop Gulpen, Rijksweg
59. 04450-2451/2429 wpl.

HONDA Revere bwj. '90, 1/2
jr. fabr.gar. Tel. 045-728953

HONDA CB 750 F1,
f 2.750,-. 33.900 km, i.z.g.
en koffers. 045-228963.

Te k. uitlaat SUPERTRAPP
met spec. bochten, geschikt
voor elk type XR 600. Tel.
046-338999.

HONDA XR 600 R, '89, i.z.
g.st., 5.300 km., vr.pr.
f 8.250,-. Tel. 045-722886.

KAWASAKI 250 cc, 4 tact,
'82, off the road, weinig km,
f 2.500,-. Inr. scooter mo-
gelijk. Tel. 04744-1834.

**Elegant en waar
verlichting ga
de mode!!**

Brons gic
met chiq
glazen

INKSTUKKEN

MPEN, JE ZIET

draag ter plaatse naar uw speciale
ningstijden: ma. 2 dec. 13.0
4 dec. 9.00-21.00,
EEN KOOPAVOND)

VERLIC

Zuid 118 - 6161 BR
Tel. 046-743222

Jeppon

Te k. PUCH Maxi zwart, in
goede staat. f 495,-. Twee-
wielers Feron, Schimmaert.
Tel. 04404-1384.

PUCH Maxi bwj. '88, met
verz., f 575,-. Tel. 045-
326961.

Weg. aanschaf brommer te
k. MOUNTAINBIKE Giant
Terrago Shimano XT m.
comp., 21 versn., alu., af-
gew., 6 '91, toen f 2.200,-
nu f 1.490,-. 045-224521.

Te k. PINARELLO Trevino,
60ccm afm. Campagnol, 1
jaar oud, nw.pr. f 3.200,- nu
f 1.600,-. 045-718199.

Te k. Bromscooter HONDA
Vision Meitin, 1 jr. oud. Tel.
046-376702.

Te k. Vespa CIAO, bwj. '88,
met starwiel en Leovind,
vr.pr. f 500,-. 045-421743.

Te k. ATB Giant Old Rock
mod. '91, incl. verz. en div
extra's. Vr.pr. f 850,-. Tel.
046-518765.

GIANT Super Sierra XT 11
ATB, rijkswaast f 1.200,-.
Tel. 045-270071.

Te k. HONDA MTX, z.g.h.
nw. Manstraat 18, Nuth.
045-243387.

Te koop PUCH Maxi i.g.st.,
met verz., vr.pr. f 275,-. Tel.
045-213950.

KOOPJES, Tel 80(def) en
Vespa, nr. f 350 ook apart.
Ver. omd. 045-719517

HONDA MT 5, par, dak, 6 pk
Tel. 04493-2903.

Te koop PUCH Maxi bwj. '88
i.g.st., dure uitvoering, ver-
zekering tot 1-5-'92, f 800,-
Compacherstr. 7, Kerkrade.

Winkel 5

Copieerapparaten
Type-machines v.a. f 450,-
Telefax v.a.
Prijzen excl. BTW. Eigen
Spoor kantoomachines, Bo

Ter overname
Administratie
(waar bijv. opvolg
Gelegen in de provincie
ten behoeve van het M
Elke vorm van overname
is bespo

Accountancy L
Postbus 23009, 6361
Tel. 045-7
Te koop uit F

Nieuw en gebruikt kantoor-e
goede kwaliteit. Nieuwe burea
modellen. Tegen fabrieksprijze
bilair met zeer hoge korting. I
niden v.a. f 255,-. Gebruikte b
soorten gebruikte kantoorkast
bloks voor hangmappen (men
f 595,-, magazijn- en archiefes
Brandvrije archiefkasten - bran
Burostoelen v.a. f 50,- per s
zeer hoge korting, tekentafels
overs-Wipeborden-Rolblokken.
f 825,-. Steekwagens luchtban
machines 16mm 220 Volt f 40
teveel om op te noemen. 12
magazijn. Alles uit voorraad
drijfsinventaris.
ROCKMART, Kissel 46A,
Open maand. - vrijd. 9-18.30
6225 BH, h

Te huur gestoffeerde
Kantoorruimten
Streep, Schaesberg, 70 m2.
f 850,- p.mnd. 043-634962.

Wat VERKOPEN? Adv
teer via: 045-719966.

Ardevol.
at nooit uit

etwerk modellen
ue antieke

VOOR UW
HET

(in inkoopcondities)
0-21.00.

HTING
Geleen

Ralon Car
win een Volvo plu
of Homecar
en maak een gratis proefrit tij
Volvo Jac
Strijthagerweg, Kerkrade

Caravan-imp
Vouw-wagens: ALP
in drie kleuren vanaf f
Tour-caravans: BURSTN
diverse aanbiedingen in
Voortenten: Burstner, Brand
Hoofdstraat 84, Oirsbeek-A

6441 KC, h

Volvo Ski-Open
Alleen zaterdag 30-11-1991
Bij VOLVO-dealer

Jac. Klijn
Kerkrade
Alles wat u over VOLVO en
de wintersport moet weten
met medewerking van
INDOOR SKI-CENTRUM
SKI 2000 te GEELEN.
Tevens kans om gratis
ruiten te laten graveren.
Geopend van 10.00 tot
17.00 uur.

Volvo Jac. Klijn
Kerkrade
Strijthagerweg 123
Tel. 045-458000.

Caravans en VOUWWA-
GENS bij Camping Cars
Ridderbeks, Prinsenbaan
180, Koningsbosch. Tel.
04743-2213

T
F
S
B
te
z
d
h
s
O
N
s
p
F
z
n
s
f
F
k
e
K
7
T
k
8
b
s
a
f
g
H
T
F
B
2
b
3
T
a
b
T
T
O
E
s
V
v
k
v
e
z
h
d
k
U
1
O
V
te

Carport
en v.a. f 500,-
Kasregisters v.a f 750,-
f 1.495,-
en service-dienst.
Scholtz. Tel. 045-443961.

gevraagd:
Stiekantoor
(aanbreuktoestel)
Limburg, werkzaam
in- en/of inbedrijf.
aanbreuktoestel en/of fusie
aanbreuktoestel.

Ummelen
72G Voerendaal.
050544.

huisservice
directie-mobiel van zeer
aardig in diverse kleuren en
n. Zeer mooi directie meubel
Nieuwe 2-deurs kantoor-
meubel v.a f 95,-. Diverse
stelen vanaf f 150,-. Laden-
en Ahrend-Asmeta 2 en 4
ladenkasten A1 en A0 v.a.
stelling v.a. f 75,- per mtr.
ladenkasten met extra korting.
Nieuwe burostoelen met
A1 en A0 van f 675,-. Flip-
Pallet hefzwaars 2000 kg
afmeting f 109,-. Industrie boor-
00m2 showroom 1200 m2
leverbaar. Ook verhuur be-
Heerlen: 045-723142.
nr. Zrt. 10.00 tot 16.00 u.

uisnr. 19.
e koop draadloze TELE-
OGNS met beveiliging,
179,-. Tel. 045-273525.

speciale Sinterklaas
aanbieding. Nieuwe en gebruikte
burostoelen 5 poots met
wenkwielen. Nieuw: Rocktype
type 295 van f 345,- voor
190,-. Gebruikt: Ahrend
n Aspa stoelen vanaf
50,- per stuk. Verder nog
diverse stoelen stoelen met
grote korting. Geldig tot
12-12-91. ROCKMART, Kis-
sel 46 A, Heerlen, 045-
723142

nieuwe buro en directie
stoelen Rocktype 295 adv.
f 345,- nu f 195,-.
Rocktype 4050 adv.p.
495,- nu f 295,-. Partij
meer mooie directie stoelen
met hoge korting, tekentafel
stoelen adv.p. f 395,- nu
255,-. Conferentie stoelen
Rock 240 adv.p. f 300,- nu
245,-. Alles uit voorraad
verleverbaar, bij grote afname
extra korting. ROCKMART,
Kissel 46 A, Heerlen, 045-
723142

e koop partij tafels en stoelen.
Tafels 1.60x80 en 1.20x
0 met kras- en brandvrij
lader v.a. f 95,-. In prima
toestand: stoelen met en zonder
armleuning, bruin gestoffeerd, v.a. f 15,-, p.st. Voor
rechter aantallen speciale prijzen
ROCKMART, Kissel 46a,
Heerlen, Tel. 045-723142.

e koop partij BUREAU-
ELS, 1 x bladmaat 200x100
x bladmaat 160x80, 1 x
bladmaat 120x60, Tel. 045-
16222.

Sport & Spel
e k. BODY B. & Fitness
app., halters, schijven, dumbbells. Tel. 045-457643.

e koop gevraagd HOME-
RAINER of rollenbank. Tel.
045-214245.

Vakantie

Caravans/Tenten
De OLDE Caravan b.v.
telt voor AJ 1992 modellen
Volk en Beyerland tourcaravans.
Tevens nog enkele
ex-verhuur caravans en
vouwvagens. Ook ruime
keuze uit gebruikte caravans
en vouwvagens, voor
en zorgeloze superluxe
on-vakantie. Ook voor ver-
huur-service-reparatie-on-
derdelen-accessoires en al-
le kampeerbodigheden in
w adres: Dr. Nolenslaan
441, ind.park nr. Sittard.
046-513634.

Wat VERKOPEN? Adver-
sarial via: 045-719966.

Caravans
s een Chateau
Caravan
dens SKI OPEN DAG bij
s. Kleyn
s. Tel. 045-458000.

port Feys.
EN KREUZER
5.020, compleet.
ER-HOBBY-KNAUS
overjarige caravans.
1, Grijkel, Isabella, Trio.
sternade, 04492-1860.

uisnr. 21.
ampeerders opgelet: nu
ampeervoordeel bij Hans
tassar: TV-antenne met
sterkerster nu f 85,-; winter-
tent 200x160 cm nu f 439,-;
tenten Shelters dubb.
aks nu f 89,-; voortenten
u v.a. f 399,-; 6 kg gasfles
euv f 59,50; 6 kg. toilet-
n v.a. f 99,-; opzetspie-
sels nu f 19,95; bungalow-
nten v.a. f 489,-; cam-
ingtafels v.a. f 24,95; enz.
enz. André Jamet vouwva-
ens v.a. f 5195,-. Dealer
oor heel Limburg. Natuur-
weer de Campingope-
zaak bij Oudek Cam-
ing Recreatie Hans
TASSAR Heisterberg 78,
doensbroek. 045-224200.

e k. ERIBA Familia, '84, in
aan van nieuw, 3 pers., ka-
nel, koelkast, f 8750,-. Tel.
045-723147.

ARAVANSTALLING in
Heerlen vanaf f 200,-. Ver-
dacht afgelezen en bewaakt
tel. 045-212146.

Attentie

nu de Chateau en Homecar
ex-verhuur caravan met
duizenden guldens korting
in de aanbieding.

RALON CARAVANS
Brommelen 58 A, Gueulle.
Tel. 043-645079.

SINT NICOLAAS

Cadeaus,
voor caravan-vouwwagen-
camper en tent campeers,
o.a. Lafuma relax
toelen en campingmeubel,
caravan inbouwkluis v.
56,- nu v. f. 39,-; TV-an-
tenne 220-12V voeding met
ersterker v. f. 159,- nu v.
89,-; Porta-potty camping
biletts nu 20% voordeel; gas
n kolen koffergrills v.
105,-; slaapzakken v.
50% voordeel; caravan op-
staplel v. f. 47,50 nu v.
19,50. Verder nog cam-
ping serviezen, pannens-
elboxen, voortenten-dak,
huif en terras lufeis-win-
tenten-raamtuifels etc.
etc. U kunt altijd slagen bij
de Olde Caravan bv. Dr.
Jolenslaan 141, Sittard, Ind.
ark nrd. Tel. 046-513634.

Oostenrijk

U heeft 2-pers appartement
centrum SEEFELD-Tirol
a. 10.1.92 inl 043-215817

dagen HITTISAU f 769,-
p. H.P. Per lue touringcar
ertr. 29. feb. / 7 maart 1992
hotel Schiff, kamers met
ouche, w.c., balkon, sauna,
ubertus Reizen 045-
52871. Lid S.G.R.

Wat VERKOPEN? Adver-
ter via: 045-719966.

(Huis)di...

Dierenbescherming

U heeft voor een aantal honden op zo-
n moeten herplaatst worden om
omstandigheden niet meer
30balt reu 1 jr.; Golden Retriever
reu 5 mond.; Fox terrier teef 2 jr.
ruising Fox reu 1 1/2 jr.; Heidewach-
gester. teef 7 jr.; Heidewach-
Tel. inl. 044989

U heeft koop enkele zeer veelbe-
vende Duitse HERDER
ven, ca. 10 wk., met stam-
oom, beide ouders HD-vrij.
el. 043-478871.

U heeft k. Engelse FOXTER-
IERS en bouvier m. stam-
om. Tel. 04742-2209.

U heeft k. WEST-HIGHLAND
White Terrier-pups met
stamb. Tel 0949-216220748

U heeft totale verkoop aan huis van
4. DUIVEN Vanaf 01-12-
beb. dit jaar 190 prijzen ge-
oeeld. 3 maal beide kam-
oeenen. Soort de Bruin-van
oxtel en oud soort Seve-
ns. Engelen, Burg. Her-
ansstraat 20, Landgraaf.
el. 045-317743.

U heeft reisooleerd HONDE-
LACHTHOK 1 1/2 jaar oud.
el. 045-100578.

U heeft annel v.d. Kronkelhoeve
iberische HUSKY-PUPS
met stamboom. 046-751985

U heeft k. koop twee waakse
OND, 2 jr., f 200,-. Tel.
45-230443 b.g.g. 221414.

U heeft ler-eend-GANS-fazant-
omme paauw-A.M. wilde
klaoenen (brandnetelver-
elgers). 04499-1499.

U heeft k. k. GOLDEN Retriever-
pups, stamb., geestel. ntw.,
et gar. 043138-72434

U heeft k. KEESHONDJES
lterweg). Kennel Sanawini.
el. 046-373674.

Kom h...

Woonk...

vele malen verg...

hebt u nog

De selectie g...

voor design, afwe...

bekleding

Maar...

U zit goe...

Autoaba...

realien-Anwerpen...

d'slag v. t. d. d. d.

Iedere zo...

Campers

een koop voor zelfbouw van
 camper polyester sandwich
 ANELEN, gevormd
 achterfront incl. bumper en
 oorkop "alkoof". Camper-
 dr. Erkens, Koolweg 11,
 Elsloo. Tel. 046-371925.

B.K. CAMPER Fiat Ducato
 esel met 6-pers. grens-
 andopbouw, bwi. '87. Kool-
 weg 11, Elsloo. 046-371925

Luxemburg

JEXMBURG prachtig gel-
 uk. woningen te huur te
 ilwerwiltz. Inl. 045-410071

Div. Buitenland

Volvo Ski-Open

alleen zaterdag 30-11-1991
 Bij VOLVO-dealer
**Jac. Klijn
 Kerkrade**
 alles wat u over VOLVO en
 de wintersport moet weten
 met medewerking van
 INDOOR SKI-CENTRUM
 SKI 2000 te GEELEN.
 Tevens kans om gratis
 reizen te laten graven.
 Geopend van 10.00 tot
 17.00 uur.

Volvo Jac. Klijn Kerkrade

Strijthagenweg 123
 Tel. 045-458000

Sittard

lek naar een nieuw tehuis.
 dacht hun huidige baas door
 dat ze kan zorgen.
 ar reu 2 jr.; kruising teckel
 ;; abricotpoedel reu 2 jr.
 rder teef 6 jr.; Dobermann
 ntel gester. teef 4 jr.
 -51955.

itse HERDER kennel
 dt pups aan met stam-
 om, geënt en ontwormd,
 lukt op schoonheid en ka-
 der, beide ouders aanwe-
 k. HD-vrij. 045-241610.

k. keuz uit 2 JACHT-
 NDENDEN driver of Engelse
 ringer met stamboom,
 nnen voor gejaagd wor-
 n. Tel. 04760-72481.

k. prachtige DOBER-
 ANNPUPS, kampioen-
 stamming, ingeënt en ont-
 rmd. Tel. 08866-3151.

en verkoop van goede
 ort- en recreatiepaarden.
 al de blauwe Steen, Rob
 OOSTEN, tel. 045-242864.

jr. TEKKELOKKERIJ.
 dit moment werken
 verg-), tsl. 09-49-2406-
 75. Herzogenrath.

RIARD-PUPS, ingeënt,
 twormd, gestam- en geou-
 erd, met stamboom, ou-
 ers aanwezig, uitmuntende
 stamming. Tel. 045-242-
 1811209 na 17.00 uur.

k. jonge LES-KIPPEN,
 ank Ploemen, Broekhui-
 sters. 53B, Rimborg. Tel. 5-320229.

GELS te k. tijdens Kring-
 onstelling in zaal de
 oon, Kloosterstr.11 Sim-
 veld. Tentoonst. open
 t. 30 nov. van 10.00-
 .00 uur. Zondag 1 dec.
 n 10.00-15.30uur.

onder bewoning

cultuur heeft onlangs zijn
 groot. Zoveel fauteuils,
 nooit bij elkaar gezien.
 beburde volgens de h
 rking en duurzaamhe
 en strelen het oog. me
 U mag al onze bankstel
 opgelet: daar bent u
 met de bankstel

woon

Dorpsstraat 2-4, 3590
 Telefoon vanuit Neder
 ledere dag open van

Levering franco

indag open

k. prachtige **BERNER**
MINNENPUPS, zeer mooi
klekend, ing. en ontw. Tel.
0866-3151.

WEDDINGSCHOOL Leym-
wurg start weer met
uw. gehoorzaamheids-
lessen voor u en uw
ind. Info/tev. aanmeldings-
dnd op dinsd. 3-12, aanv.
00 uur, in Manège 1 Ede-
Ros te Genhout, gem.
ces. Voor tel.info 043-
3519.

k. Mech. **HERDERPUPS**
wkn. oud, vader en moe-
r in dress. 046-756366.

st. Highland **WHITE**
RIEST pups met stamb.,
ders aanwezig, f 750,-.
04130-65127.

koop **PAPEGAAIENKOOI**
ste. Heerenweg 240,
leren.

k. nest **SCHIPPERKE**
t stambloom. Vader in
r. kamp. Mertens, Put-
str. 14, Montfort. Tel.
444-1677.

k. Pers. **POESJES** m.
mb., ontw., ingeënt. Al-
n liefheb. 043-630749.

k. **CORNISH** Rex katjes
lletjes), ontw., ingeënt,
mb. Tel. 01180-26847.

koop k. zwarte en grijze
VERGOEDEL'S, ingeënt
ontwornd, klein soort.
04750-16590.

nnel **Woollyball's** heeft
menteel prachtige **BOB-**
LIPUPS te k. met stamb-
om. Inl. A. Lamers. Tel.
3-314173.

k. **LABRADORS-PUPS**
eënt en getat. met stamb-
om. Tel. 04990-72723.

koop **BRIARD**, reu, 10
st., geënt en ontw., weg.
f 300,-; 4 koppel rot-
ven, samen f 50,-. Tel.
4-428326.

OLDEN-RETRIEVER-
PUPS ouders HD vrij en
katten dwergpoedeljes. Tel.
4-427963, 31.09.00 uur
4-441932.

k. **CRÉATIEPAARD**,
a, 6 jr. vos, f 3.850,-. Tel.
392-1038.

k. zwart **MERKZADEL**,
npl, f 550,-, rijlaarzen va.
750,-. Tel. 04492-1038.

koop **BOOMERHOND-**
7 mnd. oud, teeffe en 2
chelse herderpups 7 we-
oud. Tel. 045-724852.

k. **YORK-SHIRETER-**
RIESTJES. Kennel Oos
m Langstr. 50, Schim-
rt. Tel. 04404-1527.

k. weg. omstandigheden,
arte moole **NEWFOUND-**
NDER reu, met goede af-
mning en gezonde heu-
a. 04750-22860.

koop 4 mnd oud **FOX-**
RIER en fretten. Tel.
57-1629.

sch. blonde **BOUVIER-**
PUPS prima stambloom,
vrij, schrift. garantie
38-75668.

k. moole **BOOMER-**
INDJES pups ingeënt en
warmd. Tel. 040-863946.

ed tehuis gezocht voor
kater. **KATER**. Tel. 045-
0011.

koop jonge **COLLIE'S**,
ders, Labradors, Kees-
Shih-Tzu's, Malthezers,
edels, Beagles, Teckels
Bastaardjes. Tel. 04958-
11, di. 3 dec. gesl.

Te
Eng
che
Sta
Stri
Te
Leu
cm
na
We
Pou
Te
Shi
Tel.
AN
kee
& 2
mot
vrek
vanc
gen
cha
321
daa
Stor
plor
geva
Te
ple
drif
Wel
pen
bed
rede
045
30
BO
Hee
353
Uw
8 de
Ant
Niet
Vrac
den
ginn
CHA
CCH
den
dige
op
nieu
Aan
slag
367
637
045
BOV
sch
juist
045
Rijla
Fijla
Voo
rij-
o
voo
voo
(sch
ste
min
voo
voo
(Nor
75
Ges
leid
wjs
Reis
uite
Info
KRA
Eind
100
Al
groe
Agri
zanc
Bew

bankste
deren.

in collectie bankste
zifbanken, salen- en b
n. En van de beste me
hoogste Woonkultuur-
id. Het leder is sublim
n nieuwe tinten en des
eilen proberen.
wel even mee bezig.

len van Woonkultu
Zu
nkultu
Zuranda. Telefoon 011-
erland: 09-3211 611136
10 tot 18 uur; woensdag
aan huis zonder gr
van 10 tot

k. moole PUPS kruising
Shill-Dog en Me
Meise Herder met kruising
ford-Shire Rotweiler
thagenweg 122 Kerkrade
k. Sinterklaas-kado?
k. MINI-PAARDJE, 65
hoog. Tel. 04492-3112
17 uur.

g. overcomp. WELSH-
NY te k. Inl.: 04492-3665

koop zeer mooie YORK-
IRE-TERRIERPUPS.
045-222413.

Opleidingen

WB en Bovag erk. Ver-
rsschool WISCHMANN
n voor al Uw rijbewijzen
cor, auto, vrachtauto, bus
ker en oplegger, auto er
chtauto met aanhangwa-
g, opleiding voor alle
uffeursdiploma's. 045-
721 Landgraaf 8 en 10
eigene opleiding voor per-
enauto ook mogelijk
rtoursus chauffeursdi-
na 28-12. Startcursus
aarijke stoffen 4-1-92.

CHTRAIN (computer)
leiding aan huis en in be-
tel. 046-377801.

ke HEAO-er kan mij hel-
met STATISTIEK er
rijseconomie tegen een
rijke vergoeding. Tel.
-275103.

TSEERCURSUS: 10 x
uur cursus f 150,-. Plaats
sien. Voor info.: tel. 045-
593 na 18.00 uur.

Rijbew.

RIJBEWIJS op Saba in
agen via autorijdschool De
nieren. Inl. 04750-32428.
geslaagd goed terug-
ag naar onze voorwaar-
Ook rijlessen voor be-
ers.

AUFFEUSDIPLOMA

B, theoretischen wor-
gegeven door valdun-
leerkracht. Vakrijproef
DAF 3600 ATI, start-
uur cursus 7-12-91.
meld. nog mog. Bij niet
en, volgende cursus
s. Inl. Verkeers-
ididussen, Hoogstr. 201,
3 HT Landgraaf. Tel.
-311631.

AG Erkende Autorij-
oel Th. van Bentum. De-
e weg naar uw rijbewijs.
-217487. Hoensbroek.

Autoschool Thijs
NTZ rijgediplomeerd.
een goede en gunstige
pleiding! Ieder die zich
1 januari 1992 aanmeldt
en rij-opleiding cat. B
kelauto) krijgt de eer-
ten rijlessen a f 30,- (75
e) en de aanvraagkosten
en rij-examen gratis!!
mele lesrijes f 40,- (30
min). Tel. 045-440994.

pecialiseerd in het op-
en en slagen voor rijbe-
cat. B Schakelauto!!

genoten, (per) vrienden
aan/activiteiten, relatie-
gratis REISGENOTEN-
NT: Pb. 15, 5600 AA
hoven. Ook: Internat en
alleengaandenreizen.

EENSTAANDEN, werk-
p. Gultkshoes, Hout-
p. Ophoven 1, Sit-
n dans-/contactavond
verpl. 046-747962.

Voor Piccolo's
zie verder pagina 20

ellen

zettafels
rken.

ormen
de stoffen
ns.

uur !

utendool

uur

g. gesloten.

enkosten.

18 uur.

Mooi, elegant en waardevol.

**Klassieke verlichting gaat nooit uit
de mode!!**

Prachtige keuze uit
mooie, betaalbare
klassieke
lampen

Brons gietwerk modellen
met chique antieke
glazen

**ECHTE PRONKSTUKKEN VOOR UW
WONING
HARDY-LAMPEN, JE ZIET HET
VERSCHIL**

(Nieuwe klanten: Vraag ter plaatse naar uw speciale inkoopcondities)

Speciale St. Nicolaasopeningstijden: ma. 2 dec. 13.00-21.00,
di. 3 dec. 9.00-21.00, wo. 4 dec. 9.00-21.00,
dond. 5 dec. 9.00-17.00 (GEEN KOOPAVOND)

HARDY VERLICHTING

Rijksweg Zuid 118 - 6161 BR Geleen
Tel.: 046-743222

Vakantie

Caravans/Tenten

Bij De OLDE Caravan b.v. staat voor u 1992 modellen Vrik en Beyerland tourcaravans. Tevens nog enkele x-verhuur caravans en vouwwagens. Ook ruime keuze uit gebruikte caravans en vouwwagens, voorzien van zorgeloze superluxe on-vakantie. Ook voor verhuur-service-reparatie-onverderdelen-accessoires en alle kampeerbehoefden is uw adres: Dr. Nolenslaan 41, Ind.park nrd. Sittard. 046-513634.

Vat VERKOPEN? Adviseur via: 045-719966.

Caravans

s een Chateau Caravan

dens SKI OPEN DAG bij Kleyn

a. Tel. 045-458000.

Port Feyts.

NEN KREUZER 5.020,- compleet. ER-HOBBI-KNAUS overjarige caravans. i, Gerjak, Isabella, Trio. stenrade, 04492-1860.

uisnr. 21.

ampeerders opgelet: nu ampeervoordeel bij Hans tassar: TV-antenne met stersterker nu f 85,-; winter tent 200x160 cm nu f 439,-; stoenen Shelters dubb aks nu f 89,-; voortenten a. f 398,-; 6 kg gasfles nieuw f 59,50; chem. toilet-in v.a. f 99,-; opzetspie-gels nu f 119,95; bungalow-nten v.a. f 469,-; campingtafels v.a. f 24,95; enz. André Jamet vouwva-gens v.a. f 5.195,- Dealer oor heel Limburg. Natuurk weer de Campingspe-aalzaak bij uitstek Cam-TASSAR, Heisterberg 78, loensbroek. 045-224200.

e k. ERIKA Familia, '84, in zaat van nieuw, 3 pers., ka-el, koelkast, f 8750,-. Tel. 045-723167.

CARAVANSTALLING in eren vast f 200,- Ver-tard, afgelezen en bewaakt 045-212146.

Kom honderd bankstellen bewonderen.

Wooncultuur heeft onlangs zijn collectie bankstellen vele malen vergroot. Zoveel fauteuils, zitbanken, salon- en bijzettafels hebt u nog nooit bij elkaar gezien. En van de beste merken.

De selectie gebeurde volgens de hoogste Wooncultuur-normen voor design, afwerking en duurzaamheid. Het leder is sublimen, de stoffen bekledingen stralen het oog met nieuwe tinten en dessins.

U mag al onze bankstellen proberen.
Maar opgelet: daar bent u wel even mee bezig.

U zit goed met de bankstellen van Wooncultuur!

zutendaal wooncultuur

Dorpsstraat 2-4, 3590 Zutendaal. Telefoon: 017-6311133.
Telefoon vanuit Nederland: 09-3211 611136.
Iedere dag open van 10 tot 18 uur, woensdag gesloten.

Levering franco aan huis zonder grenskosten.

Autobaan reizen! Antwerpen, d'slag & terugdag.

Iedere zondag open van 10 tot 18 uur.

SYLVESTER. ALLEEN IN DECEMBER ALLEEN VAN BRAND.

In een aantal landen is het een oude traditie om speciaal voor de Kerst en jaarwisseling een feestelijk winterbier te brouwen. Als oudste brouwerij van Nederland brouwt Brand speciaal voor deze tijd van het jaar het fameuze Sylvesterbier in een beperkte hoeveelheid. Elk flesje is voorzien van een jaartaal.

Brand Sylvester is een robijnkleurig, extra zwaar bier van hoge gisting met een zorgvuldig gecontroleerde, lange nagisting op fles. Een melange van speciale mouten in combinatie met een fijne hopbitterheid geeft dit bier een fruitig boeket en een weldadige afdronk.

De brouwers van Brand wensen u hele mooie feestdagen.

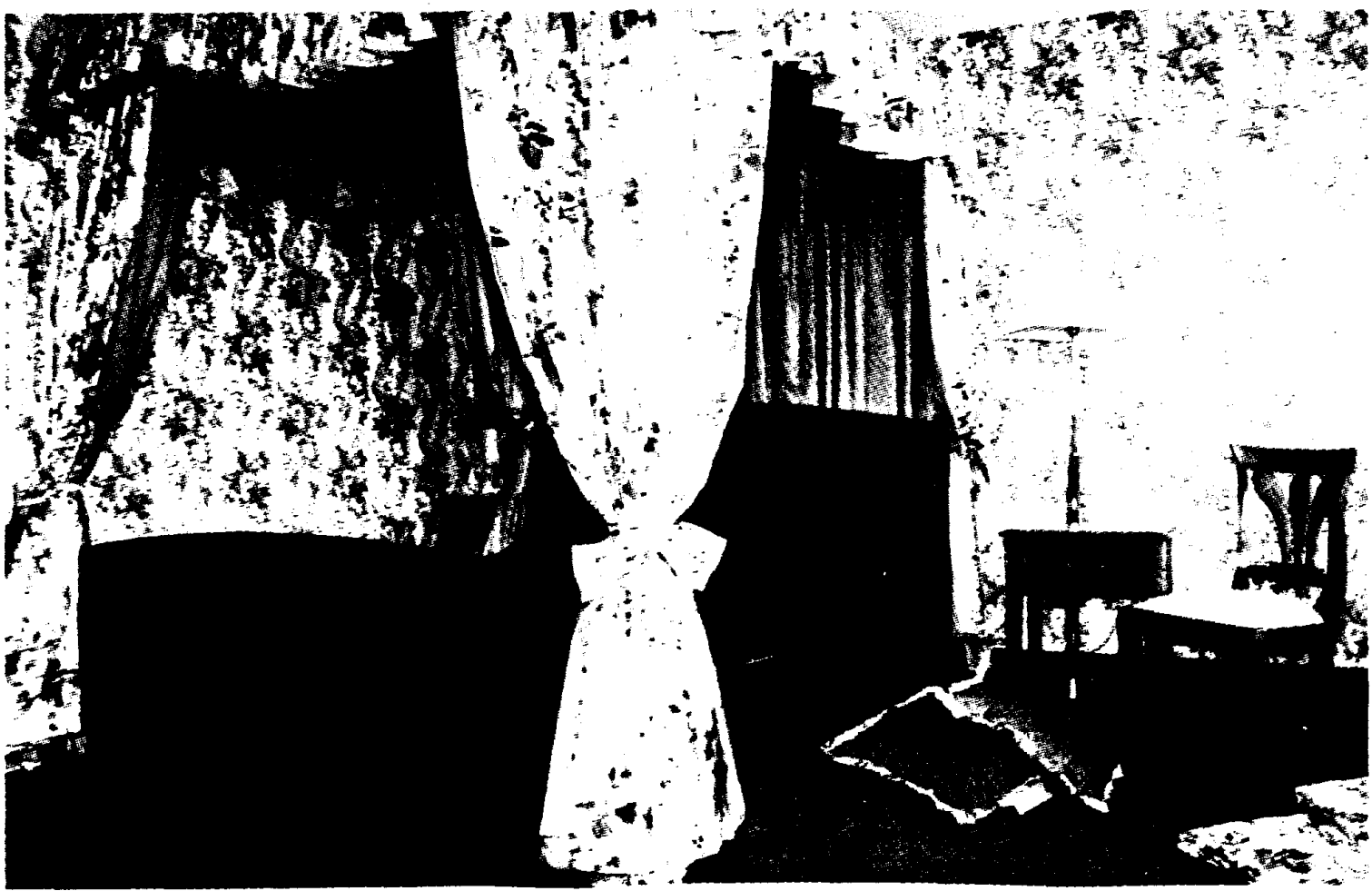

BRAND. HET BIER WAAR LIMBURG TROTS OP IS.

HET LIMBURGS DAGBLAD VOOR OOSTELIJK ZUID-LIMBURG IS DE PLAATSELIJKE EN REGIONALE EDITIE VAN HET LIMBURGS DAGBLAD VOOR HET GEBIED OOSTELIJK ZUID-LIMBURG. HOOFDREDACTEUR: RON BROWN. CHIEF EDITIEREDACTIE: WIM DRAGSTRA. HOOFDKANTOOR: 6411 RS HEERLEN, IN DE CRAMER 37, TEL. 045-739911. SERVICEKANTOOR: 6411 NM HEERLEN, GEERSTRAAT 5, TEL. 045-717719. RAYONKANTOREN: 6461 ED KERKRADE. MARKT 42, TEL. 045-455506; 6443 CB BRUNSSUM, RUMPENERSTRAAT 81, TEL. 045-256363.

Welke regeringsleider mag straks tijdens de Eurotop in Maastricht tussen de lakens van dit fraaie hemelbed schuiven? Directeur Scheerens van hotel Golden Tulip Barbizon weet het, maar zegt het niet. Dus blijft het gissen. Zeven bloednieuwe suites telt het hotel, waarvan deze Victorian Room er één is. Vast staat dat in ieder geval de premiers van Duitsland, Engeland, Spanje, Griekenland en Nederland de nacht doorbrengen in Barbizon. En ook de voorzitter van de Europese Commissie, Jacques Delors, mag in het fors uitgebreide hotel het moede hoofd te ruste leggen. Maar welke suite krijgt, moet geheim blijven. Evenals trouwens de prijzen die ervoor moeten worden neergeteld. Wie daar naar informeert, krijgt stevast te horen: 'Belt u na de Eurotop maar terug...'

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Proefgebieden in Stein, Voerendaal en Onderbanken

Onderzoek naar erosie

Van onze verslaggever

MAASTRICHT – De provincie Limburg heeft besloten een onderzoek te laten uitvoeren naar de effectiviteit van maatregelen tegen bodemerisatie en wateroverlast.

Daartoe is onlangs opdracht verleend aan de Universiteit van Amsterdam, de Rijksuniversiteit Utrecht en het Staring Centrum in Wageningen. Het onderzoek zal in het voorjaar van 1993 worden afgerond.

De betrokken instituten zullen in een aantal proefgebieden in de gemeenten Stein (nabij Catsop), Voerendaal (nabij Ransdaal) en Onderbanken (nabij Etzenrade) bodemonderzoek uitvoeren. Ook worden in deze gebieden metingen verricht naar de hoeveelheid afstromend water en het bodemverlies.

Nauwe relaties zullen worden gelegd met het onderzoek naar erosiebestrijdende teeltwijzen, zoals dit reeds gedurende enkele jaren gebeurt op de proefboerderij in Wijndrade.

Bodemerisatie en wateroverlast zijn al jarenlang een probleem in Zuid-Limburg. Vruchtbare lösslagen spoelen weg, wegen worden vernield, kelders lopen onder en dorpen lijden onder enorme modderoverlast. In de afgelopen jaren is er dan ook door tal van overheden en instanties naar oplossingen gezocht.

Zo is inmiddels een aantal maatregelen genomen, zoals bijvoorbeeld de aanleg van bufferbassins. Ook worden door agrariërs op ruime schaal erosiebestrijdende maatregelen toegepast, zoals grondbewerking in het najaar en het toepassen van groenbemesters. Dit wordt gedaan om de erosiegevoelige bodem in de winter en het voorjaar te bedekken en te beschermen.

Kosten

De resultaten van de onderzoeken dienen als onderbouwing voor verdere beleidsvorming. De kosten van het onderzoek bedragen ongeveer 1,4 miljoen gulden en worden gedragen door de provincie Limburg, het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, het Waterschap Roer en Overmaas en een veertiental Zuidlimburgse gemeenten.

Op 17 december zal in zaal Keulen in Klimmen een informatieavond worden belegd voor de grondebruikers in de drie proefgebieden.

De bijeenkomst begint om 20.00 uur.

● Peter Rompelberg tussen de eerste zending Deense blauwe sparren, die al weken voor Kerstmis als broodjes over de toonbank gaan

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Grossier Rompelberg uit Bunde zoekt heil in Denemarken

'Limburger wil echte Kerstboom'

BUNDE – Een kerstboom wordt duur en schaars, luidde enkele weken geleden de voorspelling. „Niets nieuws. De schaarste is er al en zal de komende jaren nauwelijks zijn weg te werken. De voornaamste oorzaak is dat al in heel Europa in 1990 de meeste 3-jarige planten zijn stukgevroren, maar dat wil nog niet zeggen dat er geen bomen zijn”, zegt Peter Rompelberg, kerstboomgrosier in Bunde aan de vooravond van de voor hem belangrijkste weken van het jaar. Begin deze week kwamen de eerste

ladingen contract-kerstbomen uit Denemarken binnen. Fraaie blauwe sparren (abies nordmannia) of de vrij nieuwe pinus silvestre om er wat te noemen. Duidelijk andere vormen en naalden dan bij de traditionele boom.

Rompelberg: „Al jaren betrek ik veel bomen uit Denemarken. Al in januari zoeken we in de uitgestrekte plantages bomen uit en merken die. Inmiddels is het zagen en het vervoer op gang gekomen. Natuurlijk het zijn wat duurdere bomen dan de zeg maar gewone dennetjes uit de

Ardenen, maar in de praktijk is gebleken dat de Limburger wat dat betreft een andere Kersttraditie heeft dan iemand in Amsterdam of Rotterdam. Daar wordt enkele dagen voor Kerstmis een boomje gekocht. Hier is men niet tevreden met zo maar een boomje maar wordt een boom uitgezocht die een sieraad in de kamer is en niet na drie dagen al zijn naalden kwijt is. De blauwe spar is een prima boom voor langere tijd. Hij ruist zelden.” De prijs voor een blauwe spar zit al snel rond de 25 gulden, maar er zijn ook lang houdbare voor een gulden of zestig.

Houdbaarheid is ook een onderwerp dat Peter Rompelberg kent als zijn broekzak. „Natuurlijk zijn er ook bomen met kluit, maar zeg nu zelf een ijsbeer zet je toch ook in een woestijn. Ik garandeer dat het merendeel van die bomen na gebruik binnenshuis het buiten niet meer doet. Met andere woorden, ik ben er niet zo voor omdat het weinig toevoegt. De teelt van kerstbomen is te vergelijken met die van aardappels of asperges. Het is geen kwestie meer van kaalslag”.

(ADVERTENTIE)

20% KORTING

WAND- EN VLOERTEGELS

OPRUIMING

OPRUIMING 50 SOORTEN

EUROTEGEL

Heerlerbaan 233, Heerlen

(naast Praxis en Wickes) Tel.: 045-427272

Besluit aangevochten voor Raad van State

'Onderdak verslaafden Boschstraat ongepast'

Van onze verslaggever

DEN HAAG/MAASTRICHT – „Het is ongepast om drugsverslaafden in het monumentale pand aan de Boschstraat 60 onderdak te verschaffen”. Dat liet de woordvoerder van de buurtbewoners, mr P. Dahmen, zich gisteren ontvallen bij de spoedzitting van de Raad van State.

De advocaat vroeg de afdeling rechtspraak de tijdelijke opvang van dak- en thuislozen in het pand te verbieden. Hij sprak namens driehonderdvijftig omwonenden, het Marktcomité en de Industrie- en Bank LIOF en het Boschstraatcomité.

Zoals gemeld wil het Leger des Heils in het pand aan de Boschstraat een dependance vestigen voor de opvang van zwervers vanaf komende zondag tot 1 maart. Overtuigd was het verhaal van advocaat Dahmen niet. Hij kon niet aantonen dat het extra opvanghuis van het Leger des Heils, dat aanstaande zondagavond de deuren opent, niet in het bestemmingsplan voor de Boschstraat past. De advocaat kon ook niet hard maken dat de dak- en thuislozen de buurt heel wat extra overlast gaan bezorgen.

Directrice van het Leger des Heils, A. Bartels, betoogde dat de overlast, in vergelijking met de vorige winter, juist zal afnemen. Het huidige opvangcentra van het Leger des Heils, ook aan de Boschstraat, kon de grote toestroom van verkleumde

zwervers niet aan. Velen zochten toen beschutting in de portieken van de buurtbewoners en deden daar ongenueerd hun behoeften. Met de extra-opvangmogelijkheden voor twintig zwervers, zou de bewoners die ervaring deze winter bespaard blijven.

„Al veertien jaar vangen wij dak- en thuislozen op en nog nooit hebben zij iets vernield”, schamperde zij. Bartels bestreed dat alleen drugsverslaafden gebruik maken van het Leger des Heils. Ongeveer de helft van de bezoekers zou bestaan uit niet-gebruikers. Een aanzuigende werking op de drugsverslaafden uit Heerlen verwachtte zij ook niet, omdat daar binnenkort ook een tweede winteropvang van dak- en thuislozen open gaat. En van een grote toestroom van dealers op de ochtenduren, als de zwervers weer naar buiten moeten, zou geen sprake zijn. Junkies zoeken meestal hun dealers op, en niet andersom, vertelde gemeentewoordvoerder L. Bindels.

Staatsraad Boukema doet aanstaande maandag uitspraak. Als hij het besluit van het college van B en W schorst, moet de extra-opvang maandag al weer dicht.

Kort geding tegen 'Vereniging'

BEEK – De directie van de Luchthaven Maastricht heeft een kort geding aangespannen tegen de Vereniging Geen Uitbreiding Vliegvelde Beek (VGUVB) om de aangekondigde acties tegen de nachtvluchten tegen te houden. Het geding dient woensdag 4 december bij de rechtbank in Maastricht.

De VGUVB kondigde deze week aan in de nacht van vrijdag 13 december op 'ludieke wijze' de nachtvluchten van vliegvelde Beek te zullen frusteren. De vereniging liet daarbij doorschemeren een eventuele blokkade van de landingsbaan niet uit te sluiten. De directie van de luchthaven is niet van plan enig risico te lopen en heeft daarom de rechter ingeschakeld.

Voorzitter Willems van de VGUVB reageerde gisteren uitermate tevreden op de juridische stap. „Dat is precies waar wij op uit zijn. Laat de rechter zich in het kort geding maar over deze kwestie buigen.”

Laboratorium Aids-onderzoek in Maastricht

DOOR LAURENS HARTMAN

MAASTRICHT – In het Academisch Ziekenhuis Maastricht (AZM) zal begin februari een speciaal ingericht Aids-laboratorium worden geopend. Dat zegt dr Schrey, internist en Aids-specialist bij het AZM. Samen met de viroloog Frans Stals en Jan Geelen zal de internist voornamelijk virologisch onderzoek doen naar het HIV-virus, het cytomegalie-virus en de overige herpes-virussen.

De onderzoekers willen met name gaan kijken naar de invloeden die deze virussen op elkaar en op de ontwikkeling van Aids hebben. Dr Schrey: „Ik verwacht erg veel van het onderzoek. Binnen een jaar publiceren we de eerste resultaten.” Het team krijgt op jaarbasis een extra subsidie van 700.000 gulden voor het project dat vooralsnog vijf jaar zal duren. Dr schrey: „Dat is dus bovenop het normale budget dat tot onze beschikking staat voor de behandeling van Aids-patiënten in onze speciale Aids-afdeling”.

„Hoewel we officieel nog toestemming moeten krijgen van de gemeente verwacht ik dat er geen problemen zullen ontstaan. Het laboratorium zal voldoen aan de strengste eisen van de arbeidsinspectie. Dat moest wel omdat we gaan experimenteren met zeer gevaarlijke en gemakkelijk verspreidbare virussen. Wij willen zelf aan onze medewerkers 100 procent veiligheid garanderen. Met de nieuwe apparatuur kan dat ook.”

Zie verder pagina 18

● Nergens loopt de organisatie zo gesmeerd

Oomen praat over grens-industrie

SIMPELVELD – Ria Oomen, lid van het Europees Parlement, spreekt op dinsdag 3 december in Simpelveld over grensoverschrijdende industrie-terreinen. Zij zal dit doen na de algemene ledenvergadering van het CDA-Simpelveld-Bolcholt tegen 21.15 uur in 'De Bergbok', Huls 5 in Simpelveld. Zoals bekend zijn er plannen om tussen Kerkrade en Aken een Nederlands-Duits bedrijventerrein aan te leggen van ruim 100 ha groot waarvan zo'n zestig ha op Nederlands grondgebied komt te liggen.

Deze week werd bekend dat de gemeente Aken nabij de grensovergang Bolcholt een compostfabriek wil bouwen.

Twintig jeugdigen slaags in Landgraaf

LANDGAAFF – De politie van Landgraaf heeft donderdagavond tegen acht uur assistentie moeten verlenen bij een vechtpartij op de Emmastraat in Nieuwenhagen. Tijdens de ruzie, waarbij een twintigtal jeugdigen was betrokken, werd een 17-jarige Landgravenaar bewusteloos geslagen. Hij moest met een zware hersenschudding worden opgenomen in het ziekenhuis. De oorzaak van de vechtpartij moet volgens de politie worden gezocht in een reeks bedreigingen die de in elkaar geslagen knaap reeds geruime tijd uitte aan een groep jeugdigen. In zwembad in de Bende kwam het tot een woordenwisseling, die buiten escaleerde. Er zijn nog geen aanhoudingen verricht.

Protest tegen vogelvangst

AKEN – In Duitsland zijn opnieuw protesten gerezen tegen de vogelvangst in België. Volgens Duitse natuurorganisaties worden in Wallonië jaarlijks meer dan vijftigduizend boekvinken, geelgorsen en putters gevangen en gedood met instemming van de plaatselijke overheden. Volgens de organisaties is de vogelvangst in Wallonië niet meer van deze tijd. „Daar moet zo snel mogelijk een einde aan komen”, zo luidt een protest gericht aan de Belgische ambassadeur in Bonn.

Duo mishandelde hoogbejaarde man

HEERLEN – Een politiepatrouille heeft donderdagnacht in Heerlen een 23-jarige man uit Voerendaal en een 17-jarige jongen zonder vaste woon- of verblijfplaats aangehouden. Eerder op de avond had het tweetal een 80-jarige man in de Raadhuisstraat mishandeld en beroofd van ruim 400 gulden. De hoogbejaarde man werd op de grond gooid en geslagen. Dezelfde patrouille werd eveneens aangesproken door een Duitser die op de Sarolestraat door twee mannen was beroofd van 150 gulden. Ook die daad werd gepleegd door het tweetal. De gedupeerden kregen hun geld terug. De daders zijn ingesloten.

Sittard krijgt toeristisch huis

SITTARD – De gemeente Sittard wil zes ton uittrekken voor de vestiging van een toeristisch huis, waarin ANWB en plaatselijke VVV kunnen worden ondergebracht. Het nieuwe kantoor komt in het centrum van de stad, in de looproute tussen stadhuis en Markt. Het toeristisch huis wordt ondergebracht op de begane grond van een kantoorgebouw annex flatwoning, waar kantoorruimte over was. De gemeente Sittard ziet de geïntegreerde vestiging van ANWB/VVV als een belangrijke versterking voor het toerisme in de hele regio. VVV Sittard beschikt al jaren over een klein kantoorje bij de stadsschouwburg, terwijl de ANWB de gemeente nog steeds niet een bus bezoekt. De Europese Gemeenschap heeft uit haar EFRO-gelden f 50.000 subsidie toegezegd voor promotionele activiteiten van het toeristisch huis.

Bokser Vanderlijde groots ingehaald

SITTARD – Bokser Arnold Vanderlijde wordt vandaag in zijn woonplaats Sittard op grootse wijze gehuldigd. De Sittardenaar wacht een ontvangst op het station, rond drie uur, en zal per koets naar de Markt worden gebracht. Daar staat een delegatie van het gemeentebestuur om half vier klaar om de bokser te huldigen voor zijn prestaties op de wereldkampioenschappen in Australië, waar de zwaargewicht zilver behaalde. Het wordt vandaag de tweede grote huldiging in de bokscarrière van Vanderlijde in Sittard. In 1984 kreeg hij al de medaille van verdiensten van de gemeente Sittard.

(ADVERTENTIE)

SWAROVSKI SILVER CRYSTAL

het Porseleinhuis
fons Spiet
Geleenstraat 50 - Heerlen
045-716071

Sluitende exploitatie onmogelijk

Limburgs Dagblad stopt met LD-TV

Van onze verslaggever

HEERLEN – LD-TV, de kabelkrant van Uitgeversmaatschappij Limburgs Dagblad BV, verdwijnt per 1 januari 1992 van de kabelnetten in de gemeenten Heerlen en Kerkrade. De hoge exploitatiekosten en het feit dat de gemeenten Kerkrade en Heerlen na 1 januari slechts een contract van een half, hooguit één, jaar willen sluiten, zijn debet aan deze beslissing van de directie van Uitgeversmaatschappij Limburgs Dagblad BV.

Bovendien kon er met beide gemeenten geen overeenstemming bereikt worden over een verlaging van de kabelhuur, die momenteel f 1,50 per aansluiting bedraagt. Daardoor wordt een sluitende exploitatie van LD-TV onmogelijk gemaakt.

LD-TV ging op 13 december

1989 van start en kan worden ontvangen door abonnees van de kabelnetten in Heerlen, Hoensbroek en Kerkrade.

Ook huurde het Limburgs Dagblad een kanaal in Maastricht, dat tot 1 januari doorverhuurd is aan De Limburger-tv, de kabelkrant van dagblad De Limburger. Die heeft in oktober besloten met uitzenden te stoppen. De directie van De Limburger gaf toen te kennen geen mogelijkheden te zien de kabelkrant rendabel te maken.

Bij LD-TV werken zes mensen in vaste dienst. Voor hen zal binnen de Uitgeversmaatschappij Limburgs Dagblad BV een andere functie worden gezocht.

De betrokken adverteerders van LD-TV zijn inmiddels schriftelijk ingelicht over het besluit van de Limburgs Dagblad-directie.

WIERWIJNANDSRADDE - Het Hof in Den Bosch heeft het transportbedrijf J. Erens uit Wierwijnandsrade veroordeeld tot het betalen van 100.000 gulden aan overbuurman R. Gelauff. De transporteur overtrad vijfmaal het verbod om tussen twee uur 's avonds en zeven uur 's ochtends vrachtwagens te starten op het open terrein voor zijn woning in Swier. Het Hof bevalde een straf van 20 miljoen (10 miljoen voor J. Erens en 10 miljoen voor de BV) per overtreding.

Rechtsbankpresident mr. P. Gekhoven had op 15 maart jl. een kort geding dat Gelauff had aangespannen een dwangsom van 50.000 gulden per overtreding opgelegd.

De advocaat van het transportbedrijf Erens, mr. H. Beaujean,

Overlast van ronkende motoren in Swier Transporteur moet ton betalen aan buurman

was in hoger beroep gegaan tegen die uitspraak. „De totale dwangsom is weliswaar met ruim de helft teruggebracht, maar mijn cliënt betreurt elke gulden die hij aan Gelauff moet geven”, zei mr. Beaujean in een eerste reactie.

Hij wacht nu het schriftelijk vonnis van het Hof in Den Bosch af alvorens in cassatie te gaan bij de Hoge Raad.

Gelauff klaagt al vier jaar over de

geluidsoverlast die hij ondervindt van vrachtwagens van transporteur Erens. „Ondanks de speciale voorwaarden in de hinderwetvergunning - artikel B12 zegt dat in de avond en nacht in deze woonomgeving geen motoren mogen ronken - houdt het bedrijf zich daar niet aan. Ook nadat de gemeente Nuth de zaak aan de rechter heeft voorgelegd, veranderde er niets.”

De gemeente Nuth beurt van het

inmiddels naar Hoensbroek verhuide transportbedrijf een dwangsom van 1000 gulden per overtreding. Het totale aantal door de politie geconstateerde overtredingen is in de afgelopen maanden opgelopen tot 23. Gemeentevoorlichter „Berger: „Nuth wacht ook het vonnis van het Hof af. Daarop wil de gemeente 23 miljoen innen van de firma Erens.”

Inmiddels hebben R. Gelauff en de gemeente Nuth beslag laten leggen op de 400.000 gulden, die transporteur Erens krijgt in het kader van de bedrijfsverplaatsing. Want naast de opgelegde dwangsommen is Erens BV veroordeeld tot het betalen van alle advocaat- en gerechtskosten. En ook die kosten bedragen vele tienduizenden gulden.

Met als oogmerk meer klantenbinding

DSM introduceert nieuwe mestdiskette

Van onze verslaggever

NULAND - DSM Agro BV heeft een nieuwe bemestingsadviesdiskette geïntroduceerd. Vierhonderd particuliere handelaren en verkoop-leiders van coöperaties zullen de komende weken in het gebruik ervan worden geïnstrueerd. Diskette en instructie zijn gratis.

„DSM hoopt daarmee de binding met de klanten te verstevigen en de kwaliteit van de klanten te verhogen”, verklaarde Piet Vogelaar, verkoop-leider van DSM Agro BV, gisteren tijdens een persconferentie in Nuland.

Per 1 januari gaat deze divisie op in DSM Chemicals. Als gevolg van de verscherping van de mestregulering is de DSM-omzet aan stikstofmeststoffen in vijf jaar tijd met 25 procent gedaald. Verwacht wordt dat die daling zal doerzetten, aangezien de rundveestapel verder zal worden ingekrompen en het aantal rundveehouders volgens Vogelaar „drastisch zal afnemen”.

Uit een DSM-enquête is gebleken dat de behoefte aan bemestingsadviezen sterk is gestegen. Beperkte de diskette die vorig jaar werd uitgegeven zich tot een advies in zake de gift van fosfaat en stikstof, in de

nieuwe versie zijn meer elementen ingevoegd.

Analyses

Uitgaande van de regelgeving van de overheid kan door inbrenging van de resultaten van de analyses van bodem- en dierlijke mestmonsters exact worden bepaald welke kunstmeststoffen op gras- en maaisland moeten worden aangebracht. Een diskette met bemestingsadviezen voor akkerbouwers is in ontwikkeling. Het blijkt gecompliceerder dan voorzien. Binnenkort wordt beslist of het project wordt gestaakt danwel in praktijk wordt gebracht.

CDA betwijfelt betaalbaarheid natuurplan Maas

MAASTRICHT - Het CDA betwijfelt de betaalbaarheid van het natuurontwikkelingsplan voor het Maasdal, wanneer niet meer dan 35 miljoen ton grind mag worden gewonnen. Vragen hieromtrent werden gisteren opgeworpen door de Statencommissie voor milieu, verkeer en waterstaat en ruimtelijke ordening.

De deputé's Hilhorst, Lodewijks en Tindemans moesten het antwoord schuldig blijven.

De vraag werd gesteld door CDA-statenlid Cyriel Lebens. De christen-democraten hamerden voortdurend op de afspraak met de minister van Verkeer en Waterstaat dat Limburg nog 35 miljoen ton grind zal leveren voor de nationale behoefte en geen ton meer.

Het natuurontwikkelingsplan, ontwikkeld door het bureau Stroming, gaat evenwel uit van 48 miljoen ton grind. Dan zou de gehele Grensmaas veranderd kunnen worden in één groot natuurpark met een lengte van vijftig kilometer. Volgens globale berekeningen zou dit ook betaalbaar zijn. Indien het gehele Maasdal bij de natuurontwikkeling betrokken wordt - en dat heeft een duidelijke voorkeur van Stroming - komt zelfs twee keer zoveel grind vrij.

Milieu

Maar zover willen GS nog niet gaan. Wel heeft het college laten weten dat het niet uitgesloten is dat straks meer dan 35 miljoen ton gewonnen zal worden. Het CDA wil nu dus expliciet weten of het plan ook uitvoerbaar en betaalbaar is wanneer de limiet van 35 miljoen ton wordt vastgehouden.

Bij het onderzoek naar de effecten van de grindwinning voor het milieu worden ook de effecten van de grindwinning op de natuur en de landbouw in de omgeving in aanmerking genomen. Het CDA wil nu dus weten of het plan ook uitvoerbaar en betaalbaar is wanneer de limiet van 35 miljoen ton wordt vastgehouden.

Oproep verzet energieheffing in de tuinbouw

GRUBBENVORST - De voorzitter van de Tuinbouworganisatie van de Limburgse Land- en Tuinbouwbond, Piet Tielens uit Helden, heeft gisteren tijdens de algemene vergadering de leden opgeroepen zich „met alle middelen” te verzetten tegen een eventuele heffing op de brandstof die de tuinbouw verbruikt ten einde 's Rijks schatkist te spekken.

Voor de Nederlandse tuinbouw is het onaanvaardbaar dat de overheid met een energieheffing komt, oplopend tot vijftig procent, funneert de Tielens. Hij rekende voor dat een bedrijf met één ha. glas bij een verbruik van 50 m³ gas per m² tegen de courante prijs van 24 cent per m³ momenteel f120.000,- verstoekt. Zou daar nog eens vijftig procent bovenop komen dan zou de voor de ondernemers, volgens Tielens, absoluut geen inkomens meer overblijven.

Hij vroeg de standorganisaties de tuinders in hun verzet te steunen. Tielens dat verzet steunt, wil de heffing, zoals de toenmalige minister van Financiën, dr. Otto Rooding zou hebben verklaard, naar 's Rijks schatkist te spekken.

Groentenomzet in Grubbenvorst al half miljard

GRUBBENVORST - Bestuur en directie van de Veiling Zuidoost Nederland in Grubbenvorst verwachten dat dit jaar de omzet van 700 miljoen gulden zal worden bereikt. Gisteren werd een groentenomzet van 500 miljoen gulden behaald. Binnenkort zal de omzet aan sla, wortelen en knollen van 150 miljoen gulden overvloedig zijn.

Goedkoper dan de twee concurrenten ABP wint slag om Vervangingsfonds

Van onze redactie economie

RIJEN - Staatssecretaris Wallage van Onderwijs gisteren het bestuur van Vervangingsfonds voor leerkrachten aangeraden om het ABP te kiezen als uitvoerder voor het fonds. Daarmee heeft het ABP een belangrijke overwinning geboekt in de concurrentiestrijd met het GAK en de VBO om deze opdracht binnen te halen.

De winning is echter nog niet zeker, omdat nog moet worden afgewacht of het bestuur van het Vervangingsfonds het advies van de staatssecretaris overneemt. Bovendien moeten de Eerste en Tweede Kamer zich nog over het betreffende wetsvoorstel buigen.

Problemen

aan Wallage voor het ABP baseerd op een analyse van het kantoor van Coopers & Lybrand. Dit bureau heeft onderzocht of van de drie gegadigden ABP, GAK en VBO, het meest in staat is om de behoeften van de vervangingsfonds te behalen. Het ABP kreeg de laagste administratieve kosten en kon werken. Bovendien past de controle en begeleiding van zieke leraren goed bij het ABP, dat het ABP toch al doet; het ABP kan de uitbetaling van arbo-onderzoekskosten onderwijzers.

De BVG en de provincie Friesland zijn de druiven zuur. Een invloedrijke lobby van Friese Kamerleden en commissaris Wiegels om de opdracht te gunnen heeft nog geen baten. De BVG was van plan in geval van toewijzing het kantoor in Friesland te vestigen.

gingen dat het ABP van belang. Het past in de ambitie van de provincie om uit te groeien op sociaal gebied voor alle inwoners onder zijn hoede. Maar het ABP heeft nog geen slag grotendeels gewonnen. Maar het ABP heeft nog geen slag grotendeels gewonnen. Maar het ABP heeft nog geen slag grotendeels gewonnen.

Adviezen

het ABP is de toewijzing van belang. Het past in de ambitie van de provincie om uit te groeien op sociaal gebied voor alle inwoners onder zijn hoede. Maar het ABP heeft nog geen slag grotendeels gewonnen. Maar het ABP heeft nog geen slag grotendeels gewonnen.

(ADVERTENTIE)

Meubelgroothandel

Reiden bu

TOEGANG VOOR IEDEREEN

De beste kwaliteit tegen de laagste prijs

Laat u verleiden door de vele bedrukking etc. etc.

INRIJL MOGELIJK

5000 m² verkoopruimte

maandag 13-18 uur

donderdag 10-18 uur

40 VERSCHILLENDE SLEAFAKTIERS

Heerenweg 251, Heerlen

Tel. (045) 216122

Langs grote weg Heerlen-Verdun

Maastrichtse balletdansers onthullen gisteren in de 'Latijnse School' het beeldhouwwerk 'De drie Komedianten', een schepping van Appie Drielsma, dat door zakenman Benoit Wesley werd aangeboden aan het stadsbestuur.

Foto: FRITS WIDERSHOVEN

Van den Ende-producties in 'Bonbonnière' Benoit Wesley gaat 'oude schouwburg' exploiteren

DOOR PIERRE ROUSSEAU

MAASTRICHT - De Maastrichtse zakenman Benoit Wesley (47) gaat de exploitatie van de oude schouwburg van Maastricht, de 'Bonbonnière', op zich nemen, nu dit gebouw na de oplevering begin volgend jaar van het nieuwe Vrijthofgebouw. In januari zal de oude schouwburg overgaan in handen van Xelat Christend Goed BV, waarvan Wesley de eigenaar is. Dat is gisteren bekend gemaakt. Bij de onderhandelingen met de gemeente is toegezegd dat het interieur van

het gebouw zijn specifieke karakter zal blijven behouden. De accommodatie is sterk verouderd en voldoet niet meer aan de eisen van moderne theaterproducties. De producties die er zullen worden gebracht, worden verzorgd door het bureau van Joop van den Ende, dat is ondergebracht het Xelat-gebouw aan het plein naast de schouwburg 'Achter de Comedie'.

Het bureau heet Joop van den Ende Festiviteiten Producties Maastricht bv en is met Wesley's reislust naar in het monumentale pand ondergebracht, bekend als het ge-

bouw van de Latijnse School, dat gisteren plechtig werd geopend. Voor musicaliehebbende Benoit Wesley was het gisteren een grote dag. Hij opende niet alleen zijn nieuwe kantoor, maar ook de deur tot een appartement met twee slaapkamers, een badkamer, een keuken en een novum in de Limburgse parkwereld, namelijk de autolift waarmee personenwagens de ondergrondse garage kunnen bereiken. Onder leiding van architect Arno Meijers werd op rond dit plein weer een nieuw stukje Maastrichtse stedenbouw gerealiseerd. Er was tijdens de plechtigheid oldti-

Deputé Hilders op vergadering tuinbouwers:

'Nota Ruimtelijke Ordening te grof'

gevestigd is mij niet duidelijk. De VINEX streeft binnen de blauwe koers naar agrarische kwaliteitsproducten, maar wil tegelijkertijd geen intensivering. Het vestigen van tuinbouwbedrijven houdt echter te veel in. Hier zit ik het probleem van uitbreiding van bestaande bedrijven dan ook.

Wat betreft de groene koers, waaronder het Maasdal, de Grote Peel en de oostelijke Maaspever in de kop van Noord-Limburg, reserveren wij op „Deze laatste eigenlijk

geen agrarische bedrijven, toe. Afhankelijk van de situatie zal zelfs moeten worden bezien in hoeverre bestaande bedrijven moeten en kunnen worden verplaatst of gesaneerd. Als hier geen goede instrumenten voor beschikbaar komen, wordt of de doelstelling niet gehaald of is er sprake van koude sanering van bedrijven. Beide zijn zeer ongewens.”

Sprekend over de in de VINEX aangegeven ROM-gebieden, waaronder de Peel en het Mergelland, verklaar-

de Hilhorst dat een eventueel convenant dat de provincie Limburg in zake de herstructurering van de Peel met de provincie Noord-Brabant en een aantal ministeries zal sluiten, in eerste instantie niet verder zal reiken dan het opstellen van een ontwikkelingsvisie voor het gebied en het onderzoeken van wenselijkheden en mogelijkheden voor een herstructurering.

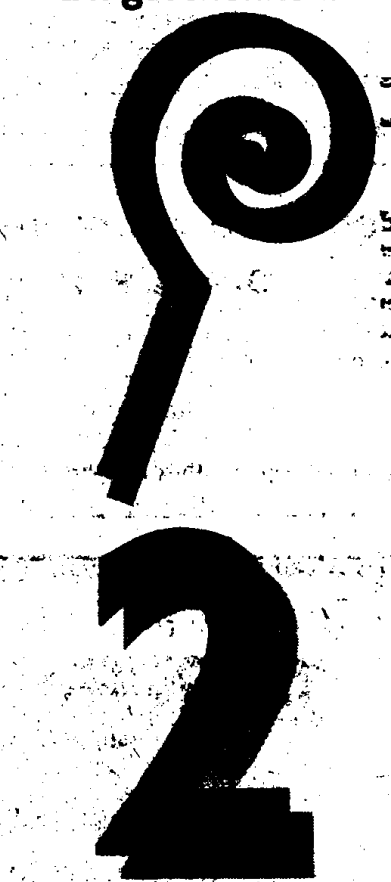
Ook zal er op voorhand duidelijkheid over de financiën en de te ontwikkelen instrumenten moeten zijn.

„In de streekplanuitwerkingen Centraal Plateau en Oostelijk Zuid-Limburg zijn de fruitteelt en de volgevoerde oergeteelt opgenomen als perspectievolle ontwikkelingsrichtingen voor de agrarische bedrijven”, verklaarde Hilhorst tot slot. „Conform de blauwe koers uit de VINEX is in het streekplan Zuid-Limburg aangegeven dat glas-tuinbouw daar uit landschappelijke overwegingen niet gewenst is”.

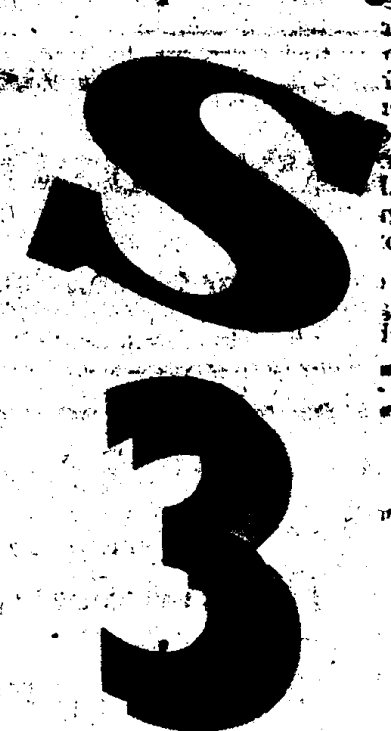
Ook al uw Sinterklaas-cadeau's vindt u 1, 2, 3 in 't Loon

Kompleet assortiment
De Sint vindt hier al z'n geschenken.

Komfortabel winkelen!
Overdekt, verwarmd en een opvallend vriendelijke bediening.

Koopavonden gezellig
Van maandag 2 t/m woensdag 4 december tot 21.00 uur
Donderdag 5 december tot 17.00 uur geopend

Winkelcentrum 1 LOON
U treft 't in 't Loon

Bij presentatie Milieu Service Centrum Schipperen betalen voor storten afval

MAASBRACHT - Schippers op de Maas en de kanalen in Limburg moeten rekenen op fikse boetes als zij de milieuwetten aan hun laars hangen.

Wat zegt Maasbracht-burgemeester Piet Vass gisteren bij de presentatie van het Milieu Service Centrum in de haven van zijn gemeente. Het centrum is een samenwerking van vier bedrijven, die zich bezighouden met de centrale inzameling van afval uit de scheepvaart.

Schippers zullen in de toekomst voor de service moeten betalen. Tot nu toe stelt de gemeente Maasbracht de schippers in de gelegenheid zich gratis van het huishoudelijke afval te ontdoen. Een ongepaste situatie, volgens Vass, omdat de burgers van Maasbracht wel moeten betalen voor afvalinzameling.

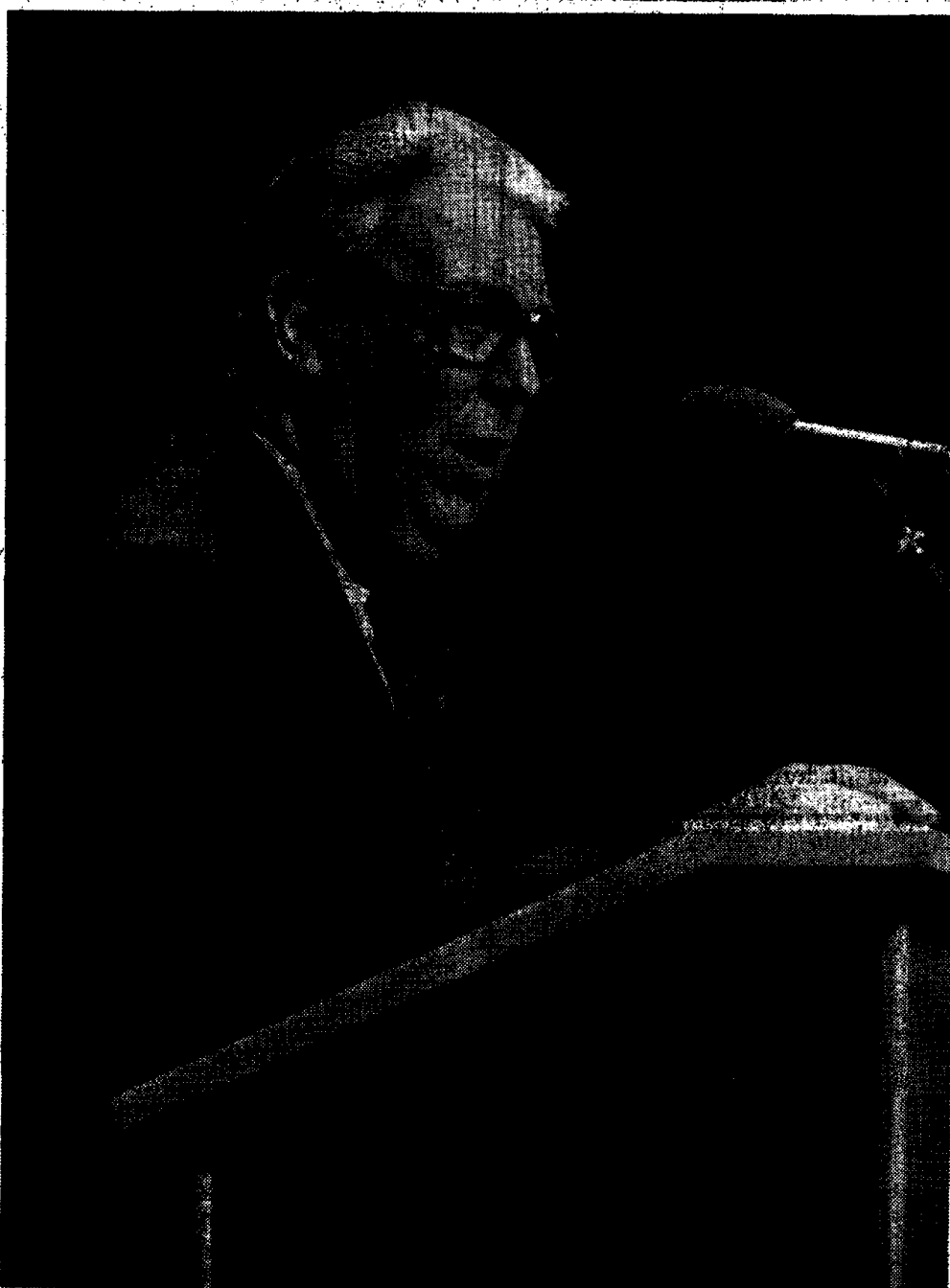
Hij riep de schippers dan ook op gebruik te maken van de faciliteiten van het centrum. "Niemand kan zich meer beroepen op onwetendheid. Illegaal lossen is sociaal en verdient een zware straf", aldus Vass. De burgemeester kondigde aan, dat de gemeente in samenwerking met de politie te water

nauwgezet zal toezien op illegale lozingen.

Gescheiden

Hoofdingenieur-directeur ir. M. de Water van Rijkswaterstaat in Limburg signaleerde dat de schippers het soms niet zo nauw nemen met de verwijdering van afval. Vroeger konden de schippers hun afval gratis kwijt op de sluiscomplexen. Sedert enkele jaren kon het afval ook gescheiden worden ingezameld. De Water moest evenwel constateren dat nog steeds schippers klein chemisch afval vermengen met het huisvuil. Overig is de inzameling van afval op de sluiscomplexen sedert 1989 niet meer mogelijk.

Dat afval moet nu op dertig plaatsen in Nederland centraal worden aangeleverd. De haven van Maasbracht is zo'n inleverplaats. De vier samenwerkende bedrijven in het Milieu Service Centrum hebben op die landelijke situatie ingespeeld. Mr. J. Oevering van het ministerie van VROM het gisteren weten ingebracht te zijn met het initiatief, maar het betekent volgens hem niet dat het centrum automatisch moet rekenen op afgifte van de benodigde vergunningen en eventuele financiële bijdrage.

● Ir. De Water van Rijkswaterstaat: "Schipperen kunnen afval niet meer kwijt op sluiscomplexen." Foto: JAN-PAUL KUIT

Schrappen PNL-subsidie brengt GGD in het nauw

Van onze verslaggever

HEERLEN - De GGD Oostelijk Zuid-Limburg moet volgend jaar 265.000 gulden bezuinigen als minister Hedy d'Ambo (WVC) de PNL-subsidies schrapt. Bovendien dreigen de gemeenten de Tussenbalans-bezuinigingen door te berekenen aan de GGD. De kassaschaaf is al meermalen gehanteerd. Volgens directeur R. Hagenouw is nu de kwaliteit van het GGD-werk in het geding.

Hagenouw vindt het schrappen van de PNL-gelden onverteerbaar. "Aan de ene kant signaleert de overheid bepaalde problemen en legt ons op daaraan iets te doen. En tegelijkertijd krijgen we minder geld." Limburgse organisaties op het terrein van welzijn, cultuur en sport - waaronder de vijf GGD's - zijn al samen met de vakbonden en de provinciale overheid een actie gestart tegen de bezuinigingsplannen. Daarvoor is 20.000 gulden uitgezet. Op 16 december mondt de actie Houd Limburg bovengronds uit in een protestmanifestatie in Den Haag.

Concreet betekent het aangekondigde verdwijnen van de 265.000 gulden PNL-subsidie voor de GGD in Heerlen dat er vier of vijf arbeidsplaatsen verdwijnen. Hagenouw: "Precies op die plekken die prioriteit zouden moeten hebben: de afdeling algemene gezondheidszorg, die bijvoorbeeld spreken voor drugverslaafden houdt en zich bezig houdt met aids; en tbc-preventie. En in de jeugdgezondheidszorg."

Als de politiek nou eens duidelijke keuzes maakte, dan kon de GGD zich daarop concentreren, vindt Hagenouw. "Als je bijvoorbeeld in een vroegstadium stadium stoommisen ontdekt, als je bij problemen meteen de juiste psychologische of sociale begeleiding kunt geven, bespaart dat de samenleving op termijn geld. Helaas denken politici vaak niet zo ver vooruit."

De GGD-directeur heeft geen enkel bezwaar voor de afbouw van bezuinigingsplannen. Oostelijk Zuid-Limburg heeft relatief veel bejaarden. De GGD zorgt ervoor dat oudere mensen op het juiste moment de juiste hulp krijgen. Niet te vroeg, maar ook niet te laat. Op termijn is

ook dat kostenbesparend, maar ziet men kennelijk niet. Als zuinigheid doorgaat, komt de ernstig in het gedrang. Voor de bestrijding van ziekten geldt hetzelfde verhaal. Heerlen en Kerkrade zijn verslaafden, een erkende groep voor aids. De overheid we daaraan wat doen en dan we ook. Maar als we geen krijgen..."

Bij de slotmanifestatie van Houd Limburg Bovengronds ken de organisatoren samenwerking met de drie noordelijke provincies. Ook hun ISPN-gelanceerde PNL-variant loven. Verder gaat Limburg T. Kamperleden benaderen, er advertenties, stickers, affiches. Hagenouw zal er zeker bij 16 december in het Haagse gresgebouw. "Als de PNL aan de GGD Oostelijk Zuid-Limburg wordt geschrapt, is het zeer de vraag of de GGD de taak van zijn dienst nog wel kan houden. Sterker vraag me af of wij ons werk effectief kunnen doen."

Open huis Europese instituten

MAASTRICHT - Negen Europese instituten in Maastricht houden zaterdag 7 december open huis. Aanleiding is de topconferentie van Europese regeringsleiders in de Limburgse hoofdstad op 10 en 11 december. Na de conferentie heeft een snel groeiende groep internationale instituten zich verzameld in Maastricht.

Het programma dat er zal zijn: Euroforum Maastricht, de Europese Bank en de Europese Raad. Het programma zal van 11.00 uur tot 12.30 uur en van 13.00 uur tot 16.00 uur. Het programma zal van 11.00 uur tot 12.30 uur en van 13.00 uur tot 16.00 uur.

gels of nederlands) over ontwikkelingslanden om 11.30 en 14.00 uur; Center for European Studies, Nederlandse Hoogeschool van Maastricht, om 11.30 en 14.00 uur; European Institute for International Communication, inleiding door diverse Engelstalige professoren om 11.00, 11.30 en 14.00 uur; United Nations University-Inch, inleiding (engels) om 14.30 en 16.00 uur; Worldnet-International Language Center, parallelle presentaties in diverse talen van 09.00 tot 12.30 uur.

van 14.30 tot 16.00 uur; Research Instituut voor Bedrijfsmanagementontwikkelingen, het toekomstige Afrika van 12.00 uur en van 15.00 tot 16.00 uur; Rijkshogeschool Opleiding Vertaler, Maastricht, programma van 11.00 tot 15.30 met presentatie van info-markt en bezichtigingen; European Institute of Public Administration, van 11.00 uur tot 15.00 uur; Europese Politieke Unie en van 15.00 uur bezichtiging van in en video Europese Gemeenschap.

Sluizen streng bewaakt tijdens dagen Eurotop

gegeven, zal de betreffende boot voor de duur van drie dagen vóór de sluis moeten blijven liggen.

Aan de zuidkant van Maastricht, ter hoogte van de sluis van Ternaaien op Belgisch gebied, zal eveneens een boot van de Rijkswaterstaat liggen om doorgelaten boten nog

maakt te registreren. Volgens een insider is de kans groot dat vele schippers controle zullen weigeren en dat daardoor een langere vertraging in het Julianakanaal bij Limburg en de Zuidwillemsvaart zal ontstaan. Schippers zullen worden in de wachtting van het einde van de Eurotop.

De beveiliging via de waterwegen wordt vooral als noodzaak gezien vanwege de directe ligging aan de Maas van het gouvernement, waar de besprekingen van de Europese Topconferentie worden gehouden en eveneens van Hotel Maastricht, welk hotel is ingeschakeld bij het herbergen van regeringsdelegaties en hoge ambtenaren. Zo zal ook tussen de Servas- en Wilhelmijnabrug gepatrouilleerd worden door vier boten van de Rijkspolitie, die bevinden zal kunnen beschikken over een supersonische speedboot, die vanuit de Randstad voor deze gelegenheid naar Maastricht zal worden gezonden.

Van onze verslaggever

MAASTRICHT - De sluizen in Limmel (Julianakanaal) en Boscherveld (Zuidwillemsvaart) zullen tijdens de dagen van de Eurotop streng bewaakt. De sluiswachters hebben het consigne gegeven om geen enkel schip door te laten, maar de schippers aan de Rijkspolitie te Water toestemming geeft om aan boord te komen en het schip grondig te onderzoeken op eventuele aanwezigheid van ongewenste personen, van explosieven en andere verdachte lading. Wanneer deze toestemming niet wordt

Vernisbericht huisartsenpraktijk
Drs. A.F. Pötgens,
huisarts te Schinnen,
zet m.v. 1 december '91 zijn praktijk voort
op het nieuwe adres:
Stationsstraat 15b
6363 GK Schinnen.
Het telefoonnummer blijft ongewijzigd: 04493-1223.

Voor het opgeven van uw bestelling voor de krant van maandag, 3 december, bel of schrijf op zondagmiddag tussen 10.00 en 16.00 uur op ons hoofdkantoor telefonisch uitsluitend op 045-7800000.
Limburgs Dagblad
In de Cuijper 37, Heerlen, bel 045-7800000

ALS U WILT KIEZEN UIT 3 VERSPREIDMOMENTEN PER WEEK, WAAROM ZOU U DAN GENOEGEN NEMEN MET MINDER...
De Spiral als 't flexibel verspreid moet worden!
Fabrieksstraat 7, sectie K Horst, Postbus 6094, 5600 AB Horst, telefoon 04709-84222, fax 04709-85333.

Geveerd per 1 december 1991
M.R. Schyns
huisarts
samenwerking met
G.F.J. Res
P.B. A.G. Martens Jzn
Rijksweg 24 Landgraaf
Vanaf die datum hervat dokter P. Martens weer zijn werkzaamheden

ALCOHOL EN VERKEER DAT KUN JE NIET MAKEN

CURSUSSEN EN OPLEIDINGEN
INFORMATICA
diessen
WordPerfect 5.1
WordPerfect van 4.2 naar 5.0
WordPerfect macro's en DTP met Ventura of PageMaker
dBase III PLUS of IV
Lotus of PlanPerfect 5.1
Startcursus PC (MS-DOS)
Gevoerd PC-gebruik
Typen of Notulen
MS-Windows
Praktijk Diploma Informatica
NIEUW!
Diverse examens (o.a. MG3) van EXIN te Utrecht worden afgenomen in ons instituut.
Vraag de gratis brochure aan.
Bel (043) 211733
Hommelweg 224 Honselersdijk
opleiding - advies - begeleiding

De Werer Ziekenhuis
06000

Rijkshogeschool Maastricht
faculteit maatschappelijke dienstverlening
Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) (voorheen Jeugdwelzijnswerk)
OPEN DAG
Op 5 januari, van 10.00 tot 13.00 uur volgens een vast programma.
Het bezoekadres tijdens de open dag is: Brusselweg 150, 6217 HB Maastricht (vanaf 1 van het NS station).
Door inschrijving vóór onderstaande tijd of telefonisch aanmelding (043-466630) krijg je het programma van de dag toegestuurd.
BON (inzenden vóór 10 december)
Het open dag wordt mede mogelijk gemaakt door de open dag van de SPH-BOJ van de Rijkshogeschool Maastricht.
7 januari / 8 januari (doorgangsvaart niet van toepassing is).
Zie ook a.u.b. het programma van de open dag.
Adres: Brusselweg 150, 6217 HB Maastricht.
Rondreis en vervoer: 043-466630.
Zandervan: Rijkshogeschool Maastricht, Faculteit Maatschappelijke Dienstverlening, Postbus 634, 6200 AP Maastricht.

Bell College
Wilt u sneller en goedkoper...
...kies dan nu uw opleiding met een goede reden.
Kijk voor informatie naar de
OPEN DAG
op zaterdag 14 december om 11.00 uur.
De volgende open dagen zijn op:
29 februari, 28 maart en 9 mei 1992 telkens om 11.00 uur.
Bedrijfskunde, Management, Lambertuslaan 24a Maastricht.
Secretariaat en Theoretische Opleidingen, Stationsstraat 12 te Maastricht.
Aanvraag studietoel: 043-218995.
Vrijwilligers Maastricht, Heerlen, Sittard.
Bekend door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen en de Gemeente Maastricht, Heerlen, Sittard, Venlo, Eindhoven, Nijmegen en de andere onderwijsinstellingen, voor welke het onderwijs samen te werken met Bell College.

Bell College
Avondcursus
LOONADMINISTRATIE
Begin dinsdag 7 januari '92: 1 avond per week van 18.30-21.45 uur.
Cursusplaatsen: Heerlen - Maastricht.
Onderwerpen: loonbelasting, sociale verzekeringen, arbeidsrecht.
Iedereen wordt opgeleid voor het nieuwe rijkserkende praktijkdiploma loonadministratie van de Nederlandse Associatie voor Praktijkexamens, Amsterdam.
Inschrijft u nu!
Aanmelding: medio juni 1992.
Vraagbellen telefonisch: 043-218995.
Reserveer 14 december vooraf.

auto caubo
Volkswagen en Audi dealer met 2 vestigingen in Zuid-Limburg zoekt voor haar vestiging Valkenburg
JUNIOR VERKOPER (M/V)
deze functie strekt tot aanverwerving.
Voor meer informatie en een sollicitatiegesprek kunt u contact opnemen met de heer R. Caubo, tel. 04406-15041.
auto caubo
Neerhem 25, 6301 CD Valkenburg
Valkenburg 04406-15041, Meebeek 04455-15041

CCO
Avondopleidingen te: Heerlen, Maastricht, Sittard, Venlo, Eindhoven, Nijmegen.
AMBI-88 modulen:
HE0, HE1, HE2, HS1, HS2, HS3, HS4, HB1, HB2, HP1.
Praktijkdiploma Informatica PDI-I en PDI-II.
Voor meer informatie onderstaande bon onafhankelijk van de CCO.
C.C.O. Antwoordnummer 33, 6400-VG Heerlen, of bel 0475-77600.
dijnn/wml
adres: C.C.O. Antwoordnummer 33, 6400-VG Heerlen.
telefoon: 0475-77600

CCO / centrum computer opleidingen
af 154 hcc

DOOR LUC SOMERS

Limburgs Kamerlid Monique Quint tijdens conferentie:

'Mensen Euregio moeten meer actie ondernemen'

● Monique Quint in Maastricht: „Onrechtvaardige gevolgen van grensarbeid snel oplossen.“ Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

MAASTRICHT – „Internationale samenwerking vindt niet plaats per mumboet, maar per fiets.“ Deze geveulde uitspraak deed minister Jo Ritzen van Onderwijs en Wetenschappen afgelopen donderdag tijdens de conferentie 'Euregio, fictie of werkelijkheid' in het MECC in Maastricht. Wat de bewindsman duidelijk wilde maken, is dat grensoverschrijdende samenwerking allereerst in de Euregio's plaats moet vinden. De echte opheffing van de grenzen zal door de bevolking zelf moeten gebeuren, zo hield hij zijn gehoor voor. Maar de minister stelde ook, dat de overheid voorwaarden moet scheppen om de mensen in de Euregio's bij die taak te helpen.

Oud-Heerlenaar Ritzen heeft aan den lijve kunnen ondervinden welke beperkingen de grenzen voor de bewegingsvrijheid van mensen kunnen betekenen. Met het wegvallen van die grenzen in 1993 zijn de sociale, culturele en financiële barrières evenwel niet zomaar opgeheven. Zeer veel beperkingen blijven bestaan. Sterker nog, sommige zaken zijn nog helemaal niet aangepakt als gevolg van nationale belangen en bureaucratische rompslomp. De praktijk van alledag in met name de grensregio's lijdt daar stevig onder.

Nota

In zijn nota 'Grenzen verleggen' probeert de minister in elk geval een aanzet te geven tot opheffing van een paar knelpunten op onderwijsgebied. Zo stelde hij alvast tien miljoen gulden beschikbaar voor de uitwisseling van leraren in de Euregio. Ook is hij van plan de samenwerking in het hoger onderwijs daadwerkelijk te helpen bevorderen via allerlei actieprogramma's. Verder wil hij aandringen op de weder-

zijdse erkenning van diploma's in de Europese lidstaten. De nota wordt volgende week aan de Tweede Kamer aangeboden.

Ritzen gaf overigens volmondig toe dat de acties die tot op heden door de overheid zijn ondernomen, nog te gering zijn. „Je kunt je inderdaad afvragen of het niet beter is een paar miljoen gulden te stoppen in een Euregioaal onderwijsproject dan in het verlenen van subsidie voor een of ander landbouwproject in pakweg Nieuw-Zeeland,” zo merkte hij op.

Praktisch

De diverse andere sprekers tijdens de conferentie in Maas-

tricht waren het volkomen eens met Ritzen. Euregioale samenwerking moet veel praktischer gericht zijn, was de alom geuite kreet.

Voorzitter Monique Quint van de conferentie benadrukte nog eens hoe groot de afstand nog altijd is tussen de politieke besluiten en de Euregioale dagelijkse werkelijkheid.

„Met name de ontwikkelingen voor wat betreft het arbeidsmarktbeleid lopen achter,” aldus Quint. „Een goed economisch beleid in de Euregio is alleen mogelijk op basis van een goed sociaal beleid. Zo dient snel te worden gezocht naar een oplossing voor de onrechtvaardige

gevolgen van grensarbeid en moeten scholing en vorming meer op elkaar worden afgestemd. Dat zijn tenminste wettelijke zaken, waar de mensen wat aan hebben.”

Het Limburgse PvdA-Tweede Kamerlid benadrukte in dit verband de netelige positie van de lager opgeleiden. „Juist voor hen is een slagvaardiger arbeidsmarktbeleid op Euregioaal niveau nodig. De kans bestaat dat deze mensen - en vaak zijn dat vrouwen - in het verdomhoekje terecht komen. En het gevaar is dan dat er frustraties ontstaan en zelfs agressie.” Quint doelde daarmee duidelijk op de recente ontwikkelingen in de buurlanden België en Duitsland ten op-

de mening van

Het wegvallen van de Europese binnengrenzen heeft ernstige gevolgen voor werknemers in de grensexpeditie. Volgens dr Otto Eschweiler, Nederlands consul in Aken en algemeen secretaris van de Industrie- und Handelskammer in die plaats, zullen heel wat banen in de bewuste sector verloren gaan.

Eschweiler pleit dan ook voor een omvangrijk sociaal plan. „Maar op dit moment is er op dat front nog niets concreets bekend, behalve dan dat er in Brussel wordt gewerkt aan een studie over de problematiek in de grensexpeditie.”

Uwe Büttner van de Akense vestiging van het internationale expeditiebedrijf Frans Maas is van mening dat de Euregio Maas-Rijn door haar centrale ligging bij uitstek geschikt is om een belangrijke plaats in te nemen in het internationale goederenvervoer. Hij denkt dat er straks vooral veel nadruk zal worden gelegd op logistieke dienstverlening. Als gevolg daarvan zou dan weer nieuwe werkgelegenheid kunnen worden geschapen.

zichte van immigranten en vluchtelingen.

Initiatieven

Maar ook zij vindt dat de mensen in de Euregio zelf meer initiatieven moeten ontplooiën. „Zij kennen de problemen in de streek het beste, dus zullen ze zelf ook voor oplossingen dienen te zorgen. De zaken moeten veel meer van onderop worden geregeld en veel minder van bovenaf. Een Euregioaal bewustzijn, een Europees gevoel dus, is daarbij van groot belang. Daarvoor is nodig dat kinderen in een internationaal klimaat worden opgevoed. Zo kunnen we gedaan krijgen dat fictie toch werkelijkheid wordt.”

Verwijderen asbest wordt probleem van de toekomst

DOOR RIK VAN DRUTEN

HEERLEN – Eigenaars van gebouwen staan de komende jaren voor een enorm probleem: de verwijdering van asbest. „In tachtig procent van alle gebouwen zit het wel ergens,” zegt asbest-deskundige A.Deymann. „Zolang niemand er aan komt, is er niets aan de hand. Maar als een timmerman een gat boort in een eternieten wandje, overtreedt hij al de strenge voorschriften van de arbeidsinspectie.”

Asbest is prachtspul: isolerend, goed mengbaar, sterk, in ruime hoeveelheden beschikbaar en vooral goedkoop. Bijna ideaal, ware het niet dat sinds 1930 bekend is dat de vezels kankerwekkend zijn. De regels voor het gebruik ervan zijn daarom steeds meer aangescherpt. Als er ergens meer asbestvezels in de lucht zitten dan toegestaan: één per milliliter lucht, moet de eigenaar dat worden geleegd op logistieke dienstverlening. Als gevolg daarvan zou dan weer nieuwe werkgelegenheid kunnen worden geschapen.

Blijven ze in gebreke, dan kunnen slachtoffers hen met het nieuwe Burgerlijk Wetboek in de hand nog jaren nadien aansprakelijk stellen voor de gevolgen. De microscopisch kleine asbestvezeltjes zijn de veroorzakers van ernstige, meestal ongeneeslijke ziekten asbestose, waarbij de meeste longblaasjes kapot gaan, longkanker en mesothelioom, een kankerachtige longaandoening.

Nieuwe markt

Een probleem voor organisaties als woningcorporaties, een nieuwe markt voor bedrijven die zich specialiseren in het opruimen van asbest. Zoals de Landgraafse firma Wierts. Samen met het Gooise onderzoeks- en adviesbureau Asbest Consult belegde Wierts gisteren een 'mini-symposium' voor woningbouwverenigingen over het verwijderen van asbest. „Asbest is niet gevaarlijk, mits je er verstandig mee omgaat,” zette Deymann, senior consultant van Asbest Consult, geruststellend in. „Maar bij onverstandig handelen is het levensgevaarlijk.

Een asbestvezel is genoeg om kanker te veroorzaken. En als je met een hamer een flinke klap geeft op een asbestcemente plaat, komen er tussen de duizend en vijf miljoen vezels vrij.”

Uitien

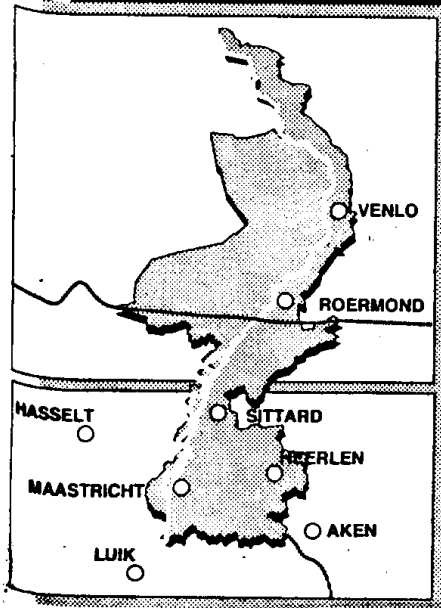
Geen wonder dat de Landgraafse arts M. Schyns pleitte voor zeer strenge veiligheidsvoorschriften bij het werken met asbest. „Draag optimaal beschermende kleding, gebruik geen luchtfilters die aan de norm voldoen, maar alleen de hoogste kwaliteit. Na afloop eerst met de beschermende kleding aan douchen, dan zelf onder de douche en pas dan de eigen kleding aantrekken.” Mocht dat nog niet overtuigend genoeg zijn, dan verschaft de Kerkraadse advocaat W. Gerlag een ultiem argument. „Het is niet genoeg als een werkgever - of diens opdrachtgever! - de op het moment van de werkzaamheden geldende voorschriften naleeft. Hij moet werken volgens de geldende normen en de laatste stand van wetenschap en techniek. Anders kunnen werknemers hem later met grote kans op succes aansprakelijk stellen als ze door een asbest veroorzaakte ziekte krijgen.”

Voorlichting

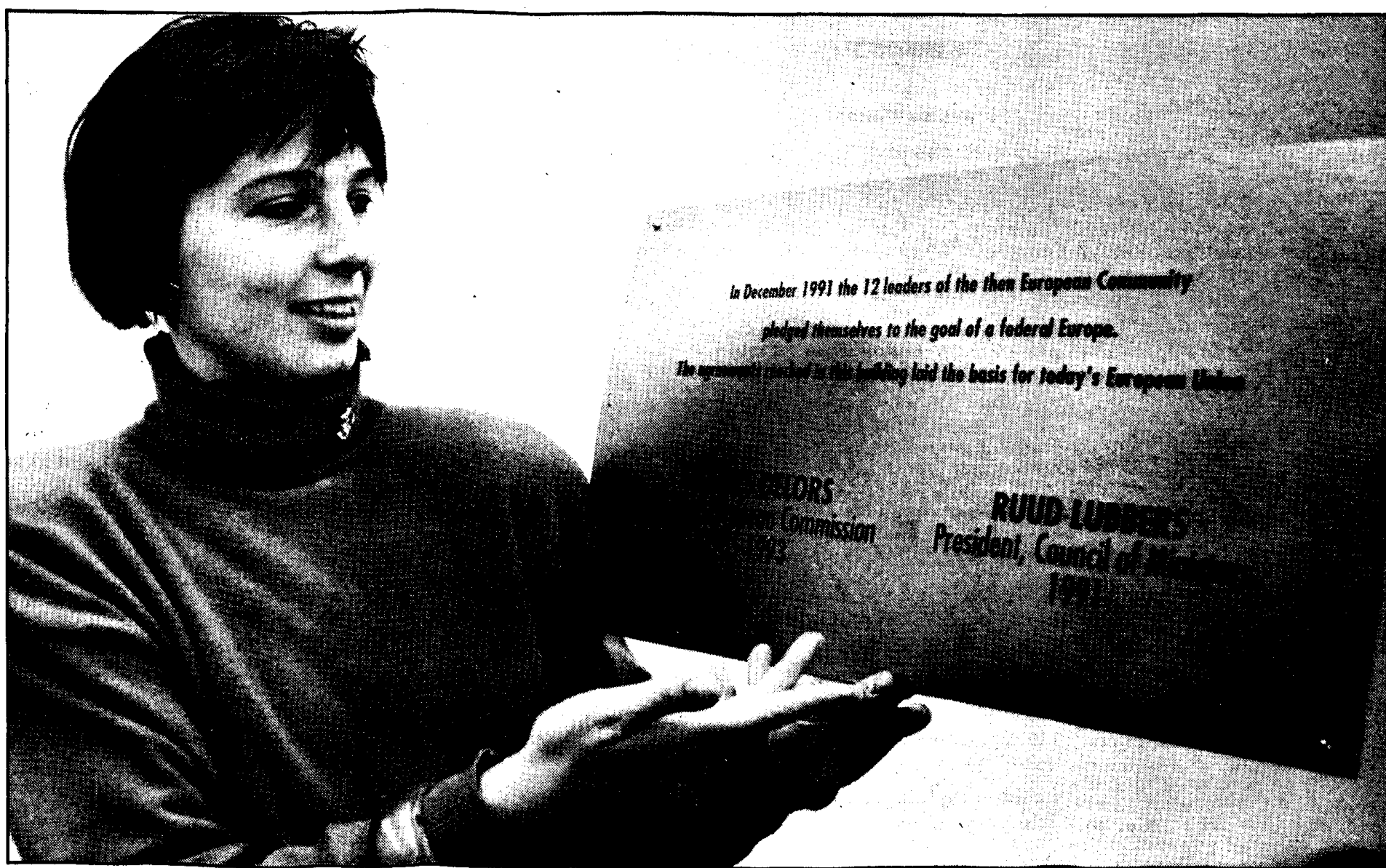
Extra maatregelen betekenen extra kosten voor de opdrachtgever. Begrijpelijk dat sommige van hen met het oog op de concurrentie niet staan te trappelen om alle voorzorgen in acht te nemen. Voorlichting kan daarin verandering brengen. Deymann: „Vroeger dacht een werknemer nog wel eens: 'Ik mats m'n baas en sla dat eternieten pijpje er snel even uit.' Een voorgelichte werknemer weet wel beter en laat zijn gezondheid voor gaan.”

Limburg echter loopt volgens Deymann achter bij de ontwikkelingen. „Op de meeste plaatsen in Nederland zijn werkgevers en opdrachtgevers in de bouw zo langzamerhand wel doordrongen van de noodzaak om heel voorzichtig te zijn met asbest. Maar in Limburg weten veel aannemers nog van niets, of ze houden zich van de domme. Ik voel me wat dat betreft soms net een missionaris.”

over de grenzen

Maastricht verzekerd van grandioos Top-succes

● Voor de Engelse BBC lijkt de Eurotop 1991 al tot het verleden te behoren. Enkele dagen geleden kwam de Britse omroep voor televisie-opnamen naar Maastricht en spij-

kerde toen een brons-kartonnen gedenkplaat tegen de muur van het gouvernement. Het was bedoeld als opne-

Euregio

Gemeente en Provincie werken eendrachtig samen bij het voorbereiden van het Top-evenement en het promoten van stad en streek. Op onderdelen worden daarbij in Euregioverband ook Belgische en Duitse partners betrokken. Ook op ander niveau zijn plots de nodige initiatieven en activiteiten losgeslagen. Zo

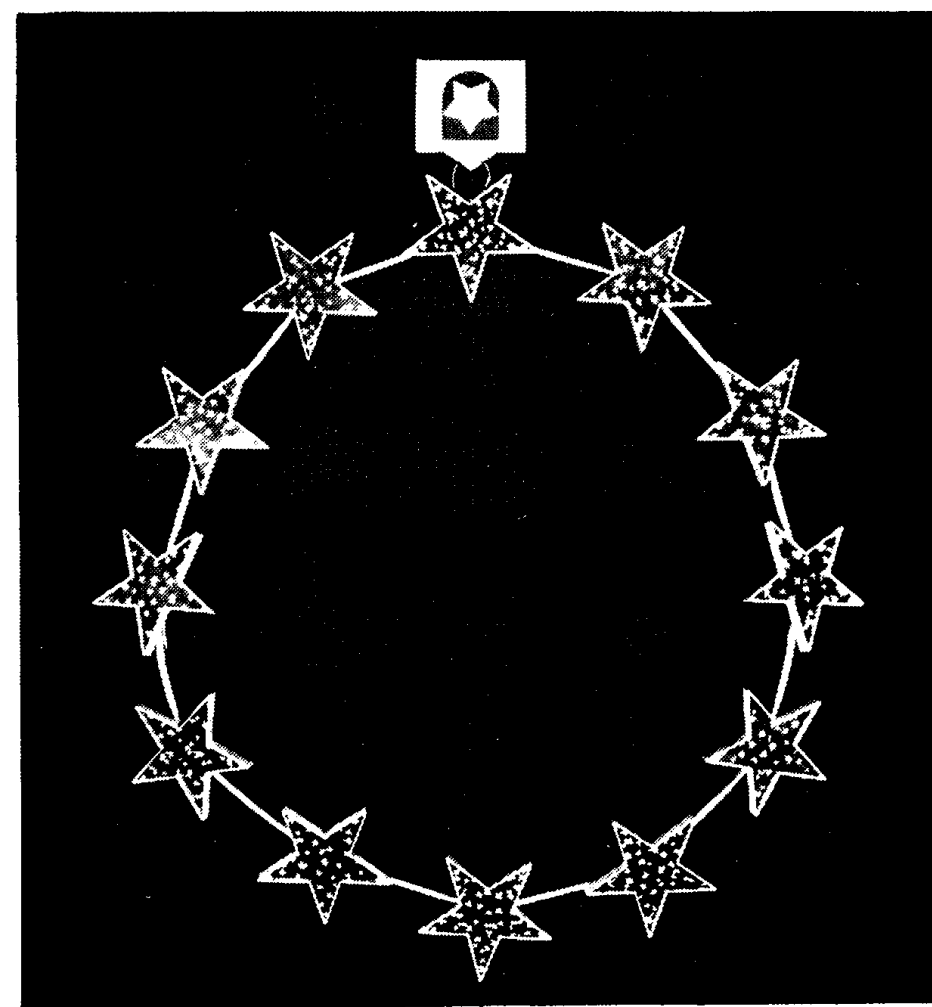
hebben zowel de VVV's in het Euregiogebied als het LIOF en zijn naaste bureaus in het ontwikkelingsveld besloten gezamenlijk een brochure uit te geven. Eerdaags komt voorts een kleurrijke kaart van de Euregio Maas-Rijn van de drukker. De Eurotop blijkt op tal van gebieden inspirerend te werken!

Wie zich heel speciaal op de komst van de Europese hoogmogen verheugen en zelf in die dagen niet onopgemerkt willen blijven, zijn de meer dan twintig

internationale instituten in Maastricht. Een aantal van hen houdt tijdens de Top-dagen open huis en samen geven zij een brochure uit waarin zij zich nader voorstellen. Gemeente- en provinciebestuur doen dat nog eens dunnetjes over door een boek te laten verschijnen over het Europese karakter van Maastricht.

Manifestatie

Naarmate de Eurotop meer nadert, valt links en rechts op dat

vraag naar het, gratis verkrijgbare, handzame foldertje waarin een uitgebreid programma is afgedrukt van alle mogelijke evenementen die zijn bedoeld om in de marge van de Eurotop de burger aangenaam en instructief bezig te houden.

Ambtsketen

Burgemeester mr Philip Houben belooft als gastheer van Europa's hoogste bestuurders zijn voorgangers in die hoedanigheid ver te zullen overtreffen in originaliteit. Hij zal de hoge gasten van zijn stad namelijk tegemoet treden getooid met een fonkelende 'Europese' ambtsketen. De keten is vervaardigd door de Amsterdamse edelsmid Robert Smit en bestaat uit twaalf aan elkaar geschakelde sterren, die de evenzovele EG-landen symboliseren. Edelsmeden uit al deze landen hebben op verzoek van hun Amsterdamse collega ieder één van deze sterren kunstzinnig bewerkt.

Burgemeester Houben zal deze keten in het vervolg dragen bij alle officiële gebeurtenissen en festiviteiten met een Europees cachet. Want 'Stad van Europa' wil Maastricht blijven, ook al zou onverhoopt het Verdrag van Maastricht pas over een half jaar in Lissabon worden getekend...

● Tijdens de aanstaande Eurotop zal burgemeester Houben van Maastricht zich voor de eerste maal tooien met deze 'Europese' ambtsketen.

9 en 10 december in maastricht

'Op naar de Eurotop' is de titel van een artikelenreeks waarin wij met een Limburgs oog naar de EG-topconferentie kijken die op 9 en 10 december in Maastricht wordt gehouden. Niet de politieke beslissingen, maar de gebeurtenissen eromheen staan centraal in deze wekelijkse rubriek. Vandaag de zesde aflevering.

Dr Schrey over de Nederlandse Aids-problematiek: 'Organisatie nergens zo gesmeerd als in Limburg'

De leiders van de wereld moeten de uitdaging aannemen waarvoor zij door de ziekte aids zijn gesteld. Zij mogen niet nog meer tijd verliezen voor de bestrijding van de ongeneeslijke ziekte.

Deze dringende oproep heeft de leider van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de Japanner Hiroshi Nakajima, gisteren in Genève gedaan ter gelegenheid van de Wereld-aidsdag komende zondag. Hij vroeg vooraanstaande persoonlijkheden hun terughoudendheid op te geven en openlijk te spreken over 'aids, seksualiteit en liefde'.

Dit is ook de mening van dr Schrey, internist en aids-specialist van het Academisch Ziekenhuis in Maastricht. Hij staat daar aan het hoofd van een speciale afdeling voor aids-patiënten en hoopt per 1 februari een intern onderzoekslaboratorium te openen in het AZM.

in het nieuws

DOOR LAURENS HARTMAN

„De wereld-aidsdag aanstaande zondag is een zeer goede zaak. Het is belangrijk om de mensen te informeren over het verschijnsel. Een van de ellendigste dingen is namelijk wel de stigmatisering van de slachtoffers. Aids is in feite niet veel anders dan hart- en vaatziekten." Aan het woord is dr Schrey. „Maar op de een of andere manier hangt er nog een mystieke sfeer rond de patiënten, hetgeen ze nog als een extra last ervaren boven hun toelichting al zo ernstige lijden. Er moet meer over gepraat worden door de mensen. Tenslotte zijn er wereldwijd 40 miljoen mensen besmet met het virus."

Freddy Mercury

Aan de andere kant mag er door de pers ook niet te veel over geschreven worden. Er kan oververzadiging bij de mensen ontstaan. Hoe tragisch het ook is, doet de publiciteit rond de dood van Freddy Mercury van de popgroep Queen, een idool voor veel mensen, veel goed. Er wordt nu ook door jonge mensen, die normaal moeilijk te bereiken zijn, gesproken over het fenomeen. Het zet ze aan het denken."

Gezin

„Mijn gezin kijkt toch ook heel normaal tegen mijn werk aan. Ze beseffen zich weliswaar dat ik met een levensgevaarlijk virus bezig ben. Dag in dag uit. Maar ik ben daar heel erg open over

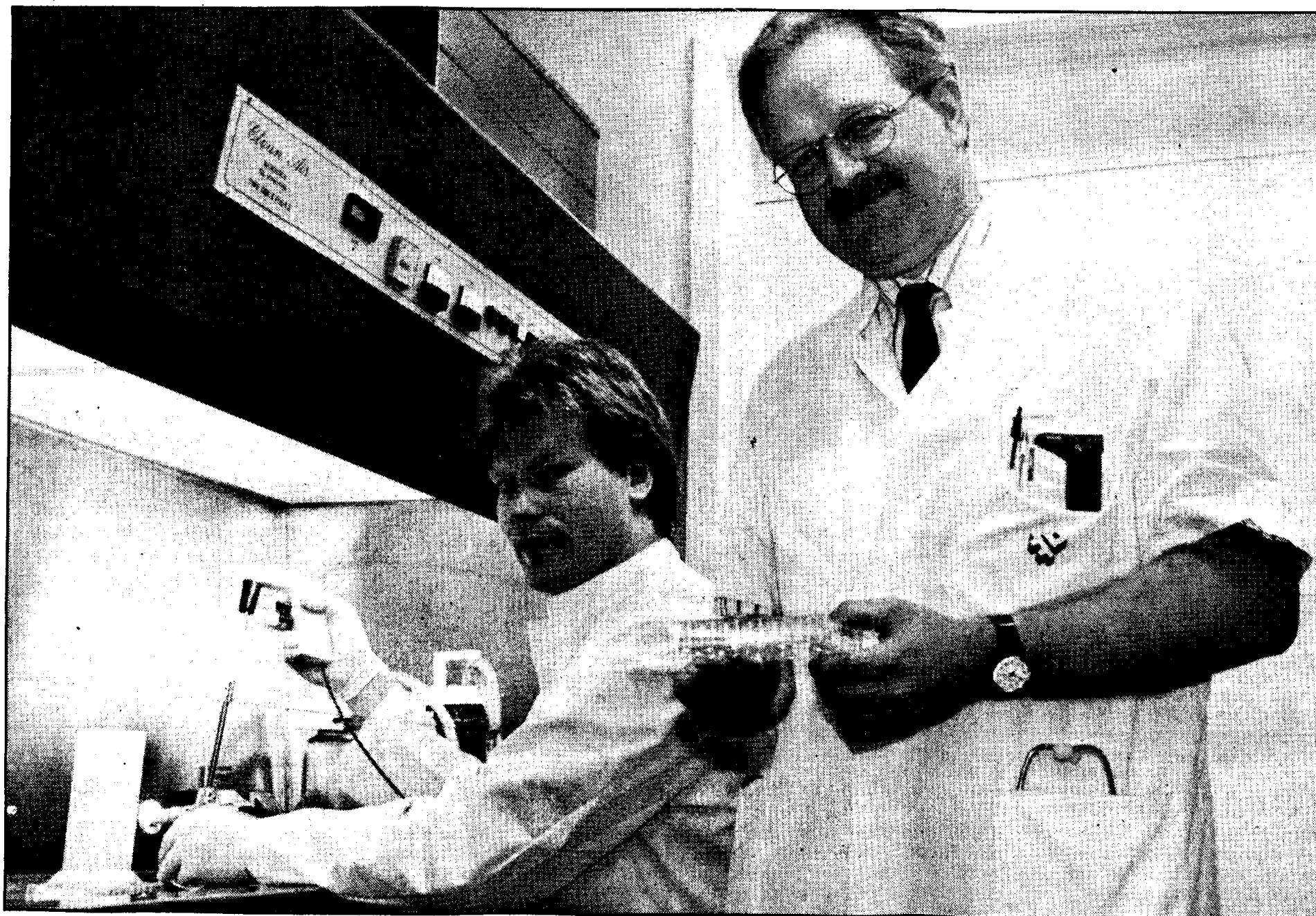
tegen mijn vrouw en vier zoons. Ze weten precies welke voorzorgsmaatregelen wij nemen. Ik geloof niet dat zij zich echt zorgen maken. Ik maak mij, denk ik, meer zorgen over mijn kinderen."

„Vanaf het in de openbaarheid komen van het virus ben ik er al mee bezig. Misschien wel eerder nog. Toen ik in 1980 als tropenarts in Afrika werkte, was er in het grensgebied tussen Kenya en Nigeria sprake van een onbekende, mysterieuze ziekte waaraan veel mensen bezweken. Wij noemden het toen 'slimming disease'. Achteraf beseft ik dat het aids geweest moet zijn. Ik heb mij toentertijd laten testen op de ziekte. Gelukkig bleek de test negatief."

Hetrosexuele

Het aantal aids-patiënten stijgt ook in Limburg gestaag. Dat zijn patiënten die besmet zijn met het HIV-virus en bij wie de eerste verschijnselen van de ziekte zich hebben geopenbaard. In heel Limburg zijn momenteel 52 patiënten met de gevreesde ziekte. „Toen ik in januari 1990 naar Maastricht kwam hadden we slechts acht aidspatiënten. Op het moment behandel ik op onze afdeling 36 van deze patiënten."

„De laatste tijd merk ik dat het percentage heterosexuele patiënten stijgt en het percentage homoseksuelen daalt. Van het totale aantal besmette slachtoffers was het landelijke percentage intraveneuze druggebruikers (spuiters, red.) in september 8

● Dr Schrey (rechts) en de viroloog Frans Stals aan het werk in het nieuw te openen aids-laboratorium van het AZM.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

procent. In Limburg was dat op dat moment 20 procent. Een opmerkelijk verschil."

Marjan Konings, secretaris van de Limburgse Hiv-vereniging beaamt deze trend. „In tegenstelling tot het Westen van het land zijn de druggebruikers en de prostituties in Limburg een erg duistere groep. Er is weinig van ze bekend. We kunnen ze dan ook moeilijk bereiken met voorlichting en andere maatregelen. De groep homoseksuelen is zich

zelf veel bewuster van de gevaren. Ze nemen sneller voorzorgsmaatregelen."

Aidstest

Ondertussen wordt de roep om een verplichte aids-test in bepaalde gevallen steeds groter. Voor mensen die bijvoorbeeld opgenomen worden in een ziekenhuis. „Dat vind ik waanzinnig. Het is volstrekt zinloos. Met het uitvoeren van tests kun je de besmetting niet terugdringen.

Voorbeeld

Alsof het een soort vrijbrief zou zijn. In het ziekenhuis gaan we ervan uit dat ieder bloed besmet zou kunnen zijn. Bloed is altijd gevaarlijk. Een op de 300 bloedmonsters is besmet met het HIV-virus en een op de drie monsters is besmet met het Hepatitis B-virus. Daarom krijgt iedereen in het ziekenhuis een speciale bijscholing. Over hoe om te gaan met mogelijk besmet bloed."

Toen ik in Limburg kwam, na een aantal jaren in Rotterdam gewerkt te hebben, was het eerste dat mij opviel de perfecte organisatie hier. De samenwerking tussen het provinciale bestuur, het Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs, de Hiv-vereniging en de ziekenhuizen loopt gesmeerd. De bereidheid om aan het probleem te werken en de vooroordelen overboord te gooien is groot. Daar kan Nederland een voorbeeld aan nemen."

Promovendus Fons Bovens wil sportgezondheid in GGD-pakket Sportkeuring op blessures mist een duidelijk effect

Van onze verslaggever

GELEEN/MAASTRICHT

Een sportkeuring en het daaruit voortvloeiend advies heeft geen duidelijke preventieve werking op sportblessures. Met onder meer deze stelling stond Fons Bovens, arts bij de GGD Westelijke Mijnstreek, gisteren in Maastricht voor een college van hoogleraren om zijn proefschrift 'Sports-medical screening in middle-aged man' te verdedigen. Vrij vertaald: medische sportkeuring bij oudere sporters.

De 34-jarige Maastrichtenaar is sinds anderhalf jaar als arts algemene gezondheidszorg in dienst van

de GGD Westelijke Mijnstreek in Geleen. Maar de wortels voor zijn proefschrift liggen in de periode dat Bovens werkte bij het Instituut Sportgeneeskunde Limburg, gedetacheerd bij de Rijksuniversiteit Limburg. De testresultaten die hij bespreekt, zijn uitgevoerd in het kader van een groot schaal onderzoek naar de effectiviteit van de medische sportkeuring. In opdracht van het ministerie van WVC verzamelde Bovens met twee andere onderzoekers gegevens voor de beleidsmakers op het gebied van preventieve sportgeneeskunde.

„Dat onderzoek was het vlaggeschip voor mijn proefschrift. Tussen 1984 en 1988 hebben wij bijna 4.000 sporters van 40 jaar en ouder vrijwillig gekeurd. De praktische uitvoering vond plaats bij de drie GGD's in Zuid-Limburg. In een on-

derzoek van tweeënhalf uur bekeken wij de longfunctie, het hart, de lengte van de gewrichten en onderwierpen wij de man of vrouw aan een inspanningstest. Op grond van dit onderzoek gaven wij de sporter een advies om blessures te voorkomen. Na een jaar en na twee jaar stuurden wij de onderzochte personen een vragenlijst toe en vroegen of zij zich de adviezen nog konden herinneren. Slechts zestien procent wist nog wat wij geadviseerd hadden", vertelt Bovens.

Invloed

Sportmedisch onderzoek en het daaruit voortvloeiend advies heeft volgens zijn proefschrift dan ook geen duidelijke invloed op de preventie van sportblessures. Wel bleek het risicoprofiel van de jongeren van 40 jaar en ouder wat betreft hart- en vaatziekten gunstiger

te zijn dan bij beoefenaars van andere sporten. En dat helemaal niet sporten een extra risicofactor oplevert. Bovens denkt daarom dat de aandacht gericht moet worden op deze groep. Via de GGD, die in zijn ogen de beste instrumenten heeft om preventief te werk te gaan, zou hij deze mensen in beweging willen zetten en vooral ook in beweging houden. „Als je die groep begeleidt en adviseert in sportbeoefening kan dat de kosten in de gezondheidszorg zeker beperken."

De prikkelende stelling: „Uit gezondheidskundig oogpunt is de riolering het belangrijkste deel van het prestigieuze bouwproject op het Céramique-terrein" heeft hij er tussen gezet om de discussie op gang te brengen. „Daarmee wil ik duidelijk maken dat het uiterlijk van een gebouw nog zo fraai kan zijn maar als je de riolering zou vergeten, stelt die schoonheid weinig voor. Een mooi huis hoeft geen gezond huis te zijn. Dat geldt het lichaam maar ook voor de gezondheidszorg. Met gespecialiseerde behandelingen kom je niet ver als de elementaire zaken als een goede conditie niet nauwlettend in de gaten worden gehouden", zegt Bovens.

● GGD-arts Fons Bovens: 'Onderzoek was vlaggeschip van proefschrift' Foto: PETER ROOZEN

Voorzitter Pierre Bours van Woonboulevard Heerlen:

'Hoe lang duurt euforie nog?'

Van onze medewerker

HEERLEN - „We vragen ons met z'n allen af hoe lang de euforie nog duurt", zegt Pierre Bours, voorzitter van de Ondernemingsvereniging Woonboulevard te Heerlen. Want het gaat volgens de voorzitter griezelig goed met de meeste ondernemers die zich eind september op het industrieterrein In de Cramer vestigden. Bours spreekt zelfs van omzetten die 25 tot 40 procent boven de ramingen liggen. Mispunt is nog altijd de moeizame bereikbaarheid van de Woonboulevard met het openbaar vervoer.

„Met de VSL zijn we in gesprek over een aantal extra buslijnen. We hopen dat het vervoersbedrijf vanaf januari op de koopavond een bus laat rijden die beter aansluit op onze sluitingstijden. Ook zijn we met

de VSL in gesprek over bussen die 's morgens en 's avonds ons personeel kunnen vervoeren. Misschien dat een bepaalde lijndienst zodanig aangepast kan worden dat die langs de Woonboulevard rijdt", filosofeert Bours.

Op vrijdagmiddag maken de meeste meubelzaken op de boulevard

geen bruisende indruk. Het personeel kijkt hoofdzakelijk elkaar aan. Bours heeft de verklaring hiervoor bij de hand. „In de meubelbranche zijn de weken voor het St. Nicolaasfeest nooit lucratief geweest. Dit is op de boulevard niet anders."

Ondanks de goede resultaten hopen de ondernemers toch dat de meubelgigant IKEA in 1993 direct naast

de Woonboulevard de poorten kan openen.

Bours: „Hoe ver de onderhandelingen tussen het bedrijf en de gemeente Heerlen zijn, weet ik niet. Wel heb ik vernomen dat het onderzoek naar het effect van een IKEA-vestiging, overigens afgerond, niet negatief te noemen is voor de detailhandel in het Heerlens centrum. Met IKEA hopen we ook de nodige Duitse kopers te trekken. Want die maken op dit moment nog maar zes procent van het totaal aantal bezoekers uit."

1 miljoen

Naar dat aantal bezoekers in de eerste twee maanden moet Bours een gooi doen. Juiste cijfers zijn niet bekend. „Zelf hebben wij (Intratuin red.) 75.000 kassa-transacties gehad. Dat betekent ongeveer 300.000 bezoekers. Dat cijfer kunnen wij afleiden uit ervaringen bij onze andere vestigingen. Daarom is het voor spelde bezoekersaantal van één miljoen op jaarbasis voor de Woonboulevard geen overtrokken zaak."

Nieuwe prijs in Aken

AKEN - Op voorstel van burgemeester dr Jürgen Linden zal met ingang van oktober volgend jaar de 'Prijz van de stad Aken voor Innovatie en Techniek' worden ingesteld. Het stadsbestuur hoopt dat jonge wetenschappers, werkzaam bij instituten voor hoger onderwijs in Aken, door de prijs worden gestimuleerd hun kennis in dienst te stellen ten bate van de herstructurering van de regio Aken. Aken heeft al heel lang een goede naam op het gebied van wetenschappelijk onderzoek. Zeer recent nog werd Aken door het Duitse vaktijdschrift 'Wirtschaftswoche' en de Duitse Bond van Jonge Ondernemers onderscheiden met de titel 'meest aantrekkelijke stad voor het bedrijfsleven in Duitsland'.

bioscopen

● HEERLEN

Royal: What about Bob?, dag 18.45 en 21 uur, za zo ook 14.30 en 16.30 uur. Rivoli: A kiss before dying, dag 18.30 en 20.30 uur, za zo ook 16.30 uur. Jungleboek, za zo 14.30 uur. Maxim: Liefde stinks, dag 18.30 en 20.30 uur, za zo ook 14.30 en 16.30 uur. HE: Doc Hollywood, dag 14.30 en 21.30 uur, za zo ook 16.30 uur. The fisher king, dag 14.18 en 21.15 uur. Terminator 2, dag 14.18 en 21.15 uur. The naked gun 2 1/2, dag 18 en 21 uur, vr ma di do ook 14 uur. Assepoeter, za zo 14 en 15.30 uur. Robin Hood: prince of thieves, dag 18 en 21 uur, vr ma di do ook 14 uur. Beertje Sebastiaan, za zo 14 en 15.30 uur.

● SCHAESBERG

Autokino: Dying Young, vr za 20 uur, zo 18.45 uur. Terminator 2, vr za 22.15 uur, zo 21 uur.

● KERKRADE

Wijngrachttheater: The sheltering sky, wo 20 uur.

● MAASTRICHT

Mabi: Doc Hollywood, dag 18.30 en 21.15 uur, za zo ook 14.30 uur. De reddertjes in Karegeoland, za 13.30 en 16 uur. Hot shots, za 19.15 uur. A kiss before dying, dag 18.45 en 21.15 uur, za zo ook 14.30 uur. Taran en de Toverketel, zo wo 14.30 uur, zo 13.30 en 15.30 uur. Dances with wolves, vr tm zo 18 uur. Stanho tutti bene, dag, beh, di 21.20 uur, di 18 uur, ma wo do ook 18.30 uur. Thelma and Louise, dag, beh, za 18.30 en 21.15 uur, za 21.15 uur, zo wo ook 14.30 uur. Ciné-K: Prospero's book, dag 21 uur. Glenside Palace, Terminator 2, dag 20.45 uur, vr tm zo en do ook 17.15 uur. The fisher king, dag 20.45 uur, vr tm zo en do ook 17.15 uur, za zo ook 14 uur. Robin Hood: prince of thieves, dag 20.30 uur, vr tm zo en do ook 17 uur, za zo wo ook 14 uur. Assepoeter, za zo 14 uur, za zo ook 16 uur. Lumière: Milou en Mai, dag, beh, di 20 uur, di 21 uur. News from home, dag, beh, di 21 uur, di 22 uur. The cook, the thief, his wife and her lover, dag, beh, di 22 uur. Lezing semiothiek, di 20 uur.

● Scène uit 'Doc Hollywood'

● GELEEN

Roxy: Out for justice, dag 20.30 uur, zo ook 15 uur. Studio Anders: Dying young, dag 20.30 uur, zo ook 15 uur.

● SITTARD

Forum: Thelma and Louise, dag 20.30 uur, zo ook 14 uur. Not without my daughter, dag 20.30 uur. De kleine zeemeermin, za zo 14 uur. Filmhuis Sittard: Henri V, do 20.30 uur.

● ECHT

Royal-MicroRoyal: Robin Hood: prince of thieves, dag, beh, wo 20.30 uur, zo ook 17.30 uur. Not without my daughter, dag, beh, wo 20.30 uur, zo ook 17.30 uur.

● ROERMOND

Royal: Point Break, vr tm zo 20.30 uur, zo ook 14.30 en 16.30 uur. Royaline: King Ralph, vr tm zo 20.30 uur, zo ook 14.30 en 16.30 uur. Filmhuis Roermond: Henri V, do 20.30 uur.

● VENLO

Filmhuis Venlo: Henri V, di 20.30 uur.

in de theaters

HEERLEN:

- za. 30/11: Opera Royal de Wallonie brengt 'Carmen'.
- zo. 1/12: 'Jongeredag', (13-19 uur).
- di. 3/12: 'Mevrouw Melanie Klein', thriller van Nicolas Wright.
- wo. 4/12: Maastrichts Salon Orkest o.l.v. André Rieu, brengt speculatieconcert.

KERKRADE:

- za. 30/11: groot Johann Strauss en Robert Stolz concert.
- zo. 1/12: Hafa-concert St. Caecilia Spekholzerheide & St. Aemiliaan (11 uur).
- zo. 1/12: kamerconcert door het Sharon Quartet.

MAASTRICHT:

- za. 30/11: Mikado, Opéra Comique Maastricht.
- za. 30/11: Limburgs Symphonie Orkest o.l.v. David Robertson en met pianist Jean-Yves Thibaudet.
- di. 3/12: an audience with Evita Boudenhout, cabaret met Pieter Dirk Uys en Lizz Meiring.
- wo. 4/12: lunchconcert met het taarduo Symbios (12.30 uur).
- wo. 4/12: 'Mevrouw Melanie Klein', thriller met Annet Nieuwenhuizen, Marjon Brandsma en Nettie Blanken.

SITTARD:

- di. 3/12: Maastrichts Salon Orkest o.l.v. André Rieu brengt speculatieconcert (19 uur).

ROERMOND:

- zo. 1/12: Maastrichts Salon Orkest o.l.v. André Rieu brengt speculatieconcert (12 en 16 uur).
- ma. 2/12: 'Kammer Concert'.
- di. 3/12 en wo. 4/12: 'Die Sonne Stirbt', Michel de Ghelderode.
Tenzij anders aangegeven beginnen alle voorstellingen om 20.00 uur.

(ADVERTENTIE)

Klein in meters
GROOT in SERVICE
GROOTSTE collectie

20 meter in de Emmastraat, voorbij ABN-bank

contactlenzen-
brillenspecialzaak

met
de look
van morgen!

P. HOPPENBROUWERS
EMMAPLEIN 11
HEERLEN. Tel. 711984

Met onze bekende
garanties

Kleine Zusters Heilige Joseph nemen afscheid van Rolduc

'Iedere steen hier is ons dierbaar'

DOOR BENTI BANACH

KERKRADE - Rolduc, daar proef je de historie. Voetstapen op de kille, kale kinderokjes weerklinken langs de muren van de oude gebouwen. Wie de weg langs het hoofdgebouw neemt en vervolgens de hoek om, ziet daar, even apart van de rest, het statige zustershuis.

In het huis resideren de Kleine Zusters van de Heilige Joseph. Maar niet lang meer, want de laatste zes zusters van deze religieuze gemeenschap gaan het

altijd graag geweest", beaamt deze.

De Kleine Zusters van de H. Joseph kwamen in 1897 voor het eerst naar Rolduc. De geestelijken uit de orde hebben 95 jaar lang het huishouden op Rolduc opgeknapt. Zo deden de zusters onder andere de was voor de abdij en het seminarie. Ook kookten de nonnen, hielpen ze in de eetzaal en maakten ze de gebouwen schoon.

De kloostergemeenschap vierde hoogtij in de jaren zestig. Toen woonden er vijftig zusters van de

mand meer bij", zegt zr. Antonia-

ta. Ook op Rolduc zelf is in de loop der jaren veel veranderd. Meerdere-overste zuster Antonia: "Vroeger woonden hier vierhonderd jongens op het seminarie. Toen moesten we bijvoorbeeld vierhonderd lakens wassen. Dat was hard werken, maar we hadden een regelmatig leven. Nu komen er steeds verschillende groepen, waardoor wij onregelmatiger moeten werken."

Bedreigd

De gemeenschap van de Heilige Joseph is gesticht door monseigneur Joseph Savelberg in 1872. De Kleine Zusters hebben zich voornamelijk toegelegd op de verzorging van de medemens: zwakzinnigen, bejaarden, verwaarloosden. Het moederhuis van de orde staat in Heerlen. In 1897 werd aan Savelberg het verzoek gericht om zusters naar Rolduc te sturen. Waar hulp nodig was, probeerde hij hulp te sturen. Zo ook naar Rolduc. In den beginne waren de nonnen niet welkom in de uitgesproken mannenmaatschappij op Rolduc. De zogenoemde herenknechten moesten zich bedreigd

• Drie van de zes zusters die binnenkort Rolduc gaan verlaten. V.l.n.r. zr. Gusta, zr. Antonia en zr. Antoine.

Foto: KLAUS TUMMERS

tijd moeilijk voor de zusters hun werk normaal uit te voeren. "Dat is nu wel anders. We werken heel plezierig en in een goede verstandhouding met mannen. Ze vinden het erg genoot dat we weggaan", meent moeder-overste.

Tot aan hun vertrek, eind december, gaan de zusters nog door met hun dagelijkse besloemen: om tien voor zes opstaan, om kwart voor zeven een gebed, om zeven uur de eucharistieviering, aansluitend het ontbijt en dan aan het werk. In de middag is er tijd voor ontspanning. Een breiwerkje of de krant wordt dan ter hand genomen.

De krant hebben de zusters per 1 januari opgezegd. Het dagblad dat hen op de hoogte heeft gehouden van de wereld buiten de dikke kloostermuren. Want daar kwamen de zusters niet zo vaak. "We hebben hier ons werk en onze eigen kerk gehad. Met de parochies van Kerkrade hebben we niet veel te maken gehad. We gingen hooguit wel eens boodschappen doen in het centrum."

Dierbaar

In overleg met de congregatie hebben de zusters besloten zich terug te trekken. Drie zusters gaan naar het bovengenoemde Huize Sint Elisabeth in Haalen,

één gaat naar het moederhuis Huize Savelberg in Heerlen, de vijfde gaat naar het Sint Antoniusklooster in Echt en de laatste, zuster Truda, verhuist officieel naar Lanaken. Zij blijft met haar 81 jaar nog naai- en verstellwerk voor Rolduc verrichten.

Met de Kleine Zusters van de Heilige Joseph verdwijnt een stuk geschiedenis uit het rijke Rolduc. "Ja, het is jammer dat we Rolduc verlaten", vindt ook zuster Antonia. "Pas geleden is er een zuster weggegaan die hier 53 jaar heeft gewoond. Ze wilde niet weg ze vond het verschrikkelijk. Iedere steen hier was haar dierbaar."

ontmoeting op zaterdag

Rolduc-complex verlaten. Gisteren hebben ze al afscheid genomen en eind december is het helemaal gedaan. Dan trekken de nonnen zich terug.

Het werk is te zwaar geworden voor ons. Het is niet zomaar een beetje koffie zetten. Nee, het is best hard werken. En we zijn niet meer zo jong", vertelt zuster Antonia. De nonnen vertrekken met pijn in het hart. "Er was altijd een heel gezellige sfeer. Hè, zuster Gusta?" "Ja, we zijn hier

Heilige Joseph in het zustershuis. Sindsdien hebben veel nonnen Rolduc verlaten om zich terug te trekken in het Middenlimburgse Haalen. Daar is het bejaardenhuis voor de Kleine Zusters van de Heilige Joseph gevestigd. Het religieuze complex in Kerkrade nam meer en meer leken aan in plaats van zusters. Want van een aanwas van jonge nonnen is geen sprake meer. "In Afrika en Indonesië nog wel, maar in Nederland komt er nie-

Om vroegtijdig vertrek tegen te gaan

Brunssum dreigt koopluil met ontzegging tot markt

DOOR GERTIE DOLS

BRUNSSUM - Standwerkers die de markt in Brunssum nog langer te vroeg verlaten kunnen rekenen op een ontzegging van de toegang tot de markt. Dat heeft de gemeente de kooplieden in een brief laten weten.

Het gaat om een zevental kooplieden die zaterdagochtend om vijf uur in Geleen staat. Om op tijd in Geleen te kunnen zijn, vertrekken de handelaren rond twaalf uur uit Brunssum, terwijl de markt tot één uur duurt. De overige ondernemers slaagden hierover bij de gemeente. Door het vroegtijdige vertrek ontstonden gaten die volgens de klagers kosten gaan van de aantrekkingskracht van de markt. Bovendien brengen de vertrekkende (vracht)auto's voor overlast.

Volgens loco-secretaris Henk van Malkenhorst spelen de problemen al bijna een jaar. "Het wordt tijd dat we er iets tegen ondernemen", meent hij. "De markt duurt tot één uur en voor die tijd mag je gewoon niet weggaan. In Geleen zijn ze heel schappelijk wat de aankomsttijden betreft. Standwerkers uit Brunssum mogen daar later komen, dus vervalt de reden om hier eerder te vertrekken. Bovendien is het zo dat als je het eenmaal goedvindt, steeds meer mensen eerder weg zullen gaan."

Geleen

Een woordvoerder van de gemeente Geleen laat weten dat het later komen van marktkooplieden uit Brunssum inderdaad oogluikend wordt toegestaan. "De markt duurt van elf tot vijf uur", aldus de ambtenaar. "Maar mensen uit Brunssum mogen tussen één en kwart voor twee hun kraam nog inruimen. Dat is lastig, zowel voor henzelf - zeker als ze ergens middenin staan - als voor de anderen kooplieden en het winkelend publiek. Als Brunssum nu inderdaad strak gaat vasthouden aan de vertrektijd, dan kan dat in Geleen moeilijkheden opleveren. Want we kunnen natuurlijk niet toestaan dat mensen om half drie nog met auto's tussen de kraampjes rijden."

Vandaag controleert de marktmeeester van Brunssum wie voor één uur vertrekt. Maandag geeft hij de 'overtredders' aan bij het college van burgemeester en wethouders. Vroegtijdige vertrekkers zal dan als waarschuwing tijdelijk de toegang tot de markt worden ontzegd. Treden ze daarna in herhaling, dan is de ontzegging blijvend.

Loco-secretaris Van Malkenhorst is niet bang dat standwerkers door het strikt vasthouden aan de vertrektijd de Brunssumse markt voor gezien houden en alleen in Geleen hun waren aan de man zullen brengen. "Het is op zich natuurlijk jammer als het zo zou lopen", meent Van Malkenhorst. "Maar als de kooplieden inderdaad wegblijven, zullen we naar een andere oplossing moeten zoeken. Dat lijkt me geen probleem."

Hans Rijke

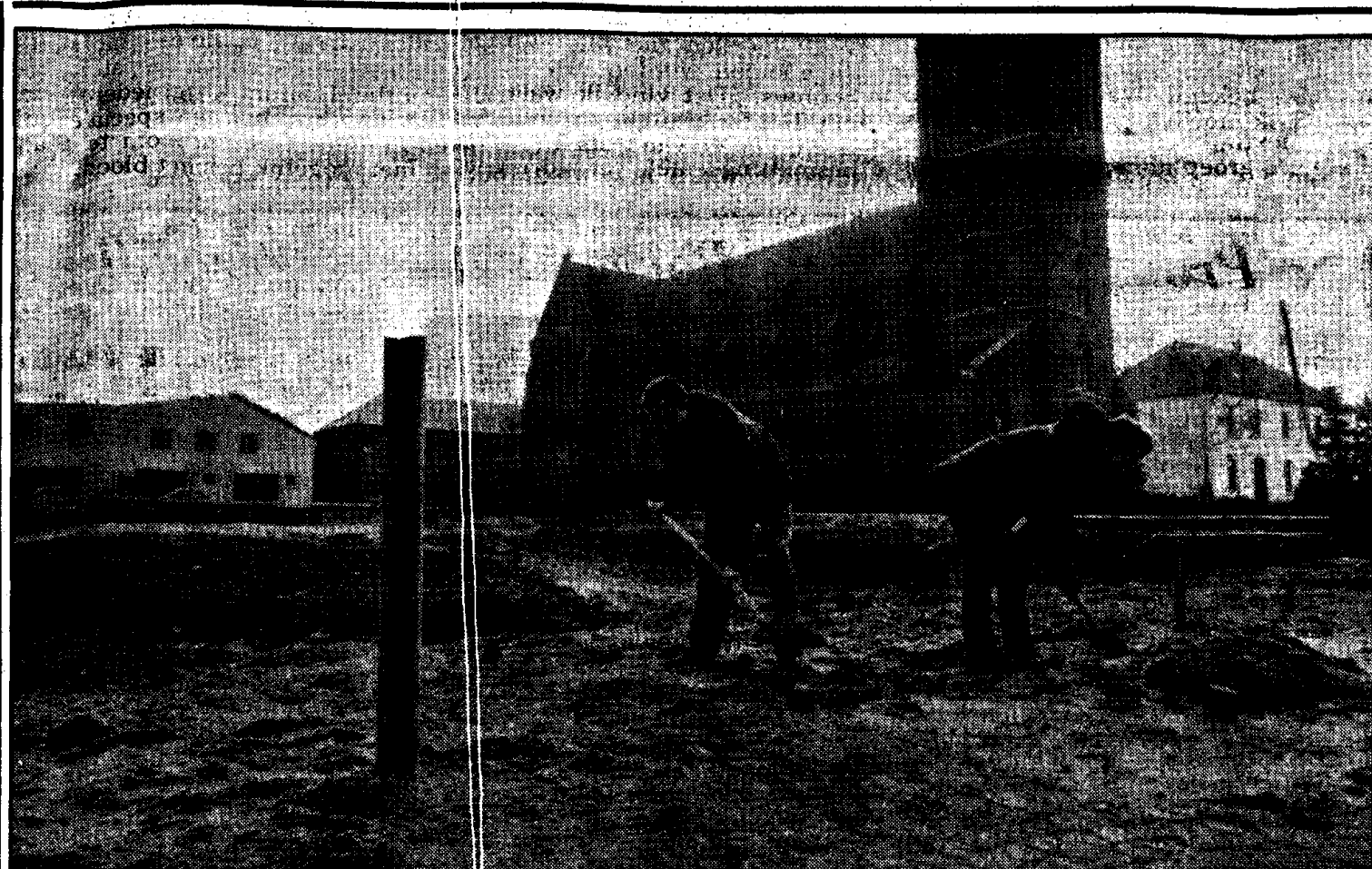
Koninklijke onderscheiding

HEERLEN - Hans Rijke, Hoofdbrandwacht bij de Heerlense brandweer, ontving gisteren de erepenning in zilver, verbonden aan de Koninklijke onderscheiding. Deze koninklijke onderscheiding werd hem toegekend door burgemeester Van Zeil uitgenodigd.

Hij is een dienstverband van zes jaar bij de Koninklijke Marine (1955-1961) trad Rijke in dienst van de brandweer. Hij is naast zijn normale werkzaamheden werkzaam als mentor van diverse beginnende brandweerlieden. Verder heeft hij bijgedragen aan diverse instellingen op het vlak van de bedrijfszelfbescherming. Hij ging samen met functioneel leeftijdsbepaling.

Getuige met mes bedreigd

HEERLEN - Een 49-jarige man uit Banholt die donderdagnacht in Heerlen ooggetuige was van een auto-ongeluk, werd weinig later door de dader met een mes bedreigd. De ooggetuige zag dat de man een ruit van een Duitse personenauto vernielde. Hij pakte de dader vast en wilde hem meenemen naar het dichtstbijzijnde café om van daaruit de politie te waarschuwen. Toen de dader een mes trok, liet de man uit Banholt hem los. De dader is spoorloos.

• Gedeputeerde Bronckers bediende de graafmachine en personeel van het bouwbedrijf hanteerde de schop bij de officiële van het bouwproject in Schinveld. Foto: FRANS RADE

Bouwproject ouderen Schinveld gestart

SCHINVELD - Hordend en stotend vertichtte gedeputeerde Bronckers gistermiddag de officiële start van een bouwproject voor ouderen in Schinveld. Duidelijk niet gewend aan dergelijk werk, schepte Bronckers met een graafmachine een hoopje zand van de grond aan het Wilhelminalplein.

Op de plaats waar tot voor kort het oude gemeentehuis stond zullen 28 seniorenwoningen vestrijken. Ook Woningvereniging

een gesloten galerij, een lift en de mogelijkheid de flat aan te passen voor rolstoelgebruik.

De nieuwbouw bestaat uit drie verdiepingen en is bedoeld voor ouderen die met wat extra zorg zelfstandig kunnen wonen. In een gemeenschappelijke ruimte, kunnen de bewoners elkaar ontmoeten.

de uitsluitel moet geven over dit juridische probleem. Ze hebben hier expliciet om gevraagd.

Wethouder Hub Savelsbergh verwacht echter dat het ABP het stuk grond zondermeer zal kunnen leveren na de koop. Hij verdedigde gisteren in een commissievergadering samen met wethouder Joz. Zuidgeest het collegebesluit om tot aankoop over te gaan. "Er zijn geen grote risico's aan verbonden", zei hij. "De grond is dat bedrag dubbel en dwars waard. En de gemeente moet het wel kopen, anders gaan derden ermee aan de haal en kunnen er kantoren neerzetten, waardoor wij in het centrum de kantoren die daar gebouwd worden niet kwijt kunnen. We blijven straks met grond in het centrum zitten als we dit terrein niet aankopen." Savelsbergh wees op uitspraken van LIOF, GS, Kamer van Koophandel en het rapport Buck, waarin gezegd wordt dat het Geleendal een zeer hoogwaardig bedrijventerrein is.

Savelsbergh verwacht dan ook dat er een goed ontwikkelingsplan voor dit terrein valt op te zetten. Dinsdag aanstaande spreekt de Heerlense gemeenteraad zich uit over het collegevoorstel.

ABP kopen. De Roermondse belegger Muermans beweert het eerste kooprecht voor het terrein te hebben. Hij wil via de rechtbank in Maastricht laten uitzoeken of de gemeente Heerlen met de koop een onrechtmatige daad begaat. Dat zou het geval zijn als het ABP inderdaad eerst aan Muermans had willen verkopen.

Levering

Zoals bekend wil de gemeente voor 7,5 miljoen het Geleendal van het

Genoemde raadsleden vinden dat het college voor dinsdag aanstaande

Auto 'geleend' om drugs te gebruiken

HEERLEN - Een 20-jarige vrouw uit het Zeeuwse Zierikzee schrok hevige toen zij donderdagmiddag op de Spoor-singel in Heerlen twee vreemde mannen in haar auto zag zitten.

De vrouw belde meteen de politie. Bij aankomst van een patrouille bleek dat het tweetal, een

26-jarige Hoensbroekenaar en een 33-jarige Heerleenaar, zich enkele goederen die in de auto lagen hadden toegeëigend. De twee autokrakers zaten volgens hun verklaring in de auto 'om drugs te gebruiken'. Een van hen had een strip heroïne bij zich. Het tweetal werd aangehouden en in de cel gezet.

in gesprek

Asbest

Naar aanleiding van Uw artikel van donderdag 28 november 1991 wil ik erop wijzen dat er in de gemeente Landgraaf onlangs nog asbesten waterleidingen de grond in zijn gegaan in de Maastrichterlaan (wijk Landgraaf). Het zijn dus gewoon leugens als er in de krant vermeld wordt dat het college vindt dat het gebruik van deze buizen beëindigd moet worden op grond van risico's voor de gezondheid van haar burgers. Of zijn er twee soorten burgers in Landgraaf? Schijnbaar wel. Dit blijkt wel uit het feit dat er in de Ceintuurstraat, waar een lid van de Landgraafse coalitie woont, geen asbesten waterleidingen de grond in gaan. Die coalitie verweet de BBL het zaaien van onrust onder de bevolking en beweerde dat het gebruik van asbest in deze vorm totaal onschadelijk was, maar schijnbaar niet bij hun voor de deur. Beseffen deze mensen wel waar ze mee bezig zijn? Asbestdeeltjes zijn toch kankerwekkend of niet? Als er mensen hierdoor ziek worden (al is het na jaren) wie is er dan verantwoordelijk? Het zou niet meer dan normaal zijn als deze buizen in de Maastrichterlaan zo spoedig mogelijk uit de grond worden gehaald. Alleen daarmee wordt bewezen dat iedere burger in Landgraaf gelijk is.

'Bedankt' burgemeester en coalitie voor het scheppen van een ongezond leefklimaat in deze buurt.

LANDGRAAF
Fam. Modweller-Essers.

Nog 400 dagen celstraf tegoe

HEERLEN - In het winkelcentrum aan het Homeruspolein in Heerlen werd donderdagmiddag een 27-jarige vrouw aangehouden wegens winkeldiefstal.

De vrouw, zonder vaste woon- of verblijfplaats, was een goede bekende van de politie. Zij werd gezocht omdat zij nog 400 dagen celstraf tegoe heeft. De vrouw is overgebracht naar het Huis van Bewaring in Maastricht.

Afsluiting weg in Schimmert

SCHIMMERT - Door werkzaamheden aan de watertoren in Schimmert wordt de Boekhofweg van maandag tot woensdag afgesloten.

Op donderdag 5 december is slechts één rijbaan van de Hagenseweg beschikbaar. Tijdens de werkzaamheden zijn verkeersomleidingen aangegeven.

Pluim

• Een pluim op de hoed van slechts veertien collectanten die in Kerkrade de straat opgingen om te collecteren voor het Diabetes Fonds in Nederland. De qua omvang bescheiden groep wist toch nog altijd een bedrag van fl. 2607,60 bijeen te schrapen uit de Kerkrade beursen. Het was voor het eerst dat in Kerkrade werd meegedaan aan deze landelijke collectie. Het resultaat vinden wij dermate bemoedigend, dat we volgend jaar een grotere groep verwachten die langs de deuren gaat om geld op te halen voor dit goede doel.

Rommelmart

• Een verkeerde datumvermelding voor een evenement dat nog plaats moet vinden is overvloedig. Dit is het geval met de rommelmart van het Comité voor het herstel van de Pastoor van Arskerk in Egelshoven. De rommelmart die het comité houdt om een nieuwe verhuizing voor de kerk te financieren vindt vandaag plaats en niet morgen, zoals abusievelijk in onze streeksgewijze kolommen stond. Belangstellenden kunnen dus vandaag, zo omstreeks tien uur, terecht in het zaaltje onder de kerk.

Voetpad

• De bewoners van de Nijldagse Driessen in de Landgraafse wijk Abdisbosch willen graag een betegeld voetpad achter hun woningen. De wijkvereniging bracht het verzoek over aan de gemeente. "Ja, wat ons betreft is een eenvoudige slijtaal voldoende", reageerde wethouder Nic Olschker. Donderdagavond was hij op bezoek in Abdisbosch. "Maar", vervolgde hij, "ik weet wel een oplossing, een tamelijk revolutionaire zelfs."

Voetpad (2)

• In het kader van de sociale vernieuwing mogen de bewoners zelf de handen uit de mouwen steken. Zelf de oude rotzooi wegruimen, zelf de tegels erin rijden. Het enige dat de gemeente dan nog hoeft te doen, is het leggen van de tegels. "Als we het helemaal door een aannemer laten uitvoeren, zijn we 50.000 gulden kwijt. Op deze manier kost het maar 12.000 gulden." Abdisbosch is nu naartoe aan het peilen of de bewoners nu steeds een betegeld voetpad willen, nu ze daarvoor zelf de handen uit de mouwen moeten steken.

Tandarts

• Inwoners van Kerkrade, Ubach over Worms, Nieuwenhagen en Egelshoven die plotseling tandpijn krijgen, moeten niet aanbellen bij tandarts Erens. Aanwankelijk had hij dit weekeinde dienst, maar de honneurs worden waargenomen door tandarts Bloem-Beaujean. Om problemen in Uw gebit te laten verhelpen, moet u naar de Heigank 10 in Nieuwenhagen en wel op zaterdag en zondag van 11.30 tot 12 uur en van 19 tot 19.30 uur. Al vast sterkte!

Alert

• Door alert reageren van een krantenjongen kon gistermorgen om kwart voor zes de schade bij een brand in een garage naast een woonhuis aan de Koempel in Landgraaf beperkt blijven. De jongeman ontdekte bij het passeren een hevige rookontwikkeling in een garage. Hij waarschuwde meteen de bewoner. Door snel ingrijpen van de brandweer bleef de brand beperkt tot een gedeelte van de garage-inrichting. rsb

Dierenasiel

• Een Amerikaan werd door de rechter veroordeeld tot 900 uur dienstverlening in een dierenasiel plus 30 dagen celstraf. Hij was veroordeeld omdat hij een hond had dood geslagen en de hond had laten sterven. Door slaan en schoppen liep het dier een aantal bloedingen, een gebroken heup en gebroken ribben op. De schiet komt hij in het dierenasiel op andere gedachten en wordt hij wellicht toch wegens diervriendelijkheid. Maar zijn kracht ligt in elk geval niet meer terug. Dat diertje krijgt een nieuwe baas. rsl

'Er moet veel gebeuren op organisatorisch vlak'

Verbruggen 's werelds hoogste wielerbaas

DOOR BENNIE CEULEN

BERLIJN/HEERLEN - Zoals verwacht werd de Nederlander Hein Verbruggen (50) gisteren tijdens het UCI-congres in Berlijn gekozen tot de nieuwe voorzitter van de Internationale Wielren Unie. De in het Belgische Lasne wonende bedrijfsadviseur, sinds 1984 voorzitter van de FICP (de profsectie van de UCI), volgt de vorig jaar overleden Spanjaard Luis Puig op.

Nadat de Italiaan Agostini Omini zijn kandidatuur op het laatste moment had ingetrokken, had Verbruggen geen concurrentie meer voor de vakante functie. Hein Verbruggen is in de 92-jarige geschiedenis van de Internationale Wielren Unie de eerste Nederlandse president.

Als zoon uit een eenvoudig Helmondse arbeidersgezin heeft Hein Verbruggen het ver geschopt. Nadat hij zijn studies op Nijmegen had afgerond, stapte de Brabander in de marketingwereld. Verbruggen werd voor het eerst actief in de wielersport toen hij in 1969 bij Mars België in dienst trad. Mars besloot toentertijd een gelijknamige ploeg te gaan sponsoren. Onder anderen de gebroeders De Vlaeminck, Jean-Pierre Monseré, André Dierickx, Eddy Beugels en Joop Zoetemelk stonden op de loonlijst.

Voor Hein Verbruggen, die sinds zijn kinderjaren verknocht is aan het cyclisme, maar nooit de gelegenheid kreeg zelf coureur te worden, werd meteen de basis gelegd voor een carrière op bestuurlijk vlak. Na zijn activiteiten als verantwoordelijke man van de ploeg Mars-Flandria, trad hij op verzoek van de Limburgse ex-professional Bddy Beugels toe tot de profsectie van de Koninklijke Nederlandse Wielrenunie. Later werd hij gekozen tot lid van de FICP, waarvan hij in 1984 voorzitter werd.

Sindsdien staat hij aan de basis van voor deze conservatieve tak van sport revolutionaire vernieuwingen.

Trainingscross in Valkenburg

VALKENBURG - Vandaag wordt in Valkenburg, rondom Koningswinkelhof aan de Plenkertstraat, een trainingsveldtje verreden in het kader van de Gerrit Scholte-trofee. Vanaf 13.00 uur starten achtereenvolgens de categorieën ATB, profs, amateurs A en B/veteranen/recreanten (14.15 uur) en junioren/nieuwelingen (14.20 uur). Recreanten dienen 5 gulden inschrijfkosten te betalen.

Handballers kansloos tegen fanatiek Polen

Oranje afgeschoten

DOOR IVO OP DEN CAMP

HAARLEM - Van de belofte van Guus Cantelberg, dat de veertienhonderd toeschouwers tijdens de derde dag van de Haarlemse Handbalweek voor het eerst een Oranje op zijn best te zien zouden krijgen, is weinig terechtgekomen. Tegen een tot in de topjes van de vingers gemotiveerd Polen leden de Oranje-handballers een kansloze nederlaag: 23-29. Voor Cantelberg een wijze les, die geleerd heeft dat de nationale ploeg in de vorm van gisteren volgend jaar bij de WK-kwalificatie aan een kansloze missie begint.

De Polen hadden tot gisteravond laten zien, dat op grond van de re-nog niet het aansprekende handbalputatie die het land geniet, ver-

(ADVERTENTIE)

IJSSTADION GELEEN

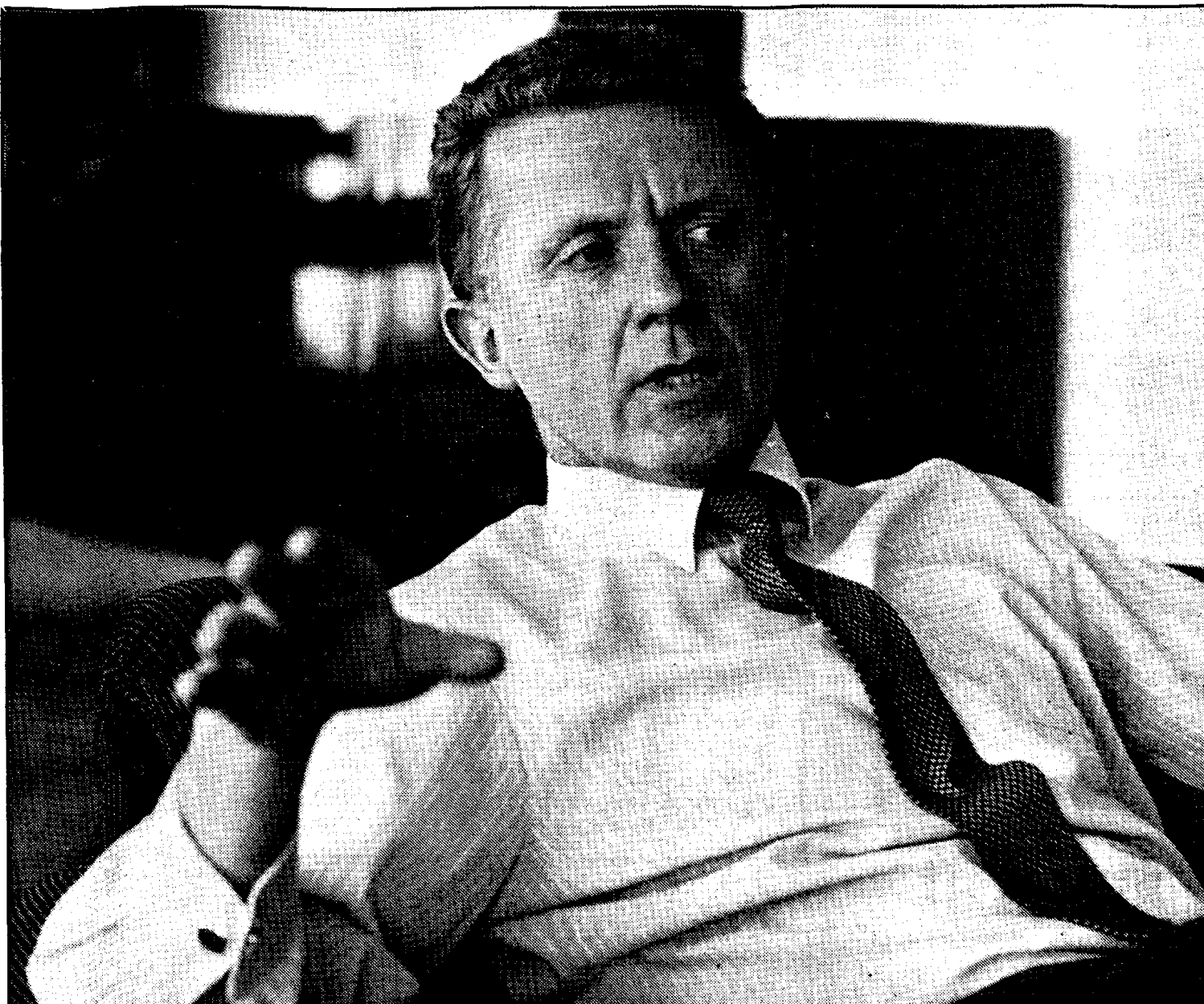
Vanavond, 19.00 uur,

MEETPOINT

tegen

Probadge UTRECHT

● Hein Verbruggen is de eerste Nederlandse voorzitter in de 92-jarige geschiedenis van de UCI. „Deze functie krijgt nu veel meer inhoud,” zegt 's werelds hoogste wielerbaas.

Foto: CHRISTA HALBESMA

Zuid-Afrika weer UCI-lid

BERLIJN - De UCI heeft gisteren tijdens het congres Zuid-Afrika weer als lid geaccepteerd. De Baltische staten Estland, Letland en Litouwen werden eveneens als nieuwe leden ingeschreven. De wereldwielrenunie kende de wereldkampioenschappen voor 1994 definitief toe aan Sicilië (Agrigento weg, Palermo baan). De WK van 1992 (alleen profs) zijn in Valencia en in 1993 in Noorwegen. De aanvankelijk aan Mexico toegewezen WK voor junioren 1992 werden wegens geschillen met de nationale bond verplaatst naar Griekenland.

wacht mocht worden. Een fikse nederlaag tegen Denemarken en een schamel gelijkspel tegen Litouwen waren geen resultaten om het thuisfront mee te verblijden. Polen mist bij de Haarlemse Handbalweek zijn twee in Spanje (Bogdan Wenta) en Duitsland (Lebidzinski, vorig jaar topscorer in Haarlem) actieve vedetten, maar dat was geen reden voor bondscoach Kaniowski het toernooi verder maar op zijn be-loop te laten.

Ambiance

De ambiance in de Haarlemse sporthal mocht er zijn; de Oranje-hemden konden er zich niet aan optrekken. Na vijf minuten was het weliswaar nog 3-3, maar toen de Polen overgingen tot persoonlijke dekking op schutter Claus Veerman, stakte de Oranje-trein meteen. Polen kon naar hartelust aanvallen en deed dat met zo veel variatie dat Nederland het antwoord schuldig moest blijven. Slechts uitstekend keeperswerk van Jacques Josten voorkwam dat de Polen al voor de pauze (9-13) een gigantische kloof met Oranje konden slaan.

Nu Veerman geschikt lam werd gelegd, bleek hoezeer Oranje afhankelijk is van Wil Jacobs. De V&L-speler werd wegens een blessure tot gisteravond weinig in de aanval ingezet. Min of meer door toedoen van de Polen gedwongen, besloot de Geleener ook als aanvallende in het veld te blijven. Drie treffers op rij kort voor rust waren een kleine afspiegeling van wat van een weer

Sterke periode Eaters

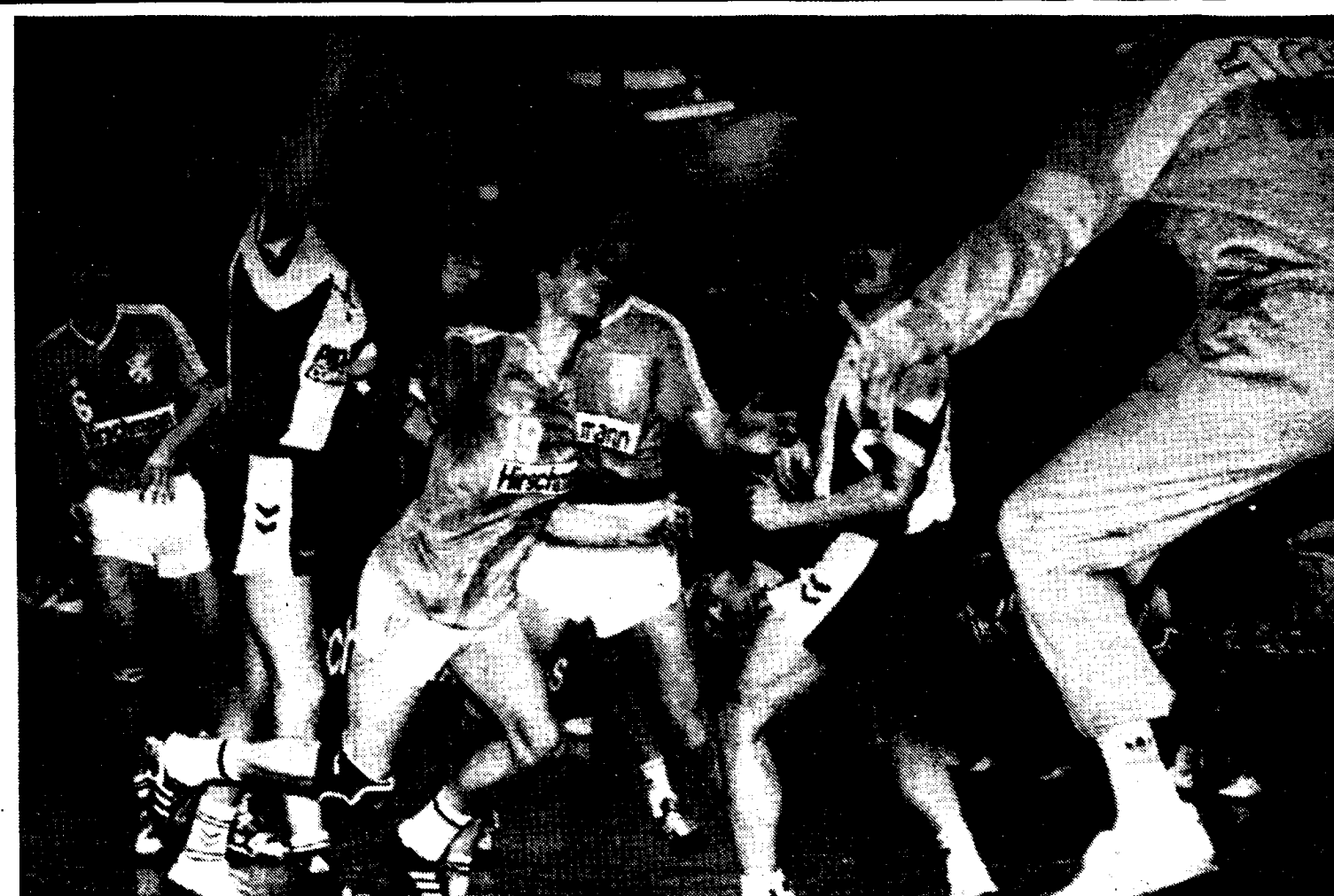
UTRECHT - Een gemotiveerd Meetpoint Eaters won de uitwedstrijd tegen titelhouder Utrecht met 3-5 (tussenstanden 2-2; 0-1; 1-2). Aan de overwinning reekste van de Geleense ijshockeys ook de landskampioen niet tornen. Of schoon de Eaters het spel vrij snel in handen hadden, kwam de thuisclub door Parrent op een 1-0 voorsprong. Mike Pelgrims trok enkele minuten later de stand gelijk.

Geleene kwam in een numerieke meerderheid en uit deze situatie bracht Troy Binnie de Eaters op een 1-2 voorsprong. Even verslapt de concentratie, waardoor Van Hunen de eerste periode met 2-2 kon afronden.

In de tweede periode verzuimden de Eaters de kansen te benutten. Succes kwam er toch. Michel Tuijt, de Fries in Geleense dienst, scoorde 2-3. Het was zijn eerste doelpunt voor de Eaters.

Hoewel Utrecht nog gelijkmaakte (3-3) en zich krampachtig verzette tegen de dreigende nederlaag, moesten de Domstadbewoners in de laatste minuten twee treffers van de Eaters toestaan. Chris Brent scoorde in een powerplay-situatie tweemaal.

Vanavond speelt Meetpoint Eaters om 19.00 uur in Glanerbrook opnieuw tegen de Utrechtse ploeg.

● Peter Portengen (nummer 19) wordt tijdens een scoringspoging de bal ontfutseld.

helemaal fitte Jacobs verwacht mag worden. Maar hoe weinig doortastend de aanval gisteren doorgaans opereerde, kwam in de laatste veertig seconden voor rust schrijnend aan het licht. In een overtuiging van zes tegen vier leed Nederland balverlies en kon Josten maar ternauwernood voorkomen dat zowaar de gasten zouden scoren.

Defensie

Toch lag volgens Guus Cantelberg het manco vooral in de defensie en niet in de aanval. „We wisten even geen raad met de persoonlijke dekking op Veerman, maar daar heeft

het niet aan gelegen. De fouten lagen in de dekking. Daar werd veel te weinig agressie getoond. We waren te mat om deze fanatieke Polen van ons af te houden”. De cijfers gaven Cantelberg gelijk. Twee gele kaarten en twee strafworpen tegen in zestig minuten handbal getuigen van een aanpak die te vergelijkend valt met de poetsvrouw die de porseleinkast schoon moet maken.

In de tweede helft kon Oranje het tij niet meer keren. De Polen werden door de Cantelberg-brigade uitgenodigd tot een spelletje kat en muis, hetgeen uiteraard met dan in ontvangst werd genomen. Vijf minuten

gelegd. Na verbaal zijn ongenoe-gen over deze beslissing te hebben geuit, werd De Sera door scheidsrechter Speth uit de zaal verwijzen. Hierop trapte hij de scheidsrechter zodanig dat dit letsel ten gevolge had.

Ook tijdens het zaalvoetbalduel Roermond IV-Peters Geluids-banden op 2 november waren er ongeregelheden. Speler Keulen verwondde de tijdwaarnemer Renet en kreeg hiervoor acht wedstrijden uitsluiting. Volgens Keulen had hij Renet alleen maar over zijn nek geaaid. Renet heeft van het gebeurde ook aangifte bij de politie gedaan.

Zaalvoetballer zeven maanden geschorst

NIEUWSTADT - De Geleense zaalvoetballer Mikel de Sera is wegens trappen van de scheidsrechter door de tuchtcommissie van de KNVB Afdeling Limburg voor zeven maanden geschorst. Hij mag pas weer na 1 juli 1992 in actie komen. De Sera kreeg tijdens het zaalvoetbalduel Geleen III-Puth II door scheidsrechter Speth strafminuten op-

Nederlaag H. Meyers

GELEEN - In de eerste divisie C van de landelijke zaalvoetbalcompetitie hebben gisteravond alle Limburgse vertegenwoordigers het onderspit gedolven tegen de Brabantse tegenstanders. H. Meyers verloor het duel om de aansluiting in de top tegen concurrent Schoenenreus, 2-3. Het was de eerste thuisnederlaag sinds drie jaar.

Eerste divisie: H. Meyers-Schoenenreus: 2-3 (1-0). H. Gerrits 1-0; Leatemya 1-1; Van Dongen 1-2 en 1-3; Laeven 2-3. Hooghuis Sport-FC Brunssum: 2-1 (1-0). F. Notte 1-0; E. Rockx 1-1; F. Verbeek 2-1. Bunga Melati-Douberg Parc: 5-2 (1-1). L. Boerema 0-1; M. Seitter 1-1; L. Boerema 1-2; J. Keur 2-2; J. van Zeelst 3-2; M. Seitter 4-2; J. van Zeelst 5-2.

Stand: 1. Bunga Melati 9-15 (42-25); 2. Hooghuis Sport 9-14 (26-17); 3. Schoenenreus 9-12 (33-27); 4. Molier 9-12 (30-24); 5. Wiers/Haantjes 9-11 (26-22); 6. H. Meyers 9-10 (28-17); 7. R. van de Zande 9-8 (26-32); 8. Bouwfontein 9-7 (28-26); 9. Douberg Parc 9-6 (18-26); 10. 'Brikske 9-7 (20-28); 11. Tongelreep 9-6 (13-32); 12. FC Brunssum 9-0 (9-33).

uitslagen schaatsberg

Landgraaf-Prijs: 1. Flower Express (H. Grift) km.tijd 1:24.1; 2. Mr. Promotie; 3. Ejakline. Niet gestart: Viking Cabany. Winn. 1,70; pl. 1,20, 1,10; koppels 1,80; trio 10,70.

Nuth-Prijs: 1. Forte Diepnaw (H. Grift) km.tijd 1:21.1; 2. Gaby Adel; 3. Flying Princess. Winn. 1,70; pl. 1,00, 1,00; koppels 2,60; trio 13,10.

Watermill Hill-Prijs: 1. Fluent in Spanish (T. Cain) tot tijd 2:32.9; 2. Sea Shark; 3. Blakey Delta. Niet gestart: Follow the Moon, Celtic Monarch en Mings Way. Winn. 3,00; koppels 27,00; trio 130,60.

Wittem-Prijs: 1. First Kombo (A. van Houwelingen) tot tijd 1:21,7; 2. Christina d'Axel; 3. Eve Bay Bonnet. Winn. 1,50; pl. 1,10, 1,10, 1,70; koppels 2,90; trio 35,20.

Meerssen-Prijs: 1. Sizzling Java (J. Tunow) km.tijd 1:19.2; 2. Heather Sara; 3. Commerce. Winn. 1,40; pl. 1,60, 2,00; koppels 11,30; trio 90,30.

Schaatsberg Cup: 1. Kentucky (L. Verhaak) tot tijd 2:09.4; 2. Sulamit; 3. Great Gunner. Niet gestart: Mlad, Blue Fire Lady, Saroy en Time for Roses. Winn. 13,30; pl. 5,00, 4,10, 12,00; koppels 81,00; trio 2363,00.

Hoensbroek-Prijs: 1. Flamingo Majo (J. Jongen) km.tijd 1:21,7; 2. Favoriete Nora; 3. Diana B. Niet gestart: Dick's Delight, Fabienne Oxford, Extra D en Farah Kievits-hof. Winn. 7,40; pl. 2,00, 1,80, 6,30; koppels 21,00; trio 1212,30.

Geleen-Prijs: 1. Florida Sunshine (W. Velis) km.tijd 1:20.2; 2. Balkan Victory; 3. Adelen. Lobell. Winn. 1,10; pl. 1,50, 3,40; koppels 6,00; trio 11,90.

Valkenburg-Prijs: 1. Abbado R (L. Reuten) km.tijd 1:19.0; 2. Hotshot Lobell; 3. Bobby Buitenzorg. Winn. 4,00; pl. 2,50, 3,10; koppels 71,70; trio 392,00.

Schinnen-Prijs: 1. Dean Boszorg (W. Velis) km.tijd 1:19.2; 2. Family Sunshine; 3. Edino. Winn. 1,60; pl. 1,30, 1,90; koppels 3,30; trio 14,20.

De totalisatoromzet bedroeg f76.567,00.

Atleten over 'col' Putherberg

GELEEN - De Stichting Duursport Geleen en AV Unitas houden morgen de John Fennell Run. Het is net als de andere atletiekwedstrijden in Zuid-Limburg een zware bergetappe. Na de start om 11.00 uur op de wielbaan van Glanerbrook te Geleen doemt al snel een 'col' van eerste categorie op, de Putherberg. Via Sweikhuizen voert de route de lopers naar Schinnen, waar gedraaid wordt richting Geleen. Marc Jaspers is favoriet bij de heren, terwijl Ton van der Eerden dat is bij de vrouwen.

Van der Velde weggewaaid

MELBOURNE - Moeizaam heeft Chris van der Velde de eindfase van de Open Australische golfstrijd gehaald. In Melbourne liet de Nederlander het op de tweede dag bijna afweten. Hij kwam na zijn verrassende score van de eerste dag (70-twee onder par) gisteren niet verder dan een ronde van 82 slagen, net voldoende om het niveau te halen.

Vol zelfvertrouwen startte Van der Velde zijn tweede rondgang. De slechte weersomstandigheden haalden hem echter volledig uit het ritme. De harde wind maakte de tocht langs de achtien holes tot een martelgang. Zijn matige optreden bleef zonder echte nadelige gevolgen. Van der Velde duikelde naar de middenmoot, maar hij verzekerde zich wel van een start tijdens de finaleronde.

'Kwartetten' in schaatsport

SCHAATSEN - Scheidsrechter Folkert Brouwer en de Internationale Schaats Unie (ISU) hebben besloten de 10.000 meter tijdens de wereldbekerwedstrijden in Heerenveen geheel „in kwartetten” af te werken. Door vier man tegelijk de baan op te sturen, moet een ellenlange voorstelling in de Thialf-hal worden voorkomen. Het reglement voor de wereldbeker voorziet in de mogelijkheid op de lange afstanden vier in plaats van twee schaatsers tegelijk te laten starten. Daardoor kunnen de schaatsers stayers, hetgeen als een licht voordeel geldt.

Succes Accola

BRECKENRIDGE - Paul Accola heeft zijn eerste overwinning in het ski-seizoen behaald. In de reuzeslalom van Breckenridge, Colorado verrees de 24-jarige Zwitser de Italiaan Alberto Tomba naar de tweede plaats. De Zweed Nyberg werd derde.

Nijssen-Suk ronde verder

JOHANNESBURG - In het South Africa Open in Johannesburg heeft Tom Nijssen samen met Cyril Suk de halve finale van het dubbelspel bereikt. Gemakkelijk ging het niet tegen de Amerikaan Marc Keil en Byron Black uit Zimbabwe. De eerste set werd met 6-2 door Nijssen en Suk verloren. Na winst in de tweede set, kwam de beslissing in de derde moeizaam tot stand.

Roermond eert sporters

ROERMOND - Tijdens het sportgala in de Roermondse schouwburg De Oranjerie hebben Nelli Cooman, Arnold Vanderlijde en burgemeester Daniels diverse Roermondse kampioenen gehuldigd. In de categorie sporttoeren vielen Lesley Hoefnagels (taekwon-do), Ton Balendonk (kruisboog) en Jac Kessels (triathlon) in de prijzen. Ze werden alle drie kampioen in hun disciplines. De aanmoedigingsprijs was voor Femke Piekema (zeilen), Jeroen Geraedts (turnen) en de judoclub Kai in Sho. De zilveren speld van verdienste ging naar Pierre Niessen (volleybalclub Oikos), Douwe Smit en het duo Willemis/Lamers van kegelvereniging Alfe Negen.

Dortmund droomt van titel

DORTMUND - De supporters van Borussia Dortmund mogen voorlopig blijven dromen van de Duitse voetbaltitel. Hun idolen wonnen op de 20ste speeldag in de Bundesliga met 1-0 van Karlsruhe SC en staan nu tenminste negentien uur lang op de eerste plaats in de hoogste afdeling.

Uitslagen handbalweek: Denemarken - België 18-18; Nederland - Polen 23-29. Stand: 1. Nederland 3-4 (72-69); 2. Denemarken 2-3 (39-35); 3. Polen 3-3 (63-63); 4. België 2-1 (38-41); 5. Litouwen 2-1 (39-45). De wedstrijden tegen Aalsmeer tellen niet mee voor de eindrangschikking.

Jos Ruten stoorzender

VENLO - Voor de uitwedstrijd tegen Graafschap handhaaft trainer Henk Rayer in grote lijnen het concept waarmee VVV afgelopen zondag in Den Haag een puntje veroverde. Jos Ruten opereert opnieuw als stoorzender in de spits. Braem, Verberne en Derix keren terug in de basis, terwijl Rob van der Kaay tot de reserves behoort. Hij sukkelde steeds met een niet geheel gesloten vleeswond. Hij blijft beschikbaar als noodhulp. „Een moordvent die karakter toont en de pijn verijlt,” aldus Henk Rayer. Jantada (achillespees) en Verbeek (lies) vertonen nog geen tekenen van voorspoedig herstel.

Hans Zuidersma trainer Laura

EYGELSHOVEN - Hans Zuidersma, oud-speler van Fortuna en Roda JC, treedt voorlopig op als trainer van de vierdeklasser Laura. Hij doet dat samen met Cookie Frings, oud-doelman van de Eygelshovense club. Zuidersma neemt het werk over van trainer Leon Kaanen, die opstapte omdat hij vond dat de spelers niet voldoende presteerden. Volgens secretaris Huub Terpstra van Laura is Hans Zuidersma slechts 'tussenpauze'. Hij bezit geen diploma's. Daarom zal hij tijdelijk als trainer fungeren. „Wij zijn naartoe op zoek naar een definitieve opvolger voor Kaanen,” aldus Terpstra.

Gerold Vluggen in ultraloop

HEERLEN - Gerold Vluggen neemt volgende week deel aan de ultraloop van Gera Dresden naar Cottbus over 348 kilometer. Voor de Gulpenaar die als snelwandelaar een zekere befaamdheid verwierf en die zelfs een keer in het nieuws kwam wegens een hartstilstand, betekent de hardloophedstrijd over extreem grote afstand een debuut. De Nederlandse ploeg voor Gera-Cottbus bestaat verder uit Bruno Joppen, Ron Theunisse en de Belgische gastloper Paul Peckers. Coach is Ton Smeets.

Muggertje tennisploeg

NANTES - De Nederlandse vrouwentennisploeg, bestaande uit de jeugdige Rottier en Oremans, heeft de finale van de Europese titelstrijd bereikt. Daarvoor was slechts één overwinning nodig. 2-1 tegen Frankrijk. Het duel tegen de Sovjetunie ging niet door. De Sovjetsters verschenen niet in Nantes door problemen bij de verstrekking van visa. De tegenstander in de eindstrijd wordt vandaag bekend.

Thuiswedstrijd team Knoors

ULESTRATEN - Voor de top-teamcompetitie bijlanten speelt Willem Koeltechniek maandag thuis tegen Rovenco. De ploeg van Raymond Knoors gaat om 19.30 uur in café Walk-In te Ulestraten van acquit tegen de Rotterdamers.

Van Dooremalen naar Bolhuis

NIEUWEGEIN - Bondscoach Martijn van Dooremalen gaat volgende week dinsdag bij chef de mission André Bolhuis een uitzending van een badmintonploeg naar de Olympische Spelen in Barcelona bepleiten.

Dalend ledental veroorzaakt begrotingstekort

HAARLEM - Het Nederlands Handbal Verbond (NHV) voorziet voor het kalenderjaar 1992 een tekort van twee ton op de begroting. Het nog altijd afnemend ledental van het NHV is voor een groot deel debet aan de deze negatieve betalingsbalans.

Volgende maand zal de begroting zijn goedkeuring moeten krijgen tijdens de algemene ledenvergadering van het NHV. De verwachting is dat er een stevige discussie zal ontstaan tussen de afdelingen die gespeend zijn van topbandbal, en doorgaans kiezen voor meer investeren in de onderbouw, en de afdelingen die zich scharen achter het topsportplan, dat voorziet in extra investeringen voor met name de nationale herenploeg.

Volgens NHV-bestuurslid Leon Frissen is het tekort op de begroting niet zo precieus als enkelen willen doen geloven. „We praten over een tekort van drie miljoen per lid per jaar. Daarmee wil ik niet zeggen dat we maar weer een contributieverhoging moeten doorvoeren. Ook op het gebied van reclame-inkomsten is nog veel mogelijk. Dat is afhankelijk van met name de prestaties van het nationale herenteam. Daarom vind ik een discussie over waar nu wel en niet geïnvesteerd moet worden onzinig. Als we het geld bij de nationale ploeg gaan weghalen, schieten we ons doel helemaal voorbij”.

Nederlandse EK-kandidatuur staat of valt met nieuwbouw

Nationaal Stadion absolute voorwaarde

Van onze sportredactie

ZEIST - De kandidatuur van Nederland voor de organisatie van het EK voetbal 1996 staat of valt bij het al dan niet tot stand komen van een nieuw Ajaxstadion in Amsterdam-Zuidoost. „Gaaf de bouw van dat stadion onverhoopt niet door, dan houdt het op en kunnen we het Europees kampioenschap in Nederland vergeten”, aldus Jan Masman, vice-voorzitter van het sectiebestuur van de KNVB.

De voormalige burgemeester van Assen is evenwel optimistisch gestemd. Alles wijst er volgens hem op dat het multifunctionele Nationaal Stadion (capaciteit 50.000 plaatsen) in Amsterdam gereed wordt. Masman: „Uiterlijk per 1 april moeten de plannen rond zijn. Ook de financiering moet dan op papier staan”.

In het voorjaar van 1992 legt de Europese voetbalunie de huidige accommodaties onder de loep. De inspecteurs van de Uefa bestuderen dan eveneens de plannen voor nieuwbouw en renovatie. Volgend jaar mei beslist de voetbalunie over definitieve toewijzing van het EK in 1996, waarvoor ook Engeland en Spanje in de race zijn.

Om voor de organisatie van de EK-eindronnen in aanmerking te komen eist de Uefa twee stadions met een capaciteit van 40.000 plaatsen en twee met een capaciteit van 30.000. De KNVB, die de wedstrijden in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Eindhoven en Arnhem wil laten spelen, kan tot dusver nog maar één stadion, de Rotterdamse Kuip (capaciteit 56.128 plaatsen), naar voren schuiven, dat aan die dwingend de voorwaarde voldoet.

Het Philipsstadion in Eindhoven is bomvol bij 27.000 toeschouwers.

Het Haagse Zuiderpark is bij 15.700 tribuneblanten uitverkocht.

Over de totstandkoming van het Akzodrome wordt al jaren gesproken, maar of de Arnhemse droom ooit werkelijkheid wordt, is nog altijd onduidelijk. Masman: „Bij het Akzodrome zijn we afhankelijk van de procedure van de Raad van State. De verwachting is dat begin februari een gunstig uitspraak volgt. Het stadion van PSV bereidt ons de minste zorg. De plannen tot uitbreiding liggen er. En in Den Haag wordt onderzocht of het stadion kan worden uitgebreid tot 30.000 toeschouwers. Als Arnhem in orde komt, doen we de wedstrijden in vijf stadions. Valt Arnhem af, dan doen we ze in vier”.

Veiligheid

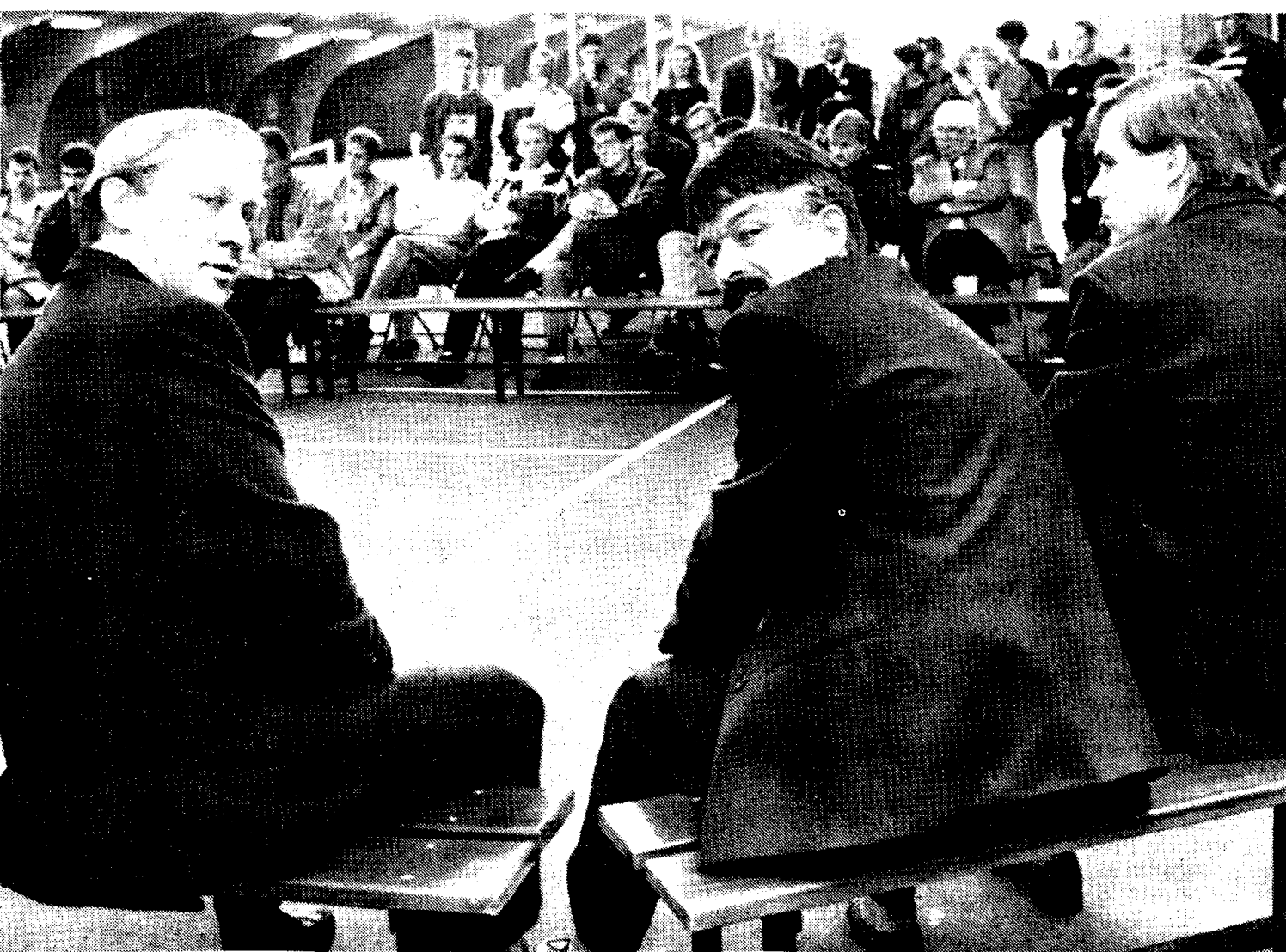
Ten aanzien van de uitgebreide veiligheidsmaatregelen die bij de organisatie van een eventueel EK getroffen moeten worden, verwacht Masman, die veiligheid in zijn portefeuille heeft, geen onoverkomelijke problemen. De burgemeesters van Amsterdam, Rotterdam, Eindhoven, Den Haag en Arnhem zijn volgens hem 'in beginsel' enthousiast dat hun steden voor EK-wedstrijden in aanmerking komen. „Zij zijn bereid politionele medewerking te verlenen”.

Met borst vooruit

● André Agassi opende de Daviscupfinale in Lyon tegen Frankrijk met een Amerikaanse partijzege. Hij versloeg Guy Forget met 7-6, 2-6, 1-6 en 2-6.

Voetbalcollege

● Een uurtje luisteren naar de 'professoren'. Jan Reker, Sef Vergoossen en Jan Versleyen (vlnr) namen de voetbal-workshop voor hun rekening tijdens het sportsymposium in Carperion, dat onder het motto

stond 'Cios, einde of begin?' De dag was op sportieve poten gezet bij gelegenheid van het afscheid van een aantal docenten van het instituut voor sportonderwijs.

Foto: PETER ROOZEN

Gerards prijst tegenstander

Van onze correspondent
HENK SPORKEN

HEERLEN - De Zuidlimburgse hoofdklassers kennen een sterke periode. SVN en EHC behaalden uit de laatste vier duels zes punten, terwijl Meerssen de maximale score bereikte. Dit weekend ontmoeten de drie ploegen lager geklasseerde tegenstanders. Op papier moet SVN thuis tegen Baronië de moeilijkste klus klaren.

Math Schaepkens is gematigd optimistisch. „Het elftal groeit van week tot week. Het is zaak dat nie-

mand naast de schoenen gaat lopen, want dat wordt in de hoofdklasse meteen afgestraft.”

Meerssen speelt thuis tegen UDI'90. Volgens Piet van Dijk een strijd die gewonnen kan worden als de concentratie voldoende is. „We hebben van Panningen en DESK verloren.

Het zou belachelijk zijn als we voor de derde keer tegen een ploeg uit de lagere regionen zouden verliezen.” EHC speelt uit in Kaatsheuvel.

In 1F is FC Vinkenslag-Waubach de topper, ofte wel de nummers een te-

gen twee. Vinkenslag heeft drie punten voorsprong en slaat bij winst een flinke kloof. Volgens trainer Jo Gerards is het zo ver echter nog niet. Gerards: „Waubach beschikt met als wij over veel voetbalend vermogen. Het kan dus interessant worden. Over de uitslag durf ik geen zinnig woord te zeggen”.

Collega Wim Vrosch van Waubach heeft zijn troepen duidelijk voorgehouden dat dit duel zeer belangrijk is. „We hebben in twee wedstrijden drie punten afgegeven, vandaar dat zondag gewonnen moet worden.”

een test van Muller zou worden gehouden, gaat ondanks het afhaken van de Standard-middenvelder gewoon door.

Jozef Szalma is drie wedstrijden geschorst naar aanleiding van de rode kaart die hij vorige week in de thuiswedstrijd tegen Feyenoord kreeg. De Fortunes moet van de tuchtkommissie van de KNVB bovendien een boete van tweehonderd gulden betalen.

Fortuna-MVV

Fortuna Sittard en MVV hebben besloten met het oog op de derby van volgende week vrijdag (20.00 uur in Sittard) ook in Maastricht op de bekende voorverkoopadressen kaarten aan de man te brengen. Dit om de toegang tot stadion De Baandert op de wedstrijdavond vlot te laten verlopen.

Van onze sportredactie

SITTARD - Danny Muller, die deze week op proef was bij Fortuna Sittard, is onverrichterzake huiswaarts gekeerd. Foto's van zijn geblesseerde voet gaven duidelijkheid over de aard van zijn blessure. Manager Jacques Ogenoord: „Er is niets gebroken of gescheurd. Wel is de voet zwaar gekneusd.”

De voet blijft twee weken in een gipsverband om volledige rust te garanderen. Tegen de tijd dat Danny Muller hersteld en conditioneel weer op peil is, komt hij andermaal proefdraaien bij Fortuna. Ogenoord: „Dat zal vermoedelijk eind januari of daaromtrent worden”.

De wedstrijd RFC-Fortuna van aanstaande dinsdag, die speciaal voor

(ADVERTENTIE)

Programma betaald voetbal

eredivisie

Vandaag 19.30 uur:
Graafschap-VVV
Morgen 14.30 uur:
Groningen-Utrecht
Volendam-Den Haag

PSV	16	11	5	0	27	38	-17
Feyenoord	17	10	6	1	26	24	-9
Ajax	16	10	3	3	23	36	-10
FC Twente	17	8	5	4	21	32	-20
Vitesse	17	7	6	4	20	24	-15
Sparta	16	6	7	3	19	27	-26
Roda JC	17	7	5	5	19	23	-15
FC Utrecht	16	5	8	3	18	19	-15
Groningen	15	5	6	4	16	22	-17
RKC	17	5	6	6	16	31	-29
MVV	17	4	7	6	15	16	-21
Volendam	16	5	4	7	14	16	-18
SVV Dordrecht	16	5	3	8	13	25	-38
Willem II	17	4	5	8	13	17	-34
Den Haag	16	2	6	8	10	13	-28
Fortuna	17	1	8	10	16	16	-28
VVV	15	1	5	9	7	14	-33
Graafschap	16	2	3	11	7	14	-30

eerste divisie

Zwolle-Excelsior

Vandaag 19.30 uur:
NEC-NAC
Wageningen-RBC
BVV/Den Bosch-Emmen
Haarlem-VVV Zeeland
Heracles-Telstar
Heerenveen-GA Eagles
Veendam-Eindhoven
Helmond Sport-TOV

Morgen 14.30 uur:
AZ-Cambuur

Cambuur L	19	11	4	4	26	35	-23
Telstar	19	10	4	5	24	52	-34
Heerenveen	19	10	3	6	23	37	-18
Wageningen	18	9	4	5	22	22	-18
Den Bosch	19	9	4	6	22	33	-26
Haarlem	19	9	4	6	22	29	-29
NEC	19	8	5	6	21	31	-23
RBC	19	8	5	6	21	33	-26
GA Eagles	19	8	5	6	21	32	-25
NAC	17	7	6	4	20	30	-29
Heracles	19	7	6	6	20	33	-29
AZ	19	7	5	7	19	33	-26
Excelsior	19	8	2	9	18	41	-44
Veendam	19	8	2	9	18	26	-31
Eindhoven	18	5	6	7	16	23	-30
FC Zwolle	19	5	6	8	16	26	-32
Emmen	19	5	6	8	16	19	-32
TOV	18	3	5	10	11	20	-36
Helmond Sp	18	4	3	11	11	24	-41
Zeeland	19	2	3	14	7	18	-43

Heracles en Cambuur periodekampioen
Zwolle-Excelsior 2-0 - 3. Van Raalte
1-0. 58. Buimer 2-0. Scheidsrechter: Van
de Herik. Toeschouwers: 1250. Geel:
Hansman (Zwolle), Oosterlee (Excelsior).

graafschap-vvv

Vandaag 19.30 uur:
Scheidsrechter Bakker

Graafschap (opstelling): Olyslager, Van de Brink, Redeker, Brandis, Vreman, Leeuwierik, Kraaij, De Wijs, Van Kessel, Koelhof, Hofstede.
VVV (opstelling): Roox, Smits, Weerts, Polman, Derix, Verberne, Rayer, Driesen, Braem, Ruten, Vanderbroek.
Wisselspelers: Van der Kaay, Veltman, Gerestein, Graef, Custers.

buitenland

DUITSLAND
Dortmund-Karlsruher SC 1-0
Mönchengladbach-Leverkusen 2-2
Wattenscheid-Stuttgarter K. 4-1

Vandaag 15.30 uur:
FC Köln-Bochum

Bayern M.-Werder Bremen
Frankfurt-Düsseldorf
VfB Stuttgart-Duisburg
Kaiserslautern-Dresden
Nürnberg-Hansa Rostock
Hamburger SV-Schalke

BELGIË

Aalst-Cercle Brugge 0-1

Vandaag 20.00 uur:

Anderlecht-Standard Luik
Lierse SK-KV Mechelen
FC Luik-RWD Molenbeek
Racing Genk-Antwerp FC

Morgen 15.00 uur:

Club Brugge-Charleroi
Lokeren-Waregem
Germinal-Beveren
Kortrijk-AA Gent

sport kort

BOKSEN - De dopingcontroles bij de wereldtitelstrijd boksen voor amateurs in Sydney zijn negatief uitgevallen. In totaal werden 47 bokkers op het gebruik van stimulerende middelen onderzocht.

sport in cijfers

DAMMEN

Tallinn. WK-tweekamp, vijfde partij: Valneris-Tijtsjov 0-2, zesde partij: Tijtsjov-Valneris 1-1. Stand 8-4 in voordeel van wereldkampioen Tijtsjov.

WIELRENNEN

Zürich, stand zesdaagse na vierde dag: 1. Stutz/Joho 180 punten, 2. De Wilde/Holtenweiger 151, op één ronde: 3. Martignello/Bincoletto 180, 4. Risi/Betschart 130, 5. Doyle/Tournois 45, op twee ronden: 6. Biondi/Duclos-Lassalle 43.

VOLLEYBAL

Tokio. Wereldbeker mannen, plaats zeven t/m twaalf: Duitsland-Chili 3-0 (15-12 15-5 15-11), Algerije-Mexico 3-2 (15-10 9-15 5-15 15-3 15-11), Tunesie-Iran 3-1 (15-9 15-7 14-15 15-7). Eindronde: Verenigde Staten-Zuid-Korea 3-1 (15-5 8-15 15-7 15-5).

GOLF

Melbourne. Open Australische, stand na de tweede dag: 1. Lanner 140 (67-73), Barron 140 (72-68), 3. Spence 142 (70-72), Richardson 142 (72-70), Davis 142 (72-70), 6. Ogil 143 (71-72), 7. Parry 144 (74-70), Rinker 144 (67-77), 9. Wagner 146 (72-74), Clifford 146 (71-75), 59. Van der Velde 152 (70-82).

VOETBAL

Guangzhou. WK vrouwen, om de derde plaats: Zweden-Duitsland 4-0.

Dordrecht. Oefenwedstrijd. SVV Dordrecht-RKC 0-4. SVV miste doelman

Hiele wegens verplichtingen Nederlands elftal.

BILJARTEN

Grubbenvorst. NK ankerkader 47/2. Eerste ronde: Ottenhof-Van Logten 2-0, De Bruijn-Van Silfhout 2-0, Tull-De Boer 2-0, Maarsman-Bergsma 2-1, Tilleman-Van de Berg 2-0, Van Beek-Van de Boogaard 2-1, Ter Braak-Landman 2-1, Adrichem-Koomen 2-0.

Palma de Mallorca. Wereldbeker driebanden, kwalificatie tweede ronde: Bohrer-Yoshihiko 0-2 (8-15 5-15), Rudolph-Theriaga 1-2 (15-4 6-15 14-15), Caudron-Weyenburg 2-1 (15-12 11-15 15-3), Nobuaki Kobayashi-Stroubants 2-0 (15-14 15-13), Oddo-Lennart Blomdahl 1-2 (15-2 5-15 14-15), Shimada-Aguirre 2-0 (15-12 15-4), Sanchez-Olsson 2-1 (13-15 15-8 15-3), Ribiero-Piiss 0-2 (5-15 8-15).

TAFELTENNIS

Sundsvall. Open Zweedse kampioenschappen. Landenwedstrijden, halve finales: Mannen. Zweden I-Zuid-Korea 3-0, Zweden II-Nederland 3-1, Vrouwen. China-Zweden 3-1, Zuid-Korea-Japan 3-0.

TENNIS

Lyon. Davis Cup, finale. Frankrijk-Verenigde Staten. Forget-Agassi 7-6 2-6 1-6 2-6, Leconte-Sampras 6-4 7-5 6-4.

Bessonnens. Mannen. Challenger. 200.000 gulden: Enkelspel, kwartfinale: Schapers-Pescosolido 7-6 6-4. Dubbelspel, halve finale: Oosting/Antonitsch-Winnink/Hirszon 6-4 6-4.

Wie nu gratis 06-0227525 belt,
overschrijdt straks de loongrens
wel op een heel
voordelige manier.

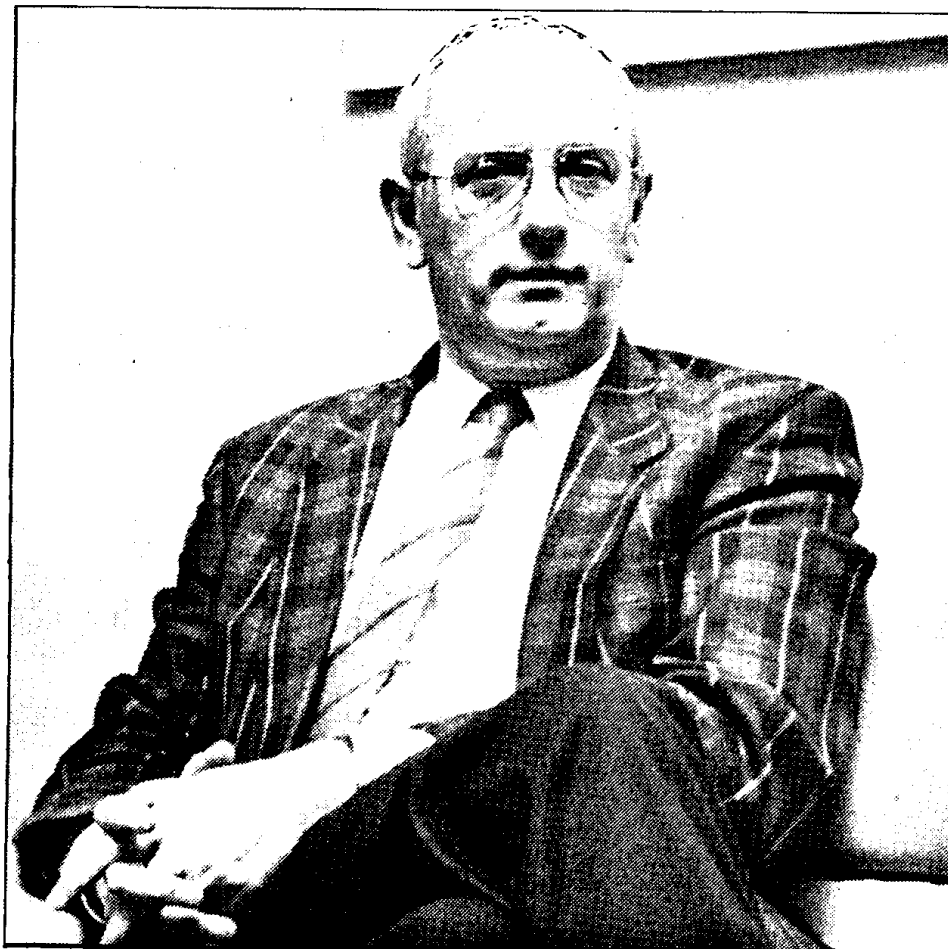
GELUKKIG HEBBEN WE LIASS.

LASS Ziektekostenverzekeringen Akerstraat 27, 6411 GW Heerlen en
Wilhelminastraat 39, 6131 KM Sittard.

U kunt ons bereiken: op werkdagen van 8.30 u. tot 20.00 u. 's zaterdags van 9.00 u. tot 13.00 u.

'De FIM is een gedistingeerde oude dame en moet weer een mooie jonge meid worden'

Jos Vaessen, vernieuwer en zakenman

● Jos Vaessen: 'De motorsport is binnengestapt in het walhalla van de topsport.'

Vaessen heeft de laatste weken de nodige kritiek moeten incasseren vanwege het feit dat de FIM verder alle invloed over heeft moeten laten aan Ecclestone.

door
bert groothand

ne. Een gang van zaken waarvoor de 'uitvoerend president' terecht verantwoordelijk gesteld wordt. Een verantwoording die hij ook geenszins uit de weg gaat.

„Wat ik in het geval met Ecclestone heb gedaan, kan in Nederland bijvoorbeeld helemaal niet. Ik heb in Barcelona een overeenkomst met hem gesloten, vervolgens heb ik die tijdens het FIM-congres in Nieuw Zeeland weer teruggetrokken en nauwelijks twee weken later, zei het wat aangepast, weer afgesloten. Ik ben geen president om linten door te knippen, ik heb een kettling omgehangen gekregen en wordt geacht knopen door te hakken. Het beleid te bepalen.

Dat geeft een heel stuk macht. Maar nogmaals; als ze vinden dat ik het niet goed heb gedaan, merk ik het bij de nieuwe verkiezingen wel. De manier van werken lijkt voor ons in Holland misschien wel vreemd, maar is toch heel gewoon bij wereldbonden. Kijk maar eens bij de FIFA (wereldvoetbalbond) waar me-

neer Havelange het voor het zeggen heeft en het Internationaal Olympisch Comité, waar Samaranch alle touwtjes in handen heeft. Het werkt in dergelijk grote organisaties zo. Je moet anders niet alleen met verschillen talen werken, maar ook met totaal verschillende culturen. En als je dan op een congres moet gaan praten over dit soort belangrijke zaken, krijg je alleen maar een Babylonische spraakverwarring.”

Vaessen trekt aan de touwtjes, zoveel is duidelijk. Voor en zeker ook achter de schermen. Het kost hem ongelooflijk veel tijd. Samen met zijn gewone dagelijkse werk, kan hij eigenlijk geen uur vrije tijd meer overhouden. „Ach, een dag heeft 24 uur. Daarvan slaap je er zeven en werk ik zo'n tien uur voor het CBR. Dan houd je dus zeven uur over, die ik moet verdelen tussen de FIM en mijn gezin. Daarnaast ben ik

gemiddeld twee weekeinden per maand op pad voor de FIM. Ik heb wel jaren gehad dat ik nog minder tijd overhield voor mezelf. Maar ik zal niet ontkennen dat ik af en toe wel eens denk 'gatverdamme, ik wou dat ik nu eens niets te doen had.'”

Pragmaticus

Vaessen is de leider van de FIM die de motorsport de nieuwe tijd in moet manoeuvreren. Een operatie die nog wel wat tijd en zere tenen zal kosten. De pragmatische pur sang is echter volledig overtuigd van de juistheid van zijn koers. „De motorsport is binnengestapt in het walhalla van de topsport,” is Vaessen's verrassende verklaring van de recente gang van zaken. Zeker nadat een groot deel van de motorsporters over de man is heen gevallen na het bekend worden van de overeenkomst met Bernie

● Kevin Schwantz zal ook komend seizoen weer onder de vlag van de FIM rijden.

Ecclestone. „Tja, je moet wel naar de feiten kijken en reëel blijven. Kijk, je kunt het leuk vinden of niet, maar Ecclestone was niet meer weg te schuiven. De coureurs hadden hun belangen in zijn handen gelegd en daar kun je dan gewoon niet omheen. De rijders gingen om steeds meer geld vragen. Voor de afhandeling van dat soort zaken was de FIM gewoonweg niet professioneel genoeg, dat moet je aan grote zakenmannen overlaten. En de nationale bonden waren de greep op hun coureurs allang kwijt. Je moet je eigen beperkingen kennen. Het FIM-congres wilde in eerste instantie nog afstand houden met Ecclestone. Ik ben er echter van overtuigd dat het een oorlog was geworden die je nooit had kunnen winnen.

Als wij 'nee' hadden gezegd, Ecclestone gewoon door. Ik blijf dan liever zakenman. En die honderd miljoen is toch een mooi doekje vloeien. Een parallel, zo'n financiële tegemoetkoming waar, kan getrokken worden het indoor-crossen. Vanuit name de Verenigde Staten men de laatste jaren steeds in indoor-crossen overwa. Wedstrijden waarin het element show een belangrijke rol speelt. Door diverse organisatoren worden deze evenementen ook in Europa gehouden. Arno Bosch was in Zuid-Limburg de verantwoordelijke voor de indoor-cross in het MECC. De FIM is ook op dit vlak van plan. In de chaos te scheppen. Het komende jaar ligt het in de bedoeling dat er, uiteraard helemaal los van de gewone Grand Prix-couren in het zomerseizoen een aantal indoor-crosses gehouden worden, een wereldkampioenschap 'Supercross'. Ook de vlag van de FIM zullen er een aantal van deze wedstrijden gehouden worden, die wel georganiseerd zullen worden door commerciële bureaus. „Eind februari is de voorjaarsvergadering van de FIM en dan moet beslist worden,” verduidelijkt Vaessen. „Voor die tijd gaan die commerciële bureaus met de organisatoren rond de tafel zitten. Kijk, iedereen kan zo iets organiseren, maar het is dan nog maar de vraag of er een WK-status aan gekoppeld zal worden. Arno Bosch kan wel een contract getekend hebben met meneer Longa van het bureau Action, maar ik heb voor de FIM nog niets getekend. Er waren twee wedstrijdenseries: de Rodill-cup van ons en de Amerikaanse Masters of Motorcross. Die twee series zijn allebei opgeheven. Ik heb het initiatief genomen om ook die zaak schoon te vegen. We zijn al met de organisatoren en de bureaus gaan praten om te kijken hoe en met wie we een WK op poten kunnen gaan zetten, maar ik heb nog geen contracten getekend. Maar ook in de buitencross zal het een en ander veranderen. Een van de veranderingen is dat we voortaan in drie in plaats van twee manches gaan rijden. Hoe korter en intensiever de wedstrijden zijn, hoe aantrekkelijker ze worden voor het publiek. De gewone motorcross buiten moet geen terrein verliezen en dat gebeurt nu wel.”

MECC-cross

Vaessen's conclusie is dus: er was geen enkele andere manier. En die honderd miljoen is toch een mooi doekje vloeien. Een parallel, zo'n financiële tegemoetkoming waar, kan getrokken worden het indoor-crossen. Vanuit name de Verenigde Staten men de laatste jaren steeds in indoor-crossen overwa. Wedstrijden waarin het element show een belangrijke rol speelt. Door diverse organisatoren worden deze evenementen ook in Europa gehouden. Arno Bosch was in Zuid-Limburg de verantwoordelijke voor de indoor-cross in het MECC. De FIM is ook op dit vlak van plan. In de chaos te scheppen. Het komende jaar ligt het in de bedoeling dat er, uiteraard helemaal los van de gewone Grand Prix-couren in het zomerseizoen een aantal indoor-crosses gehouden worden, een wereldkampioenschap 'Supercross'. Ook de vlag van de FIM zullen er een aantal van deze wedstrijden gehouden worden, die wel georganiseerd zullen worden door commerciële bureaus. „Eind februari is de voorjaarsvergadering van de FIM en dan moet beslist worden,” verduidelijkt Vaessen. „Voor die tijd gaan die commerciële bureaus met de organisatoren rond de tafel zitten. Kijk, iedereen kan zo iets organiseren, maar het is dan nog maar de vraag of er een WK-status aan gekoppeld zal worden. Arno Bosch kan wel een contract getekend hebben met meneer Longa van het bureau Action, maar ik heb voor de FIM nog niets getekend. Er waren twee wedstrijdenseries: de Rodill-cup van ons en de Amerikaanse Masters of Motorcross. Die twee series zijn allebei opgeheven. Ik heb het initiatief genomen om ook die zaak schoon te vegen. We zijn al met de organisatoren en de bureaus gaan praten om te kijken hoe en met wie we een WK op poten kunnen gaan zetten, maar ik heb nog geen contracten getekend. Maar ook in de buitencross zal het een en ander veranderen. Een van de veranderingen is dat we voortaan in drie in plaats van twee manches gaan rijden. Hoe korter en intensiever de wedstrijden zijn, hoe aantrekkelijker ze worden voor het publiek. De gewone motorcross buiten moet geen terrein verliezen en dat gebeurt nu wel.”

Ecclestone grijpt de macht

MAARN - Het had weinig gescheeld of er had in de afgelopen weken in de motorsport, of beter gezegd de wegracerij, een enorme explosie plaatsgevonden. In een niets ontziende machtsstrijd tussen de FIM (Fédération Internationale Motocycliste) onder leiding van president Jos Vaessen en Two Wheels Promotion (het marketing en promotiebureau van Ecclestone) waren de wegracers bijna het kind van de rekening geworden. Bernie Ecclestone en Jos Vaessen als gladiatoren in de arena met als inzet de toekomst van de motorsport.

Vorig jaar werd voor het eerst de organisatie van een Grand Prix, tot dan toe altijd een FIM-zaak, uit handen gegeven. De Grote Prijs van België in Francorchamps werd verkocht aan Bernie Ecclestone, tycoon in de glitterwereld van de Formule 1-auto's. Zoals bekend trekt de gefortuneerde Engelsman in het Formule 1-circus aan alle touwtjes. In de openbaarheid, maar zeker ook achter de schermen. Door zijn bemoeienis in Francorchamps leek Ecclestone ook een doorbraak bereikt te hebben naar de motorsportwereld.

Een door velen gevreesde ontwikkeling, omdat de Engelsman er nooit een geheim van heeft gemaakt dat geld zijn voornaamste drijfveer is.

Vanaf het moment dat vele televisiestations zich door een enorme uitbreiding van zendtijd steeds meer op sportwedstrijden gingen richten, kwam de gemotoriseerde sport meteen vol in beeld. Met name Sportnet en Eurosport besteden vele uren per week aan de motorsport met als direct gevolg dat er een felle strijd ontbrandde over de televisierechten. De geslepen Ecclestone sprong meteen in het nieuwe gat in de markt. Hij is voor 50% eigenaar van het Spaanse bureau Dorna dat zich gespecialiseerd heeft in het kopen en verkopen van televisierechten. Een ideaal werktuig derhalve om deze zaak naar zich toe te trekken. Aan de andere kant van het traject vond hij vorig jaar een mogelijkheid om zich voor de periode van vijf jaar te verzekeren van de organisatie van Francorchamps. De algemene mening na afloop van die Grand Prix was, dat er veel minder toeschouwers waren geweest dan in voorafgaande jaren. Iets dat ongetwijfeld te maken had met de exorbitant hoge entreeprijzen. De reden dat de Grand Prix van België dit jaar niet verreden is, blijft vaag.

Toen Ecclestone zich na afloop van dit seizoen meldde om het gehele Grand Prix-circus voor het wereldkampioenschap over te nemen, stond de motorwereld op zijn achterste poten. Aan de ene kant hield zijn bemoeienis een levensgrote verleiding in; geld stinkt immers niet en aan pecunia heeft Ecclestone geen enkel gebrek. Aan de andere kant realiseerde de FIM zich in alle hevigheid dat bij een overname de invloed van de Wereld Motorsport Bond wel eens tot een minimum teruggebracht zou kunnen worden.

Niettemin bereikten Vaessen en Ecclestone, samen met Dorna, in Barcelona op 29 september een overeenkomst. Tijdens het congres van de FIM in Nieuw-Zeeland zou deze dan bekrachtigd worden. Vaessen was weliswaar door de bocht, maar de rest van het congres was dat bepaald nog niet. De president, die een bijzonder fijne neus heeft voor 'partij-politieke' verhoudingen, achtte het na enige bezinning raadzaam het hele voorstel op het congres terug te trekken. Er moest eerst nog een tijdje flink gelobbyd

worden voordat de overeenkomst getekend zou kunnen worden.

Vanaf dat moment werd het een gevecht op leven en dood. Ecclestone zou zijn alternatieve races, de World Series, buiten de FIM om beginnen. De FIM zou de gebruikelijke Grand Prix blijven organiseren met de wereldtitel in diverse klassen als bekroning. Als de coureurs en de race teams niet meer geïnteresseerd zijn, is een dergelijke serie wedstrijden echter weinig meer dan een lege dop. De coureurs stonden namelijk aan de kant van Ecclestone, logisch daar was immers het meeste geld te verdienen. De IRTA, de vereniging van wegraceteams, was vier handen op één buik met de rijke Engelsman. Ecclestone beschikte via Dorna, voor de helft zijn eigendom, over de televisierechten. En juist die televisie-uitzendingen zijn voor de veelal door tabaksfabrikanten gesponsorde race teams het allerbelangrijkste aspect. Vaessen schermde daarentegen met het feit dat de belangrijkste Japanse motorfabrieken voor de FIM kozen. Een stelling die niet he-

lemaal overeenkomstig de waarheid was, omdat die fabrieken eigenlijk niet liefst aan beide kanten hadden geleefd. Hoe groter de afzet, hoe beter. Er bleef de FIM met andere woorden niet al te veel meer over dan toch maar opnieuw te gaan praten met de man die de belangrijkste touwtjes in handen had.

Compromis

Hetgeen gebeurde. Met een 'compromis' als resultaat. In Londen kwamen Vaessen en Ecclestone overeen dat het volgende jaar maar één serie wedstrijden gehouden zal worden. Vijftien Grand Prix, die georganiseerd zullen worden onder de vlag van de FIM. Waartoe inbreng van de club van Vaessen, ongeveer beperkt blijft. De FIM zou toezien op de naleving van de afspraken, men moet de veiligheid van de gaten houden, maar daar houdt de FIM niet mee op. Ecclestone beheert de race, en via het bureau Dorna sleept hij de televisierechten binnen. Als de FIM moetoekomstig ontvangt de FIM een periode van de komende tien jaren een bedrag van ongeveer honderd miljoen gulden. Ook de TT van Assen wordt graag opgenomen worden in de FIM serie Grand Prix, iets waarvoor de komende weken harde onderhandelingen zullen plaatsvinden met Ecclestone.

Wil Jacobs, onvervangbare steunpilaar van Nederlands handbalteam

De Johan Cruijff van het handbal

DOOR IVO OP DEN CAMP

HAARLEM - Zijn loopbaan als actief speler lijkt verdacht veel op die van Johan Cruijff. Niet voor niets wordt er een parallel getrokken tussen de beste voetballer, die Nederland ooit gekend heeft en de Geleense handballer. Cruijff was brein en uitvoerder tegelijk, maar speelde door allerlei omstandigheden veel te weinig wedstrijden in het Oranje-tricot. Voor de 31-jarige spelverdeler van V&L geldt exact hetzelfde.

Jacobs zit pas net boven de honderd interlands en dat is voor een handballer, die al dertien jaar aan de top staat, veel te weinig. Zijn plaats in het team van bondscoach Guus Cantelberg staat niet ter discussie, ofschoon hij de laatste anderhalf jaar weinig gebruik heeft gemaakt van de uitnodigingen om in het Nederlands team te spelen. Bij de Haarlemse Handbalweek, die dit weekeinde wordt afgesloten, is de blonde reus uit Geleen weer eens van de partij.

Ofschoon hij er niet graag aan herinnert wordt en er al helemaal niet over wil praten, geniet Wil Jacobs vanaf 1983 vooral nationale bekendheid door de knieblessure die hij tijdens het dat jaar in ons land gehouden B-WK opliep. De media stortten zich daarna massaal op de Gelener, die toen al als de man die Oranje moest leiden tot topprestaties te boek stond. „Een wereld stortte voor mij in“, wil hij nog wel kwijt over die vervelende periode. „Als ik ooit full-prof handballer had kunnen worden, was het toen wel. De knieblessure gooidde roet in het eten en dat betekende: einde verhaal“.

Een profloopbaan kon de fanatieke sportman na de fatale blessure wel vergeten, maar de handbalsport bleef hem boeien. Drie operaties en een keiharde revalidatie had hij ervoor over om toch weer zijn geliefde spelletje te kunnen beoefenen. Met succes. De goedlachse speler keerde terug aan de nationale top. Alsof hij

nooit was weggeweest. Alleen geestelijk was de nieuwe Jacobs veranderd. Het werkwoord relativeren kreeg een vooraanstaande plaats in zijn vocabulaire. En dat is een van de redenen waarom hij zijn maatschappelijke loopbaan, net als naaste buur Lambert Schuurs, laat prevaleren. Wil Jacobs en Lambert Schuurs

zijn dan ook de enigen in het keurkorps van Guus Cantelberg, die niet geheel of tenminste gedeeltelijk zijn vrijgekocht om mee te helpen het Nederlands handbal volgend jaar maart in Oostenrijk eindelijk internationaal aanzien te verschaffen. Jacobs gaat in zijn dadendrang om zijn loopbaan bij de Rabo-bank verder gestalte te

geven zelfs nog verder dan Schuurs. De Sittardse cirkeloper kan zich voor toernooien en buitenlandse stages vrijmaken, omdat hij een beroep kan doen op zijn vader, met wie hij samen een bedrijf in Sittard runt.

„Dat is voor mij onmogelijk“, verduidelijkt Wil Jacobs. „Ik heb een

klantenkring en die kan ik niet om de haverklap in de steek laten. Mijn maatschappelijke carrière staat voorop. Dat weten de mensen bij het Handbalverbond ook. Zou dat voor mij consequenties hebben, dan aanvaard ik die zonder problemen“.

Daar hoeft de, vanwege een lichte blessure in Haarlem vooral verdedigend actieve handballer, echter niet bang voor te zijn. „Jacobs staat er als hij er moet staan. Daar maak ik me niet druk om“, liet bondscoach Guus Cantelberg herhaaldelijk weten. Zelf maakt Jacobs zich ook niet al te veel zorgen: „Ik heb nog altijd geen echte concurrentie“, moet hij tot zijn spijt bekennen.

Spijt, omdat het volgens Wil Jacobs een veeg teken is dat hij dertien jaar na zijn debuut in Oranje en ondanks het missen van de vele ochtendtrainingen, toernooien en oefenstages van het nationale team, nog altijd s lands beste spelverdeler is. „Dat vind ik geen goede ontwikkeling. Mijn opvolger zou allang klaar moeten staan. Ik heb na de EK-kwalificatie in Finland vorig jaar inderdaad geen enkele interland meer kunnen spelen. Toch ben ik blijkbaar nog onmisbaar. Als ik het niveau niet meer aan zou kunnen, zou ik niet meer uitgenodigd worden voor Oranje. Dat is geen goed teken“.

Dat Guus Cantelberg met Wil Jacobs, maar ook met bijvoorbeeld Josten en Schuurs, nog altijd kiest voor de routine van de iets oudere generatie is volgens de V&L-speler te wijten aan een verkeerd beleid in het verleden. „Na het WK van 1983 in Nederland is er te weinig gedaan. Het gevolg was een gigantisch verlies aan bondsleden. Bovendien denk ik dat de Limburgse hegemonie in het handbal niet altijd even gunstig is geweest voor de landelijke ontwikkeling van de sport. Te vaak leek het op een spel, dat be-

halve in Limburg nergens indruk maakte. Daarom juich ik de ontwikkelingen in Emmen, en nu toch ook in het westen van het land, toe“.

Ontwikkelingen, die voor een groot deel op poten zijn gezet door de bondscoach. „Guus Cantelberg is een echte streber en een keiharde werker. In het verleden hebben te vaak mensen het voor het zeggen gehad die eerst en vooral naar hun eigen beurs keken“, oordeelt Jacobs, die echter waarschuwt voor een te groot optimisme. „De mensen moeten niet denken dat je zomaar door een beetje harder te trainen ineens een wereldtopper wordt. Dat duurt jaren en bovendien zit men in andere landen ook niet stil. We zijn echter wel op het goede pad. Ik hoop alleen dat de jongere spelers zich snel genoeg ontwikkelen, want zij moeten toch binnen nu en pakweg twee jaar de kar gaan trekken“.

Realistisch is Wil Jacobs dan ook als de rol die Nederland volgend jaar maart in Oostenrijk bij de WK-kwalificatie moet gaan spelen ter sprake komt. Het doel is voor de eerste keer op eigen kracht een plaats afdwingen bij het wereldkampioenschap, dat in 1993 in Zweden wordt gehouden. Daarvoor moet Oranje in Oostenrijk, binnen een deelnemersveld van zestien landen, bij de eerste vier eindigen. „Natuurlijk gaan we voor een van die eerste vier plaatsen. Maar we moeten reëel blijven. Het zou op dit moment al een prestatie zijn als we erin slagen een vaste plaats in de mondiale B-groep te veroveren. Van daaruit moet dan verder gewerkt worden naar de echte wereldtop“.

Tegen die tijd is Wil Jacobs meer dan waarschijnlijk van de handbalvelden verdwenen. Als actief speler, wel te verstaan. Want dat hij actief blijft in het door hem zo geliefde metier, lijkt bijna zeker. „Ik denk dat een goede coach zou kunnen zijn. Vanaf de bank leiding geven; dat ligt me wel“. Die vaststelling lijkt niet overdreven. Wil Jacobs is binnen Oranje altijd de man geweest die de lijnen uitzet en die ook onder precarie situaties het hoofd koel weet te houden. Onder stress is Jacobs op zijn sterkst. „Maar voor trainer ben ik nog wat te speels. Ik wil tijdens de trainingen nog te graag eens tegen een bal trappen of andere spelletjes doen. Daarom zal ik eerst wel eens een jaartje helemaal niets gaan doen. Dan ga ik eens tennisen met mijn vrouw. Daarna zie ik me zeker als coach terugkeren in de handbalsport“. Ook even succesvol als Johan Cruijff?

DOOR MARCEL VAN DER KRAAN

LUIK - Haan tegen de radio-verslaggever van de RTBF: 'Wie ben jij dan wel? Bepaal jij soms wie er in het Belgisch elftal staan en met welke spelers Van Himst naar het volgende WK moet gaan werken?'

Hij is fel, heel fel. Als ze aan zijn spelers komen wordt hij giftig. Stephane Demol, Standards talentvolle libero en bovendien zijn aankoop, is door de Belgische sportpers de vernieling ingeschreven. Dat pikt hij niet. Haan, die weinig ontgaat, blijkt de 'vuile' taal van de radio-commentator tijdens België-Duitsland te hebben gehoord.

Heel België is tegen Demol, legt hij later uit. „Maar met welk recht? Ik weet dat hij niet zo goed bekend staat bij de Anderlecht-clan. Maar Van Himst, de bondscoach, gelooft in hem, ik geloof in hem. Dan moeten ze niet aan de gang blijven en hem niet zo verschrompelijk hard aanpakken dat hij door alle toestanden geen bal meer kan raken. Want hij was helemaal de kluts kwijt die avond.“

Het typeert de mens achter de voetbaltrainer Arie Haan. Voor de buitenwereld komt hij zo nu en dan wat arrogant over. Een zekere flair en bluf is hem ook niet vreemd. Maar niemand kan beweren dat hij zich verheven voelt boven zijn spelers. Integendeel.

Zo ook die middag in het stadion Sclessin, waar hij zich met zijn elftal voorbereidt op de 'kraker' van zaterdag tegen Anderlecht. Haan laat de training over aan zijn assistent, doet zelf vol overgave mee in de partij. De manager van Standard met een bestuurslid langs de kant. „Dat is Arie, hè. Het liefst zou hij zaterdag ook nog meedoen met al die jonge honden. Schieten kan hij nog als de beste en zijn inzicht blijft formidabel. Maar hij kan niet meer lopen, hè. Meneer is een tikkeltje te zwaar geworden.“

Het ontzag voor de in Winschoten geboren trainer is niettemin enorm. Haan, in Duitsland al eens 'Doktor Arie' en 'Medizinmann' genoemd, heeft Standard Luik nieuw leven ingeblazen. Het moeizame begin is vergeten. De argwaan bij journalisten en fans heeft plaats gemaakt voor stille bewondering. Al zijn er die hem kritisch blijven volgen.

Een Vlaamse sportverslaggever: „Lepe Arie noemen wij hem hier. Hij was de enige die destijds de dans ontsprong toen het

Bij Standard Luik noemen ze hem 'lepe Arie'

Arie Haan weer 'Goudhaantje'

Heel even leek vrouwe Fortuna van zijn zijde te zijn geweken. Bij FC Nürnberg leerde Arie Haan de keerzijde van het trainersvak kennen. Is hij al weer snel vergeten. Het was bovendien een lichte dwaling in zijn indrukwekkende loopbaan, die meer door privé-omstandigheden was ingegeven. 'Herr' Arie heeft de gouden draad in zijn carrière weer snel opgepakt en is in België inmiddels weer 'Monsieur' Haan, die de industriestad Luik weer tot leven heeft gebracht door Standard na jaren van sportieve rampspoed terug te brengen naar de top van het Belgische voetbal. Het laatste succes van de rood-witte arbeidersclub, die in veel opzichten de vergelijking met Feyenoord kan doorstaan, stamde uit de tijd van... juist, Arie Haan. Als speler stapte hij er in 1984 op met twee kampioenschappen op zak. Geen wonder dat de club en zijn grote aanhang aan zijn voeten ligt. Vijf Europa Cups, negen landstitels, vijf bekens, drie Super Cups, één wereldbeker. 'Goudhaantje' dus. De Hollander is op jacht naar zijn volgende hoofdprijs.

omkopingsschandaal bij Standard boven water kwam. Iedereen werd gepakt, behalve Arie. Neemt niemand hem kwalijk hoor, hij is gewoon wat slimmer dan de rest. Maar er werd in het begin een beetje gek opgekeken toen bleek dat hij gewoon in Duitsland bleef wonen en weinig binding had met de stad Luik.“

Het laatste is een privézaak, vindt het bestuur van Standard dat beweert er nooit een probleem van te hebben gemaakt. En het andere geval? Haan: „Ach, het zijn alleen de journalisten die dat telkens weer oprakelen. Toen ik midden jaren tachtig na Hong Kong als trainer aan de slag ging in België, bij FC Antwerp, riepen ze allemaal: 'En nou komt-ie nog terug ook, hoe durft-ie!' Interesseert me allemaal niks. De confrontatie met journalisten zal ik nooit uit de weg gaan. Dat zie je maar met het geval Demol.“ In de afgelopen zes jaar werden

bij Standard Luik miljoenen over de balk gesmeten. De ene na de andere international werd binnengehaald en net zo gemakkelijk weer verkocht. Joegoslaven, Duitsers, Afrikanen, Belgische toppers die flopten. In hetzelfde tempo volgden ook de trainers elkaar op. Waarna de steenrijke voorzitter Hurieaux in al zijn wanhoop bij Arie Haan uitkwam.

Haan kon overal aan de slag, maar verkoos een club dicht in de buurt van Duitsland en Nederland. Al houdt hij vol dat dat niet telde. „Ik koos voor een goede club. Ja, ik kon echt overal heen. Italië, Frankrijk, Griekenland, Turkije, noem maar op. In Turkije had ik zelfs heel veel geld kunnen pakken. Een jaar geleden al. Maar ik deed het niet. We moeten we dan in vredesnaam nemen, vroeg Fenerbahce. Toen heb ik Hiddink aanbevolen. Dat weet niemand. Als ik zijn naam niet had genoemd, had

● Keihard schieten kan-ie nog, Arie Haan. Het liefst zou hij vanavond nog mee willen doen met Standard tegen Anderlecht.

Guus daar nooit gezeten en had hij vorig seizoen nooit zo veel geld verdiend.“

Dergelijke avontuurtjes, in Zuid-Europa, denkt de 43-jarige Haan in de nadagen van zijn trainerscarrière altijd nog te kunnen aangaan. Nu is hij verzekerd van publiciteit, worden zijn prestaties door de kenners in verschillende landen gevolgd en kan hij

straks weer bij elke topclub aan de slag.

„Standard is een prachtige club. Rood en wit, dat zijn mijn kleuren. Ik denk alleen nog maar rood en wit. Het materiaal is goed, zeker nadat Van Rooy en Demol erbij zijn gekomen. Met deze groep is veel mogelijk. Ik hoor bij die groep. Ik werk met de jongens, leef met ze en wil samen met hen succes hebben.“

Daarom mag niemand aan die groep komen. Doen ze dat wel, dan spring ik er bovenop.“

Deed hij bij VfB Stuttgart ook. Haan: „Het was dé reden dat ik bij Stuttgart ruzie kreeg. Ik was dikke vrienden met de voorzitter, Mayer-Vorfelder. Totdat hij op de jongens ging schelden toen het wat minder ging. Ging ze in de pers afvallen. Werd ik nijdig. Laat-ie zijn kop houden, riep ik tegen iedereen. Hij komt godverdomme twee keer per jaar kijken. Waar bemoeit hij zich mee. Laat hem opsodemieteren.“ Ik sta tussen de jongens in. Maar als het nodig is, sta ik erboven. Ik kan ze hard aanpakken. Het grote verschil tussen mij en andere trainers is dat ik dat nooit roep. Ik pak ze aan, ontzie niemand. Stuur ze zelfs naar huis. Is dit seizoen ook gebeurd. Weet niemand, omdat ik het niet aan de grote klok hang. Bij Anderlecht heb ik er destijds genoeg weggestuurd, bij Stuttgart heb ik Sigurvinsson z'n aanvoerdersband afgepakt. Maar in de meeste gevallen neem ik het voor mijn spelers op.“

De sfeer, zo zegt hij, is bij hem altijd goed. Het kan geen toeval zijn dat bij Anderlecht, FC Antwerp en VfB Stuttgart alle trainers, die na hem kwamen meteen weer werden ontslagen. „Toch blijft het moeilijk te definiëren hoe ik in elkaar steek als trainer en wat nu precies mijn geheim is.“

Officieel is hij eigenlijk niet eens trainer. Haan ontbeert nog immer de noodzakelijke diploma's. Al lijkt daar verandering in te komen. Na een vergeefse poging aan de Sporthogeschool in Keulen heeft hij zich nu aangemeld voor de spoedcursus, die de KNVB voor oud-internationals in elkaar heeft gedraaid. Samen met Van Hanegem, Krol en Peters gaat hij volgende maand al aan de slag.

Haan zal daardoor in de toekomst minder beperkt zijn in zijn keuze van clubs en ook in Nederland emploi kunnen vinden. Al vindt hij dat onzin. „Als je in de top werkt, heb je die problemen niet. Als ze je echt willen hebben, is het geen probleem. Cruijff heeft toch ook jarenlang zonder papieren gewerkt bij Ajax. Robson mag officieel niet bij PSV werken en in Duitsland had ik ook de vereiste diploma's niet. Maar ik wil een keer van dat geouwehoer af zijn.“

„In Duitsland“, zegt hij geïrriteerd, „wordt het niet zo hard aangepakt, maar in Nederland zit de VVON inderdaad tussen de bosjes verscholen bij de trainingen.“ Met een vingergebaar naar het voorhoofd: „Ben je dan een stel kleine jongens, of niet? Ze moeten zich eens goed afvra-

gen in Nederland waar ze mee bezig zijn.“

De bedrijfsstak moet worden beschermde. Dat is tot daaraan toe, zegt Haan. „Niet iedereen kan een ploeg gaan trainen. Vooral bij de amateurs en de jeugd denkt iedereen dat-ie maar wat kan aanrommelen. Daar is de basis en juist daar moeten vakkundige mensen werken. Maar bij een grote betaalde ploeg moeten ze niet komen zeiken. Daar hebben ze sowieso al vijf gediplomeerde trainers in dienst, een psychiater, een masseur, een fysiotherapeut, drie artsen, een chirurg, een manager en iemand die de boel organiseert. Maar er is er één die zijn kop moet gebruiken bij een wedstrijd en dat is de coach. Moet die dan ook nog diploma's hebben? Onzin...“

Haan weet dat PSV op zoek is naar een opvolger voor Bobby Robson, over wie hij zich in Eindhoven zeer recent nogal kritisch uitliet. „Laat ze maar blijven zoeken. Er is op dit moment geen haar op mijn hoofd die er aan denkt om hier weg te gaan. Ik weet dat mijn naam is gevalen. So what? De Mos zou al bijna rond zijn geweest. Ik baal van al die speculaties. Als er zaken gedaan moeten worden, moet PSV dat kenbaar maken. Niet zoals Real deed in het geval Beenhakker. We willen je hebben, wat kost dat en dat. Ja of nee, klaar. Maar niet maandenlang blijven emmeren. Nee, het Nederlands elftal spookt ook niet door mijn hoofd. Ik heb een twee-jarig contract bij Standard.“

„Dat ik me zo kritisch over Robson heb uitgelaten, was niet om Robson te kwetsen of iets anders te bewerkstelligen. Er werd mij gevraagd mijn mening over PSV te geven. PSV speelt zoals het Nederlandse voetbal is, vreselijk onderwerst. Twee spitzen die tegen de lijn kleven, een spits voorin die veel beweegt en achterin iedereen in z'n vakje. Drie lintsjes achter elkaar. Zo is voetbal in Nederland. Zit geen avontuur of beweging meer in. Zo heb ik dus ook PSV twee keer tegen Anderlecht zien spelen. PSV had de moed niet om avontuurlijk te voetballen. Het beste voorbeeld was Jan Heintze. Die staat toch niet aan de zijkant om te verdedigen? Want daar kan hij geen kloten van. Nee, Heintze moet opkomen, dan is-ie gevaarlijk. Maar dat doet hij nooit meer. Over Robson heb ik gezegd dat hij me tegenviel als Engelse coach. Hij had gewoon de Engelse stijl moeten hantieren. Als Nederlander heb ik in Duitsland ook offensief gespeeld. En nu druk ik ook weer mijn stempel op het spel van Standard. Dat zal De Mos vanavond (zaterdag) wel ondervinden.“

Foto: Jan Paul Kuit

De vreemde melancholie van kerkhoven en oude begraafplaatsen met hun aangrijpende sfeer en de eeuwenoude gebruiken die er plaatsvinden is fascinerend. Voor nabestaanden kan de laatste rustplaats een dierbare herinnering zijn of een plek om kracht voor het leven op te doen. Soms wordt een kerkhof verheven tot pelgrimsoord, zoals het beroemde Père Lachaise in Parijs. Voor velen is het een plaats van bezinning, een rouwplaats voor het leven. Kerkhoven roepen rust op, stilte, vrede. Daar waar de overledenen liggen, moeten ze veilig zijn. Maar

zelfs de doden worden niet meer met rust gelaten. Een kerkhof als een broedplaats voor crimineel verkeer lijkt onvoorstelbaar. Toch beperkt de criminaliteit zich niet meer uitsluitend tot het café, het voetbalstadion of de straat. Zelfs de overledenen zijn, zonder het te weten, slachtoffer van diefstallen en vernielingen. Graven die jarenlang gekoesterd en met veel liefde verzorgd worden, kunnen in één nacht zijn vernield. Tussen grafzerken en keurig aangeharkte paden bewegen zich mensen die blijkbaar genoeg beleven aan het plunderen van graven, aan het stelen van vazen, kransen en kruisen.

'Zelfs de doden worden bestolen'

Het lijkt haast ondenkbaar dat iemand een gestolen kruis of bloemstuk thuis op de schoorsteenmantel zet. Toch gebeurt het. Tot grote ontsteltenis van degenen die het graf verzorgen. Mevrouw Sangers uit Roermond is nog steeds van streek. Van het graf van haar zoontje werd al enkele keren een porseleinen hert met hertejong gestolen. „Het symbool voor wat ons kind altijd voor ons betekend heeft,” zegt Elly Sangers. „Bambi was zijn lievelingsstripfiguur. Hij had belangstelling voor alles en voelde zich nauw verbonden met de natuur. Vol toewijding verzorgen wij zijn grafje,” zegt ze. „Zoekend naar een manier om de herinnering aan hem tastbaar te houden. Het graf verzorgen is tenslotte het allerlaatste dat je nog voor je kind kunt doen,” zegt ze geëmotioneerd. Verbijsterd was ze toen ze de grafschennis ontdekte. Geschokt. „Zorgvuldig losgesneden van de betonnen fundering, niet zomaar het werk van een ondeugend kind, maar een moedwillige vernieling. Ik ben kwaad en verdrietig,” zegt ze. „Waarom doet iemand zoiets? Ik ben naar de beheerder en de politie gegaan, maar niemand kon me helpen. 'We stellen andere prioriteiten', zei de politie.

Mistroostig

Kerkhoven hebben dat mistroostige dat ons elke keer weer even de adem beneemt. Zo ook de begraafplaats in Pey-Echt. Vanaf een speelplaats naast het kerkhof klinken schelle kinderstemmetjes over de dikke, oude

muren. Het enige geluid. Geometrisch aangelegde wandelpaden. Ergens in een hoek ligt het graf van Sonja Hartmann, vorig jaar vermoord in België. Haar moeder staat bij het graf te huilen. Het meisje zou vandaag jarig zijn geweest. De foto van een levenslustige tiener prijkt in het midden van de steen. Overal staan bloemen. Rose rozen, anjers, chrysanten. Een marmeren vredesduif buigt zijn kopje over de bloemen. Het verdriet is nog pril. Sonja krijgt nog veel bezoek van vriendinnen, het kind stond midden in het leven.

De laatste tijd verdwijnen er steeds vaker dingen van Sonja's graf. Mevrouw Hartmann: „Vorige week nog een zijden bloemenrand die er zo maar van af was gerukt. Het voelt aan als een amputatie. Het kind heeft nog geen dag zonder bloemetje gestaan.” Volgens het kerkbestuur echter staan er te veel bloemen op en rond het graf.

Klachten

Het meisje in het bloemenwinkeltje tegenover de kerk aan de Houtstraat in Echt staat gebogen over een bloemenmand. „Een kerststuk voor op een graf,” zegt ze. „Maar van dit soort stukjes verkoop ik er niet meer veel. De mensen durven niet meer. Dagelijks krijg ik hier klachten van kerkhofbezoekers die vertellen dat bloemen en versieringen van de graven verdwijnen.” Vorige week nog kwam een weduwe totaal van streek de bloemenwinkel binnen. De bos rozen

die ze op het graf van haar man had gezet, was door iemand vervuild voor een bos verlezte chrysanten. „Maar niet alleen bloemen verdwijnen,” zegt de verkoopster. „Dingen die graven sieren worden her en der verspreid over het kerkhof teruggelaten of verdwijnen gewoon. Maar van de dader geen spoor. Het is een schande. Ik ben ervan overtuigd dat er handel in wordt gedreven,” zegt de bloemiste. De een zijn dood, is de ander zijn brood, zou hier dus wel erg letterlijk moeten worden genomen. „Er komen gedupeerden hier die weken hebben moeten sparen voor een zijden bloemstuk, dat toch al snel een gulden of vijftig kost. En dan is het een week later gestolen. Verdrietig wordt er dan maar een nieuw bloemstuk gekocht. Het doet pijn om zo iemand verslagen te zien lopen,” zegt ze.

Verwaarloosd

De oude begraafplaats aan de Tongerseweg in Maastricht. Sommige graven torsen, zelfs nu in de herfst, veel bloemen, andere liggen er verlaten en verwaarloosd bij. Mistroostig en mooi, die laatste rustplaats. De meeste graven liggen onder een bruine deken van herfstbladeren. Een vrouw, die de tachtig ruimschoots is gepasseerd, zit op haar knieën voor een pompeuze grafsteen. Ze doet een gebed, schikt wat bloemen. Haar hoofd ligt op het graf naast haar. Ze prevelt wat, kijkt op, verstoord door een vogel die aan een bloemenrand piket. De vrouw veegt

de aarde van de rand en verplaatst een lege Spa-fles. „Mijn dochter ligt hier begraven,” zegt ze. Ik heb het al vier keer meegemaakt dat er bloemen en vazen van het graf gestolen zijn. Het is afgrijselijk,” zegt ze met verstikte stem. „Op een kerkhof, daar waar God zou moeten waken, gebeuren zulke vreselijke dingen. Een keer werd de steen helemaal vernield omdat iemand er een marmeren sokkel van af had gehaald. Ik zei nog tegen mijn man: 'Als een van ons komt te overlijden, kunnen we ons beter later cremieren'. Maar dat vindt mijn man niks. Dan sta je voor zo'n kille urn. Een graf is tenminste nog tastbaar. Een laatste verzorging van je dierbare.” Ze zet haar hoofd op en loopt hoofdschuddend weg.

Pleisterplaats

Kerkhoven zijn ook pleisterplaatsen. Voor zwervers en druggebruikers. Voor het kerkhof aan de Akerstraat in Heerlen zit een man op een bankje. Ongewassen zo te zien. Gebloed door de muziek op zijn walkman, verdiept in het stripboek op zijn schoot. Hij komt op het kerkhof om zijn haar te wassen en om water te drinken. In zijn bloemstukken en koperen vazen is hij niet geïnteresseerd. In kaarsen wel. „Om mijn dope te verwarmen, een kaars brandt lekker lang,” zegt hij terwijl hij een lepel en een stompje kaars uit zijn jaszak haalt.

„De junks zijn de grote boosdoeners niet,” zegt de beheerder van het kerkhof, terwijl hij

wijst op een jongen en een meisje die voor de poort hangen. „Toch voel ik me hier niet meer veilig,” verklaart een oude mevrouw in een grijze bontmantel. „Ik kijk altijd eerst om me heen. Mijn man ligt op een afgelegen plaats. En tuig dat bloemen van een graf steelt, schrikt er ook niet voor terug om mensen spullen afhandig te maken.”

Emotioneel

De politiekorpsen van Heerlen en Maastricht hebben de laatste maanden verschillende meldingen gehad van diefstallen op kerkhoven. „Alles wat op de graven ligt, is bruikbaar,” zegt een woordvoerder van de Maastrichtse politie. „Plastic bloemen, planten, vazen, potten, kruisen, lantaarns.” De vraag blijft wat de dief met het gestolen materiaal doet. „Dieven beseffen niet welk leed ze mensen hiermee aandoen.”

De wet maakt geen onderscheid tussen verschillende soorten diefstallen. „In principe is jatten in een warenhuis even strafbaar als stelen van een graf,” stelt de Maastrichtse persofficier. „Maar,” zegt hij, „als iemand vóórkomt, houden we rekening met de emotionele lading die dit soort zaken met zich meebrengt.”

Het is treurig dat steeds meer kerkhofbezoekers worden geconfronteerd met diefstallen van graven. Mevrouw Reumkens uit Nieuwenhagen kwam huilend van het kerkhof. Ze

had bloemen gebracht naar het graf van haar broer en ontdekte tien minuten later dat de bloemen samen met de vaas, verdwenen waren.

Veel vraag is er naar potten en vazen die men aan het graf kan verankeren. Zo heeft mevrouw

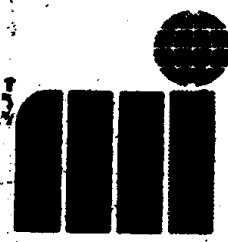

door
**GRAZIELLA
RUNCHINA**

Sangers een derde poging gedaan het graf van haar zoontje te versieren met een hert. Met montagekit heeft ze het beeldje vastgemaakt aan een stuk natuursteen dat met metalen pennen en beton in de grond zit.

Meestal worden de gestolen grafstukken niet meer teruggevonden. Soms wel. Dan is de ontdekking nog schokkender. Een mevrouw uit Echt had een tegel met een spreuk en een foto van haar overleden man op zijn graf laten aanbrengen. De tegel werd van het graf gehaald maar twee weken later door een kennis aangetroffen op een rommelmarkt in België. Daar werd de tegel voor vijftig frank te koop aangeboden. Om je dood aan te ergeren.

DE LIMBURGSE PERSONEELSGIDS

mayfran
INTERNATIONAL

Mayfran is een internationaal gericht onderneming met vestigingen in de U.S.A., Japan, India en Korea voor de verkoop, engineering en productie van transport- en verwerkingssystemen voor de recyclingindustrie.

De producten, die voor 80% worden afgezet op de Europese markt, vinden hun toepassing in de metaalindustrie, kunststofverwerking en elektrorecycling.

De betrokkenheid en inzet van de ruim 250 vakbekwame personeelsleden garanderen technisch en kwalitatief sterke producten.

Mayfran maakt deel uit van de Industrial Components Group van Tomkins Industries Inc./U.S.A.

De afdeling:

De afdeling accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

Mayfran zoekt op korte termijn kandidaten (v/m) voor de functie van:

De functie:

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

De medewerker accounting en cost control is verantwoordelijk voor de doelmatige en eenduidige verslaggeving van de financieel-administratieve en bedrijfseconomische gegevens van de Mayfran-ondernemingen in Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk.

Apotheek Brunssum

'n Extra leuke baan voor een apothekers-assistent (v/m)

De Extra Apotheek heeft een speciale formule van geselecteerde producten die graag iets extra's doen voor hun cliënten. Niet alleen met betrekking tot geneesmiddelen, maar de Extra Apotheek heeft ook een ruim assortiment verantwoorde producten die zonder recept verkrijgbaar zijn op het gebied van gezondheid en levenswijze.

full-time apothekers-assistent (v/m)

Als u goed met mensen kunt omgaan, deskundig bent adviseerend en een opleiding tot apothekers-assistent hebt gevolgd, is dit een afwisselende en leuke baan.

Uw werk binnen een hecht team van enthousiaste medewerkers in een moderne, klantgerichte omgeving. Het behoeft van de kennis en ervaring wordt ondersteund door een trainingsprogramma van de Extra Apotheek op zijn gewerd.

Interessante baan!
Sinds 15 december 1991 naar:
Apotheek Brunssum
M. J. L. J. Schouten, apotheker,
Bosveldstraat 1
3443 CS Brunssum

Voor technische informatie kunt u contact opnemen met: M. J. L. J. Schouten, telefoon 045-287762, maandag t/m vrijdag vóór 20.00 uur.

tempo-team uitzendbureau

TECHNIEK

Electromonteurs m/v
voor een bedrijf op de luchthaven Beek. De werkzaamheden bestaan uit nieuwbouw en renovatie ten behoeve van industriële toepassingen. Wij zoeken kandidaten met een afgeronde opleiding (MBO, VEV of LVS-C electrotechniek). Ook hebt u relevante werkervaring. De baan is voor langere tijd.

Chef kwaliteitsdienst/ontwikkeling m/v
voor een high-tech bedrijf. Wij zoeken een HTS-er differentiatie Chemische Technologie. U beschikt over aantoonbare werkervaring op het gebied van Research & Development. Leeftijd: vanaf 30 jaar. De mogelijkheid tot een vast dienstverband wordt niet uitgesloten.

GO2-lasser m/v
voor een bedrijf in Urmond. U verricht zelfstandig laswerk met behulp van tekeningen. Wij zoeken een lasser met gedegen relevante werkervaring. U bent bereid om aan te pakken en geeft de slag te gaan.
Informatie: contact met Harry Hollanders
Gelsen, Rijksweg 1

DE TRN GROEP HEEFT MEER TE BIEDEN ALS U VERDER WILT IN EEN AUDIT-GROEP

Op onze vestiging in Sittard werken enthousiaste jonge teams voor een gevarieerde cliëntenkring. Deze cliëntenkring groeit en wij willen onze Audit-Groep uitbreiden met een

GEVORDERD ASSISTENT-ACCOUNTANT (M/V)

U hebt een voltijdse HRAO-RA opleiding en u bent al begonnen met uw tweede fase NIVRA. U hebt minimaal twee jaar ervaring op een accountantskantoor en u wilt zich daarnaast specialiseren in de geautomatiseerde controles en rapportages. U bent toe aan een functie waarin u zelfstandig kunt werken en afhankelijk van uw eigen beroepsontwikkeling en studievest op kunt doorgroeien tot RA.

Binnen een team krijgt u uw eigen relaties van gezonde, in de regio gevestigde, bedrijven. Behalve de controle van jaarrekeningen en de tussentijdse rapportages komen ook het contact met cliënten en advisering bij uitstek van aard.

Bent u een man of vrouw van circa 26 jaar met goede communicatieve vaardigheden, die ook tijdens drukke werkzaamheden een team aanleiden en de juiste prioriteiten kan stellen? En wilt u uw carrière vervolgen bij een organisatie die door zijn omvang en toekomstgerichte aanpak alle ruimte biedt aan de ontplooiing van professionals? Dan heeft de TRN Groep u zeker meer te bieden.

Onze honorering is uitstekend en wij hebben een modern pakket secundaire arbeidsvoorwaarden waaronder een aantrekkelijke pensioenvoorziening en een autolease-regeling.

Uw schriftelijke sollicitatie kunt u richten aan TRN Bakker & Versteegh, afdeling Personeelszaken, t.a.v. de heer H. Welters, Wilhelmasingel 110, 6221 BL Maastricht. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer M.H.J. Korsten. Telefoon 046 - 512 260.

TRN Groep

S A M E N I N Z A K E N

HAMBOSKLINIEK

De Hamboskliniek in Kerkrade is een verpleeghuis voor somatische patiënten. Tot de 215 bewoners behoren zowel ouderen als lichamelijk gehandicapte jongeren. Naast de verpleegafdelingen heeft de Hamboskliniek ook een dagbehandeling.

LÜCKERHEIDEKLINIEK

De Lückerheidekliniek in Kerkrade is een gespecialiseerd verpleeghuis met 209 bewoners. Voorzieningen als een bus- en busstopte, een sluisgang en een kinderspeelruimte geven de Lückerheidekliniek een heel eigen sfeer.

Zie jij het zitten om met overtuiging andere verzorgingsbehoeftige mensen op te gaan? En denk jij geknikt te zijn voor een uitdagende baan, waarin je met een hard werken hand in hand gaat?

JA?

Dan ben jij de

LEERLING-ZIEKENVERZORGENDE

die wij zoeken voor de afdeling verpleegkunde op 5 januari 1992 start kan behoeve van de verpleeghuizen Hambos en Lückerheide te Kerkrade.

Tijdens de voorbereidende periode van 30 weken theoretisch krijg je f 495,- salaris per maand. Dit theoretisch gedeelte wordt gegeven op de "Wildenbroek", Centrale School gezondheidszorg oostelijk Zuid-Limburg. Gedurende de 2 daarop volgende jaren kun je werken en leren met een salaris van (bij aanvang) f 1372,- bruto per maand, afhankelijk van je leeftijd.

Ben je bij het begin van de opleiding niet jonger dan 16 jaar en 8 maanden? Heb je minimaal een LBO-diploma met Nederlands en twee andere vakken op C-niveau?

Schrijf dan nu een brief aan de heer H. Cor, Personeelsconsulent van de Centrale Personeelsdienst van de Stichting Z.V.B.M., Postbus 640, 6460 AP Kerkrade.

De Hambos- en Lückerheidekliniek maken deel uit van de Stichting Verpleeghuizen en Bejaardenzorg Kerkrade (SVB). De doelstelling van deze Stichting is het bieden van zorg op maat voor ouderen in Kerkrade en omgeving.

De Stichting Verpleeghuizen en Bejaardenzorg Kerkrade heeft de uitvoering van een aantal ondernemingen en administratieve taken, in samenwerking met de Stichting St. Jansbeekhuis en de R.K. Stichting Moederzorg, opgedragen aan de Stichting ZVBM.

SECRETARESSE, KUNT U LEIDING GEVEN AAN HET SECRETARIAAT VAN DE FINANCIËEL ECONOMISCHE DIENST?

Bij het secretariaat van de Financieel Economische Dienst is door toename van werkzaamheden en herstructurering plaats voor een full-time secretaresse die leiding geeft aan het team van drie medewerkers.

UW TAKEN Binnen het secretariaat neemt u de taakverdeling en coördinatie van de werkzaamheden voor uw rekening. U bent verantwoordelijk voor de vormgeving van administratieve procedures en aanspreekbaar op de kwaliteit van de dienstverlening. Daarnaast levert u een volwaardige bijdrage aan de secretariatswerkzaamheden, waaronder o.a. de postregistratie, het afhandelen van inkomend telefoonverkeer.

het verstrekken van algemene informatie, het doorverwijzen naar medewerkers van de FED, het vervaardigen van teksten, het voorbereiden en notuleren van vergaderingen en het administreren van een aantal personeelsgegevens.

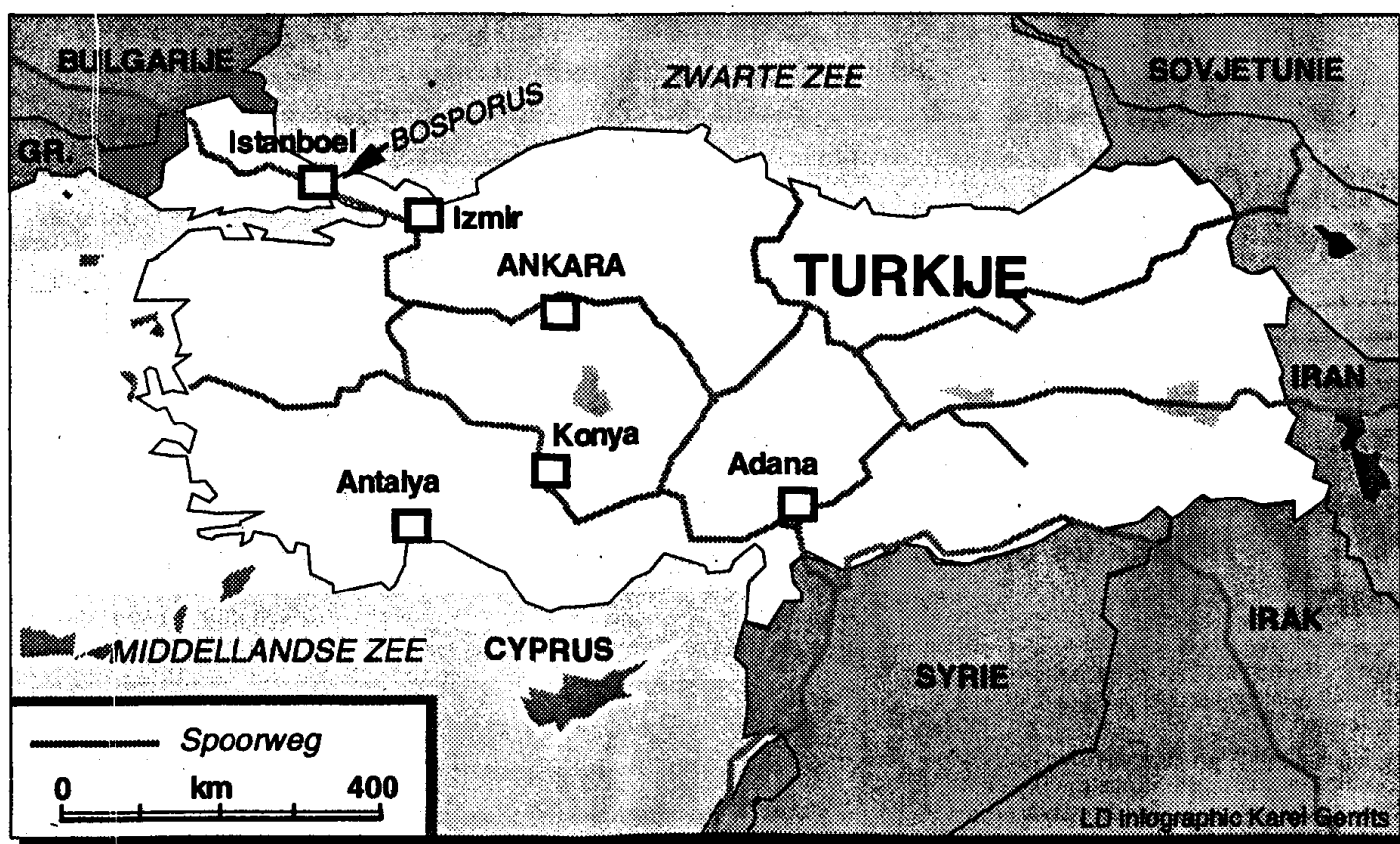
ERVARING IS VEREIST U heeft een opleiding op VWO-niveau (met moderne talen), aangevuld met een afgeronde secretaresse-opleiding en ervaring in een soortgelijke functie. Een coöperatieve actieve instelling en een accurate werkwijze zijn onmisbaar. Verder heeft u kennis van tekstverwerking (WP 5.1). Uw salaris bedraagt maximaal f 3.509,- bruto per maand.

De RL wil meer vrouwen in dienst nemen. Er zijn faciliteiten voor kinderopvang, ouderschapsverlof en flexibele werktijden.

UW REACTIE Als u meer wilt weten over deze functie, kunt u contact opnemen met drs. H.P.J. de Bruijn, hoofd FED, telefoon 043-888720.

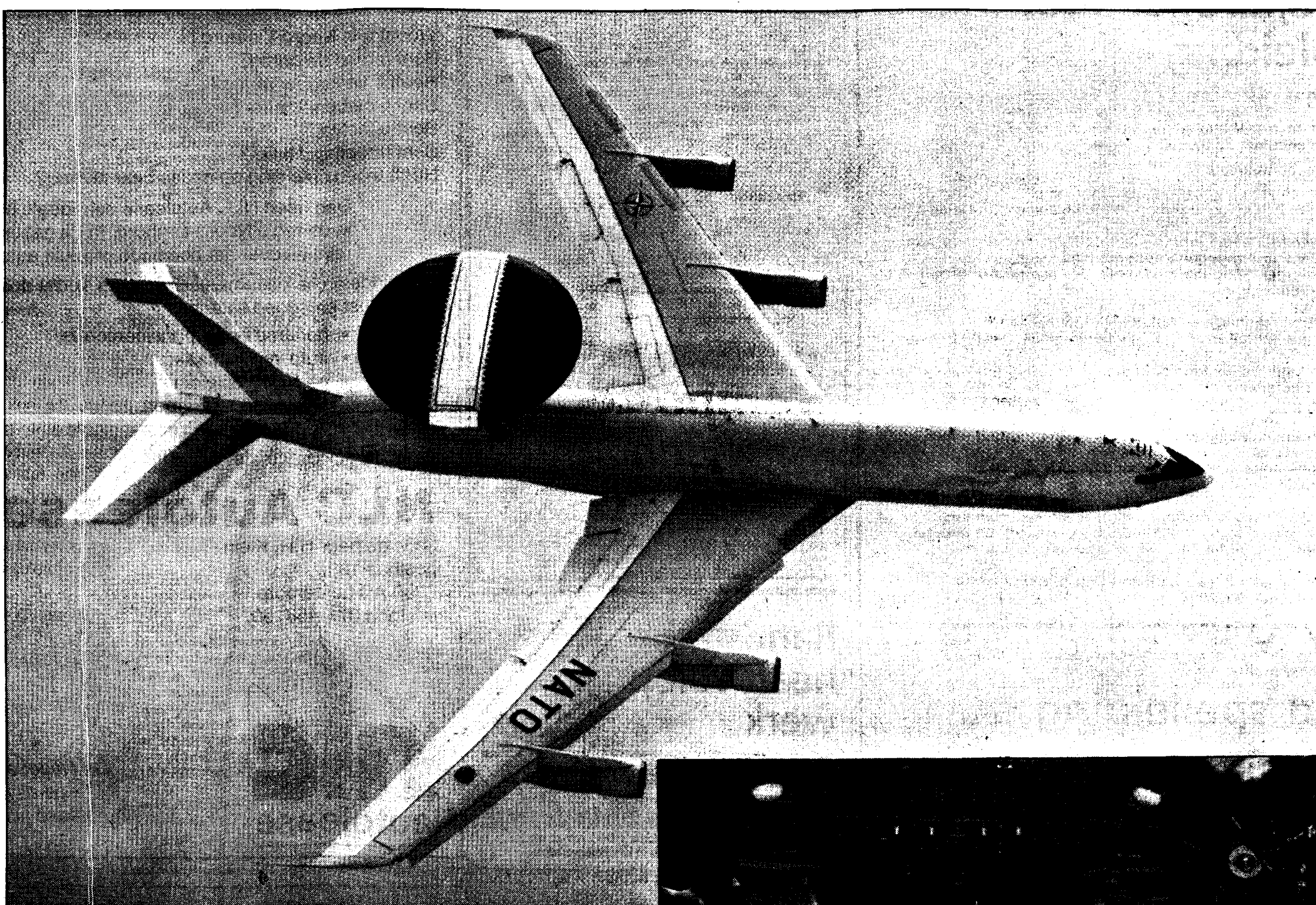
U kunt uw schriftelijke sollicitatie binnen 14 dagen richten aan de dienst Personeel en Organisatie van de Rijksuniversiteit Limburg, postbus 676, 6200 MD Maastricht onder vermelding van vacaturenummer LD 91/121 op brief en envelop.

Rijksuniversiteit Limburg
Internationaal en innovatief

Commando geeft opening van zaken over inzet AWACS-basis Teveren stil tijdens Golfoorlog

door
**MATH
WIJNANDS**

dad. „De dreiging viel op dat moment mee. Bovendien moesten we aan het kostenaspect denken, want het was een geldverslindende operatie,” legt kolonel Van den Hoven uit. „Dat waren voor ons voldoende redenen om de activiteiten te beperken. We gingen drie vliegtuigen en twee bemanningen terug. Dat betekende minder vluchten.”

In januari zag het commando zich genoodzaakt om te verhuizen. De vliegbase Konya, die op een hoogte van 1000 meter ligt, kon in de winter niet gebruikt worden wegens het slechte weer. AWACS verplaatste alle toestellen en manschappen naar de basis Antalya aan de zuidkust.

Op 15 januari 1991 brak een nieuwe fase aan. Die dag verliep het laatste ultimatum dat de Veiligheidsraad Bagdad gesteld had – simpel gezegd: terugtrekken uit Koeweit of er komt oorlog. Er was sprake van een reële oorlogsdreiging en AWACS ging volop de lucht in. Een nacht later gebeurde wat gevreesd werd: de Golfoorlog begon.

„Vanaf dat moment waren we 24 uur per dag operationeel in een volle bezetting. Vanaf 17 januari, toen de luchtoorlog volop gaande was, moesten we tevens gaan controleren boven Griekenland en de centrale Middellandse Zee. Want het was heel belangrijk om ook de Iraakse bondgenoot Libië goed in

de gaten te houden. Zodoende bestreken we vanaf dat moment vrijwel geheel Zuidoost-Europa en het crisisgebied. De meeste vluchten werden uitgevoerd in de buurt van het Van-meer in Zuidoost-Turkije. Van daaruit konden de E-3A-toestellen Syrië, Irak, Iran en ook de Sovjetunie in de gaten houden.”

AWACS kreeg er overigens nog een taak bij. Boven Turkije was zo'n druk vliegverkeer, dat de vliegende radarstations gevraagd werden als een soort luchtverkeersleiding te gaan functioneren.

Toen Irak op 28 februari capituleerde, zat het werk voor kon de AWACS-Boeing erop. De radarstations hadden vastgesteld dat geen vijandelijke vliegtuigen, raketten, troepen en schepen het NAVO-territorium waren binnengedrongen. De AWACS-manschap konden beginnen met de afbouw in Antalya. Op 16 maart was iedereen en alles weer terug op de thuisbasis in Teveren.

Joegoslavië

Het was voor de tweede keer sinds de oprichting in januari 1980 dat NATO/AWACS in actie kwam bij een internationaal conflict. De eerste maal was in 1986, toen de VS de Libische hoofdstad Tripoli bombardeerden als antwoord op door Gadaffi gestuurde terroristische aanslagen op Amerikaanse doelen. Nog maar pas geleden wa-

ren enkele vliegende radarstations actief boven lidstaat Italië en de Adriatische Zee om eventuele dreigingen vanuit het vechtende Joegoslavië te controleren. „Maar dat is slechts een korte actie geweest, nauwelijks een operatie te noemen,” aldus Van den Hoven. Naar de mening van de commandant, de Amerikaanse brigadegeneraal Jay D. Blume jr, bewijzen de gebeurtenissen van het afgelopen jaar overduidelijk dat er voor AWACS nog steeds een belangrij-

Januari 1991. De AWACS-vliegbase van de NAVO in het Duitse dorpje Teveren aan de grens bij Schinveld is zo goed als uitgestorven. In het Midden-Oosten bereiden de Verenigde Naties – op sleptouw genomen door de Verenigde Staten – zich voor op een oorlog tegen Irak, ter bevrijding van Koeweit. Op dinsdag 15 januari loopt het ultimatum af dat tegen Saddam Hoessein is gesteld en in de nacht van 16 op 17 januari 'regenen' de eerste bommen op Bagdad. Nagenoeg alle Teverense AWACS-toestellen hangen boven Turkije in de lucht. Hoewel de NAVO niet in het conflict is betrokken, zijn de vliegende radarstations en de complete bemanning volop ingezet in de crisisregio. Pas deze week, negen maanden na het einde van de Golfoorlog, doet de AWACS-leiding uit de doeken wat ze er precies gedaan hebben. Het commando noemt het: Operation Anchor Guard.

ander-

Z
ij
d
s

Dom

DOOR HERMAN VERMEULEN

Kiesrecht voor iedereen. Voor dat recht hebben mensen ruim een eeuw lang op de barricades gestaan, zijn er zelfs revoluties onttekend. In 1919 was het in Nederland zover. Een verbond van socialisten en christelijke volkspartijen zorgde ervoor dat alle volwassen mannen en vrouwen hun stem mochten uitbrengen. Toentertijd vond men dit recht zelfs zo wezenlijk dat je verplicht werd te stemmen. Wie op de verkiezingsdag geen hokje rood maakte, kon op een boete rekenen. Dat is in Nederland allang afgeschaft. Maar goed ook. In België moeten ze nog wel naar de stembus en dat leidt tot verkiezingsuitslagen zoals afgelopen zondag. Op partijen als het Vlaams Blok stemmen domme mensen. Net als op extreem linkse partijen trouwens.

Helaas lijken er steeds meer domme mensen te komen. Niet alleen in België, hoor. In Nederland stikt het er ook van. Op de tv, in de bladen, op straat: overal bots je op een muur van pure stommingheid. Nu moeten er in vroeger tijden ook veel domme mensen zijn geweest, maar op een of andere manier leken de mensen zich daarvoor een beetje te schamen. Ze roerden zich tenminste niet zo. Domheid lijkt nu steeds meer tot norm verheven te worden.

Maar goed, domme mensen stemmen in België op het Vlaams Blok. In Nederland gaan ze niet naar de stembus, juist omdat ze niet snappen, dat hun stem ondanks alles invloed heeft. En dat is de reden dat partijen als de Centruumpartij, Centrum-Democraten of hoe die griezels ook heten in Nederland geen echte poot aan de grond zullen krijgen. Als links-Nederland dan ook nog eens normaal gaat reageren op buitenlanders en ze niet bij voorbaat tot heiligen verklaart, is over een paar jaar het hele verschijnsel van extreem rechts weer teruggezaakt in het moeras waaruit het nu dreigt te kruipen.

Door de hele gang van zaken bij onze westerburen kun je je wel afvragen of het kiesrecht voor iedereen eigenlijk wel gehandhaafd moet blijven. Moet de stem van iemand die het tot zijn hobby's rekent andere mensen te terroriseren even zwaar tellen als die van U? Mag je echt niet zekere eisen stellen aan iemand die moet stemmen? Is het kiesrecht niet zo'n ideaal dat zichzelf overleefd heeft? Vragen waarop het juiste antwoord moeilijk, zo niet onmogelijk is te geven.

Van de andere kant: het probleem lost zich vanzelf op. Al jarenlang komen er steeds minder mensen naar de stembus. De eerder aangehaalde verdomming is daar een van de oorzaken van. De politici dragen natuurlijk ook schuld. De politici zijn een redelijke afspiegeling van ons volk. Vandaar dat er steeds meer domme politici komen.

Hoe dommer de politici, hoe minder ook verstandige mensen gaan zien dat het zin kan hebben te gaan stemmen. Op het moment dat wordt vastgesteld dat niemand meer zal komen stemmen gaat de Kieswet automatisch buiten werking, en worden we weer gewoon de oude, vertrouwde dictatuur.

Hebben we eindelijk weer eens iets waarvoor we ons kapot willen vechten: democratie en algemeen kiesrecht.

Als we dat ten koste van veel bloed, zweet en tranen voor elkaar hebben (een tijd waarop we nog jaren met heimwee zullen terugkijken) zullen we er zeker 20 jaar lang een verstandig gebruik van maken. En daarna...

● De vliegende radarstations E-3A zaten tijdens de Golfoorlog 24 uur per dag in het Turkse luchtruim. De cockpitbemanning (inzet) en radar-crew maakten operationele vluchten van tien uur, want zo lang kan de omgebouwde Boeing 707 met radarschotel zonder bij te tanken in de lucht blijven.

ke rol is weggelegd in het veiligheidsbeleid van het Atlantisch verbond. „Binnen de Poolcirkel heerst nog altijd spanning, de politieke situatie in de Oostbloklanden is bijzonder instabiel en onze lidstaat Turkije grenst aan een potentieel crisisgebied. Kortom, voldoende redenen om de vinger aan de pols te houden. De NAVO-operbevelhebber John Galvin zei onlangs: „Het Oostblok heeft de intentie om te ontpoppen, maar heeft tevens nog de wapens.” Bo-

vendien past AWACS precies in de nieuwe doelstelling en strategie, die onlangs tijdens de NAVO-top in Rome werden afgesproken: de vorming van snelle en mobiele interventielegers. Nou, onze vliegtuigen zijn snel en meestal als eerste in een crisisgebied aanwezig. We komen als eerste en gaan als laatste weg. Voorts voldoen we aan een andere voorwaarde: we zijn multinationalaal. Geen wonder dat de top de begroting tot 1997 heeft goedgekeurd.”

Beperking

In oktober brak een nieuwe fase aan voor de in Turkije gestationeerde AWACS-bemanning. De Golfoorlog werd voornamelijk op politiek en diplomatiek niveau uitgevochten. De aandacht concentreerde zich op het vrij krijgen van de vele westerse gijzelaars in Bag-

Arbeid met
de nerven
blijft

'Het kan ook anders in België'

Dufour blijft praten voor de machtelozen

DOOR GEERT DEKKER

De Luikse wijk rond de Rue Perreuse is gebouwd op de steile helling ten noorden van het centrum. Smalle straatjes met nog smallere huisjes, gebouwd in de vorige eeuw. Mensen hangen uit het raam of repareren auto's. Hier heeft Germain Dufour, Franciscaner monnik en politicus voor het Waalse Ecolo, een twintigjarige strijd achter de rug. Een strijd voor het behoud van de wijk, want 'ze', de gemeente en de multinationals, wilden er wolkenkrabbers en parkeerplaatsen bouwen; en een strijd voor een menswaardig bestaan van de arme bevolking. Dufour gaat nu naar Brussel, met vierduizend voorkeurstemmen is hij in de Senaat gekozen. Hij is niet bang dat zijn wijk niet zonder hem kan: „Het kan geen kwaad als het oude paard eruit gezet wordt. De jongeren gaan gewoon door.”

Ecolo verdubbelde tijdens de verkiezingen van afgelopen zondag haar stemmen-aantal. De partij is vergelijkbaar met het Vlaamse Agalev en het Nederlandse Groen Links, maar ex-straatveger, jongerenwerker en gemeenteraadslid Germain Dufour doorstaat die vergelijking niet. Met alle uiterlijke kenmerken van een oude hippie en zijn simpele, duidelijke taal is hij ook na zes jaar politiek nog geen politicus in de traditionele zin. „Ik ga mede naar Brussel om die gedistingeerde politieke gewoonten eens lekker in de war te schoppen,” zegt de 48-jarige met een grijs, „men is zo vreselijk verstandelijk dat er voor niemand meer een touw aan vast is te knopen. C'est une horreur.”

Een groot feest rond zijn verkiezing is achterwege gebleven, de mogelijkheid is Dufour niet eens te binnen geschoten. Zondagavond heeft hij in het door hem geleide opvangtehuis voor daklozen in Perreuse met iedereen die daar toevallig was een kopje koffie en een glaasje wijn gedronken, zoals op elke zondagavond. „We zijn arm, dat moet je ook weten,” verklaart Dufour, die als Franciscaner de belofte heeft afgelegd, ook altijd arm te blijven. Symbolisch voor die belofte loopt hij immer met blote voeten in sandalen.

Verwaand

Over het onderwerp van de laatste verkiezingen, racisme, haalt Dufour zijn schouders op. In Luik is het geen onderwerp. „Hier wonen en werken al zo lang buitenlanders, dat het geen punt meer is. Hier zijn ook geen getto's, zoals in Antwerpen en Brussel. Andere culturen horen bij Luik, de rijkdom van diverse culturen is zoals hier een prachtige kans voor de volkeren der aarde.” „Het is enorm verwaand om te spreken over een immigrantenprobleem. Alsof het ons eigen probleem niet is. Aanpassing, dat is het probleem, en degene die denkt dat er niks met je gebeurt als iedereen om je heen andere dingen doet dan jij gewend bent, die heeft het fout. Maar het goede voorbeeld is er, hier in Luik.”

Met een fijn lachje constateert hij dat 'die buitenlanders' elders overal de schuld

van krijgen. „En als het geen Turken zijn, dan zijn het wel zwarten, joden of Hollandse kaaskoppen.” Het meest heeft hij moeten lachen om de Zuidlimburgse vaststelling dat de 'drugstrein' van Maas-tricht naar Luik 'vol met buitenlanders' zit. „Dat krijg je met een trein die de grens over gaat.”

Verdeling

Van grenzen moet Dufour sowieso niets hebben. „We krijgen toch een Europa van regio's, van verzamelingen gebieden die op een vergelijkbare manier brood op de plank moeten zien te vergaren. Dan wil ik niet meer praten over grenzen, ook niet over taalgrenzen in België.”

Het laatste is volgens de Franciscaner vooral een economische kwestie, een kwestie van een al dan niet eerlijke verdeling tussen het rijke Vlaanderen en het arme Wallonië.

„Particuliere ondernemers steken nu enorme sommen overheids-geld in hun zak als ze in Wallonië investeren. Dat geld is van iedereen.”

Het negeren van grenzen hoort ook bij de partij Ecolo, zegt Dufour. Dat hij als priester samen met communisten en anarchistten optrekt, ziet hij als een overwinning. „Niemand wordt uitgesloten, het respecteren van de aarde en zijn bewoners houdt niet op bij een bepaalde levensbeschouwing.”

Bus

In de katholieke kerk in Wallonië is hij belast met het regelen van de dialoog tussen Islam en Christendom. Dat blijft hij doen, zoals hij ook nooit echt afscheid zal nemen van de wijk Perreuse. Hij ziet zijn gang naar Brussel als het verlengde van die activiteiten. „Politiek terugbrengen naar het niveau van de gewone mensen, van het kleine volk.” Daarover wil hij de gehele volksvertegenwoordiging kunnen toespreken. Redetwisten bijvoorbeeld over de prijzen van het openbaar vervoer. „Zolang arme mensen niet met de bus kunnen omdat die te duur is, willen wij geen Train à Grande Vitesse, de TGV uit Frankrijk.”

Arbeid met de nerven blijft

Een jonge wetenschapper is met zijn auto op weg van Den Haag naar Amsterdam om een lezing te houden. Plotseling komt hij in een file terecht. Paniek. Normaal moet hij aan een uur genoeg hebben om op tijd te komen, maar dat zit er nou niet meer in. Dan begint het ook nog keihard te regenen. Als de file zich eindelijk oplost, gaat het van plankgas, linkerrijbaan, constant lichtsignalen. Plotseling zwenkt de oplegger van een truck uit. Op het nippertje ontsnapt hij aan een ramp.

denk-wijzer

GOED DAT HET SLECHT GAAT

DOOR RENÉ DIEKSTRA

Hefdig ademhalend en met zijn hart gierend in zijn keel, pakt hij de eerste de beste parkeerplaats om bij te komen. „Het is,” bedenkt hij daar, „wel verdomd pijnlijk om zoveel te laat aan te komen, maar het is nog altijd beter dan helemaal niet aankomen. Hoofdzak is dat ik niet in de vernieling lig. De aanwezigen moeten daar maar begrip voor hebben.”

Het voorbeeld laat zien dat we soms een flinke emotionele optater moeten wijgen voordat we onze prioriteiten op het juiste rijtje zetten. De jongeman probeert in zijn haast eerst met de bekende middelen, snel en riskant rijden, zijn doel te bereiken. Hoe onmogelijk dat doel, op tijd komen, wordt en hoe angstiger hij zich daarvoor maakt, hoe meer riskant gedrag hij er tegenaan gooit: ondanks het slechte zicht gaat hij steeds wilder rijden. Dan komt de schok, de crisis, en de beslissing om zijn prioriteiten te veranderen. Op tijd zijn is niet meer het belangrijkste, de hogere waarde van nog-in-leven-zijn krijgt die plaats. Maar voor het tot die omwaardering van waarden komt, is wel eerst een angstaanjagende confrontatie, een crisis nodig.

Het woord crisis komt uit het Grieks en betekent strijd, oordeel, beslissing. Een crisis is pijnlijk of beangstigend, maar voor een goede ontwikkeling van onze persoonlijkheid en van onze relaties zijn crises vaak 'brood' nodig. Ik zie regelmatig mannen en vrouwen van tussen de 40 en 50 jaar, die in een diepe depressie zijn geduikeld. Vaak zijn het mensen die jarenlang zeer actief zijn geweest, bezig van de vroege morgen tot de late avond. „Ik kon,” zo verwoordde een vrouw het, „gewoon

altijd alles aan. Niks was me te veel.” Totdat ze zich vanaf een bepaald moment af en toe lichamenlijk en geestelijk moe begon te voelen. Maar het beeld dat ze van zichzelf had, van hoe ze vond dat ze moest zijn en moest functioneren, stond haar niet toe op die signalen te reageren.

Schuldig

In plaats daarvan gooide ze er nog meer energie en tijd tegen aan om alle dingen maar zo goed mogelijk te kunnen blijven doen. Totdat op een bepaalde dag naar aanleiding van een gebeurtenis die hoogstens een aanleiding maar geen oorzaak was (het bericht dat haar zoon dat jaar zou blijven zitten), de depressie toesloeg. Ze begon overal als een berg tegen op te zien, verloor het plezier in de dingen die ze vroeger graag deed en begon zich terug te trekken. Van haar werk meldde ze zich ziek, familie, vrienden en kennissen ontliep ze zoveel mogelijk en zelfs thuis was ze het liefst alleen. Eigenlijk was er maar één plaats waar ze zich nog enigszins op gemak voelde: in bed.

Het eerste wat me aan haar opviel toen ze in behandeling kwam, was dat ze zich vooral schuldig voelde. Schuldig over dat ze niet meer kon doen wat ze voor haar gevoel moest doen, schuldig over dat ze voor haar omgeving niet meer de persoon van vroeger was, schuldig over dat ze het moest laten afweten. Kortom: schuldig over haar depressie. Toen ik haar vroeg wat ze in de behandeling zou willen bereiken, antwoordde ze: „Ik zou willen dat ik weer zo werd als vroeger.” „Maar,” voegde ze eraan toe, „ik ben bang dat dat niet reeel is.”

Hoezeer ze met dat laatste de spijker op zijn kop sloeg, ontdekte ze in de volgende gesprekken. Ze

kwam er achter dat als ze inderdaad weer zo tekent zou gaan als vroeger - overactief, altijd bezig, zelden of nooit time-outs of meditatieve momenten - ze in feite alleen maar bezig zou zijn met de volgende depressie over zichzelf af te roepen. Als ze dat wilde voorkomen, dan zou ze haar prioriteitenlijstje en daarmee haar levenswijze moeten veranderen. Toen ze eenmaal tot besluit genomen had om dat inderdaad te doen - beslist niet gemakkelijk omdat je niet alleen jezelf maar vaak ook mensen in je omgeving moet 'omturnen' - ontdekte ze dat er veel waarheid schuilt in de gedachte dat slechte ervaringen de voorwaarde voor goede keuzen zijn.

Realiteitsbesef

Ik van mijn kant werd door haar weer eens met de neus gedrukt op dat merkwuurde verschil tussen dat in de psychologische literatuur 'depressief realiteitsbesef' wordt genoemd. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat depressieve mensen zichzelf en hun omgeving vaak realistischer waarnemen en beoordelen dan niet-depressieve mensen dat doen. Eenvoudig gezegd, als je wilt weten hoe het er in Nederland nou echt voor staat en hoe dat komt, dan zou je die vraag bij voorkeur aan een depressieve politicus moeten stellen en niet aan een 'normale' niet-depressieve politicus. Die laatste zal je eerder een te rooskleurig dan een reeel beeld van de stand van zaken geven. Bovendien zal hij voor de dingen die goed gaan in het land de rol van zijn eigen partij en van zichzelf overschatten, terwijl hij voor de dingen die slecht gaan zijn eigen rol en die van politieke geestverwanten juist zal onderschatten.

Depressieve mensen zijn in vergelijking met

de meeste mensen in Nederland veel realistischer. Ze zien de wereld niet zo rooskleurig als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo bruin als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo roze als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo oranje als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo grijs als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo zwart als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo wit als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo blauw als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo rood als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo groen als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo geel als wij dat vaak doen. Ze zien de wereld niet zo paars als wij dat vaak doen.

DOOR PETER STIEKEMA

Kerkgang Limburg hoger dan elders

De Limburger gaat vaker naar de kerk dan de inwoners van de andere provincies in ons land. Dat blijkt uit nadere bestudering van de cijfers van de enquête 'De Staat van het Land'. Van de Limburgers Dagblad-lezers geeft slechts 25,8 procent aan nooit naar de kerk te gaan. Het verschil met andere delen van het land is hier het opvallendst. In West-Brabant zegt 41,1 procent van de geënquêteerden nooit naar de kerk te gaan. In Rotterdam en omgeving ligt dat percentage zelfs op 69,5. De overige delen van het land liggen tussen deze twee percentages in.

Van de Limburgers geeft 19,8 procent aan elke week naar de kerk te gaan. Daarmee staan de Limburgers op de tweede plaats, want in Zeeland zegt 28,4 procent de kerk elke week te bezoeken. Opvallende bijkom-

stigheid in dit verband: 50,6 procent van de Zeeuwen stelt nooit een kerk van binnen te zien. Het minst kerkvast zijn de Rotterdamers, van wie 11,2 procent zegt elke zondag te gaan.

Zes procent van de Limburgers woont om de twee weken een kerkdienst bij, 9,6 procent om de drie tot vier weken en 38,8 procent eens per maand of minder.

Als je voor wat betreft het 'nooit', of 'eens per maand en minder naar de kerk gaan' de percentages bij elkaar optelt blijkt dat 64,6 procent van de Limburgers toch tamelijk onverschillig tegenover het bijwonen van kerkdiensten staat. Ook dat percentage is lager dan elders in ons land het geval is. Ter vergelijking: in Noord-Holland ligt dat rond de 80 procent; in Rotterdam en Den Haag zelfs nog iets hoger en in Zeeland

altijd nog op 73 procent.

Voor wat de intensiteit van de religiebeleving betreft, zegt twintig procent van de Limburgers Dagblad-lezers deze als 'hoog' te beschouwen, 35 procent als 'midden' en 45 procent als 'laag'. Bij 'hoog' worden zij alleen overtroffen door de inwoners van Zeeland, die hier 25,2 procent invullen, de inwoners van de streek rond Arnhem, die 22,1 procent scoren en de Twenteharen, met 20,4 procent.

In de laagte, als we de zogenaamde lage religiebeleving daarmee mogen omschrijven, staat Limburg met 45 procent aan de onderkant van de lijst. Het percentage dat hier 'laag' aangeeft varieert van 51,6 procent in Arnhem en omstreken tot 68 procent in Rotterdam-Rijnmond. In Zeeland, dat flink scoort met de positieve antwoorden op 'hoog', geeft nog altijd 52,5 procent aan een lage religiebeleving te bezitten.

Enquête: christelijk Nederland lijkt tweestromenland te worden Gelovigen nog steeds in de meerderheid

DOOR HANS WILLEMS

Kerkmensen vormen nog altijd een meerderheid in ons land, maar de opvattingen over geloof en levensbeschouwing zijn sterk aan slijtage onderhevig. We geloven nog wel, maar we weten niet meer zo goed waarom. Dat zijn enkele opvallende conclusies uit de enquête 'De Staat van het Land', waaraan enkele tienduizenden lezers van regionale dagbladen, waaronder ook het Limburgs Dagblad, hebben deelgenomen.

De resultaten van het onderzoek laten zien dat nog altijd een meerderheid van de Nederlanders een geloof of levensovertuiging aanhangt. Daar naar gevraagd antwoordde 57 procent van de Nederlanders positief en 43 procent negatief. Dat resultaat verschilt aanzienlijk van een onderzoek dat het bureau Interview twee jaar ge-

leden publiceerde. Toen werd voor het eerst gemeld dat een meerderheid (51 procent) zichzelf onkerkelijk noemde.

Nederland blijkt nog wel degelijk een christelijk georiënteerd land, zij het dat de kerkelijkheid en geloofsvrijheid een neergaande lijn blijven vertonen. Het illustreert: een eeuw geleden verklaarde slechts 1,5 procent van de bevolking niet tot een geloofsrichting te behoren, nu is dat 43 procent. De percentages ondervraagden die opgaven islamiet of jood te zijn, waren overigens zo gering, dat die gegevens verder buiten beschouwing bleven.

Hogere macht

Als het om godsdienstverschillen gaat op levensbeschouwelijk terrein, blijken die zich vooral voor te doen bij de inhoud van het geloof. Geloof in een hogere macht wordt door 68 procent van de ondervraagden, van wie 99 procent vóór is, als juist beschouwd. Het is een stijging ten opzichte van 1979, toen 64 procent het juist noemde.

De concrete voorstellingen die Nederlanders bij dat geloof hebben, kalveren van hoger tempo af. Zo zegt maar 16 procent van de Nederlanders te geloven in een levende god, terwijl dat in 1979 nog 14 procent was. Geloof in het bestaan van een hemel wordt on-

derschreven door 42 procent (87 in 1988), geloof in een vagevuur door 7 procent (was 19) en geloof in een hel door 16 (was 40 procent). Dat de Bijbel het woord van God is, onderschrijft 44 procent van de ondervraagden (tegen 64 procent in 1988).

Het heeft er dus veel van weg dat gelovigen binnen en buiten de kerk moeite hebben om onder woorden te brengen wat de inhoud van hun geloof is. Want het geloof in God of een hogere macht wordt niet alleen gevonden binnen het instituut kerk. Een derde van de ondervraagden die zei niet bij een kerk te horen, bleek wel een zekere mate van geloofsvrijheid te koesteren.

RK Kerk

De snelste aftakking van gelovigen gaat naar de Rooms-Katholieke Kerk. Nog geen 27 procent van de ondervraagden noemt zich rooms-katholiek. In 1988 was dat nog 36 procent, in 1979 40 procent. Ook de Nederlandse Hervormde Kerk ziet haar aanhang snel slinken. Slechts 18 procent noemt zich hervormd; tegen 19 procent in 1988 en 23 procent in 1979.

Kerkleden die bij de enquête gerangschikt werden onder de verzamelnaam 'gereformeerden' vertoonden meer stabiliteit: 8 procent nu, evenals in 1988. Hetzelfde geldt voor 'overige christelijke geloofsovertuigingen': 6 procent nu, net als bij het CBS-onderzoek in 1988.

Samenvattend blijkt christelijk Nederland meer en meer een tweestromenland te worden, met evenveel rooms-katholieken (27 procent) als protestanten (25 procent).

Religieus niet

Opmerkelijk genoeg blijkt het lidmaatschap van een kerkgenootschap geen gelijke tred te houden met de mate waarin Nederlanders

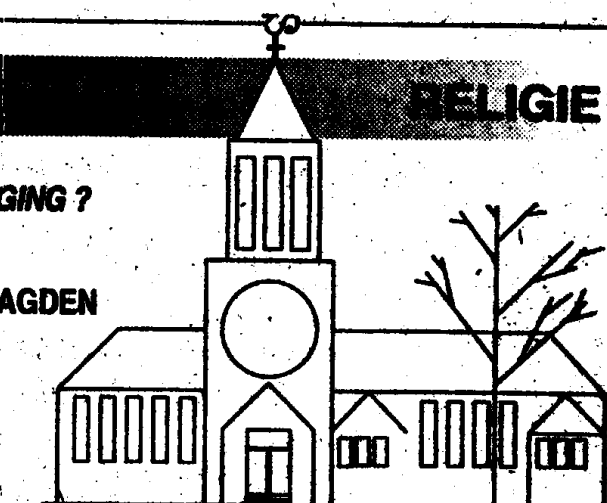
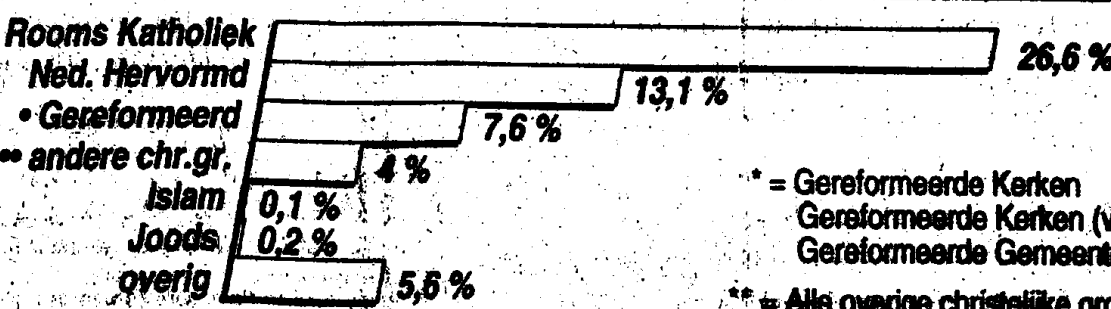
DE STAAT VAN HET LAND...

HEEFT U EEN BEPAALD GELOOF OF LEVENSOVERTUIGING?

JA

ZEGT 57 % VAN ALLE ONDERVRAAGDEN

WAT IS UW GELOOF OF LEVENSOVERTUIGING?

* = Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)
Gereformeerde Gemeenten
** = Alle overige christelijke groeperingen

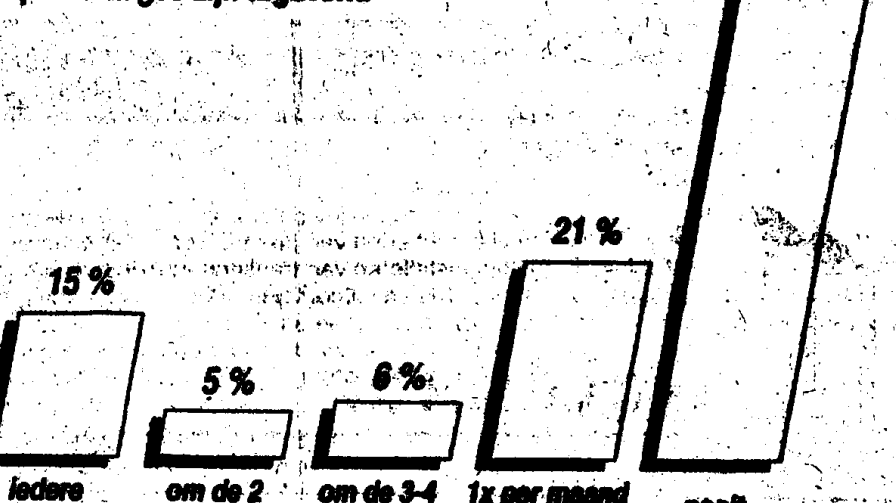
GELOOFT U IN:

	JA (alle ondervraagden)	Geref.	R.K.	Herv.
een hogere macht of in God	68 %	99 %	93 %	97 %
de Geest of heile dood	56 %	92 %	71 %	82 %
het vagevuur	17 %	91 %	57 %	79 %
de hel	16 %	11 %	17 %	9 %
de duivel	20 %	52 %	18 %	32 %
de Bijbel als het woord van God	44 %	61 %	20 %	44 %
		92 %	64 %	88 %

HOE VAAK GAAT U NAAR DE KERK?

percentages zijn afgerond

Bron: GPD-enquête 'De staat van het land' 1991

mate van religieusiteit groot zijn tussen de verschillende kerken.

Van de gereformeerden neemt een kleine 50 procent zichzelf religieus terwijl dat bij rooms-katholieken slechts 20 procent is en bij hervormden 30 procent.

Van de gereformeerden gaat bijna de helft trouw terkerk, gemiddeld eens per week. Bij rooms-katholieken is dat slechts één op de vijf en bij hervormden iets meer dan één op de vier. De kerkgang is dus het geringst bij de katholieken. Tenzij we kijken naar de ondervraagden die nooit terkerk gaan, dan blijken hervormden (één op de vier) het slechter te doen dan de katholieken (één op de zeven). Het traditionele kerkbezoek op kerkelijke hoogtijdagen als Kerstmis en Pasen zit katholieken kennelijk toch nog meer in het bloed dan hervormden.

Religieuze gevoelens blijken vaker aanleiding te zijn tot kerkbezoek dan kerkelijke gezindte. De veelgehoorde stelling dat kerkbezoek bij veel mensen gestoeld is op ge-

woonte of behoefte aan sociaal verkeer (koffie na de dienst), gaat dus niet helemaal op. Voor welk in het bezit van een kerkelijke traditie een inder om hun religieusiteit te bevestigen.

Dorp en stad

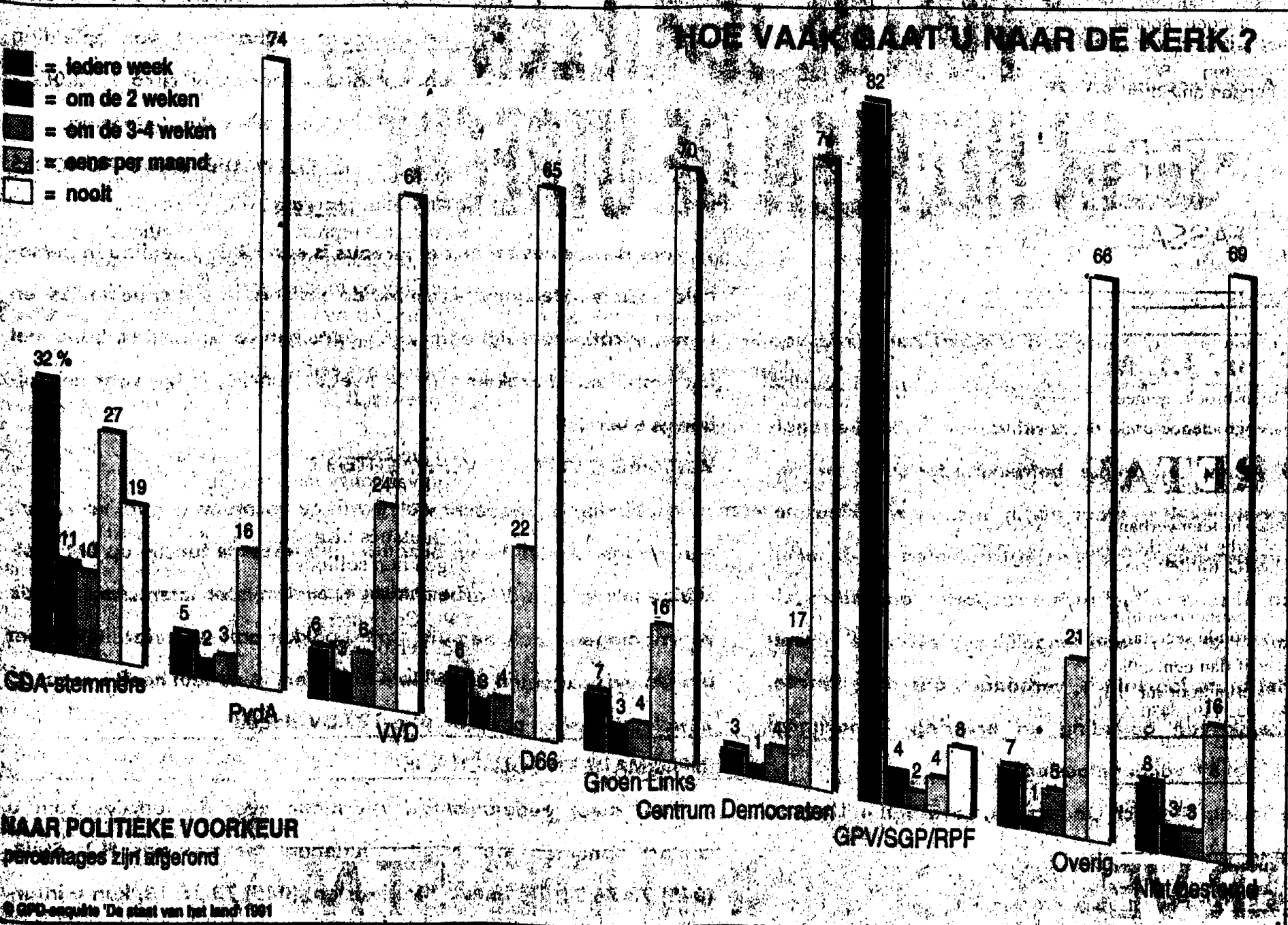
Minder verbonden is de uitkomst dat het kerkbezoek op het platteland hoger is dan in de stad. Gegevoerd is het percentage mensen dat nooit een kerk van binnen ziet in de stad ook hoger dan in dorpen of middelgrote plaatsen.

Tussen mannen en vrouwen bestaan zowel wat religieusiteit, kerkelijke gezindte als kerkbezoek betref weinig verschillen. Wel is dat laatste tussen leeftijdsgroepen.

Naarmate men ouder wordt, daamt Nederlanders zich vaker religieus en bezoeken zij vaker een kerk. Daarin verschillen zij overigens niet van vorige generaties en al evenmin van andere landen. Zelfs er onderzoek is gedaan naar de samenhang tussen leeftijd en geloofsvrijheid, bleek dat verband omgekeerd te zijn.

Verantwoording enquête

Verhalen op deze pagina zijn gebaseerd op de resultaten van de enquête 'De Staat van het Land', een nationaal onderzoek waar tienduizenden lezers van vijftien regionale dagbladen afgelopen voorjaar aan hebben deelgenomen. De enquête is opgezet en uitgevoerd door de Gemeenschappelijke Pers Dienst (GPD) in Den Haag, in samenwerking met de Rijksuniversiteit Leiden en de Universiteit van Amsterdam. De resultaten zijn verwerkt onder leiding van de Leidse psycholoog prof. dr. R. Diekstra en de Rotterdamse socioloog prof. dr. B.M.S. van Praag. De gemaakte cijfers en conclusies komen voort uit antwoorden op vragen over de periode vóór Pinksteren 1991. Volgens beide wetenschappers is er echter geen reden om aan te nemen dat de resultaten op dit moment niet meer zouden wijzigen. Doordat de gegevens zijn 'geschoond' en 'gezuiverd' kunnen ze in belangrijke mate representatief worden genoemd voor de Nederlandse bevolking.

NAAR POLITIEKE VOORKEUR

percentages zijn afgerond

Bron: GPD-enquête 'De staat van het land' 1991

Slechts weinig katholieken geloven nog in hemel en hel

Slechts één op de vijf rooms-katholieken in ons land gelooft nog in het bestaan van een hel en een duivel. Ook het geloof in een leven na de dood is opvallend laag bij katholieken. Bij hervormden en gereformeerden is dat geloof nog wel bij een meerderheid aanwezig.

De vraag of de Bijbel het woord van God is,

wordt door rooms-katholieken ook veel vaker ontkennend beantwoord dan door protestanten.

Niet verwonderlijk is het dan ook dat slechts één op de vijf rooms-katholieken zichzelf als religieus of zeer religieus bestempelt. Bij de hervormden is dat één op de drie en bij gereformeerden de helft.

Het lezersonderzoek is ook uitgewezen dat het denken over zaken als religie, echtscheiding en kinderen krijgen tot weinig meningsverschillen leidt tussen rooms-katholieken, protestanten en niet-kerkelijken. Bij katholieken is er wel een ruime meerderheid tegen de stelling dat echtscheiding 'nooit goed' is, als bij de andere groepen. Het Vaticaan en een belangrijk deel van de Nederlandse bisschoppen zal niet bij zijn met die uitkomst.

Het opleidingsniveau blijkt weinig invloed te hebben op geloofsvrijheid en kerkelijkheid. De in het verleden gehoorde gedachte dat geloof vaker voorkomt bij laag opgeleiden, vindt geen steun in de uitkomst van de enquête. Bij de drie opleidingscategorieën die bij de verwerking van de antwoorden onderscheiden werden, blijkt de mate van kerkelijkheid in gelijke mate aanwezig. Ook voor het kerkbezoek geldt dat.

CARRIEREBEWUST ?

NIEUWE UITDAGING ?

DE VOLGENDE STAP IN UW LOOPBAAN ?

Adviesbureau Schulze & Partners bemiddelt regelmatig in opdracht van bedrijven. S&P maakt bij haar wervingsactiviteiten o.a. gebruik van een intern kandidatenbestand waarin u, op strikt vertrouwelijke basis, uw persoonlijke gegevens kunt deponeren. Hierna gaan wij voor u aan de slag.

Nadere informatie wordt u graag verstrekt door mevrouw E. de Zeeuw of de heer H. Schulze, tel. 043-686613. Na 20.00 uur tel. 043-259461.

Schulze & Partners
Kasteel Holtmeulenstraat 9
6222 AV Maastricht
tel. 043-686613
fax 043-637800

SCHULZE & PARTNERS

Personnelmanagement
Werving en selectie
Training en opleiding

ANN SUMMERS NEDERLAND B.V.

te Munstergeloen
vraag

bedrijfsassistent(e)

(liefst mannelijk)

Functie-eisen:

- Engels en Frans in woord en geschrift;
- leeftijd 25 jaar of ouder;
- minimale ervaring 2 jaar in bedrijfsorganisatie.

Telefonische sollicitaties voor 12 december. Tel. 046-529012, vragen naar mevr. D. Lamb. Ann Summers Nederland B.V., Watersleyweg 4, 6151 BD Munstergeloen.

WONINGVERENIGING „UBACH OVER WORMS“

De Woningvereniging „Ubach over Worms“ te Landgraaf bezit en exploiteert 1100 woningen, 1 bejaardencentrum en 72 garages. Het werkapparaat bestaat momenteel uit 5 medewerkers. In verband met uitbreiding van onze technische dienst is een vacature ontstaan voor een:

BOUWKUNDIG OPZICHTER (M/V)

Taken:

- toezicht houden bij nieuwbouw, woningverbetering en groot-onderhoud;
- toezicht houden bij onderhoudswerkzaamheden;
- inventarisatie woningverbetering, groot-onderhoud en onderhoudswerkzaamheden;
- het aandraagen van informatie voor de onderhoudsbegroting;
- inspectie van woningen bij klachten en mutatie;
- het ontvangen en registreren van klachten in het computersysteem;
- verzorging van technisch/administratieve zaken.

Vereisten:

- opleiding H.T.S.-bouwkundige;
- goede schriftelijke en mondelinge uitdrucksvaardigheid;
- vaardigheden in onderhouden van contacten met de bewoners;
- ervaring met nieuwbouw, onderhoud en woningverbetering is een pré;
- enthousiaste en praktische instelling;
- belangstelling voor automatisering;
- leeftijd bij voorkeur tussen 25 en 30 jaar.

Het salaris en arbeidsvoorwaarden zijn afgestemd op het belang van de functie en afhankelijk van leeftijd en ervaring op basis van de C.A.O.-woningbouwcorporaties. Het is de bedoeling een arbeidscontract af te sluiten van één jaar. Bij gebreken geschiktheid wordt daarna een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd aangegaan. De aan te stellen medewerker dient bereid te zijn om zich in Landgraaf te vestigen.

Belangstellenden wordt verzocht hun eigenhandig geschreven sollicitatiebrief, voorzien van alle van belang zijnde gegevens, binnen 14 dagen na het verschijnen van dit blad te richten aan: het bestuur van Woningvereniging „Ubach over Worms“, postbus 32049, 6370 JA Landgraaf.

DE LIMBURGSE PERSONEELSGID

Superconfex B.V. is een detailhandelsketen in heren-, dames- en kinderkleding. De organisatie telt 80 winkels in België, Nederland en Luxemburg en biedt werkgelegenheid aan ca. 1500 medewerkers.

Op ons hoofdkantoor te Stein (Limburg) beschikt wij over een automatiseringsafdeling, die met behulp van een IBM system 38 / AS/400 ondersteuning leent aan de commerciële en administratieve dienst. De bezetting bestaat uit een team, waarin nauwe samenwerking en inzet van groot belang is om een goede dienstverlening waar te maken.

Ter uitbreiding van dit team zoeken wij een

ervaren systeembeheerder/database beheerder m/v

FUNCTIE-INHOUD:

De systeembeheerder/database beheerder is de spil tussen de afdeling ontwikkeling en productie en rapporteert rechtstreeks aan de Information Manager. Hij/zij geeft richtlijnen m.b.t. de manier van ontwikkelen en het maken van technische- en gebruikersdocumentatie. Tevens wordt sturing gegeven aan de afdeling productie voor een optimale inzet van de aanwezige apparatuur en programmatuur. Daarnaast is deze persoon verantwoordelijk voor het database-beheer en het optimaal houden van de organisatie van gegevensverzameling.

Daarnaast zijn wij op zoek naar een:

ervaren systeemanalyst/programmeur m/v

FUNCTIE-INHOUD:

Van een systeemanalyst/programmeur verwachten wij een duidelijke inbreng in het maken van een functioneel ontwerp, alsook de vertaling hiervan naar applicatieprogrammatuur. Tevens moet het onderhoud van deze programmatuur aan hem/haar kunnen worden toevertrouwd. Deze persoon draagt zorg voor de bijbehorende documentatie en assisteert de gebruiker bij test en invoering. Het spreekt vanzelf dat ervaring in programmering in RPG III evenals kennis van het IBM system 38 en AS/400 aanwezig moet zijn.

Voor meer informatie over deze twee functies kunt u bellen met Dhr. W. Schlösser, Information Manager, tel. 046-331010

FUNCTIE-EISEN:

- HBO-opleiding, richting Informatica
- meerdere jaren ervaring als systeembeheerder/database beheerder
- goede contactuele eigenschappen
- kunnen werken in klein teamverband
- leeftijd tot ± 40 jaar.

FUNCTIE-EISEN:

- HBO-opleiding, richting Informatica
- meerdere jaren ervaring als systeemanalyst/programmeur
- goede contactuele eigenschappen
- kunnen werken in klein teamverband
- leeftijd tot ± 40 jaar.

Sollicitaties kunt u richten aan: Superconfex B.V., T.a.v. Drs. W.A.M. van den Essen, Postbus 66, 6170 AB STEIN

Het bejaardenverzorgingshuis 'Molenhof' ressorteert onder de Stichting Burgerlijk Ambestuur die tevens de verpleegklinieken 'Kloster' en 'De Zeven Brannen' beheert, alsmede de bejaardenverzorgingshuizen 'Lencolenhof' en 'Koepehof'.

Ten behoeve van het bejaardenverzorgingshuis 'Molenhof' bestaat op korte termijn plaatsingsmogelijkheid voor een

hoofd verzorging (m/v)

Deze functionaris rapporteert rechtstreeks aan de directeur van het verzorgingshuis.

Functie-informatie:

Voor deze leidinggevende functie zoeken wij een medewerker(st) van het verzorgingshuis die als spil voor deze dienst kan fungeren.

Functionaris

- organiseert, coördineert en controleert de werkzaamheden als eindverantwoordelijke van de verzorgingsdienst;
- geeft leiding aan een zestiende afdelingshoofd;
- levert een bijdrage aan de ontwikkeling van het beleid van het verzorgingshuis in het algemeen en de verzorgingsdienst in het bijzonder en is in staat dit naar de dagelijkse praktijk te vertalen.

Functie-eisen:

Wij zoeken een kandidaat die, in verband met het grote aantal psychogeriatrische bewoners en de verdere vormgeving en ontwikkeling van de groepsverzorging,

- in het bezit is van een afgeronde verpleegkundige opleiding A en B; aangevuld met de kaderopleiding gezondheidszorg en/of cursussen op managementgebied;
- beschikt over enige jaren leidinggevende ervaring in een soortgelijke functie binnen de intramurale bejaardenzorg;
- op inspirerende wijze vorm kan geven aan de hedendaagse ontwikkelingen in de bejaardenzorg;
- het als uitdaging ziet om zorginhoud, personele belangen en beheerszaken op elkaar af te stemmen;
- beschikt over organisatorisch inzicht en affiniteit heeft met automatisering;
- goede contactuele eigenschappen bezit en flexibel is.

Arbeidsvoorwaarden:

- het salaris bedraagt afhankelijk van opleiding en ervaring minimaal f 3250,- en maximaal f 4402,- bruto per maand, met afhankelijk van de resultaten van de functiebeoordeling Burgerlijk Ambestuur een mogelijke uitloop tot maximaal f 5057,-;
- een rechtspositieregeling analoog aan die van de Gemeente Maastricht is van toepassing;
- De IZA-zieltkostenregeling en de ABP-wet zijn van toepassing.

Nadere informatie over de functie kan worden ingewonnen bij de heer J. Muijters, personeelsconsulent, telefoon 043-210541, toetsel 337.

Schriftelijke sollicitaties kunt u binnen 14 dagen richten aan de Stichting Burgerlijk Ambestuur t.a.v. Hoofd Personeelszaken, Polverorenstraat 6, 6211 LX MAASTRICHT.

MOLENHOF

De Dienst Zorg Postaktieve Militairen - waarvan het hoofdkantoor is

gevestigd in Heerlen - is de beleidsondersteunende en uitvoerende

instantie voor pensioenen, wachtgelden, uitkeringen, voorzieningen

en sociaal-medische aangelegenheden van

(postaktieve) militairen. Momenteel zijn er

vacatures bij de bureaus Geneeskundige

Adviezen en Sociaal Medisch

Onderzoek. Bureaus met als

kerntaak het uitbrengen van

advies op sociaal-medisch

gebied. Het bureau Geneeskundige

Adviezen maakt deel uit van de afdeling

Sociaal Medische Aangelegenheden en

heeft Heerlen als lokatie.

Versterking wordt gezocht in de

persoon van een zeer ervaren

ARBEIDSDESKUNDIGE (V/M)

GENEESKUNDIGE ADVIEZEN

In deze functie adviseert en informeert u actief het hoofd van

de afdeling over het beleid omtrent de wettoepassing en -uitvoering

op arbeidskundig terrein. Mede aan de hand van de wettelijke regel-

geving stelt u kwaliteitsnormen op met betrekking tot onderzoek en

rapportage. Verder ontwikkelt u, waar nodig in samenwerking met

andere disciplines, de benodigde (beheers)instrumenten om de taken

te kunnen uitvoeren. U toetst uitgebrachte rapporten aan de regel-

geving en draagt bij tot een zo hoog mogelijk professioneel niveau

van de adviezen. Het bruto jaarsalaris, verbonden aan deze functie,

bedraagt - afhankelijk van opleiding en ervaring - maximaal

circa f 85.500,- inclusief 8% vakantietoeslag.

Voor het bureau Sociaal Medisch Onderzoek, gevestigd in Utrecht,

wordt gezocht een ervaren

ARBEIDSDESKUNDIGE (V/M)

SOCIAAL MEDISCH ONDERZOEK

U brengt in deze functie adviezen uit op het gebied van o.a. de

mitte van arbeidsongeschiktheid en de arbeidskundige reactie op

de fictief te bepalen inkomensschade en maatregelen/voorzieningen

betreffende het behoud, herstel e.g. de bevordering van de arbeids-

geschiktheid. In overleg met de verzekerde en andere betrokken

instanties initieert, ontwerpt en coördineert u een reïntegratieplan.

Adviesgeving en besluitvorming hierover vindt plaats in nauw overleg

met de verzekerde en andere betrokken instanties.

Op basis van uw ervaring levert u een bijdrage aan het

arbeidskundige deel van het sociaal-medisch

beleid. En u volgt, vanuit het vak-

gebied, de ontwikkelingen op

het terrein van de sociale zeker-

heid, werkgelegenheid en revali-

datie. Het bruto jaarsalaris voor deze func-

tie bedraagt - afhankelijk van opleiding

en ervaring - maximaal circa f 73.000,-

inclusief 8% vakantietoeslag.

DE EISEN DIE BEIDE FUNCTIES

STELLEN

Voor de posities bij beide bureaus is een HBO-opleiding in perso-

nele, sociale of technische richting de basis. Uitstekende advies- en

communicatie-vaardigheden zijn tevens een vereiste. In verband met

het ambulante karakter van de tweede functie, is hiervoor een rij-

bewijs B vereist.

WAT MAG U VAN ONS VERWACHTEN ?

Wij bieden u, ongeacht welke van de vacatures u gaat vervullen,

een verantwoordelijke en bijzonder interessante functie op het veel-

zijdige terrein van de arbeidskunde. Niet minder interessant zijn de

voorzieningen, zoals een uitgebreid pakket aan studiefaciliteiten om

binnen uw vakgebied up-to-date te blijven. Minimaal heeft u recht op

23 vakantiedagen per jaar, plus 12 ADV-dagen.

INFORMATIE EN SOLLICITATIE

Voor meer gedetailleerde informatie over de functies kunt u

contact opnemen met Kapitein-luitenant ter zee arts H.J. Stolk,

(045) 73 76 21. De heer J.J.M. Joosten, (045) 73 76 13, kan u infor-

meren over de sollicitatieprocedure. Bij gelijke geschiktheid genieten

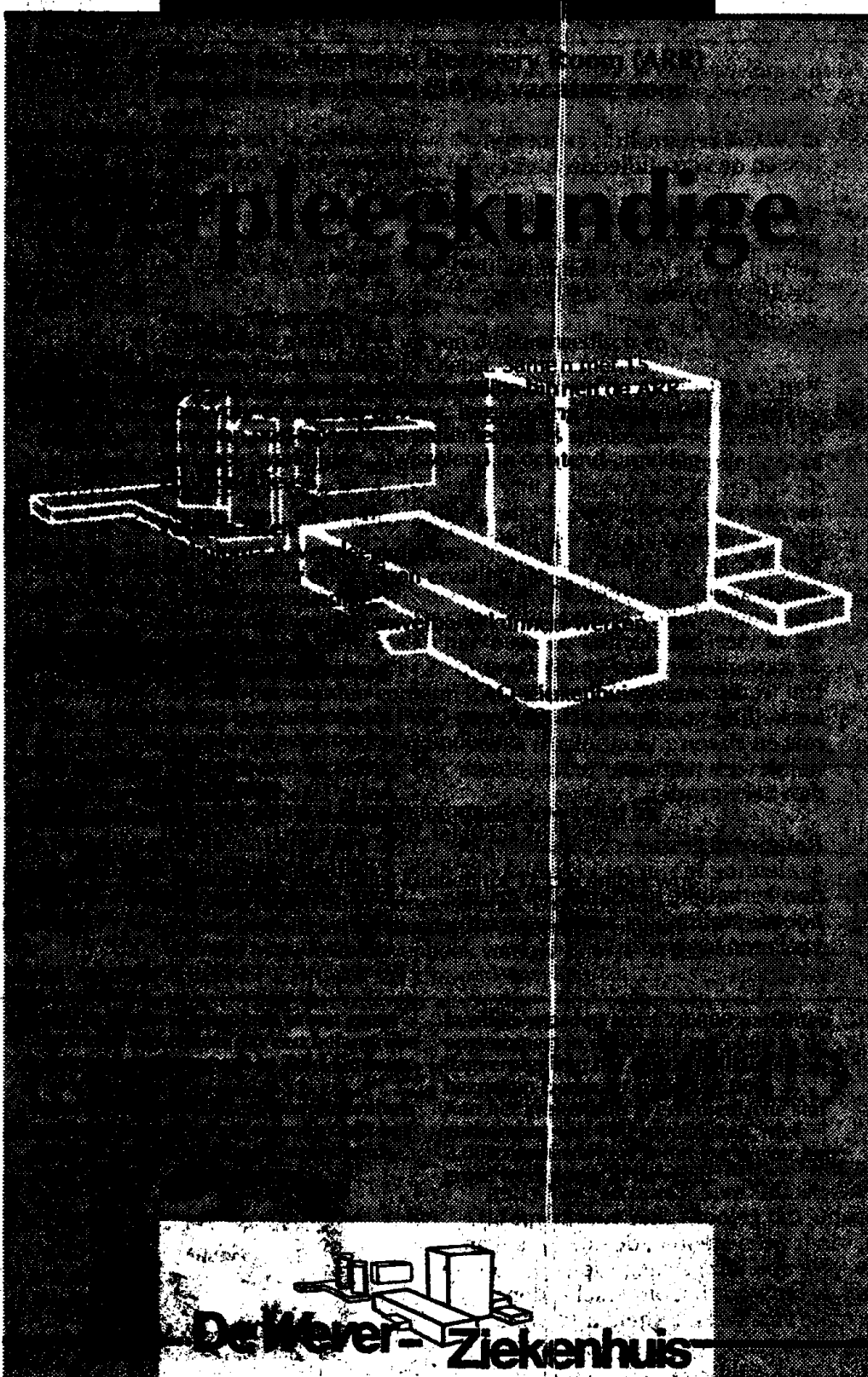
leden van etnische minderheden en gehandicapten de voorkeur.

Uw schriftelijke sollicitatie kunt u, binnen 14 dagen, richten aan de

afdeling Personeelszaken van het Directoraat-Generaal Personeel,

postbus 4490, 6401 CZ Heerlen.

ALLE REDEN OM ALS ARBEIDSDESKUNDIGE POSITIE TE KIEZEN IN HEERLEN OF UTRECHT

De Werker - Ziekenhuis

MINISTERIE
DEFENSIE

Van alle oudere Nederlanders boven de 65 jaar woont 89 procent thuis. Onderzoek heeft uitgewezen dat in geval van ziekte eerst hulp komt van de partner, dan van de eigen kinderen, burens, kennissen of vrijwilligers. In tweede instantie wordt de betaalde hulp in de persoon van bijvoorbeeld een werkster ingeroepen. En pas op de laatste plaats verschijnt de gezinsverzorgende of de wijkverpleegkundige. Bij de zorg voor stervende ('terminale') patiënten is bijna altijd de eerste-lijnszorg betrokken, dus de huisarts, wijkverpleging en gezinszorg.

De projectgroep in Kerkrade-West is een van de ruim 50 bij de Stichting Landelijke Samenwerking Terminale Zorg (SLSTZ) aangesloten organisaties die zich op diverse wijzen bezighouden met de zorg voor stervende mensen. Terwijl in de rest van Nederland voldoende aanbod is, is het potentieel aan vrijwilligers in Limburg extreem laag. „Limburg is voor ons nog een witte vlek,” zegt Marijke Besteman, consulente van het landelijk steunpunt vrijwilligers terminale zorg (VTZ) in Bunnik.

Een van de doelstellingen van de SLSTZ is het doorbreken van het taboe dat nog steeds op dood en sterven ligt. In dit verband vindt zij dat de hulp van mens tot mens naast de verpleegkundige

'Geduldig, bescheiden en volhardend'

en intensieve medische zorg van onschatbare waarde is. Dat vrijwilligerswerk kan in principe door iedereen uit de omgeving van de stervende worden gedaan, mits die vrijwilliger de uitgangspunten 'Geduldig, bescheiden en volhardend' in acht neemt.

Volgens de stichting moet ervoor worden gewaakt dat de stervensbegeleiding een al te professioneel karakter krijgt. Want volgens haar schuilt hierin het risico dat er naast de reeds bestaande een nieuw specialisme opstaat. 'En dat zou een grond tot afwijzen kunnen zijn voor mensen die vanuit een concrete situatie geroepen worden een medemens te begeleiden op het laatste stuk levensweg', aldus de stichting.

Dat wil overigens niet zeggen dat professionele hulpverleners zonder meer vrijwilligers naast het sterfbed dulden. Door de stichting gehouden enquêtes hebben namelijk uitgewezen dat hulpverleners uit de eerste lijn vaak de opvatting huldigen dat *leken* niet aan het bed van een ernstig zieke horen te zitten, bang als ze zijn dat zij bepaalde aspecten van de begeleiding voor zich opeisen. Angst voor concurrentie dus. Huisartsen en wijkverpleegkundigen voelen zich meestal heel persoonlijk verantwoordelijk voor hun patiënt en vinden het moeilijk om deze verantwoordelijkheid met anderen te delen. De Stichting Landelijke Samenwerking Terminale Zorg vindt het in dit verband van groot belang dat vrijwillige organisaties een goede relatie opbouwen met degenen die werkzaam zijn in de eerstelijns zorg. „Rivaliteit is uit den boze en kan vele goede bedoelingen afremmen of doorkruisen,” aldus de stichting.

Wie meer informatie wil kan terecht bij het landelijk steunpunt Vrijwilligers Terminale Zorg (VTZ) in Bunnik, telefoon 03405-96266. Voor inlichtingen over de situatie en het eventueel zelf als vrijwilliger actief worden in Kerkrade-West kan men bellen met 045-452625.

STANDPLAATS:

De geest van 'Locky'

's Avonds huil ik soms een beetje als ik in de keuken sta. Vier jaar geleden, toen ik pas in Suriname woonde, viste ik een hondje uit de berm van de weg. Mijn huisgenoot noemde haar 'Locky' als eerbetoon aan de hoofdredacteur waar hij voor werkte. Ruim een week geleden heb ik Locky begraven in de tuin naast de bananeplant. Een hondje kan nu eenmaal doodgaan, ook al was het een flinke hond geworden, die negen succesvolle nakomelingen op de wereld heeft gezet. 'De Here geeft, de Here neemt, de naam van de Here zij geprezen' wordt in Paramaribo dagelijks omgeroepen op de radio, ter afsluiting van de rouwadventies die met gedragen stem worden voorgelezen. Voor Locky natuurlijk geen advertentie. Wel tranen als ik kijk naar de hoek van de keuken waar ze stond om haar bak rijst naar binnen te slobberen.

Raar is dat. Je weet dat er ergere dingen in de wereld zijn dan een voortijdig afgebroken hondeleven. Sterker nog: Paramaribo is de standplaats waar in de afgelopen jaren wel het een en ander is gebeurd. Daar denk je niet aan als met vereende krachten dat gat wordt gegraven in de bananenhoek.

Zou ik daar goed aan gedaan hebben? Het volksgeloof van de Surinamers zegt van niet. De Creolen nemen aan dat de geest van Locky rond het huis blijft rondwaren omdat ze begraven is op het eigen erf. Bij de burens was beter geweest, of liever nog een flink eind verderop. Andere bevolkingsgroepen hebben zo hun eigen bijgeloven, maar nemen dat van de Creolen en die rondspokende geest uitermate serieus. En de straf is ook erg. De geest zou niet te beroerd zijn om ook mijn andere vier honden ziek te maken, zodat er binnenkort nog heel wat gaten te graven zijn.

Jaren geleden, toen Ronnie Bruns- wijk nog braaf lijfwacht was van legerleider Bouterse, kreeg ik het antwoord. Ik weet dat het koud en guur is in Nederland. Maar stelt u zich voor: in de weken voor Kerst zat ik in een korjaal. Op de boven-Tapanahony-rivier, zo'n twee dagen varen van Paramaribo. Vraag me niet wat ik daar deed, want dat vragen toeristen zich nooit af. De buitenboordmotor sloeg af en gaf er blijk van het een heel lange tijd niet meer te gaan doen. En dan wordt het zeer warm in een korjaal onder de tropenzone.

De motorist blies op sproei- en reinigingsvlottertjes. De koelman, een gewaardeerde medewerker die waarschuwt tegen gevaarlijke rotsblokken, hielp kijken. En ik liet me overboord zakken voor een verfrissende duik in de Tapanahony-rivier. Je moet toch wat. Maar het werd niet op prijs gesteld. Ik diende onverwijd weer in de korjaal te klimmen om uit handen te blijven van de immer loerende watergeest, die almenige indiaan en bosneger verwoelen had.

Na een extra lang rondje zwemmen gaf ik gehoor aan het verzoek. Te meer daar de motor kenbaar maakte dat hij er wel weer zin in had. 's Avonds, op het toen nog volstrekt onbekende Stoelmanseiland, werden wijze woorden gesproken door een Surinaamse Chinese. De bootman was nog steeds kwaad over mijn onverantwoordelijke gedrag. En ik geloofde nog steeds niet in die watergeest.

De man zei: „Die geest bestaat wel degelijk. Maar hij hindert je alleen als je er voor openstaat. Hollanders hebben een pantser om zich heen dat hen ongevoelig maakt. Dus iedereen heeft gelijk.”

Met dat antwoord waren de motorist en ik tevreden. Ik heb mijn andere honden ingeprent dat ze zich niets hoeven aan te trekken van Locky's geest, want ik geef ze eten, dus genieten ze de bescherming van het Hollandse pantser. Maar zeker weten doe je het nooit. Ik heb mijn honden dan ook aangeraden zich niet nodeloos op te houden in de buurt van de bananeplanten. En zelf doe ik dat ook niet. Ik huil soms een beetje in de keuken om de beste hond die ik ooit had.

Met de vrijwilliger op weg naar het einde

Thuis sterven, wie wil dat niet? Hoewel de medisch-technologische ontwikkelingen in de laatste decennia erop waren gericht om *terminale patiënten* zo lang mogelijk in leven te houden, werd een ander, minstens net zo belangrijk aspect over het hoofd gezien. Namelijk de manier waarop wij met stervenden omgaan.

Natuurlijk kan iedereen die oud, ziek of stervend is zich in een ziekenhuis of verpleegkliniek laten opnemen. Voor mensen die afhankelijk zijn van medicijnen en apparatuur of die alleen door het leven gaan en niet kunnen steunen op de schouder van een partner of familieleden is dit zelfs een uitstekend alternatief.

Maar de hypermoderne medische zorg kan vaak niet het grote verdriet en de verstikkende eenzaamheid verhullen die stervenden aan het eind van hun leven in een kille ziekenhuiskamer overvalt. In datzelfde ziekenhuis, waar anderen genezen en naar huis worden gestuurd, voelen ze zich in de steek gelaten. Er zijn al ziekenhuizen in Nederland die deze situatie onderkennen en een afdeling voor terminale zorg inrichten waar bijvoorbeeld familieleden dag en nacht kunnen verblijven en waar huisdieren mogen worden gehouden waardoor nog enigszins een huiselijke situatie wordt gecreëerd.

Mensen voor wie de specialist niets meer kan doen en die weten dat ze binnen afzienbare tijd overlijden kunnen er voor kiezen om thuis te sterven, in hun vertrouwde omgeving waar ze met hun partner en kinderen lief en leed deelden en die bij de persoon in kwestie onuitwisbare herinneringen oproept. Omringd door de warme zorg van de andere gezinsleden die ze in principe dag en nacht bij zich hebben kunnen ze zich in alle kalmte overgeven aan de naderende dood.

door

PETER HAMANS

Helaas geldt deze 'ideale' situatie niet voor iedereen. Vaak is de partner zelf te oud om continu in de weer te zijn en klaar te staan. Of wonen de kinderen te ver weg en beperkt die hulp zich tot belangstelling op afstand. Maar dikwijls ook *durven* de naasten niet voor een stervende te zorgen omdat wij in onze jachtige hi-techmaatschappij, waarin alles toch zo perfect geregeld is, blijkbaar nog steeds niet op een open(hartige) en warme manier weten om te gaan met de stervenden.

In de wijk Kerkrade-West draait sinds enige tijd het project Vrijwillige Terminale Zorg. Gerugsteund door tienduizend gulden subsidie van de Stichting Aanvullende Kruis Zorg Kerkrade en begeleid door beroepskrachten regelen twee vrijwillige coördinatoren het werk waarvoor in principe vijftien vrijwilligers, waarvan het overgrote deel vrouwen, inzetbaar zijn. Het Kerkrade project wil ertoe bijdragen dat mensen thuis kunnen sterven. Tot nu toe zijn alleen de Kerkrade huisartsen en de gezinszorg van het project op de hoogte, omdat zij als eerste met terminale patiënten te maken krijgen en de behoefte aan vrijwilligershulp signaleren.

Netty Albers uit Landgraaf en Joke Zegel uit Kerkrade coördineren de inzet van vrijwilligers. Netty was 42 jaar werkzaam als verpleegkundige waarvan 20 jaar in de wijkverpleging, terwijl Joke jarenlang in het bejaardenwerk heeft

gezet. Begin vorig jaar werden beroepskrachten in Kerkrade-West voor het eerst daadwerkelijk geconfronteerd met de noodkreet van een bejaard echtpaar, waarvan de partner stervende was: kunnen jullie ons helpen?

„Nu zijn er wel vrijwilligers die regelmatig met ouderen een ommeetje maken en af en toe met hen naar de dokter gaan. Maar nooit zijn zij rechtstreeks geconfronteerd met mensen die thuis stervende zijn. Ik kan me wel voorstellen dat veel mensen huiverig zijn voor het omgaan met terminale patiënten. Je kunt zo'n vrijwilliger ook niet meteen in het diepe gooien,” zegt Netty Albers.

In september vorig jaar werd een lijst gemaakt van vrouwen en mannen die in aanmerking komen voor deze vorm van hulpverlening. Nadat met 30 kandidaten was gesproken over wat dit vrijwilligerswerk inhield bleven er zestien over. De jongste is 40 jaar en de oudste 65. „Het zijn gewone mensen die iets willen betekenen voor een ander zonder daar enige beloning voor te krijgen,” zegt Netty Albers. In veel gevallen meldden mensen zich aan omdat ze geraakt zijn door het sterven van een familielid of een goede vriend en hebben ze meegemaakt hoe waardevol het is om thuis te sterven. Door zich als vrijwilliger beschikbaar te stellen willen ze dit ook voor anderen mogelijk maken. Al zijn mensen die zelf nog een rouwproces doormaken niet geschikt voor deze job, net zo min als mensen die dit werk beschouwen als een oplossing voor hun eigen problemen.

Tijdens een korte cursus werden ze met zoveel mogelijk facetten van het sterven en de hulp aan stervenden vertrouwd gemaakt. Een huisarts kwam iets vertellen over de medische aspecten van het sterven terwijl een pastor de geloofsbeleving besprak. Een maatschappelijk werker had het over allerlei praktische zaken zoals het opmaken van een testament, terwijl de vrijwilligers ook werd geleerd hoe ze terminale patiënten moeten verzorgen. „Het gaat vaak om heel kleine dingen die je echter niet verkeerd mag doen, zoals de patiënt verliggen of te drinken geven,” zegt Joke.

Op het eerste gezicht lijkt het heel gemakkelijk om je man of vrouw of vader of moeder uit het ziekenhuis te halen en thuis verder te verzorgen, maar de praktijk valt in veel gevallen bitter tegen.

Netty Albers: „Wat overkomt een gezin waarvan het familielid naar huis komt? Heel veel, veel meer dan mensen vaak kunnen vermoeden. Opeens verschijnen er zo'n 8 of 9 mensen in huis, zoals een huisarts, de gezinszorg en de gezinsverzorging. Dat loopt 's morgens, 's middags en 's avonds vaak door elkaar en de man of vrouw van de patiënt moet dat allemaal opvangen. Ga daar maar eens aan staan! Dat gaat niet, daar knap je op een gegeven moment op af. En ik heb het meegemaakt dat een patiënt die lange tijd thuis werd verpleegd, in de laatste week toch nog naar het ziekenhuis moest omdat zijn gezin het niet meer kon bolwerken. En dat is natuurlijk diep triest. Wij proberen waar dat nodig is vrijwilligers in te zetten zodat het normale leven in zo'n gezin toch doorgang kan vinden. En laten we eerlijk zijn, het is natuurlijk ook erg belangrijk dat de partner of de familieleden van de patiënt

het hele proces overleven. Want zij moeten straks hoe dan ook toch verder. Het klinkt tamelijk onbelangrijk, maar het betekent voor mensen die dag in dag uit met zo'n ziekbed worden geconfronteerd een enorme verlichting als ze even een middagje voor zichzelf willen hebben. Een paar uur winkelen of met de kinderen de stad in. Even naar een verjaardag om bij te praten met kennissen of vrienden. Je moet je gedachten even op nul kunnen zetten, dat kan een erg ontspannend effect hebben.”

Hoewel aan de mensen die zich voor dit vrijwilligerswerk melden geen extreem hoge eisen worden gesteld, wordt toch een groot beroep gedaan op hun emotionele uithoudingsvermogen. En als het aan de twee coördinatoren ligt worden de vrijwilligers tijdens het stervensproces zo vroeg als het kan ingezet om een zo goed mogelijke relatie te krijgen met de patiënt.

Hoe is de gang van zaken in de praktijk?

Joke Zegel: „We krijgen een sein-

te van de huisarts of wijkverpleegkundige dat een bepaald gezin het niet langer kan bolwerken en geeft vrijwillige hulp te willen hebben. Netty of ik neemt contact op met het gezin en bekijkt wat de wensen zijn en de meest geschikte tijden. Dan gaan we samen met de patiënt en de familie waarbij de patiënt uiteindelijk beslist of de vrijwilliger wordt ingezet. Wil hij of zij het om een bepaalde reden niet, dan gaat het niet door. Dat respecteren we. We willen ons beslist niet opdringen.”

De vrijwilligers in Kerkrade-West gaan vooralsnog maximaal twee keer vier uur per week op pad. En alleen overdag en 's avonds. „Want als het echt op waken en stervensbegeleiding aankomt dan vinden wij dat onze mensen een stapje terug moeten doen. Daarvoor zijn de familieleden en professionele krachten beschikbaar en verder een dokter en een priester. Het is vrijwilligerswerk en dat moet het

ook blijven. Als je de juiste balans weet te vinden tussen de maximale zorg van de beroepskrachten en de volle inzet van de vrijwilliger, dan kunnen veel mensen die nu in het ziekenhuis liggen ook thuis overlijden,” vindt Joke Zegel.

„Je moet er tegen kunnen dat er veel verdriet op je af komt. Enerzijds hoeft je geen stervensbegeleiding te geven maar aan de andere kant ben je als vrijwilliger een verlost stuk van de familie, die op het moment dat jij daar binnen komt even gas terug neemt. Dan worden soms vragen gesteld waar de vrijwilliger geen pasklaar antwoord op heeft, zoals 'Wat gaat er straks met mij gebeuren?', 'Wat laat ik achter, kan mijn vrouw straks wel alleen verder?' Als de uren verstrijken en de band inniger wordt krijg je te maken met prangende vragen als 'Waarom ik en niet die ander? Wij hebben het toch nog zo goed samen. Waarom mogen wij niet samen onze 50-jarige bruiloft vieren?' Wat antwoord je dan? Dat kan een

cursus je niet leren. Toch zul je als vrijwilliger met gevoel voor de situatie en een behoorlijke portie inlevingsvermogen dergelijke vragen moeten pareren. Waarbij één aspect voorop staat: je hebt altijd te accepteren hoe de bewuste man of vrouw erover denkt. Je moet je verdiepen in die ander en je eigen mening mag nooit domineren.”

De vrijwilligers in Kerkrade-West zijn twee maanden operationeel. In die periode kregen ze twee hulpaanvragen en die zijn allebei gehonoreerd. Netty Albers en Joke Zegel vinden het nog te vroeg om conclusies te trekken. Wel voelen ze er veel voor om al een tweede groep vrijwilligers te gaan voorbereiden op de terminale zorg. „Het hoeven geen supermensen te zijn die de hele wereld aankunnen maar die gewoon bij stervenden willen zijn 'om er te zijn'. Als je zo om je heen kijkt zie je een wereld die steeds materialistischer en egoïstischer wordt. Dan is het toch logisch dat je één keer in je leven iets voor een ander doet zonder daar iets voor terug te krijgen?”

● Joke Zegel en Netty Albers coördineren de vrijwillige hulp aan terminale patiënten in Kerkrade-West.

foto: DRIES LINSSEN

DE LIMBURGSE PERSONEELSGIDS

CLAESSEN

ELEKTROTECHNISCHE GROOTHANDEL

ALMELD - APELDOORN - MEERLEN - OSS - DELFT - BIJEN - TILBURG

Wij zijn een landelijk opererende groothandel in technische en electrotechnische artikelen met zeven vestigingen in Nederland. Ter versterking van onze enthousiaste bemanning in ons verkoopkantoor te Heerlen, zoeken wij een:

TECHNISCH-COMMERCEEL MEDEWERK(ST)ER M/V

Tot de taken zullen behoren:

- telefonische verkoop
- balie-verkoop
- het verstrekken van electrotechnische adviezen

Wij verwachten:

- ruime verkoopervaring in de E.T.-branche
- opleiding op MTS-E of gelijkwaardig niveau
- goede contactuele eigenschappen
- uitgesproken commercieel gevoel

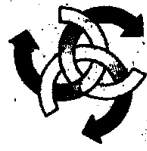
Wij bieden:

- goed salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden
- interne en externe cursussen en productietrainingen
- uitdagende en zelfstandige functie

Uw uitgebreide, schriftelijke sollicitatie kunt u richten aan:

Fa. Claessen, t.a.v. de heer Wolters,
postbus 2616, 6401 DC Heerlen

Wilt u eerst meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Milieuzorg voor overheid en bedrijven

De Limburgse Betalings & Milieudienst LRD b.v. verzorgt een compleet dienstenpakket op het gebied van milieuzorg voor overheid en bedrijven. Daarvoor beschikt zij over diverse materialen om alle werkzaamheden uit te voeren die betrekking hebben op het gebied van afvalverwijdering en reiniging.

LRD b.v. zoekt voor haar nieuwe vestiging in Hoensbroek voor onmiddellijke indiensttreding:

A. ervaren, all-round meewerkend chef werkplaats m/v

De persoon die wij zoeken vervult een belangrijke spilfunctie in het bedrijf. U heeft niet alleen een uitstekende kennis van de moderne bedrijfswagetechniek, maar ook kennis van auto-elektronica en hydrauliek (een belangrijk onderdeel zijn). U kunt ook leiding geven aan een klein team van medewerkers en deze motiveren. U bent verantwoordelijk voor een technisch optimaal functionerende werkplaats en het dagelijks onderhoud van het wagenpark.

Gewenst wordt een kandidaat met gedegen opleiding en kennis van auto-elektronica. U beschikt over het diploma te monteur, bij voorkeur tevens het diploma AFK. Levensduur: 30 à 40 jaar. Ten aanzien van verloning bent u een flexibele instelling te hebben. Geboden wordt een aantrekkelijke functie, waar eigen inbreng en creativiteit essentieel zijn. Het salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden zijn onder overleg te komen.

B. ervaren, all-round monteur m/v

De persoon die wij zoeken is iemand om in een klein team zelfstandig te werken. U heeft kennis en ervaring van moderne bedrijfswagetechniek. U bent medeverantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud van het wagenpark.

Wij vragen van u behalve een vakgerichte opleiding autobouwen, vooral een flexibele en service-gerichtte instelling. U beschikt over het monteurs-opleidingen en hebt minstens jaren ervaring als zelfstandig werkend monteur. Levensduur: 30 jaar.

Ten aanzien van de verloning dient u een flexibele instelling te hebben. Het salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden zijn onder overleg te komen.

De sollicitatie: gelieve tevens een eigenhandig geschreven brief met hun gegevens sturen naar:
LRD b.v. t.a.v. de directie, Postbus 1, 6240 AA Bunde.

The dream becomes reality

When Euro Disney opens its gates, 32 kms east of Paris, on 12 April 1992, our Cost Members will help to make dreams come true for 11 million guests in the first year. The management team is in place. The action is ready to start. So, to help create the Disney magic, we now need Cost Members who have:

- 1. A friendly, outgoing personality
- 2. Excellent communication skills
- 3. A sincere desire to provide quality service to others

The ability to communicate in French and English. The ability to work in a team.

Cost Members form groups of 10-12 members. They are responsible for the operation of the park. They are responsible for the operation of the park. They are responsible for the operation of the park.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

For more information, contact: Euro Disney, Cost Members, 32 kms east of Paris, 77700 Chessy-les-Denis, France. Tel: 01 69 32 32 32.

ECONOMISCH COLLEGE

CENTRALE DIRECTIE

Bij het secretariaat van de Centrale Directie bestaat een vacature voor:

Medewerkster secretariaat v/m (32-urige of 40-urige werkweek)

Tot de taak zal o.a. behoren: het verzorgen van in- en uitgaande correspondentie; notulen van vergaderingen; archivering; telefoonbehandeling; typewerkzaamheden; assisteren bij andere voorkomende werkzaamheden.

Gevraagd wordt: een afgeronde secretaresse-opleiding; ervaring met tekstverwerking (Wordperfect); een goede beheersing van de Nederlandse taal; een flexibele en zelfstandige instelling; organisatievermogen en verantwoordelijkheidsgevoel; goede contactuele eigenschappen; accuratesse; bij voorkeur jonger dan ca. 25 jaar.

Salariëring is afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring.

Voor nadere informatie kan contact opgenomen worden met mevrouw Huijzen-Klijntel: 045-714500, tussen 10.00 uur en 12.00 uur. Schriftelijke sollicitaties binnen één week te richten aan: Centrale Directie Economisch College, Postbus 4411, 6400 AS Heerlen, t.a.v. de heer J.G.M. Boss.

Het Economisch College omvat afdelingen Colbenghagen ME, horeca MHS, horeca MTRO, handel LDS en handel MDS en korte opleidingen administratieve handel en horeca.

Maharishi Vedic University Press

Station 24
6063 NP Vlodrop

vraagt met spoed een BOEKHOUDKUNDIG MEDEWERKER

Gewenste opleiding: MEAO of evt. HAVOMAWO met boekhouden. Praktijkdiploma boekhouden is een pré.

Uw schriftelijke sollicitatie zien wij gaarne tegemoet naar bovenstaand adres, t.a.v. dhr. P. Gelderboos.

Voor eventuele nadere lichtingen kunt u contact opnemen met dhr. Gelderboos op 04782-8304.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Middelgroot bouwbedrijf in Zuid-Limburg zoekt voor spoedige indiensttreding:

I ERVAREN HOOFD-UITVOERDER II ERVAREN UITVOERDER

Functie-eisen:
- Kandidaten dienen te beschikken over ervaring met de uitvoering van projecten ca. 4 miljoen of groter.
- Een sterke persoonlijkheid die van aanpak weet.
- M.T.S./H.T.S.-opleiding of vergelijkbaar.
- Leefstijd max. 40 jaar.
U kunt uw sollicitatie binnen 1 week richten onder nr. HK 182 LD, Postbus 2610, 6400 Heerlen.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Wilt u meer informatie, neemt u dan contact op met de heer L. Wolters (vestigingsleider), tel.: 045-713500.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Cotec & V. is een sterk groeiend Nederlands bedrijf. Het heeft een afdeling in Amsterdam met filialen in 17 landen. Nederland: 020-601-1111.

Van Dals Teken

Voor de realisatie van uw tekening, bent u bij Van Dals Teken aan het juiste adres. Wij zijn een team van ervaren tekenaars, die u bijstaan bij het tekenen van uw tekening. Wij zijn een team van ervaren tekenaars, die u bijstaan bij het tekenen van uw tekening.

Voor de realisatie van uw tekening, bent u bij Van Dals Teken aan het juiste adres. Wij zijn een team van ervaren tekenaars, die u bijstaan bij het tekenen van uw tekening. Wij zijn een team van ervaren tekenaars, die u bijstaan bij het tekenen van uw tekening.

Voor de realisatie van uw tekening, bent u bij Van Dals Teken aan het juiste adres. Wij zijn een team van ervaren tekenaars, die u bijstaan bij het tekenen van uw tekening. Wij zijn een team van ervaren tekenaars, die u bijstaan bij het tekenen van uw tekening.

Voor de realisatie van uw te

meer mensen die niet via de natuurlijke weg kinderen kunnen krijgen proberen dat met behulp van de reageerbuis. Althans, zo heet het in de volksmond. In werkelijkheid komt er geen reageerbuis meer aan te pas. *In vitro fertilisatie (IVF)* heet het officieel en het is letterlijk vertaald *vruchtbaarheid in glas*. Bij een IVF-behandeling vindt de bevruchting van eieren in een glazen schaal plaats. IVF is populair geworden sinds de geboorte van de Britse Louise Brown, dertien jaar geleden en alle bekendheid daarna. Populairder dan alle andere vruchtbaarheidsbehandelingen.

Van twaalf ziekenhuizen in ons land (waaronder acht academische) kan een IVF-behandeling worden toegepast. Echtparen die er aan beginnen, zien meestal als een laatste kans op het krijgen van een kind. Die kans is klein. Maar zekerheid is er absoluut niet. Per behandeling krijgt in ons land gemiddeld nog niet een op de vijf vrouwen een kind.

Wat zit nu nog in het ziekenfondspakket. Maar het is de vraag of dat zo blijft. Zowel CDA- als PvdA-Kamerleden drongen onlangs 'gezien de onvoldoende resultaten' aan op een nieuwe discussie over deze vorm van vruchtbaarheid en over de vraag of die wel vergoed moet worden. Het is nog

● Dr C.A.M. Janssen: „Voor politici is pijn op de borst veel dichterbij dan de pijn van de kinderloosheid.” Foto: DUNCAN WIJTING

maar de vraag of IVF straks als de basisverzekering van staatssecretaris Simons tot stand komt, tot dat basispakket behoort.

Het ziekenfonds betaalt nu als aan een aantal voorwaarden is voldaan drie behandelingen. Dat komt neer op zo'n twaalfduizend gulden. Het zal duidelijk zijn dat lang niet iedereen die het bij die behandelingen laat, zwanger wordt en een kind krijgt.

Een kind kan een dure aangelegenheid worden. Echtparen investeren soms tienduizenden guldens en dan nog lukt het soms niet. De behandelingen zijn bovendien niet alleen kostbaar, ze zijn ook fysiek ingrijpend en vooral geestelijk zwaar. Wachten, spanningen, hoop en vrees, teleurstelling en verdriet als er geen resultaten zijn.

Wat er allemaal komt kijken bij een IVF-behandeling, is samengevat in een tweetal artikelen, waarvan we vandaag het eerste publiceren. We hebben een echtpaar (Daan en Eva, de namen zijn op hun verzoek veranderd) gevolgd in hun pogingen om via IVF een kind te krijgen. Dat deed het echtpaar in het Diaconessenhuis in Voorburg. Met het hoofd van de IVF-kliniek in Voorburg, dr C.A.M. Jansen hadden we een gesprek.

g zo
DOOR GREETJE VAN DER VEEN

Ik kom allemaal binnen met het idee: doen we wel even. Via de gewone weg kan het niet, maar met IVF komt het wel. En als je ze vertelt dat maar twintig procent per behandeling er een kind in de wereld aan overhoudt, horen ze dat wel, en ze gaan er toch niet van uit dat ze bij twintig procent teleurstellingen zullen lopen. Nou ja, een keer misschien, maar het lukt het wel de volgende keer."

De hoofd van de IVF-kliniek in Voorburg, dr C.A.M. Jansen, ziet patiënten bijna allemaal optimistisch aankomen. "Je moet die mentaliteit hebben," zegt hij. "Als je er niet in gelooft, ben je minder gemotiveerd en minder zorgvuldig. Meestal is het zo dat de moeder wint. Maar in wezen is het een kwestie van een enarmige bandiet. Je trekt er alles uit wat je kunt. En elke keer heb je evenveel of even weinig succes. Bovendien is het volgens psychologen vergelijkbaar met een zwaar examen. Je werkt erger naar toe, je bent erger op tijd mee bezig en dan beng, alles of niets. Elke keer weer is een behandeling een zware belasting. Het is ook een soort gok. Als dit niet lukt is het afgelopen. Er is een aantal dat vanwege die zwakte van de behandeling eerder afhaakt dan ze van plan waren. Die kunnen de spanning niet aan. Tachtig procent van de mensen die succes hebben gehad, stoppen toch na drie behandelingen. Omdat het te zwaar wordt en omdat het ziekenfonds daarna niet meer vergoedt. Toch moet je het niet te somber zien. Van honderd mensen er na drie behandelingen 50 zwanger."

Voorburg en Tilburg zijn van de twaalf IVF-klinieken in ons land het meest succesvol. Hoe komt het dat in het ene ziekenhuis het succespercentage groter is dan in het andere?

Dat is niet precies duidelijk. Sommige klinieken scoren behoorlijk lager dan wij. Ik denk dat het te maken heeft met de motivatie van het team en met de kwaliteit van de apparatuur. Als in een Academisch Ziekenhuis een prof zijn mensen opdraagt om met IVF bezig te houden, hebben ze misschien niet veel zin in. En als een team niet optimaal gemotiveerd samenwerkt, is het sneller sordig. Wat de apparatuur betreft, de Ziekenfondsraad vindt bijvoorbeeld een broedstoot, een nageboorte baarmoeder, van 15.000 gulden goed genoeg. Wij vinden de kwaliteit van een duurdere broedstoot zoveel beter, dat we daarvoor hebben gekocht. We hebben er drie van 45.000 gulden per stuk. Hoe beter de broedstoot, hoe groter de kans op bevruchting. In totaal mochten we aan apparatuur drie ton uitgeven. We hebben daarvoor negen ton gekocht. De kosten per behandeling zijn dan misschien duurder, maar door de grotere successen zijn de kosten van het kind tenslotte goedkoper."

Hoeveel kost een kind gemiddeld? Ze zijn de laatste jaren gelukkig wat goedkoper geworden. Een jaar of zeven, acht geleden, toen Nederland vijf gesubsidieerde centra had, kwam een kind wel eens op 100.000 gulden. Gemiddeld kostten de kinderen toen 25.000 gulden. Nu de resultaten zoveel beter zijn kost bij ons een kind gemiddeld 12.500 gulden. Maar we hebben er vorig jaar nog een van meer dan 50.000 gulden gehad. Die ouders moesten alles zelf betalen. En ze hebben vijftien behandelingen nodig gehad. Dat is natuurlijk geen gering bedrag. Maar wie een kind uit het buitenland adopteert is vaak ook tienduizenden guldens kwijt."

Het vergoeden van IVF staat ter discussie in de komende basisverzekering. Wat vindt u daarvan?

Wat de successen betreft baseren de politici zich op rapporten uit de jaren '86 tot '88. Het percentage geslaagde behandelingen lag toen veel lager dan nu. Toen waren er klinieken die zelfs nog geen drie procent succes hadden. Het landelijk percentage door geslaagde zwangerschappen, dus zwangerschappen langer dan drie maanden, was vorig jaar 17. Wij hadden zelf een score van 20,7 procent aan bevallingen. Als je bedenkt dat van de 100 mensen, na drie behandelingen toch de helft zwanger is, vind ik het percentage helemaal niet zo laag.

De vergoeding voor IVF moet natuurlijk bijvallen. Je kunt wel per keer een behoorlijk bedrag vragen. Dat kan vanwege het solidariteitsprincipe van het ziekenfonds niet, maar dat moet dan maar veran-

derd worden. Als je bij voorbeeld zeshonderd of achthonderd gulden eigen bijbetaling per keer vraagt, voorkom je dat mensen het zomaar even doen, omdat het toch gratis is. Bovendien mogen de patiënten er best iets voor over hebben. Dan wacht die stereotoren maar even.

De kosten van de gezondheidszorg zijn jaarlijks 50 miljard in ons land. IVF kost daarvan tien tot 15 miljoen gulden. Dat is nog geen driehonderdste procent van het totaal. Dat is verwaarloosbaar als het gaat om bezuinigingen.

Daar komt nog bij dat de bezuiniging helemaal geen bezuiniging wordt. Vrouwen die er alles aan willen doen om een kind te krijgen, lopen dan van specialist naar specialist. Er zullen veel meer eileideroperaties worden gedaan, met overigens even weinig kans op succes.

En als we spreken over luxe, dan weet ik er nog wel een paar. Meer dan vijftig procent van de geneeskundige behandelingen is dan luxe. Als luxe een behandeling is die niet bijdraagt tot levensverlenging, is een operatie van een baarmoederverkalking ook een luxe. Als je die baarmoeder er tien tot vijftien centimeter uit laat hangen, kun je daar evengoed honderd mee worden. Maar iedereen vindt het gewoon dat je daaraan geholpen wordt. Hetzelfde geldt voor het verwijderen van vleesbomen. En voor de dotterbehandeling voor hartpatiënten. Wie zo'n behandeling krijgt leeft niet langer, maar de kwaliteit van het leven wordt wel beter.

Als dat dan geen luxe is, waarom is IVF dan wel luxe. Wie bepaalt het lijden van mensen die wegens het niet functioneren van de eileiders geen kind kunnen krijgen? De politici? Die zijn over het algemeen tegen de vijfde en hebben kinderen op de middelbare school met wie ze soms ruzie maken. Die kunnen zich niet meer verplaatsen in jonge mensen die dolgraag een kind willen. Het hartinfarct, dat ligt dichterbij hun werkelijkheid, daarom zullen ze ook nooit zeggen dat dure harttransplantaties niet vergoed moeten worden. Pijn op de borst is natuurlijk ook veel zichtbaarder en spectaculairder dan pijn vanwege de kinderloosheid.

Ik vind dat er in ons land wordt gemeten met twee maten. Als je twee pakjes sigaretten per dag rookt heb je vier keer zoveel kans op een hartinfarct. Zo'n infarct heb je dus voor een deel zelf in de hand en toch wordt voor de rokers een hartoperatie vergoed. Als je onvruchtbaar bent kun je daar niks aan doen, maar bij een IVF-behandeling krijg je dan niks vergoed."

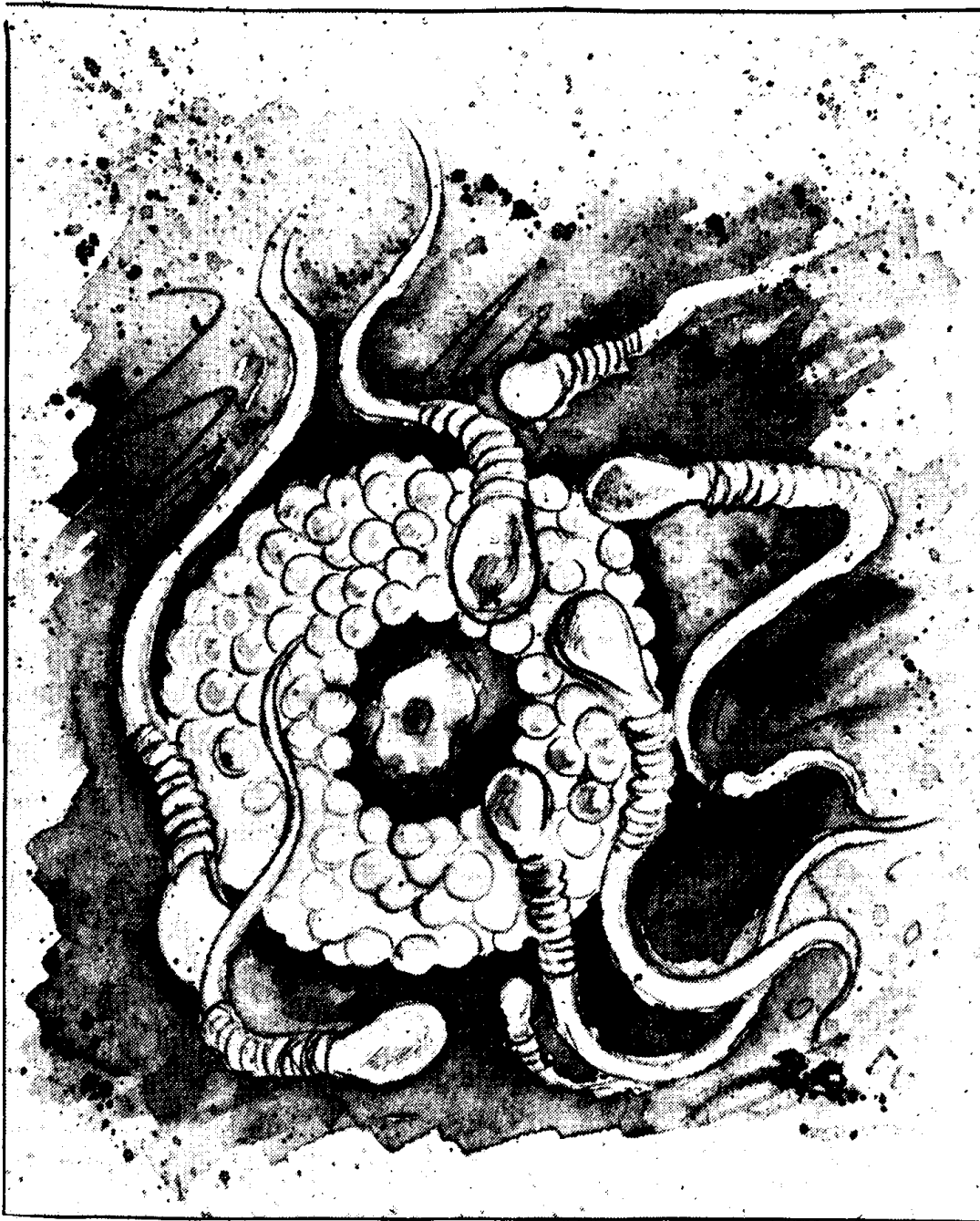
– Beschouwt u onvruchtbaarheid als een ziekte?

"Ja. Als een orgaan, bij IVF-patiënten dus vaak de eileiders, niet functioneert, is het ziek. Zo is het ook gedefinieerd door de World Health Organisation. Niemand kan zeggen: ik heb recht op een kind. Maar iedereen heeft recht op een behandeling van een ziekte. Ook op een behandeling van onvruchtbaarheid. Ik zie zo'n behandeling niet als luxe. Heel veel andere medische behandelingen kun je bovendien niet evalueren. IVF wel. Je weet binnen afzienbare tijd of het succesvol is."

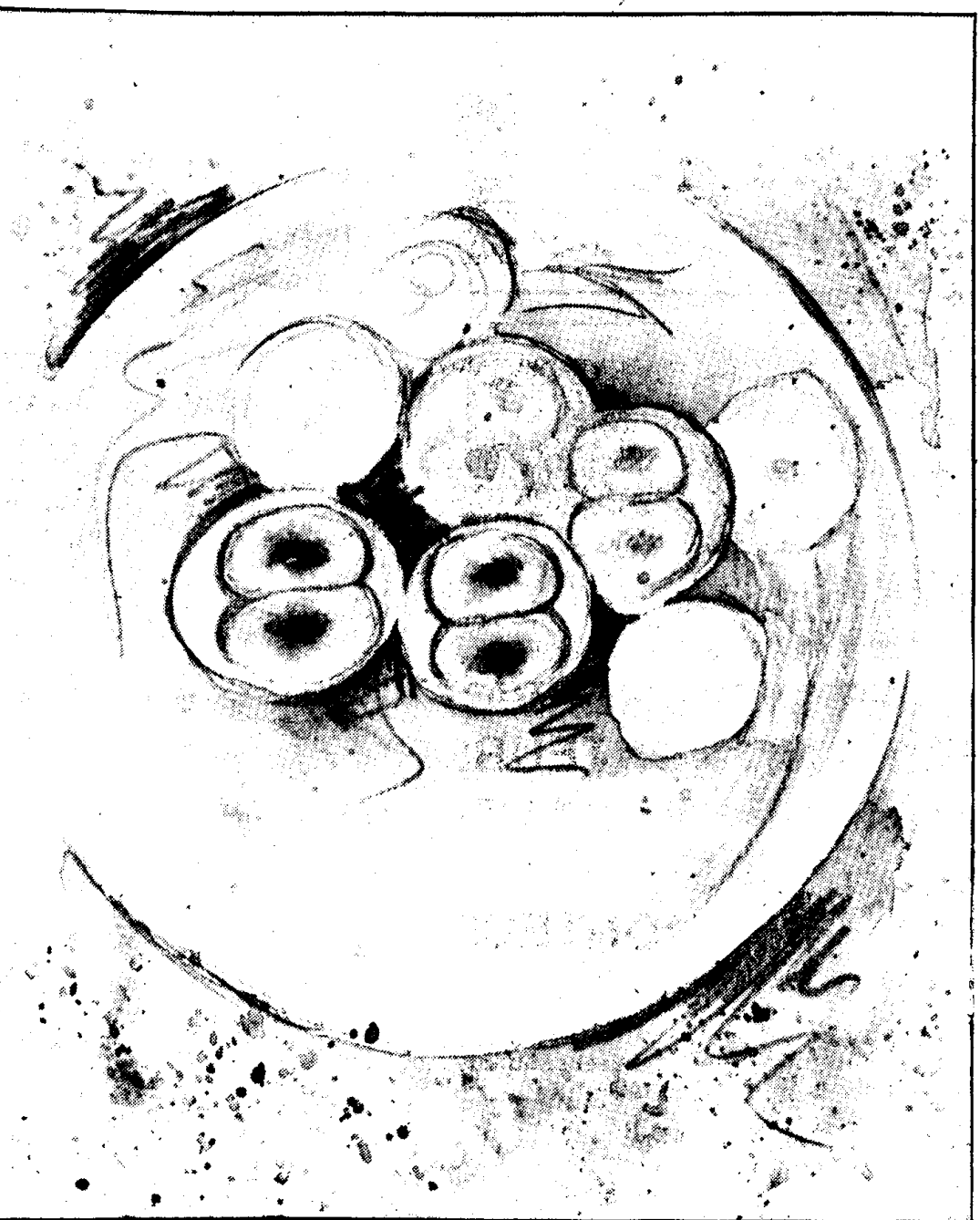
– Wat zijn volgens u de gevolgen als deze behandeling uit het ziekenfondspakket gaat?

"Ik vrees dat in dat geval de hele onvruchtbaarheid uit het pakket gaat. Je kunt niet de ene onvruchtbaarheidsbehandeling wel toestaan en de andere niet. De eileideroperaties zullen dan ook wel als luxe worden gezien. Ik denk dat onvruchtbaarheid het stille lijden wordt. Je kunt je uiteraard voor een IVF-behandeling bijverzekeren, maar je gaat er niet direct vanuit dat je onvruchtbaar zult zijn. En als je het ontdekt, is het te laat, dan kun je je niet meer bij verzekeren."

Een reageerbuisbaby is een gelukstreffer

● Zaadcellen bevruchten de eicel.

● De celdeling.

Ik ben niet bang dat IVF niet blijft bestaan. Voor '88 werd het ook niet vergoed en toen kwamen de mensen ook. Vorig jaar zijn er 5800 behandelingen in ons land geweest. Dat zal dan niet meer zo zijn. Het wordt weer een behandeling voor de rijken. Dat was tien jaar geleden ook zo. Toen waren er nog maar een paar klinieken en was er een wachtlijst van vijf tot tien jaar. Rijke mensen vlogen toen naar Amerika voor een behandeling van 22.000 gulden per keer. Ik zie ook gebeuren dat er weer meer embryo's worden teruggeplaatst om meer dure behandelingen te voorkomen. En dan loop je een groter risico op drielingen en vierelingen."

– Onderzoeken in Australië zouden hebben uitgewezen dat het aantal afwijkingen bij IVF-kinderen relatief hoog is. Vijf keer zoveel kans op een open ruggetje bij voorbeeld. Hoe zit dat?

"Dat is de laatste jaren niet meer zo. Het was ook alleen in Australië geconstateerd. Vermoed wordt dat die open ruggetjes te maken hadden met een bepaald hormoon, dat in andere landen niet werd gebruikt. Sinds ze het daar ook niet meer toedienen zijn die afwijkingen verdwenen. Als je naar de gezamenlijke resultaten van Australië, Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten kijkt, komt er geen verhoogd percentage afwijkingen uit vergeleken met de natuurlijke bevruchting. Integendeel, in de natuur heeft vijf procent van alle geboren kinderen een afwijking, bij IVF is het aantal geregistreerde afwijkingen in genoemde landen 2,2 procent. En dan moet je bedenken dat de moeders van IVF-kinderen over het algemeen ouder zijn dan die van de andere kinderen. Wat op zich ongunstiger is. De eerlijkheid gebiedt wel te zeggen dat vrouwen die zwanger zijn na een IVF-behandeling vaker een echo en een vruchtwatertest laten doen. Bij ernstige afwijkingen wordt de zwangerschap afgebroken. Hoeveel zwangerschappen er worden afgebroken wordt in ons land niet geregistreerd. Het is ook niet officieel bekend hoeveel geboortefwijkingen er in ons land voorkomen. De landelijke cijfers over IVF en alles wat daar bij hoort moeten nodig komen."

Wat onze eigen kliniek betreft, in '89 hebben bij ons van de 101 zwangere vrouwen er 71 een gezond kind gekregen. De rest is niet goed gegaan. Er waren zes buitenbaarmoederlijke zwangerschappen, 16 miskramen, twee zwangerschappen werden beëindigd, een wegens het ontbreken van de grote hersenen en een wegens een open ruggetje, er waren drie vroeggeboorten en er werd een tweeling doodgeboren. Vorig jaar waren er van de 172 zwangerschappen 33 miskramen, drie buitenbaarmoederlijke zwangerschappen, een abortus wegens een ernstige afwijking, twee vroeggeboorten, twee doodgeboren kinderen en een vrouw kwam tijdens de zwangerschap bij een autoongeluk om het leven. Van de geboren kinderen had een kind een ernstige longziekte en een kind een open verhemelte."

Bij een natuurlijke geboorte overlijden in ons land een op de tienduizend vrouwen. Maar geen vrouw die een kind wil denkt dat ze aan de bevalling dood gaat. In wezen is dat ook bij IVF het grootste risico. Ons probleem is dat niemand wat zegt als een vrouw als gevolg van een embolie (een plotselinge afsluiting van een bloedvat) bij de bevalling dood gaat. Maar als dat bij een IVF-kind gebeurt, denkt iedereen dat het daardoor komt."

– Wat zijn de risico's van die grotere hoeveelheden hormonen die de vrouwen bij een IVF-behandeling ingespoten krijgen? Wat weten we van de effecten op lange termijn?

"Met de hormonen die wij gebruiken, humegon en pregnyl, wordt ongeveer sinds 1955 gewerkt. Vanaf dat jaar tot '82 werd het weliswaar niet voor IVF gebruikt, maar wel om een eisprong te bevorderen bij vrouwen die daar problemen mee hadden."

In de 35 jaar dat met die hormonen wordt gewerkt, is niet aangetoond dat er meer kanker of andere afwijkingen voorkomen onder de gebruikers. Ook bij de kinderen is tot nu toe geen effect geconstateerd. De oudste kinderen zijn 36 jaar en hebben zelf al weer kinderen gekregen. Wat IVF betreft, genoemde hormonen worden daarvoor nu elf jaar lang in ons land gebruikt. Op grond van de huidige gegevens vind ik het verantwoord die hormonen, ook in deze hoeveelheden, te gebruiken. Uiteraard worden de kinderen die via IVF zijn geboren, gevolgd. Ook bij hen hebben we tot nu toe niks afwijkends gevonden. Maar natuurlijk blijven we daarop attent. Als je ermee begint, moet je je realiseren dat er problemen kunnen komen. Dat kan gelden voor elke nieuwe medische behandeling. Als dat een argument is om dan maar niks te doen, komen er geen nieuwe medische technieken en kun je dus ook de vrouwen die dolgraag een kind willen, niet helpen."

Vijftien jaar geleden, toen de artsen Step-toe en Edwards in Engeland met IVF experimenteerden, werden ze vergezeld. Maar inmiddels hebben ze wel een paar duizend echtparen aan een reageerbuiskind kunnen helpen. Je moet de risico's ook in perspectief zien. Wie veel rookt heeft veel meer kans op longkanker dan een niet-roker. Toch wordt roken niet verboden."

Het is in het begin natuurlijk wel wat griezelig geweest. En het kan zijn dat ik over twintig jaar zeg: hadden we dit wel moeten doen? Maar ik vertrouw erop dat ik me dat niet hoeft af te vragen. De gezondheidsrisico's zijn volgens mij heel klein."

– Wat zijn de ontwikkelingen op het gebied van de reageerbuisbaby?

"Er wordt ontzettend veel onderzoek gedaan, maar tot nu toe is er vrijwel niets echt goeds van overgebleven. Sinds twee jaar zijn we bezig met een volgens mij hoopgevend onderzoek dat tot doel heeft de kans op zwangerschap te vergroten. Het is gebleken dat vrouwen de ene maand vruchtbaarder zijn dan de andere. Dat is op de derde dag van de cyclus te constateren. Als het FSH-hormoon onder een bepaalde waarde zit, zie je meer zwangerschappen. De testen die we tot nu toe hebben gedaan, deden er te lang over om die waarde te bepalen. Dus als je het dan wist, had je er voor dezelfde cyclus niks meer aan. We beginnen nu met een test uit de VS, die de FSH-waarde heel snel kan bepalen. Ik durf te zeggen dat als we die nieuwe test een jaar geleden gehad hadden, we het afgelopen jaar 31 procent zwangerschappen hadden gehad in plaats van 26. Ik stel me van deze cycluselectie dus wel wat voor."

In Engeland wordt op het ogenblik geëxperimenteerd met pre-implantatiediagnostiek. Dat wil zeggen dat de embryo's voor de terugplaatsing chromosonaal op hun gezondheid worden bekeken. Je kunt de aanstaande moeder en het kind zelf een grote dienst bewijzen als je een gezond embryo terugplaatst. Denk maar eens aan vrouwen die draagster zijn van een zeer ernstige spierziekte. Die ziekte kunnen zij op hun zoontjes overbrengen. Tot nu toe werd er geaborteerd als zo'n vrouw zwanger was van een zoon. In de helft van de gevallen was dat onterecht, want niet alle jongetjes krijgen die ziekte. Maar je kunt gewoon het risico niet lopen."

Ook een mongooltje is in het eerste stadium van de celdeling al te zien. Het is natuurlijk prachtig dat dat kan. Je voor-komt tenslotte een abortus. En ieder mens wil graag zo normaal mogelijk leven. Maar ja, je komt ook dichtbij het manipuleren. Je kunt de embryo's selecteren. Er een gezond jongetje met blauwe ogen uitzoeken. En daar beginnen natuurlijk ook de problemen. De maatschappij is erg huiverig voor zulke experimenten. Ze kunnen verkeerd worden gebruikt."

Het IVF-centrum van het academisch ziekenhuis in Maastricht heeft de overheid verzocht embryo's te mogen gebruiken voor experimenten. Dat verzoek is nog niet ingewilligd. Het CDA zegt nee, de PvdA zegt ja, mits ze er niet speciaal voor gekweekt worden. De Gezondheidsraad zegt ja, onder voorwaarden. Ook vindt de Gezondheidsraad dat de embryo's er voor gekweekt mogen worden. Anders heb je te maken met embryo's die mensen afstaan en dat zijn vaak de minder goede. Tweede keus dus en dat komt het onderzoek niet ten goede. De toestemming is nog niet rond. Maar ik verwacht dat er in ons land binnen tien jaar kinderen zonder bepaalde erfelijke ziekten kunnen worden geselecteerd."

Onderzoekers: neerwaartse spiraal is om te buigen

'Verloedering flats breed aanpakken'

Veel flats in naoorlogse wijken kenmerken zich door grootschaligheid, anonimiteit en algemene ruimten als hallen, kelders, galerijen en trappenhuisen. Mensen verhuizen en nieuwe bewoners komen er niet. De leegstaande woningen worden gekraakt en dat trekt dan criminaliteit aan. Om zo'n neerwaartse spiraal om te buigen is een breed assortiment van maatregelen nodig, waaraan alle betrokken partijen hun steentje moeten bijdragen: een algehele mobilisatie van verhuurder, gemeente, Rijk, politie en de bewoners zelf.

Effectieve maatregelen variëren van betere sloten op de deur, meer verlichting, het afsluiten van kelders en hallen en het aanstellen van huismeesters tot het vergroten van de betrokkenheid van bewoners.

Alleen dan kunnen nijpende problemen in flatwijken worden bestreden. Dat is de conclusie van het rapport 'Kleine criminaliteit en naoorlogse etagebouw' van ir Marja Elzinga en drs Frank Wassenberg van de TU Delft.

Dit rapport is donderdag aangeboden aan staatssecretaris Kosto (Justitie), tijdens een themadag Criminaliteit en gebouwde omgeving, in Rotterdam. Het rapport is het eindresultaat van een vijfjarig project, uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Justitie, waarin is geëxperimenteerd met het terugdringen van kleine criminaliteit en verloedering in Den Helder, Lelystad, Amsterdam, Rotterdam en Delft.

Snel
Verhuurders dienen zo snel mogelijk in te grijpen. Het is de onderzoekers opgevallen dat vaak pas maatregelen worden genomen als de problemen zich hebben opgevoerd. In eerste instantie worden de problemen ontkend. Pas als er exploitatiekortingen ontstaan (door leegstand), er veel mutaties zijn of het onderhoud wegens vandalisme de

(ADVERTENTIE)

MULKEN

KEUKENS

KOMPLEET IN KEUKENS

POGGENPOHL

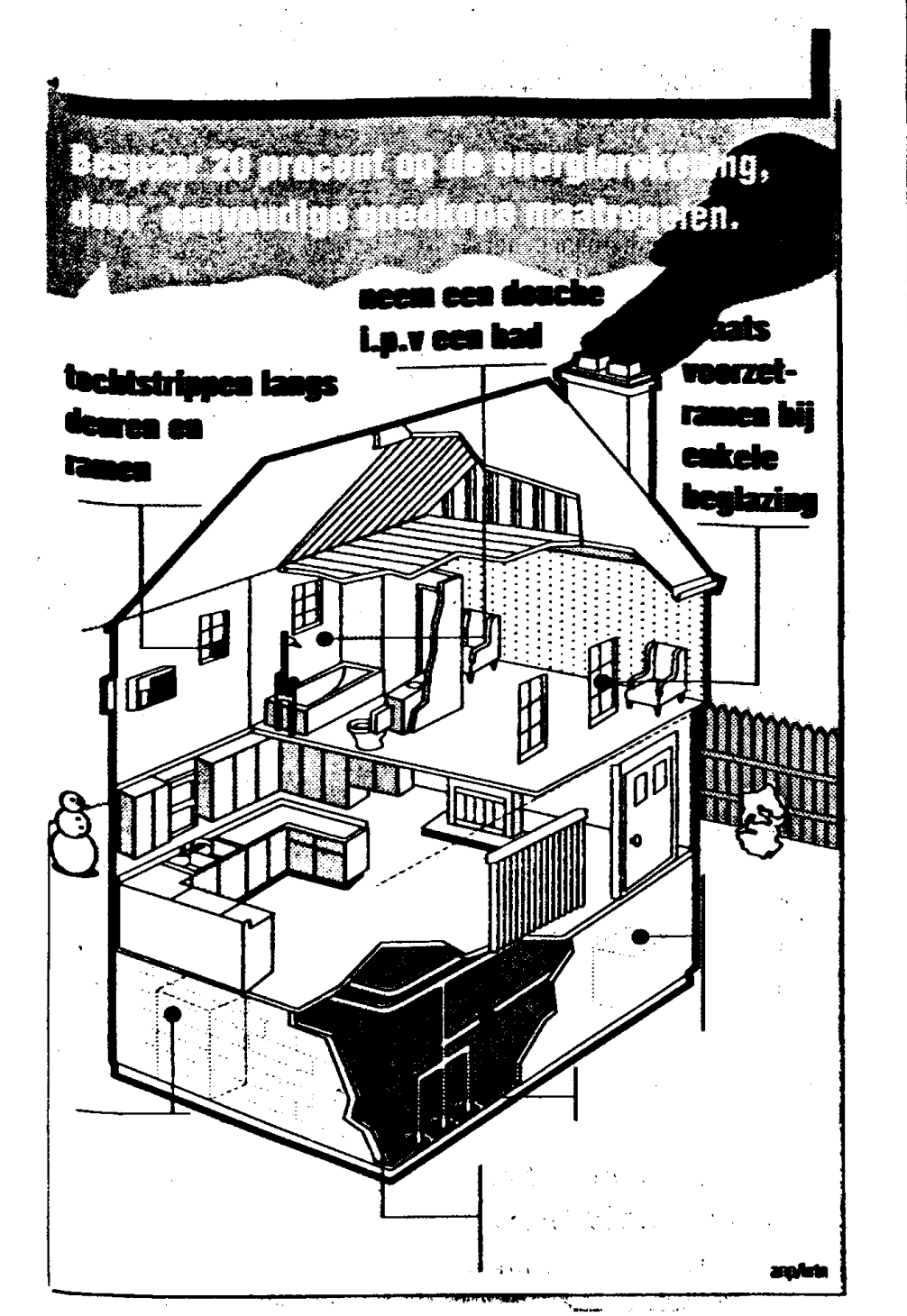
APOLLOLAAN 3 HEERLEN APOLLOLAAN 3

Bespaar 20 procent op de energierekening, door eenvoudige goedkope maatregelen.

neem een deuchde l.p.v een bad

tochtstrippen langs deuren en ramen

voorzets ramen bij enkele beglazing

in de buurt past," aldus Wassenberg. Tegen overlastveroorzakers moet krachtigder worden opgetreden, bepleiten de onderzoekers. Wassenberg: „Ontuimen om een andere reden dan huurschuld blijkt in de praktijk zeer moeilijk. Een persoon kan soms een hele buurt terroriseren, maar de buurtbewoners durven daar uit angst voor represailles geen aangifte te doen.

De politie moet hier zelf actief in zijn. Zij kan bemiddelen en als dat niet helpt de slachtoffers de gelegenheid om eventueel anoniem een getuigenverklaring af laten leggen." Over drugsdealers zijn de onderzoekers heel duidelijk: die horen niet thuis in een woonbuurt. „De politie moet er alles aan doen om deze mensen daar te verwijderen."

Sneeuwdek beschermt tuin tegen vrieswind

Zoals elk najaar beweren de weerprofeeten, daarbij de nodige slagen om de arm houdend, dat het wel eens een strenge winter kan worden. Het is dan voor wie een tuin heeft maar te hopen dat er vroeg sneeuw valt. Een betere bescherming tegen oostelijke vrieswinden is niet denkbaar. Bovendien krijgt de tuin door zo'n sneeuwdek een prachtig beeld, zeker als niet alle dorre bloemstengels afgesneden zijn.

Wanneer de temperatuur bij mist voldoende zakt is het winterbeeld weer heel anders. Dan vormt zich rijp of rijn, die onverwachte effecten veroorzaakt. Misschien duurt dat maar enkele uren, maar dat is lang genoeg om enkele heel bijzondere en unieke foto's van uw tuin te maken. In de sneeuw komen struiken als de draaihelelaar, rode kornoelje en kronkelwilg pas helemaal tot hun recht. Een vergeten zonnebloem tolt zich met een sneeuwhoedje, evenals kaardebol en bereklauw. U hebt dan ineens een heel andere tuin dan u gewend was: een echte winter-tuin.

Paden
Als de tuinpaden door sneeuw of ijs glad geworden zijn, gebruik dan geen zout of pekkel. Daaraan hebben

de omringende planten een broertje dood. Houd een zak zand bij de hand of gebruik de as van de open haard. Leg wel een extra mat neer, tegen het naar binnen lopen van zand en as.

Een echt winterwerkje is het schoonmaken van het tuingereedschap. U hebt het nu toch niet meer nodig, of het moest zijn om nog gauw wat bollen te planten of botanische rozen. Zo lang het niet vriest kan dat nog best. Sneeuw mag er trouwens ook niet liggen, want onder de aarde gespitte sneeuw dooit in de lente uiterst langzaam weg. Dat is slecht voor de plantjes.

Spa, hark, bats, vork, schoffel, schepels: alles wat van metaal is wordt met de staalborstel goed schoongemaakt en blank geschoond. Daarna gaat er een vette lap over. Een goed ingevette, schone spa vertoont straks niet het euvel dat er bij graven of spitten grond aan blijft plakken. De houten onderdelen van het gereedschap mogen niet te dicht bij een warme cv-radiator hangen. Ze drogen daar te veel uit.

Muizen
Wees bedacht op muizen. Die zoe-glad geworden zijn, gebruik dan geen zout of pekkel. Daaraan hebben

(ADVERTENTIE)

Boosten Parket Hoensbroek

Showroom open van 10.00 - 18.00 uur. Donderdag koopavond. Dinsdag gesloten.

- Alle soorten parket en reparaties
- Brede eiken planken, geborsteld
- Lamet en andere kunststofvloeren
- Overschuiven of borstelen van bestaande vloeren
- Leveringsvoorwaarden van de Consumentenbond

Westerstraat 45, Hoensbroek: vanaf Akerstraat, Kouvenderstraat in, 1e weg rechts, dan 1e weg links. **045-214395**

MEET 5 JAAR GARANTIE

DOOR JEANETTE STUURPOP

Onder het motto 'nee heb je, ja kun je krijgen' heeft uitvinder Jan Bouma (43) uit Oosterwolde zich al meer dan eens tot de Octrooiraad in Rijswijk gemeld. Tot nu toe is het hem één keer gelukt in aanmerking te komen voor een octrooi. Dat paradejaar is een simpel, maar doeltreffend fietsenrek. Chriet Titulaar heeft dat fietsenrek een plaatsje gegund bij zijn Huis van de Toekomst en met die erkenning is Bouma uit het Friese Oosterwolde erg blij. „Het is een lekker gevoel, dat zo'n eenvoudig dingetje het maakt," zegt hij.

Uitvinden is, zegt Jan Bouma 'een kwestie van ogen en oren gebruiken. Met je ogen zie je de problemen en met je oren hoor je ze. Je moet de interesse hebben om dat te onderzoeken. En al denkende ga je dan selecteren. Zo van: laat maar verder, of je gaat er op doordenken'. En denken doet

Uitvinding staat bij Huis van de Toekomst

Octrooi voor simpel maar veilig fietsenrek

de uitvinder veel. Thuis, op de bank - 'dan ben ik totaal afwezig, dan gaat er een luikje dicht' - of tijdens stille ritten achter het stuur van zijn bus.

Op een van zijn ritten zag de Friese buschauffeur ergens in de provincie een politieman lopen, die met zijn handen een fiets in de houdgreep hield. Precies midden op het stuur. En toen flitste het idee voor het fietsenrek door zijn hoofd: een constructie bestaande uit een voet waarop twee vierkante pijpen zijn gemonteerd ter hoogte van 90 centimeter. In beide pijpen zit een in de

hoogte beweegbare stalen beugel met een gaffel die midden op het fietsstuur wordt geklemd. De gaffel is zo gemaakt, dat alle types fietsen op deze manier kunnen worden gestald.

Met een hangslot kan de gaffel worden afgesloten. Wie dat nog niet voldoende acht, kan zijn eigen fietsketting nog eens om de pijp slaan en vastzetten. Er zijn twee uitvoeringen: een die tegen de muur kan worden geplaatst - en waarin twee fietsen naast elkaar kunnen worden gestald - en een, die als tegel in het trottoir kan worden gelegd. Op de laatste staan beide fietsen tegenover elkaar.

Niks geen verbogen velgen meer of beschadigingen aan het stuur. De fiets hangt veilig opgesloten in de beugel en een knapperd, die hem er uit krijgt. Bouma heeft zijn vinding al mogen demonstreren in de Ideeënbus van RTL4. Het produkt begint nu echt te lopen. Bouma: „We zijn nu bezig de verkoopmogelijkheden in binnen- en buitenland te vergroten. Meer kan ik daar nog niet over zeggen."

Bouma's uitvindingsknobbel begon te werken, toen hij op veertienjarige leeftijd voor het eerst televisie keek. „Toen zag je veel geweld aan de ene kant, terwijl tegelijkertijd duizenden mensen onkwamen van de honger en de dorst." De Oosterwoldiger dacht het laatste probleem te kunnen oplossen door het construeren van een op eigen kracht werkende waterpomp. Samen met zijn broers toog hij aan het werk.

„Dat het zou lukken was een kans van eenduizendste procent. We waren heel geheimzinnig bezig, achter een dubbele deur. Nu lach je daar om, maar toen..." herinnert Bouma zich grijnzend.

„Alles was onder hoogspanning. De rem moest los en dan moest-ie het doen. Maar mijn ene broer had het al stiekem geprobeerd. Die rem was dan ook al los, maar het ding kwam niet over het dooie punt heen."

Van het een kwam het ander. Zo ontsproot aan Bouma's brein ook een groot rad met in de rand luchtballietjes, dat grotendeels onder water zou moeten worden geplaatst. Door een ingenieuze constructie moesten die ballietjes bij draaiing op een bepaald moment wegglijden, zodat de draaiing bleef doorgaan. Ook dat lukte niet. „Spelen met de natuur," noemt de uitvinder het. „Technici lachen er om, toch zijn er veel mensen mee bezig. Maar het komt er niet van."

Denkmachine

Deze ervaringen weerhielden hem er niet van 'een denkmachine te blijven'. Wat hem in de loop der jaren wel duidelijk is geworden is, dat de economische haalbaarheid van een goed idee doorslaggevend is voor het al dan niet in productie nemen van een ontwerp.

Bouma's ideeënproductie is groot. Zo bedacht hij in 1982 al een hondepoepschap, maar die bleek er in Amsterdam al te zijn. Een nieuwe fietsdynamo haalde het niet en een reddingslang voor mensen, die met hun auto onder water zijn geraakt, evenmin.

„Ik had gedacht dat dat laatste hulpmiddelje paniekreacties zou kunnen voorkomen. Dat de wetenschap dat men op die manier toch zuurstof zou kunnen krijgen de mensen rustiger zou maken. Maar men vond het idee niet goed genoeg."

Bouma is een nuchter mens. Als het fietsenrek een succes wordt, heeft dat voor hem ook positieve financiële consequenties. Maar hij herinnert zich maar al te goed die Belgische collega-uitvinder, die in eigen beheer de 'zwaaihandjes' voor achter in de auto op de markt bracht. Een doorslaand succes, totdat het vanwege de verkeersveiligheid niet meer mocht. „Hij is er wel miljonair mee geworden, maar dat heeft niet lang geduurd."

● Getooid met een sneeuwdek ziet de tuin er ineens heel anders uit. In zo'n wintertuin kunt u prachtige foto's maken.

gauw tien, als u ze de kans geeft te nestelen in een oude jas die in de schuur hangt. Ze vreten aan alles wat ze in de kelder of op de zolder aan eetbaars vinden. Ook aan het vogelvoer dat u voor de winter klaar hebt staan. Bovendien poepen en plassen die muizen overal en dat komt de hygiëne bepaald niet ten goede.

Tegen woelmuizen kunt u nu goed maatregelen nemen omdat ze in de winter weinig te eten hebben. U kunt ze nu verschalken met een winterpeen met wat korrels erin.

Leg die in een van de gangen. Handschoenen aan, want ze mogen uw menschenlucht niet ruiken!

Water geven

Het klinkt misschien vreemd, maar als het in de winter een tijd droog is geweest moet u coniferen af en toe een emmertje water geven tegen het uitdrogen. Zeker wanneer ze pas geplant zijn. Dit geldt ook voor andere struiken. Bij zware sneeuwval doet u er goed aan het dikke pak sneeuw van de takken te slaan. Anders kunnen die afbreken of minstens uitbuigen, zodat de fraaie

vorm teniet gedaan wordt.

Eind december, begin januari is het gebruikelijk om enthout te snijden van fruitbomen die u wilt vermeerderen. Neem eenjarige scheuten aan de zuidkant, geen zgn. waterlot. De topjes worden, als bosjes gebonden voor eenderde in de grond gezet. Volgend tuinjaar kunt u ze dan gebruiken.

Kerstroos

De witte kerstroos die straks wellicht door winterse buien geteisterd wordt kunt u, zodra de bloemknoppen zich aandienen, onder een glazen kapje zetten. Het is zelfs mogelijk om de plant uit te steken en in een pot te zetten zodat u binnenshuis van de bloemen kunt genieten. Tegen kerst zijn ze trouwens bij de bloemist in pot te koop.

Nu we toch bij de kamerplanten beland zijn is het goed er op te wijzen dat de lidactas (kerstcactus) niet verplaatst mag worden. De knoppen zouden zich dan namelijk naar de veranderde lichtval richten en zichzelf de nek breken. Het wordt intussen ook tijd de ridderster, die nog steeds amaryllis genoemd wordt, maar Hippeastrum heet, op te potten.

Folder over geluidhinder

In Nederland woont maar een klein deel van de mensen in vrijstaande huizen. Over het algemeen zijn we gewend om zo nu en dan wat van de buren te horen. Om overlast door loopgeluiden te voorkomen, geeft de Nederlandse Stichting Geluidshinder praktische tips in de brochure 'Geluidhinder door loopgeluiden'. Informatie: 015-562723.

(ADVERTENTIE)

C & C

- ★ tegelhandel
- ★ sanitair
- ★ tegelzetters-bedrijf

Laat UW complete badkamer ONZE zorg zijn.

EXCLUSIEF BETAALBAAR - BETAALBAAR EXCLUSIEF

Klein Haasdal 67, 6333 AJ Schimmert
Telefoon: (04404) 1916 (04404) 1996

saai kantoormeubel heeft metamorfose ondergaan

Nieuwe zetels voor de Tweede Kamer

BART VAN OORTMERSEN

was een bureau een met vier poten en steel een laatste. Maar ergonomen en desig- zich op de werkplek gestort, heeft het meubelstuk een metamorfose ondergaan. Het in opzichten grijs bureau plaats gemaakt voor stijlvol en geheel verant- kantoormeubel.

il was een belangrijke overwe- bij de keuze van het meubilair de nieuwe Tweede Kamer in Haag. Na twee en een half jaar en wegen kwam het minis- van Algemene Zaken voor de ruimten van Kamerleden en assistenten uit bij het nieuwste stuk van Gispens International het Gispens EC programma. De echte testcase voor de creatie huisonderwerper Peter de Boer daarmee tot een goed einde ge-

zijn heel blij met dit project," marketing/sales manager Hans Kamphuis. "Niet omdat het zo groot maar omdat je bij een unieke af- scoort met een nieuw pro- Het feit dat de belangrijkste renten, Ahrend en ASPA, hun nieuwste lijn in de hadden gegooit, maakt het nog interessanter.

komen in deze branche niet belangrijke nieuwe produkten markt," vertelt Kamphuis. "Is er eenmaal, dan moet ook 10 tot 20 jaar in z'n oor- nikelijke vorm mee. Je kunt je geen misser permitteren."

storie van de Gispens EC lijn terug tot december 1989. Zoals vaak met goede ideeën kwam het ontwerp voort uit een korte, maar lange aanval op inspiratie: bin- drie dagen zette De Boer alle vormen op papier. In januari de schaalmodellen klaar, drie maanden later konden intern de prototypes worden uitgepro- Wederom drie maanden later de directie het licht op groen, maar het ontwerp in oktober voor eerst aan het publiek werd ge- Het bevestigde tijdens de O- in Keulen, de grootste Euro- beurs op het gebied van kan- richting. Vervolgens ging er een jaar overheen voordat de als industrieel produkt op de markt kon worden gebracht.

de markt heeft de klant op dit moment de keuze uit honderden modellen, variërend van de Hubo

Super tot het vakerzere werk van bedrijven als Gispens. Volgens Kamphuis is de klant tegenwoordig heel wel in staat een afgewogen keuze te maken. Kamphuis: "De klant is veel bewuster geworden. Een paar jaar geleden kwam hij nog tamelijk blank binnen, nu heeft hij een lange lijst met eisen bij zich. Bij grote projecten, waarbij je praat met honderden werkplekken, is een beslissing van 1 à 2 jaar ook geen uitzondering."

Aan de ontwerpers de uitdaging om de ergonomische eisen, vastgelegd in Europese normen, te verenigen met een aantrekkelijk, liefst tijdloos design. Daarbij is het essentieel dat nieuwe ontwerpen iets toevoegen aan het bestaande aanbod van een fabrikant, zodat ze niet een stuk van de eigen markt weeten. Een progressief uiterlijk, misschien zelfs een beetje 'te' voor het moment, is dan ook geen bezwaar. Het bureau van vandaag is in elk

geval in hoogte instelbaar, de snoeren van computers, telefoons, faxen en dergelijke zijn elegant wegge- werkt en de elementen kunnen ge- combineerd worden tot elke denk- bare opstelling. Gegeven het feit dat grote organisaties als banken dui- zenden interne verhuizingen per jaar meemaken, is verhuigbaarheid van het meubilair ook een overwe- ging. Tenslotte moet het uiterlijk liefst een beetje aansluiten bij de huisstijl.

Basis-tafelblad

Op dat punt heeft het ontwerp van Peter de Boer veel te bieden. De opvallende kabelgoot aan de voor- zijde kan in elke gewenste kleur worden uitgevoerd. In combinatie met een grijs, gewolkt grijs of pere- houtfineer tafelblad varieert het re- sultaat van zeer eigentijds tot bijna klassiek. Een andere kenmerkende eigen- schap van de Gispens EC is de punt-

vorm van het basis-tafelblad. Om het ontwerp een zo groot mogelijke flexibiliteit te geven is gekozen voor een rechte hoek, met zijden van 40 en 80 centimeter. De consequentie is dat de lange zijden van het bu- reau niet evenwijdig lopen. Een niet zo opvallend, maar behoorlijk revolutionair detail.

Over details gesproken: het specie- ke V-profiel in de beide tafelpo- ten keert terug in de onderkant van het verrijdbare ladenblok, dat daar- door niet ongewenst kan gaan zwer- ven.

Hoewel het ontwerp uitnodigt om politiek kleur te bekennen, is in de eerste fase van het Tweede Kamer- project gekozen voor een uitvoering met 'perhouten' tafelblad en een grijsbruine kabelgoot. Het resultaat vormt een harmonisch geheel met de eiken lambrizing en de kleur van deuren en spionningen. "Echt heel chic," vindt projectmanager John Wulfers.

● Peter de Boer achter zijn geesteskind, de Gispens EC. De nieuwe lijn is uitgekozen voor de werkruimten van de Tweede Kamer. Aan de ronde tafel is projectmanager John Wulfers aangeschoven.

EEN BETER MILIEU
BEGINT BIJ JEZELF

DOE MEE SCHRIJF MEE BEZUINIG MEE

Stoektabel week:
van zondag: 17 november t/m zaterdag: 23 november 1991

Bij een normaal jaarverbruik in m³ van:	hoort een streekverbruik voor de afgelopen week van: (meterkaart kolom 3)	Het weekstreekverbruik kost u:	en een totaal streekverbruik sinds 13 oktober 1991 (meterkaart kolom 5)
800	28	f 15,96	122
900	32	f 18,24	139
1000	35	f 19,95	153
1100	39	f 22,23	170
1200	42	f 23,94	185
1300	46	f 26,22	200
1400	49	f 27,93	215
1500	53	f 30,21	231
1600	56	f 31,92	246
1700	60	f 34,20	264
1800	64	f 36,48	280
1900	67	f 38,19	295
2000	71	f 40,47	311
2200	78	f 44,46	342
2400	85	f 48,45	372
2600	92	f 52,44	404
2800	99	f 56,43	435
3000	106	f 60,42	466
3300	117	f 66,69	513
3600	128	f 72,96	562
3900	138	f 78,66	607
4200	149	f 84,93	654
4600	163	f 92,91	716
5000	178	f 101,46	782
5500	195	f 111,15	857
6000	213	f 121,41	936
6500	231	f 131,67	1014

Tip: Hoog gasverbruik? Oude ketel? Raadpleeg uw energiebedrijf!

Nieuw systeem voor recycling verfblikken

Meer dan de helft van het afzon- derlijk ingezameld klein che- misch afval bestaat uit lege (of nog met resten gevulde) verfblikken. Dit omvat in ons land zo'n 35 miljoen kilo per jaar. Sinds kort verwerkt Leto Recy- cling in Wierden deze enorme, en voor het milieu kwalijke afval- hoop volgens een geheel nieuw (gepatenteerd) systeem. Daarbij wordt de hoeveelheid terugge- bracht tot een derde, en wordt schroot (van de blikken) en on- dersteuningsbrandstof terugge- wonnen.

Dit proces verloopt op inge- nieuwe wijze. De eerste bewe- ring is het vervallen tot kleine korrels verf, blik en kunststof. Dit maalsel wordt vervolgens af- gekoeld tot meer dan 100 graden onder nul, in een met vloeibare stikstof gevulde trommel. De verresten stollen op het opper- vlak van de blikken en potten, waarna al die stoffen gescheiden worden. Ze zijn grotendeels voor hergebruik geschikt. Er zijn nu plannen om deze cryo- gene technologie ook toepasbaar te maken voor de recycling van

autobanden en elektriciteitska- bels. Leto Recycling presenteert de 'Verf- en vatenbehandelings- installatie' op de onlangs gehou- den vakbeurs Logistica in Utrecht.

Een ander signaal dat de be- zorgdheid om het vervalprij- bleem tot uitdaging brengt is het idee van verfblikken Brink/ Molyn die het produkt-Pehalin Monovit Indus voor de grootver- bruikers nu levert in vaten van 200 liter, voorzien van een bin- nenzak van kunststof. Die zak vormt het enige chemische afval dat overblijft: de lege (schone) vaten gaan terug naar de fabriek.

Misschien brengt dit de fabri- kanten van verf in kleinverpak- king op een idee? In elk geval: de consument (doe-het-zelver) kan ook een belangrijke bijdrage leveren door lege verfblikken zowel van verf als lijn, niet mee in de container te gooien, maar het als klein chemisch afval aan te bieden.

Elektrische waterkokers

een elektrische waterkoker maak je vlug, veilig en voordelig heet water voor thee of een kopje soep. Philips brengt twee nieuwe waterko- kers, die in staat zijn 1 liter water in 3,5 minuut aan de kook te brengen. Beide kokers hebben een inhoud van 1,7 liter en een vermogen van 1850 W. Er is een type met en een zonder snoer. Het laatste bestaat uit een op- hebbaar verwarmingselement en een afneembare waterkan. Dat is vooral praktisch als men het water ver van de kookplek wil inschenken. Beide waterkokers hebben een veilig afsluitbaar klikdeksel en schakelen auto- matisch uit zodra het water kookt. De adviesprijs van de koker met snoer is f 99,- en die van de koker zonder snoer f 99,-.

Consumentenbond: cijfers verontrustend Espresso-apparaten geven aluminium af

Elektrische espresso-apparaten voor thuisgebruik geven in een aan- dertien veel te veel aluminium af. Het water waarmee de koffie wordt gezet. In mindere mate ko- koffiedranks en in lood bij enkele apparaten in de koffie terecht. Dat blijkt uit een test van espresso- apparaten, die door de Consumen- tenbond werd uitgevoerd.

De veertien testapparaten gaven er slechts vier 'goed' wat

nieuwe verpakking

sonprodukten

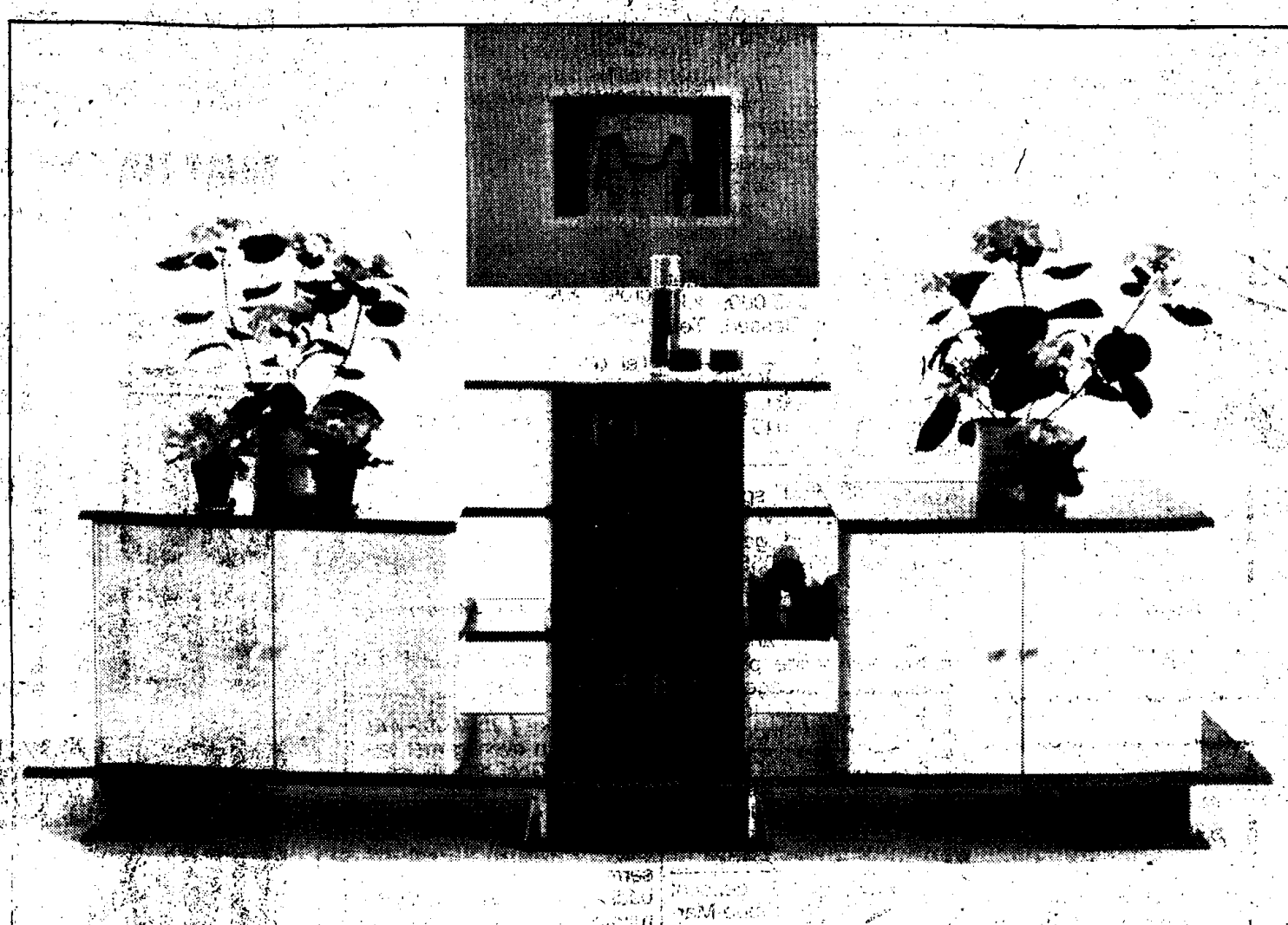
van zo'n veertig Bison- produkten wordt voortaan verpak- t met een kartonnetje dat tot een onverminderde hoeveelheid gerekend. In plaats daarvan worden produkten op een kartonnetje verpakt.

De Consumentenbond noemt de cijfers 'verontrustend', maar niet di- rect 'gevaarlijk'. De Consumenten- bond heeft een lijst met de meest ge- bruikelijke drankers, een vorm van dementie. Ook nierdialyse-patiën- ten kunnen volgens de bond de consumptie van grote hoeveelheden aluminium beter vermijden.

De Consumentenbond heeft overigens een ander, praktisch voordeel: de nieuwe verpakking kan veel ge- rijkelijker geopend worden.

de metaalfafgifte betreft. Evenveel apparaten kregen op dit gebied het predikaat 'lelijk'. Die machines ge- ven namelijk veel aluminium af. De Consumentenbond gaf de kook 14.000 microgram per liter, zeventig keer de norm voor drinkwater.

In de test werden ook twee niet- elektrische espresso-kannen be- trokken, waarmee de koffie op het fornuut moet worden gezet. Een doorsnee koffie verkeerde aan bleek daarbij wat de aluminium-afgifte betreft de kook te spannen: per li- ter water gaf de kook 200 microgram af. Een kopje espresso uit zo'n apparaat kan volgens de bond een behoorlijke hoeveelheid aluminium bevatten.

● MDF-plaat is uitermate geschikt voor het maken van moderne meubels.

Het 'nieuwe' plaatmate- riaal MDF is, tot dusver voor de particuliere ge- bruiker (de doe-het-zel- ver dus) praktisch niet verkrijgbaar geweest. Dat is nu voorbij: alle Karwei-bouwmarkten hebben het in hun as- sortiment opgenomen, en het zal in verschil- lende dikten verkrijg- baar zijn. Het werd wel tijd, want de eerste ont- wikkelingen van MDE dateren al van zo'n vijf- tien jaar geleden. In de professionele wereld, en met name in de meubelindustrie, wordt het al sinds enkele jaren

MDF nu ook voor doe-het-zelver verkrijgbaar

meer en meer toege- past. De afkorting MDF staat voor 'medium density fibreboard'. Het is een onder zeer hoge druk- geperste plaat, die be- slist geen 'spaan'plaat genoemd dient te wor- den want de hoofd- grondstof waaruit zij is samengesteld bestaat uit zeer fijn houtmeel. MDF wordt geken- merkt door een zeer hoge vastheid, een vol- komen egaal en glad oppervlak dat zich uit- stekend laat schilderen, figneren, enz. De lang- samere kunnen in een

sierprofiel worden ge- freesd. In fette kan MDF be- schouwd worden als een modern alternatief voor massief hout, maar dan splintervrij en vol- strekt homogeen van structuur. Behalve voor het zelf bouwen van meubels is het dan ook uitstekend geschikt om er speelgoed van te ma- ken. Met de introductie van dit materiaal, voor de 'thuisklus', zal Karwei een groot aantal doe- het-zelvers zeker veel genoeg doen.

overzicht hypotheekrente

Hypotheekrente 26 november 1991

In tegenstelling tot voorgaande weken kenmerkte de kapitaalmarkt zich deze week door een licht stijgende rente. Invloed op de hypotheekrente heeft dit echter niet gehad. Wij noteerden geen wijzigingen.

Naam bank		rente vast gedur.	afsl. prov. in pct.	opgeve bank	rentepercentage	
					nvr bij flac. besparing van constant	35,1% 56%
ABN-AMRO	sparhyp.	5 jaar	1,00	5,00	5,94	3,82
ABN-AMRO	sparhyp.	10 jaar	1,00	5,00	5,94	3,82
ABN-AMRO	sparhyp.	15 jaar	1,00	10,26	6,23	4,18
ABN-AMRO	ann. hyp.	variabel	1,00	5,00	5,94	3,82
ABN-AMRO	ann. hyp.	5 jaar	1,00	5,00	5,94	3,82
ABP	sparhyp.	5 jaar	1,00	5,50	5,75	3,77
ABP	sparhyp.	10 jaar	1,00	5,50	5,75	3,77
ABP	sparhyp.	15 jaar	1,00	5,50	5,75	3,77
ABP	ann. hyp.	5 jaar	1,00	5,50	5,75	3,77
ABP	ann. hyp.	10 jaar	1,00	5,50	5,75	3,77
AEGON	sparhyp.	6/10 jr.	1,00	3,76	5,92	2,91
AEGON	sparhyp.	15/20 jr.	1,00	3,70	5,92	2,91
Bouwf. Limb. Gem.	spar vasth.	5 jaar	1,00	3,60	5,69	2,75
Bouwf. Limb. Gem.	spar vasth.	10 jaar	1,00	3,50	5,62	2,67
Bouwf. Limb. Gem.	spar vasth.	15 jaar	1,00	3,60	5,69	2,75
Bouwf. Limb. Gem.	ann. hyp.	5 jaar	1,00	3,50	5,62	2,67
Bouwf. Limb. Gem.	ann. hyp.	10 jaar	1,00	3,10	5,51	2,45
CDK-bank	sparhyp.	5 jaar	1,00	3,90	5,99	3,96
CDK-bank	sparhyp.	10 jaar	1,00	3,90	6,06	4,06
CDK-bank	ann. hyp.	1 jaar	1,00	3,60	6,42	4,07
CDK-bank	ann. hyp.	5 jaar	1,00	3,60	6,55	4,07
Centraal Beheer	spar gar.h.	5/10 jr.	0,25	3,10	5,57	2,57
Centraal Beheer	spar gar.h.	15/20 jr.	0,25	3,70	5,65	2,67
Centrale Volksbank	sparhyp.	5 jaar	1,00	3,60	5,66	2,67
Centrale Volksbank	sparhyp.	10 jaar	1,00	3,60	5,90	2,79
Centrale Volksbank	ann. hyp.	2 jaar	1,00	3,20	5,58	2,57
Centrale Volksbank	ann. hyp.	5 jaar	1,00	3,20	5,69	2,67
Direktbank	besp. dir.h.	5 jaar	1,00	3,90	5,99	3,96
Nationale Ned.	sparhyp.	5/10 jr.	1,00	3,70	5,92	3,91
Nationale Ned.	sparhyp.	15/20 jr.	1,00	3,70	5,98	3,91
NMB	sparhyp.	5 jaar	1,00	3,90	5,94	3,96
NMB	sparhyp.	10 jaar	1,00	3,90	6,04	3,96
NMB	ann. hyp.	1 jaar	1,00	3,50	6,36	3,96
NMB	ann. hyp.	5 jaar	1,00	3,50	6,56	3,96
Postbank	sparhyp.	5 jaar	1,00	3,70	5,91	3,90
Postbank	sparhyp.	7 jaar	1,00	3,70	5,91	3,90
Postbank	ann. hyp.	12 jaar	1,00	3,90	6,05	4,01
Postbank	ann. hyp.	2 jaar	1,00	3,60	6,08	3,97
Postbank	ann. hyp.	5 jaar	1,00	3,60	6,27	3,95
RABO hypotheekbank	spar o.p.h.	3 jaar	1,00	3,92	5,97	3,94
RABO hypotheekbank	spar o.p.h.	10 jaar	1,00	3,90	5,97	3,94
RABO hypotheekbank	spar o.p.h.	stabil	1,00	3,90	5,97	3,94
RABO (adviesreute)	ann. hyp.	var1 jr.	1,00	3,90	6,02	4,07
RABO (adviesreute)	ann. hyp.	45 jr.	1,00	3,90	6,02	4,07
Spaarbank Limburg	sparhyp.	5 jaar	1,00	5,50	5,72	3,73
Spaarbank Limburg	sparhyp.	7 jaar	1,00	5,60	5,80	3,79
Spaarbank Limburg	ann. hyp.	1 jaar	1,00	5,10	6,21	4,52
Spaarbank Limburg	ann. hyp.	5 jaar	1,00	3,90	6,35	4,52
Westland Utrecht	lage last h.	7 jaar	1,00	3,60	5,74	3,70
Zwolsche Algemene	ZA-hyp. plan	5 jaar	1,00	5,50	5,78	3,75
Zwolsche Algemene	ZA-hyp. plan	10 jaar	1,00	5,50	5,78	3,75

HUIS VERKOPEN?

Uw NVM-makelaar beïlden!

Deze 8 NVM-makelaars werken aan de verkoop van Uw huis!

1. Aquina	Heerlen	045-715566
2. ABC	Heerlen	045-712040
3. Leenaers	Heerlen	045-717237
4. Van de Pas	Heerlen	045-741818
5. De La Haye	Heerlenbroek	045-223434
6. Pickée	Landgraaf	045-326767
7. Simons	Landgraaf	045-318182
8. Ernens	Voerendaal	045-752142

NVM

Pickée, Van Huis Uit Aktief!

BRUNSSUM: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., garage en tuin. Gelegen aan de rand van het centrum. Ind. ondergrond, berg- en hobbyruimte. Par. en 1e verd.; woonk. met parketvloer, keuken, groot terras, 4 slpk., badkamer. Prijs f 199.500,- k.k.

HEERLEN-ZUID: kantoorpand (voormalig woonhuis, geheel als kantoor ingericht). Gelegen aan de buitenrand van het centrum, goed bereikbaar. Ind. o.a. royale hal met receptie, 7 kantoorruimtes, toiletgebouw, archiefruimte (totaal ca. 215 m²). Inklusief complete stoffering en ged. meubilair. Prijs f 250.000,- k.k.

HEERLEN: rustig gelegen halfvrijstaand woonhuis met gas-c.v., garage en tuin. Geheel geïsoleerd en alst. ondergr. Ind. o.a. U-vormige woon-/eetkamer met parketvloer, keuken met een goed uitgevoerde keukeninrichting met app.; bijkeuken, vier slpk., badkamer en zolder (vaste trap). Prijs f 198.500,- k.k.

HULSBURG: halfvrijstaand woonhuis met gas-c.v., berging en tuin. Rolliken. Ind. o.a. provisiekeider, L-vormige woonkamer, werkruimte, badkamer en wasruimte. 1e verd.: 3 slpk., badkamer, 2e verd.: zolderruimte. Vraagprijs (incl. ged. stoffering) f 169.000,- k.k.

PREMIE-A SCHAESBERG: nog 1 kavel, goed gelegen (nabij Eikeke), met gas-c.v., berging, aan garage mogelijk. Indeling: entree, hal, woonkamer, keuken en berging. 1e verd.: 3 slaapk. en een badkamer, 2e verd.: ruime zolder bereikbaar via een vlieztap. Vuren, dak en begane grondvloer zijn geïsoleerd. Dubb. beglazing in woonk. en keuken. Door de premie-A-regeling 1991 zijn de woningen blijvend betaalbaar. Prijs f 135.000,- k.k. (excl. renteverlies). Premie-A-subsidie max. f 41.000,-.

UBACH OVER WORMS-CENTRUM: rustiek woonhuis met gas-c.v., berging, aan garage mogelijk. Ind. o.a. berging. Ged. dubb. beglazing, ged. roluikeider. Ind. o.a. 2 kelders, ruime woon-/eetkamer (ca. 42 m²) met houten vloer en open haard. Houten keuken met complete keukeninrichting met app. Bijkeuken, berging. Drie slaapkamers. Badkamer met o.a. ligbad, douche en toilet. Prijs f 197.000,- k.k.

KERKRADE-CHEVREMOIR: goed gelegen 6 halfvrijstaande premie-A-woningen (Ahorstland) met gas-c.v., berging en tuin (garage mogelijk). Indeling: entree, hal, woonkamer, keuken en berging. 1e verd.: drie slaapkamers en een badkamer, 2e verd.: ruime zolder, bereikbaar via een vlieztap. Muren, dak en begane grondvloer zijn geïsoleerd; dubbele beglazing in woonkamer en keuken. Door de premie-A-regeling 1991 zijn de woningen blijvend betaalbaar. Prijs f 133.950,- v.o.n. (exclusief renteverlies). Premie-A-subsidie max. f 41.000,-.

KERKRADE-CENTRUM: vrijstaand (ca. 65 m²) met meub. woonruimte en berging. Vraagprijs f 199.500,- k.k.

SCHAESBERG: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., garage en goed aangelegde tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

SCHAESBERG: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., garage en goed aangelegde tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

SCHAESBERG: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., garage en goed aangelegde tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

BOUWTERREINEN

KERKRADE-WEST: bouwterreinen vanaf ca. 500 m² tot 650 m². Koopprijs vanaf f 69.000,- k.k.

SCHAESBERG: bouwterreinen. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

SCHAESBERG: bouwterreinen. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

SCHAESBERG: bouwterreinen. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

HOENSBROEK

HOENSBROEK: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., berging en tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

HOENSBROEK: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., berging en tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

HOENSBROEK: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., berging en tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

Steen

Steen: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., berging en tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

Steen: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., berging en tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

Steen: vrijstaand woonhuis met gas-c.v., berging en tuin. Rustig en goed gelegen. Bouwjaar 1980. Degelijk en goed verzorgd woonhuis. Uiteenlopende ondergrond. Ind. o.a. woonkamer met parketvloer, luxe keukeninrichting met app., bijkeuken, werkruimte (loggia), badkamer met ligbad, douche, 2e verd.: drie slaapk., badkamer met o.a. ligbad en douche. Prijs f 330.000,- k.k.

NEEF U ER WEL EENS AAN GEDACHT DAT IN DIE VERAFGELEGEN VILLA'S HELE RIJKE MENSEN KUNNEN WONEN...

NEEF U ER WEL EENS AAN GEDACHT DAT IN DIE VERAFGELEGEN VILLA'S HELE RIJKE MENSEN KUNNEN WONEN...

NEEF U ER WEL EENS AAN GEDACHT DAT IN DIE VERAFGELEGEN VILLA'S HELE RIJKE MENSEN KUNNEN WONEN...

makelaardij ERNENS

HEERLEN NRD. f 149.000,- k.k. Goed onderhouden halfvrijstaand woonhuis met extra berging en garage; bij 1984, grondopp. 236 m². Ind.: hal, toilet, woonkamer met ligbad en vaste wastafel; 2e verd.: zolderruimte te bereiken via vlieztap. Aanvaarding nov. 1991.

HOENSBROEK f 239.000,- k.k. Vrijstaand landhuis Ind.: sout.; kelder; beg. gr.; hal; toilet; woonkamer met hal-ponen keuken incl. app.; opp. ca. 45 m²; hobby-/studeerkamer 23 m²; terras + tuin. 1e verd.: 3 slaapkamers + badkamer; 2e verd.: 2 kamers + zolder. Aanvaarding in overleg.

BEDRIJFSPANDE KERKRADE (Terwijnse) f 190.000,- k.k. Zakenpand met bovenwoning bestaande uit: kelder; beg. grond ca. 100 m² verkoop-c.q. kantoorruimte; 1e verd.: woonkamer, keuken, 1 slaapkamer, badkamer; 2e verd.: 1 slaapkamer + zolder. Aanvaarding in overleg.

Wie weet wat hij wil, beslist om zijn eigen makelaar mee te nemen.

Hoolstraat 42, Voerendaal
Tel.: 045-752142
Met een NVM-makelaar koop je zonder zorgen.

PAUL SIMONS

MAKELAARDIJ BV ASSURANTIE-ADVIES HYPOTHEKEN-FINANCIËN

EUROPAWEG ZUID 214 UBACH OVER WORMS

Heerlen: Dicht bij centrum, gel. ruim woonh. met berg., c.v. en kleine tuin. Ind. o.a. hal, ruime woonk., keuk., bijkeuk., serre, 3 slaapk., badk. met ligbad en v.w., kelder, zolder met 2 slaapk. en vliering. Pand is eveneens achterom bereikbaar. Vr. pr. f 136.000,- k.k.

Eygelshoven: Mooi gelegen, halfvrijstaand woonh. met garage, berg. en tuin. Ind. o.a. grote woonk. (uitgebl.), keuken, bijkeuk., 3 slaapk., badk. en zolder. Prijs f 159.000,- k.k.

Hulstberg: Op zeer goede stand gel. vrijst. landhuis met ruime inpandige garage-entree, tuin met de nodige privacy. Ind. o.a. hal, speelse living met open haard en vliez. open keuken, 1 grote slaapk., 2 badkamers, ingangsbereikbaar, ruime badk. en 2 kelders. Pand is in perfecte staat. Prijs: f 375.000,- k.k.

Op zaterdag zijn wij geopend van 10.00-13.00 u.

045-318182

GUNSTIG TEKEN.

De Hypotheker

De Hypotheker Heerlen, Burgard 22, M. Buijsberg, 045-744540
De Hypotheker Maastricht, Milla 28, H.G. van den Boer, 043-222222

BORN, KERKSTRAAT 1049

MAX HENDR

ASSURANTIE-ADVISEURS-ONROEREND

U HEEFT VERKOOPPLANNE LEG ZE ONS EENS VOOR!

Voorendaal
Kies voor de mooiste erkerwoning

Aan het Staatsland, landelijke ligging met de tuin op het zuiden, komen 4 riante erkerwoningen. Vriendelijke architectuur en comfortabele indeling.

1e verd.: woonkamer/ethiek met uitgebouwde erker 37 m²
2e verd.: halfoven, keuken, bijkeuken, tegenover de woonkamer, voordeur met overdekte entree
3e verd.: 3 slaapkamers, grote overloop met ligbad en 2e toilet, vaste zoldertrap

Prima afwerking o.a. ankerloze spouwmuur, hardhouten kozijnen, cv-combiketel met goed geïsoleerd dubbelglas, vloer, gevent. en dakisolatie, voor prettig lage stookkosten
uw eigen wasruimte, keuken, tags en sanitair worden mogelijk gerealiseerd

Kavels van 205 m² tot 230 m²
Koopprijs f 189.000,- v.o.n.

Vrijstaand landhuis aan Staatsland

Op een prima locatie wordt slechts één geheel vrijstaand landhuis gebouwd met zonnige tuin op het zuiden.

De indeling is ruim en stevige met representatieve hal, woon-/eetkamer van liefst 41 m², keuken en bijkeuken. Garage ingangsbereikbaar. Op de verdieping zijn 3 slaapkamers, 1 kamer voor hobby/studie/slaapen, alsmede compleet uitgeruste badkamer met ligbad, douche, wastafel en 2e toilet.

Goede afwerking o.a. hardhouten kozijnen, isolatieglas op begane grond en verdieping, extra isolatiepakket, dak, vloer en buitenmuren voor lage stookkosten
cv-combiketel met warmwaterverwarming, uw eigen keuken, sanitair en binnenplaats

Bepaal uw prijsvaste 380 m²
Koopprijs f 289.000,- v.o.n.

Kopen zonder risico door inruilgarantie en eigen woning en G.I.W.-garantie

IBON-Info: vrijblijvende informatie over woningen in Rijnland
711-1111

NAAM: _____
STRAAT: _____
KODE/PLAATS: _____
TELEFOON: _____

Mulleners Vastgoed
Walramstraat 124
6131 BP Sittard
046-618911
Ha kantooruren: dhr. Doon 04749-3198

De Hypotheker

Herkent u dit beeldmerk van Hypotheker? Het is het teken. U weet dan dat u teken heeft met een ongebruikelijk hypotheekadviseur, die u min betrokken is bij de aankoop van onroerend goed.

Wel is De Hypotheker aangesloten bij De Hypotheek Associatie, de toonaangevende organisatie van onafhankelijke hypotheekadviseurs in Nederland. Dat stelt hem in staat zaken te doen met alle banken en hypotheekinstellingen.

Gratis zoekt hij met u welke van de meer dan 500 hypotheekvarianten het beste past en bij wie u het voordeligst kunt lenen. Daarna regelt hij voor u de hele zaak van A tot Z.

Wilt u dus tijd, zorg en geld besparen, let dan op het beeldmerk: een kenmerk van objectiviteit en zekerheid.

VOOR EEN HYPOTHEEK GEE JE NAAR DE HYPOTHEKER

GEVESTIGD

PRAKTIJK VOOR PARODONTOLOGIE EN IMPLANTOLOGIE.

P.T. The, tandarts

- Behandeling van tandvleesproblemen (bloedend tandvlees, losse tanden, terugtrekkend tandvlees, ontstekingen, enz.)
- Behandeling van patiënten d.m.v. implantaten (kunstwortels)
- Toepassingen: patiënten met slecht passende, loszittende protheses
- patiënten met een of meerdere verloren gegane tand(en) of kies(zen).

- Wat is parodontologie?

Parodontologie is de leer van het tandvlees en tandvleesziekten. Deze kunnen zijn bloedend tandvlees, ontstoken tandvlees, en ook tandvleesziekten waardoor tanden en kiezen los komen te staan, en uiteindelijk verloren gaan.

Om de eigen tanden en kiezen te kunnen behouden is gezond tandvlees noodzakelijk. Ziek tandvlees is boven het 30ste levensjaar namelijk de hoofdoorzaak van het verlies van eigen tanden en kiezen. Gezond tandvlees is de basis voor het behoud van het eigen natuurlijke gebit.

- Wat is implantologie?

Een van de nieuwste ontwikkelingen binnen de tandheelkunde is de implantologie. Het betreft het inbrengen van kunstwortels in de kaak. Een veel gebruikte toepassing van deze implantaten -kunstwortels- betreft patiënten met een slecht passende en loszittende prothese. Er worden dan enkele implantaten in de kaak aangebracht die de prothese houvast bieden.

De resultaten van deze behandelingen zijn uitstekend te noemen. Het is ook mogelijk om een kroon of brug te maken op deze kunstwortels. Wanneer er al overhoofd tanden verloren zijn gegaan, biedt de behandeling van tandvlees gecombineerd met het aanbrengen van implantaten prachtige mogelijkheden voor een natuurlijk herstel.

Adres: Gerwenseweg 9a
5708 EL Helmond-Stiphout
tel. 04920-54501/48414
Behandeling volgens afspraak

De praktijk aan de Mercuriuslaan 72 te Helmond blijft gehandhaafd.

Uw
verzekerings-
adviseur wenst
u een heerlijk
avondje.

ltb
BoerenBond
Verzekeringen

BETER VERZEKERD
DOOR IEMAND VAN
BIJ ONS

NUTH
Uitst. gel. vrijst. bungalow, cv, inpandige garage, kelders, zonnige tuin, woon-eetkamer (38m²), parket, keuken, 3 slk., badk., douche, toilet, ged. dubb. glas. Bwjr. 63. Opp. 535 m². Aanv. direct. Geschiedt voor ouder echtp. of kl. gezin. Vraagprijs f 235.000,-
N.M.W. QUADEN & ZN.
Makelaardij o.n.r. goed Gelrestraat 4 Munstergeloen 046-519644 lid NVM

Panheel B.V.
St.-Antoniusstraat 10
6097 ND Panheel
04747-3333

Panheel B.V. te Panheel maakt bekend dat op maandag 2 december 1991 de volgende wegen tijdelijk voor alle verkeer gestremd zullen zijn, te weten:
de Daalzichtweg, gelegen tussen Heel en de Napoleonsweg, van 8.00 uur tot en met 9.00 uur;
de Heelderweg, gelegen tussen Heel en Panheel, van 9.00 uur tot en met 10.00 uur, of zoveel korter of langer als nodig is.

Panheel B.V.
Ing. J.L.M. Grootjans
adjunct-directeur

TE HUUR

Brunssum:

ruime bejaardenwoningen met c.v.
Indeling: hal, woonkamer, eetkamer, 2 slaapkamers, badkamer met douche en vaste wastafel.

Huurprijs:

per maand vanaf f 577,10, excl. servicekosten.

Informeer naar de details bij:

NEDU

Valkenburgerweg 25a,
6411 BM Heerlen, tel. 045-710909.

weru
ramen + deuren

advies in onze showroom

Hoensbroek:
Akerstraat-N. 128
Tel. 045-224581
en 046-374739

Langbroek:
Quelstraat 40

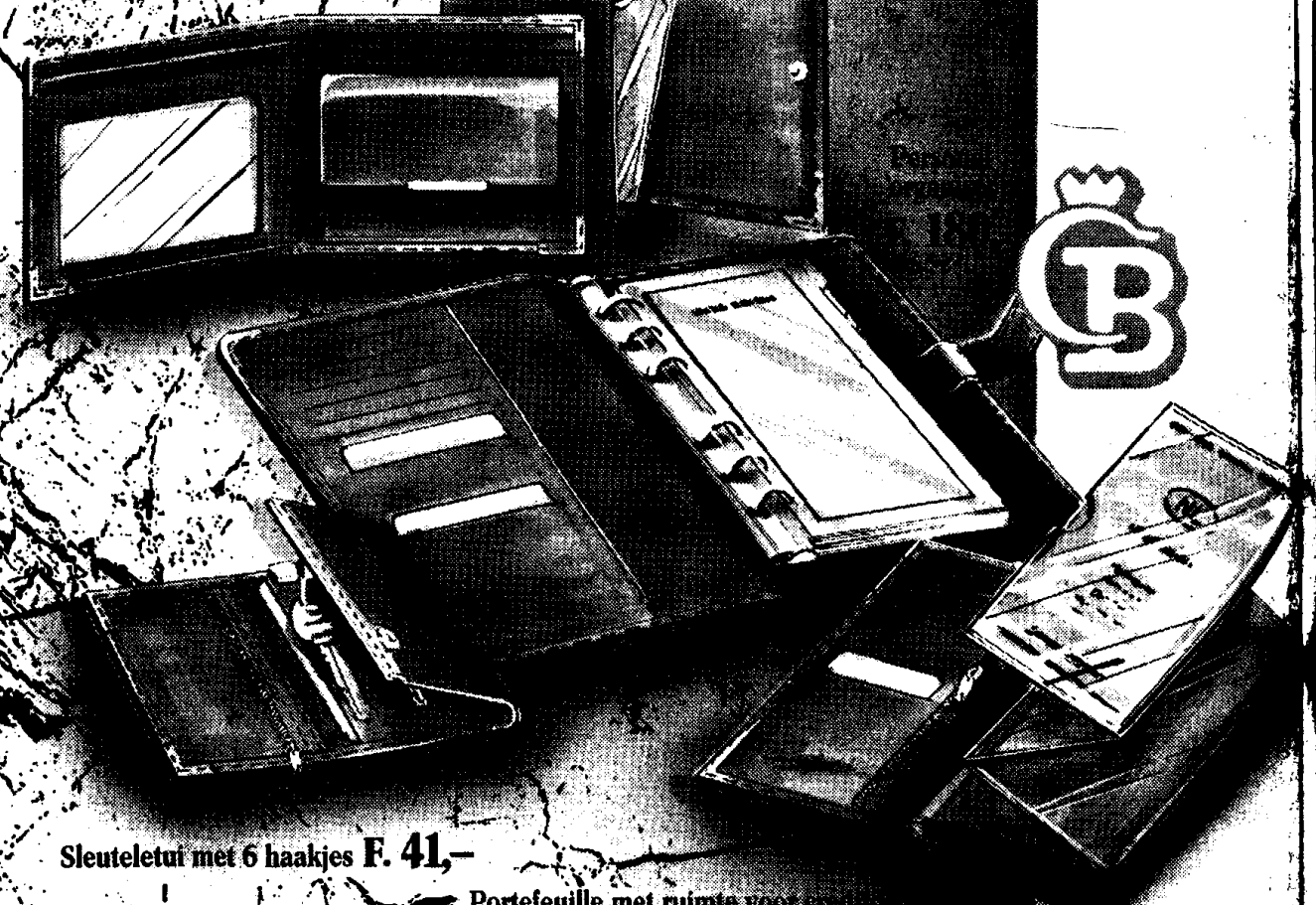
Gangelt (Selfkant)
Tel. 09-4924546016

25
KRINGS

Stijl met karakter

Eerste klas kleinlederwaren, uit de serie Castelijin en Beve...
Gegarandeerd succes!

Bill-fold F. 60,-

Sleutelur met 6 haakjes F. 41,-

Portefeuille met ruimte voor bankbiljetten en autopapieren

Fruman
Opvallende kwaliteit in...

FRUMAN LEDERWAREN, GELLENSTRAAT 16 HEERLEN, TEL. 045-710910

Hoofdkantoor: Holzstraat 93a 6461 HM KERKRADE
Tel. 045-351588
Fax 045-352124
Filaal: Penningkruid 1 5611 GM ZEELAND
Tel. 08865-3306
Fax 08865-3535
December = kado-maand

Set 1:
AT-286, 16 MHz, 2 MB RAM, 40 MB harddisk, mini-tower, 2 floppydrives (5.25" + 3.5"), 20 diskettes (10*5.25" + 10*3.5"), VGA monochroom monitor, MS-DOS 5.0, Windows 3.0, keyboard, printerkabel, STAR LC-20, 500 vel papier en 2 staatsloten
Complete set voor slechts f 2595,- incl. BTW

Set 2:
386SX, 25 MHz, 4 MB RAM, 100 MB harddisk, mini-tower, 2 floppydrives (5.25" + 3.5"), 20 diskettes (10*5.25" + 10*3.5"), VGA monochroom monitor, MS-DOS 5.0, Windows 3.0, keyboard, printerkabel, STAR LC-20, 500 vel papier en 3 staatsloten
Complete set voor slechts f 3425,- incl. BTW

Set 3:
386DX, 33 MHz, 4 MB RAM, 100 MB harddisk, BIG-tower, 2 floppydrives (5.25" + 3.5"), 20 diskettes (10*5.25" + 10*3.5"), VGA monochroom monitor, MS-DOS 5.0, Windows 3.0, keyboard, printerkabel, STAR LC-20, 500 vel papier en 4 staatsloten
Complete set voor slechts f 4095,- incl. BTW.

Meerprijs VGA kleurenmonitor (1024*768): f 550,- incl. BTW
Meerprijs EPSON LQ-200 printer : f 330,- incl. BTW
SHOWROOM IN KERKRADE IS GEOPEND: MA T/M VR 13.00-18.00, ZATERDAG 10.00-17.00 EN KOOPAVONDEN

Veel variatie in wonen op de mooiste plekjes

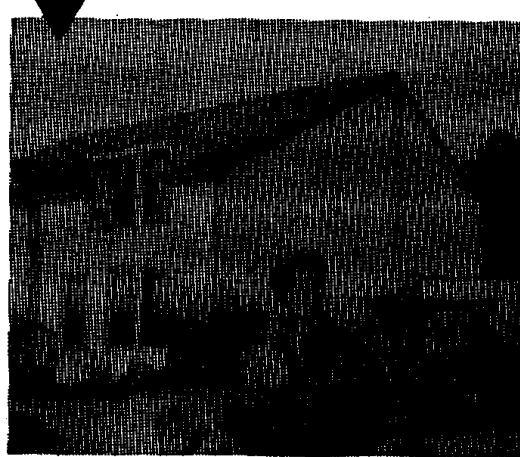
Stienstra heeft op tal van mooie plekjes in Zuid-Limburg gevarieerde nieuwbouw-woningen. Onderstaand een selectie uit ons totale aanbod. We hebben voor iedereen wel een huis naar zijn of haar keuze. En mocht het huis van uw dromen er niet bij staan informeer dan gerust eens bij Stienstra naar een van onze andere projecten op de mooiste plekjes van Zuid-Limburg.

BRUNSSUM, Dorpstraat/Hofpoel H
Riante halfvrijstaande herenhuizen op een rustige locatie.

Indeling:
L-vormige woonk. ca. 37 m², incl. open keuken. Garage. 3 Ruime slaapk. ca. 14 m², 9,5 m² en 8 m². Badk. met ligb. en mogelijkheid voor 2e toilet. Hobbyzolder bereikbaar via vaste trap.

Prijs f 179.900,- v.o.n.
Netto maandlast vanaf ca. f 790,- *

10090047

EYGELSHOVEN, Wolfsweg H
Gerieflijke gezinswoningen met hoge rijksbijdrage.

Indeling:
L-vorm. woonk. ca. 32 m², incl. open keuken. Terras. Tuinberging. 3 Slaapk. ca. 13 m², 10 m² en 7 m². Badk. met douche en mogelijkh. voor 2e toilet. Vlizotrap naar zolder. Tuin gelegen op het zuiden.

Prijzen vanaf f 126.000,- v.o.n. tot f 133.950,- v.o.n. (excl. max. f 41.000,- subsidie).
Netto maandlast vanaf ca. f 575,- **

10091052

LIMBRICHT, Zuid-Oost
Attractief van architectuur en royaal ingedeelde herenhuizen.

Indeling:
L-vorm. woonk. ca. 37 m², incl. open keuken. Garage met zoldermogelijkh. 3 Slaapk. ca. 16 m², 8,5 m² en 8,5 m². Badk. met ligb. en 2e toilet. Vaste trap naar zolder, ca. 33 m². Perceelsopp. tot 370 m².

Prijzen vanaf f 184.675,- v.o.n. tot f 196.175,- v.o.n.
Netto maandlast vanaf ca. f 875,- *

10091026

SITTARD, Beekdal H
Bijzondere halfvrijstaande gezinswoningen.

Indeling:
L-vorm. woonk. ca. 34 m², incl. open keuken. Garage. 3 Slaapk. ca. 12 m², 9 m² en 6 m². Badk. met ligb. of douche en 2e toilet. Hobbyzolder bereikbaar via vaste trap ca. 37 m².

Prijzen vanaf f 167.000,- v.o.n. tot f 169.500,- v.o.n.
Rijksbijdrage max. f 5.000,-
Netto maandlast vanaf ca. f 795,- *

10091073

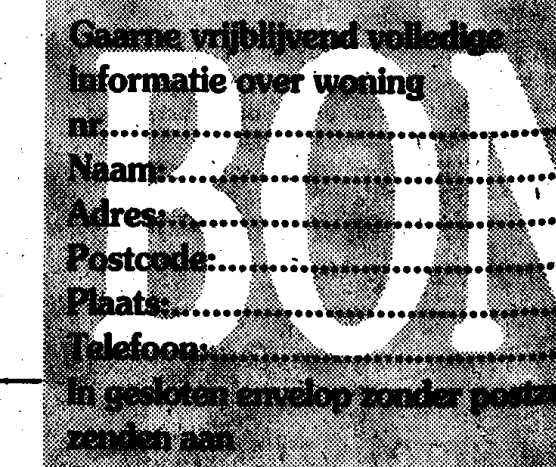

SUSTEREN, Middelveld H
Parterre-plus woning met het gemak van wonen en slapen op de begane grond.

Indeling:
De parterre-plus woning is een semi-bungalow waarbij de mogelijkh. bestaat de verdieping uit te breiden met 1 of 2 slaapk. L-vorm. woonk. ca. 33 m², incl. open keuken. Slaapk. ca. 14 m². Badk. met ligb. en ww. inpand. garage/berging ca. 17,5 m². Vaste trap naar zolder ca. 36 m².

Prijs f 159.990,- v.o.n.
Netto maandlast f 850,- *

10091059

Gaarne vrijblijvend volledige informatie over woning

Naam:.....

Adres:.....

Postcode:.....

Plaats:.....

Telefoon:.....

In gesloten envelop zonder postzendingen aan Stienstra Makelaardij BV, Antwoordnummer 40, 6400 VB Heerlen.

STIENSTRA
MAKELAARDIJ B.V.

H Heerlen, Kruisstraat 56, 6411 BW, tel. 045-712255
M Maastricht, Wycker Brugstraat 50, 6221 ED, tel. 043-252933
Aken, Jesuitenstraße 2, 51001, tel. 0949-241-407540

* Op basis van LoonVast Hypotheek (rekeninghoudend met fiscaal voordeel en 100% financiering).

** (rekeninghoudend met fiscaal voordeel en 100% financiering en max. subsidie).

GULPEN, Witteweg M
Type vrijstaande geschakelde herenhuizen in de kern van Gulpen.

Indeling:
Overdekte entree. L-vorm. woonk. met erker ca. 40 m², incl. open keuken. Garage. 3 Slaapk. ca. 15 m², 9 m² en 7 m². Badk. met ligb. en 2e toilet. Vaste trap naar zolder ca. 25 m². Ruime tuinen 25 m. diep.

Prijzen vanaf f 235.513,- v.o.n. tot f 238.513,- v.o.n. Perceelsopp. van 330 m² tot 405 m². 10091079

De nieuwe kalender is uit!

Limburgs Dagblad

JANUARI 1992						
Zondag	-	5	12	19	26	
Maandag	-	6	13	20	27	
Dinsdag	-	7	14	21	28	
Woensdag	1	8	15	22	29	
Donderdag	2	9	16	23	30	
Vrijdag	3	10	17	24	31	
Zaterdag	4	11	18	25		

De handige, vertrouwde Limburgs Dagblad-kalender is er weer. Ook in 1992 weet u markten, kermissen, feestdagen en naamfeesten precies te vinden, terwijl de kalender bovendien de nodige ruimte biedt voor aantekeningen.

Verkrijgbaar bij alle kantoren van het Limburgs Dagblad en de meeste zaken waar u losse nummers kunt kopen.

De prijs f 5,50

Limburgs Dagblad

Anja Winter opnieuw in 'Medisch Centrum West'

'Ziekenhuisserie 'n beetje mijn kindje'

● Anja Winter (rechts) en Martine de Moor tijdens een scène uit de aflevering 'Het Huwelijk' van MCW.

DOOR JUDITH WAMSTEKER

LELYSTAD - De nieuwe serie afleveringen van 'Medisch Centrum West' is inmiddels weer van start gegaan. Menig gesprek gaat weer over het wel en wee in de ziekenhuisserie. Veel bekende gezichten zijn van de partij. Ook Anja Winter is nog steeds - en dat nog veertien weken lang - te zien als de chirurgen Liza Messing.

De opnamen voor de de vijfde serie MCW zijn afgerond. „Dit jaar hebben we waanzinnig snel gedraaid. Binnen zes maanden tijd stonden de vijftien afleveringen op band, terwijl we vorig seizoen vijf-en-een-half maand bezig waren voor twaalf afleveringen,” vertelt de 35-jarige actrice.

„Daarvoor zijn verschillende redenen te noemen. De acteurs en actrices zijn meer op elkaar ingespeeld, omdat ze vorig seizoen al met elkaar samenwerkten. Maar deze keer werd ook op een andere manier gewerkt. Soms liepen op één dag zes niet op elkaar volgende afleveringen door elkaar.”

Anja Winter: „Dat is even wennen. Ik maakte voor mezelf een goed draaiboek. Want de scènes verschilden onderling zoveel van elkaar: de ene keer moest Liza vrolijk zijn, maar meteen daarna had ze ruzie met Victor. Om dat goed in de gaten te hebben, was het belangrijk dat ik het voor mezelf op een rijtje had staan, zodat ik me er op kon voorbereiden.”

De Amsterdamse actrice zegt niet bang te zijn om haar hele leven vast te zitten aan Liza Messing. „Zes maanden ben je intensief bezig met de serie. Maar tussen twee MCW-seizoenen door heb je andere werkzaamheden: gastrollen, interviews, fotosessies en presentaties,” legt ze uit, terwijl ze haar derde sigaret uitdrukt.

„Als ik op een gegeven moment uit MCW stap, zijn de mensen mij na één of twee jaar toch weer vergeten. Dan weten ze niet eens meer wie Liza Messing is.”

„Het is overigens niet makkelijk om een freelance-actrice te zijn. De ene dag zit je te treuren: ik heb geen werk, ik heb geen werk.” Anja Winter gebruikt een hoog stemmetje om de zin kracht bij te zetten. „Maar de volgende dag ben je misschien weer druk bezig met andere dingen.”

Je kunt het gewoon niet voor-zien.”

Veranderd

Anja Winter zit vanaf 1988, de begindagen van MCW, in de serie. Vergeleken met die tijd is Liza enorm veranderd. „Eerst had ik een kleine en bescheiden rol als assistente chirurgie. Maar het karakter van Liza is inmiddels uitgediept. Ze is interessanter geworden om te spelen. Nu worden tenminste ook haar kwetsbare kanten getoond,” is ze van mening. „Zij is als het ware gegroeid in de serie.”

„De reden dat schrijver Hans Galesloot meer interesse voor Liza heeft gekregen, komt onder andere omdat hij een band met mijn andere werk van de afgelopen tijd heeft gezien. Hij was verrast dat ik méér in huis heb dan ik in de rol van Liza kon laten zien. Daar heeft Hans op ingespeeld.”

„MCW is als het ware een beetje mijn kindje. Als ik er niet meer in geloof, ben ik weg. Zo simpel is dat. Als de liefde voor het vak weg is, verdwijnt ik en zoek iets nieuws. Mij gaat het niet om het beroemd zijn, maar om de uitda-

ging.” Een beetje dromerig staart de Amsterdamse naar buiten.

Hoewel ze als actrice weinig tijd heeft, kijkt ze regelmatig tv. „Maar wel gericht. Ik ben gek op talkshows en informatieve programma's. Mensen en hun achtergronden boeien mij. Dit is overigens geen overblijfsel uit mijn loopbaan als modejournaliste. Ik neem alle uitzendingen op video op.”

„De zomer van '45 is één van de weinige series waarvoor ik thuis blijf. Het is een schitterend verhaal en het is prachtig gespeeld. In zo'n serie of in producties als De Brug, Bij Nader Inzien of Iris wil ik, na MCW, graag spelen,” verzucht ze.

Vergelijken

„Mensen hebben altijd de neiging om MCW met andere series te vergelijken. Maar dat is hetzelfde als een ijskast vergelijken met een auto. Het kan gewoon niet.” Ze kijkt indringend naar haar zoveelste sigaret. „Daar erger ik me echt aan. Mensen geven oordelen, maar blijven die eerste indruk vasthouden. Ik vind dat je je mening pas kunt en moet geven na een aantal keer kijken. Ik kan me echt kwaad maken op mensen die na één keer niet meer openstaan voor een andere mening.”

● Anja Winter: „Als ik niet meer in een serie geloof, ben ik weg.”

Jaarlijks worden ruim tweehonderd carnavalsliedjes geproduceerd

Slag om 'Hollandse' schlager barst los

● Toon Hermans in 1969: 'Vogeltje wat zing je vroeg'. Een dikke hit met deze carnavalsliedjes.

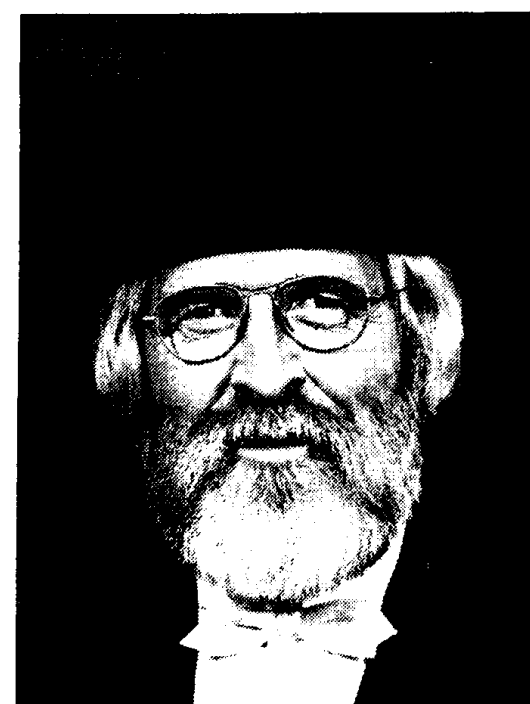
DOOR PETER HEERKENS

BREDA - Nauwelijks is het nieuwe carnavalsseizoen 1991/92 begonnen, of de slag om de 'Hollandse' schlager barst los. Welk nummer wordt in de komende weken en maanden een meezinger? Wie gaat scoren? Het wereldje van tekstdichters, zangers, zangeressen en platenmaatschappijen is volop in actie voor hun optocht naar de feestneuzen. De slag om de carnavals-schlager is begonnen.

De nieuwe carnavalsplaat van Pierre Kartner (gediplomeerd banketbakker) is inmiddels opgenomen en nou heeft hij in zijn buik waar zijn hand over schreef: de kriebels. Kartner, alias Vader Abraham: „Dit zou 't wel eens heel goed kunnen gaan doen. Ik heb hoge verwachtingen. Het is een lief lied. In de sfeer van Toon Hermans' 'Vogeltje wat zing je vroeg'. En: geen muzikaal-technische studiofoefjes, maar lekker ouderwets live. Met twaalf muzikanten.”

Overall staan de pennen op scherp, de stemmen óók, en bij de opnamestudio's zijn ze er klaar voor. Het lanceren van de platen kan beginnen.

Bij CNR, de platenmaatschappij

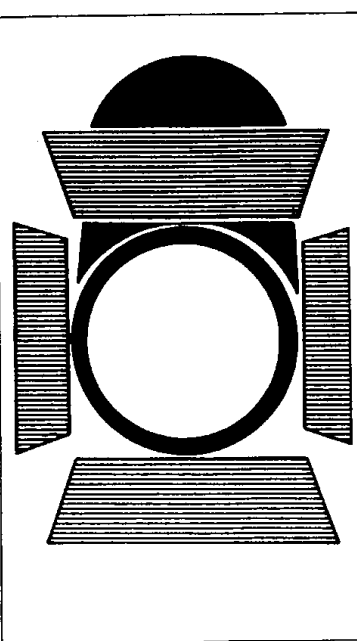
● Vader Abraham heeft in zijn buik waar zijn hand over schreef: de kriebels.

van André van Duin ('Er staat een paard in de glorie', 'De sam-baballen', 'Willempie', 'De rol van de behanger', 'Het pinguin-lied') rekenen ze nergens op. Daar rinkelt de kassa voorlopig nog na van, alweer, een daverend Van Duin-refrein:

'Hijfendertig koeien. Hoor die krenken loeien. En m'n gras verknopen. Heel me tuin ligt volledig in puin.'

CNR-woordvoester Annette Breeuwer: 'Nee, André is niet speciaal voor carnaval bezig. Maar bij hem weet je het nooit.' Op het bureau 'André van Duin Producties' zeggen ze: „Hij zoekt het niet op.”

Zo is het thans ook met Wim Kersten, op het brede podium van het Nederlandse carnavalslied de grootvader van Vader Abraham, zijn zeven zonen, Toon Hermans ('Mien waar is m'n feestneus'), de Alpenzjes ('De tango van het blote kontje'),

Alsnog akkoord met VECAI

RTL4 voor drie jaar op kabel

Van onze rlv-redactie

AALSMEER - RTL4 heeft overeenstemming bereikt met de kabelexploitanten over het doorgeven van het programma voor de komende drie jaar. Dat hebben RTL4 en de VECAI, de koepelorganisatie van kabelexploitanten, bekendgemaakt. RTL4 gaat de exploitanten een kwartje per aansluiting per jaar betalen voor doorgifte.

RTL4 en de VECAI dreigden aanvankelijk lijnrecht tegenover elkaar te komen staan, omdat RTL4 zich op het standpunt stelde dat er niet langer betaald hoefde te worden voor doorgifte.

Kabelexploitanten zouden al genoeg voordelen hebben gehad doordat de start van RTL4 hen veel nieuwe abonnees opleverde. De VECAI dreigde echter RTL4 van de kabel te halen als er geen nieuw contract zou zijn op 31 december, dat datum waarop het huidige contract afloopt.

RTL4, destijds nog RTL Veronique, ging bij de start in 1989 met het overgrote deel van de exploitanten een contract aan voor twee jaar. Om snel verzekerd te zijn van veel kabelaansluitingen bood het commerciële station exploitanten een gulden per aansluiting voor het eerste jaar en twee kwartjes voor het tweede jaar. Nu RTL4 in de onderhandeling met de VECAI voor de komende drie jaar is uitgekomen op een kwartje per aansluiting per jaar, is de commerciële omroep op jaarbasis zo'n 1,25 mil-

joen gulden goedkoper uit dan in 1991.

Bovendien staat in de nieuwe modelovereenkomst dat exploitanten moeten zorgen voor een technische voorziening in geval de doorgifte via de Astra-satelliet uitvalt. Deze 'back-up'-voorziening komt de kabelexploitanten op ieder zo'n 25.000 gulden aan extra kosten te staan.

Eigen contract

De overeenkomst tussen VECAI en RTL4 is een zogenaamde 'modelovereenkomst'. Dat wil zeggen dat de VECAI aan de aangesloten kabelexploitanten zal voorstellen om conform het door de VECAI bereikte onderhandelingsresultaat een eigen contract met RTL4 aan te gaan. Exploitanten moeten dus zelf beslissen of ze onder de VECAI-voorwaarden met de zender in zee willen. Een woordvoerder van de gemeente Amsterdam zegt dat de gemeente over anderhalve week een standpunt zal innemen over het bereikte akkoord.

Als individuele exploitanten zelf verder willen onderhandelen met RTL4, dreigt dat station als nog in sommige gebieden van de kabel geweerd te worden.

Aanvankelijk lag het in de bedoeling de onderhandelingen over doorgifte van het tv-sigitaal te combineren met besprekingen over het signaal voor RTL4-radio. Die laatste besprekingen hebben echter nog geen overeenstemming tussen VECAI en RTL4 opgeleverd. Volgens een woordvoerder van RTL4 worden onderhandelingen over een modelovereenkomst voor de radiozender binnenkort voortgezet.

(ADVERTENTIE)

ZONDAG
1 DECEMBER '91
OM 15.00 UUR
SINTERKLAAS

ALLE AANWEZIGE
KINDEREN ONTVANGEN
WAARDEVOLLE
GESCHENKEN

« DE ZWARTE MARKT »
TEL.: 09/32.13.66.15.61 TESSENDERLO - BELGIË

EUROPA'S GROOTSTE VERWARMDE
ROMMELMARKT - 20.000 m²
WEKELIJKS MEER DAN 15.000 BEZOEKERS

Open: elke zondag van 9.00 tot 18.00 uur
Binnenbrengen materiaal:
elke zondag van 7.00 tot 9.00 uur
ELKE ZONDAG SHOW EN ATTRAKTIES
DOOR BINNEN- EN BUITENLANDSE ARTIESTEN
ZONDAG 1 DECEMBER '91: SINT NIKLAAS en zijn
ZWARTE PIETEN brengen een bezoek aan
« DE ZWARTE MARKT »

over die minstens zo groot. Een medewerker van 'John Hoes Producties' (maatschappij Telstar): „Uit alle hoeken van het land komen aanbiedingen van mensen die denken iets leuk te hebben geschreven. Vaak is het te oubollig, of lijkt het weer op niets.”

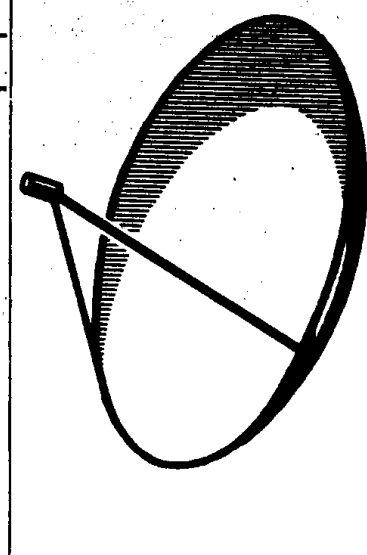
Ideologie

Gemeten naar de maatstaven van de carnavals-ideologie mag de schlager in geen geval dan belzinnig zijn, noch alcohol spetteren. Daar knoeien 'de Hollanders' nogal eens mee, vinden in het zuiden. Nederlands en 'carnavaloloog', de Limburgse socioloog drs Theo Franssen, schreef in zijn studie 'Carnaval ontmaskerd?'. „Het Hilversum-lied bevestigt maar al te vaak de makkelijke stereotypen, is erg gematigd agressief in tekst, of die, alcohol en erotiek dan pient eraf. In het bos zijn de jagers die het op Marietje gemunt hebben en de tekstdichters realiseren zich niet dat in deze tijd van het jaar het gras echt geen twee kontjes hoog is.”

Helaas. De beentjes zijn dan van de vloer gegaan voor 'Tante Greet' ('Pak ze maar beet, ze ben ne van jou') en 'Liek 's aan in lolly'.

Waar vroeger - de voor het carnavalslied gouden jaren '70 en de '80 - radio en televisie royale zendtijd inruimden, ging 'Hilversum' terug naar het minimum. Voorlopig alleen een groot carnavalsprogramma van TROS in januari.

Vader Abraham (Pierre Kartner): „We gaan met het carnavalslied in grote problemen komen. Hilversum zich zo beschouwen. In Duitsland beschouwen het bij radio en televisie als cultuur. Maar hier...”

Nederland 1

13.00-13.12 Nieuws voor doven en slechthorenden.
13.35 Wijnwereld. 8-delige cursus over wijn. Vandaag: Spanje.
14.00 ••• Journaal.
14.05 Hollands decor. Een wandeling of fietstocht n.a.v. een boek. Afl.: Eindhoven/Geldrop. Herh.
14.15 Heb ik iets gemist? Hoogtepunten van AVRO programma's.
17.00 Gophers. Tekenfilmserie. Afl. 6: De rockstar.
17.25 Brief aan de koningin. Kinderen leggen hun problemen en wensen voor aan de koningin. Afl. 6.
17.35 Ko de Boswachtershow. Natuur- en milieu-magazine.
18.00 Boggle. Woordspel.
18.30 Sportpanorama.
19.00 Land in zicht. Toeristische zoektocht.
19.30 Growing pains. Comedyserie. Afl.: Anniversary van hell. Jason en Maggie worden door haar ouders uitgenodigd voor een diner, niet wetende dat de kinderen met hun grootouders een huwelijksfeestje georganiseerd hebben.
20.00 ••• (TT) Journaal.
20.25 (TT) De kassiere. Nederlandse speelfilm uit 1989 van Ben Verbong. Met: Marion van Thijn, Thom Hoffman, Monique van de Ven, e.a. Lily is kassiere in een dorpje en wordt zwanger van de zwarte soldaat Alan. Als deze vermoord wordt wil ze de baby houden. Haar moeder wil er echter niets van weten en Lily besluit naar de grote stad te gaan.
22.00 Glamourland. De wereld van glitters en glamour met G.J. Dröge.
22.50 Karel. Talkshow.
23.28 Friends for life concert. Hoogtepunten uit dit muzikaal project t.b.v. het AIDS fonds.
23.58 Een bom dulten. Duitse misdaadfilm van Theo Mezger. Met: Horst Michael Neutze, Matthias Pöner, Hans Peter Hallwachs, e.a. Bankrover Kramer wordt vrijgelaten en commissaris Schreite wil hem volgen omdat de buit destijds verdwenen. Kramer wordt opgewacht door ene Lemmy Lehmann.
23.58-01.40 ••• Journaal.

Nederland 2

13.00-13.12 Nieuws voor doven en slechthorenden.
15.16 Impact. Actuele documentaire. Herh.
16.00 ••• Journaal.
16.08 Museumwachten. Achtergronden bij voorwerpen uit Nederlandse musea. Vandaag: De schipbreuk van Nuyten. Herh.
16.17 Bobbie en Onyx. Tekenfilmserie. Afl.: Water in overvloed.
16.30 Clowntje Charlie. Tekenfilmserie. Afl.: Het kokosnotenseizoen.
16.45 De avonturen van Teddy Ruxpin. Tekenfilmserie. Afl.: Even lucht! Herh.
17.07 De jongen van Andromeda. Jeugdserie over drie tieners die met een buitenaards wezen de aarde willen redden. Afl. 1.
17.32 Man over de vloer. Comedyserie. Afl.: Het recht van de sterkste. Herh.
18.00 ••• Journaal.
18.18 Vroege vogels. Natuur- en milieu-magazine.
18.57 Lingo. Woordspel.
19.20 Trekking sponsorloterij.
19.28 Twaalf steden, dertien ongelukken. Serie verhalen naar waargebeurde verkeersongelukken. Vandaag: Verkeerd ingeschat.
20.00 Flying doctors. Serie. Afl.: Knap arrogant.
20.51 (TT) Zeg 'ns AAA. Comedyserie. Afl.: De achtervolging.
21.20 Sonja op zaterdag. Praatprogramma met Sonja Barend.
22.15 Achter het nieuws. Actualiteitenrubriek.
22.49 Twee voor twaalf. Quiz.
23.34 De schreeuw van de Leeuw. Compilatie van dit programma.
00.12 Allen nation. Si-serie. Afl.: Het zwarte schaap. Matthew helpt de jonge prostituee Mary aan onderzoek wanneer zij wordt achtervolgd door een man wiens geld ze zou hebben gestolen. De volgende dag blijkt Mary echter te zijn vermoord. Blijkt haar intussen heel andere problemen.
00.57 Natuurmoment. Vandaag: Sprinkhanen in het natuurmonument Ljzenbos.
01.03-01.08 ••• Journaal.

Nederland 3

08.55-09.00 Nieuws voor doven en slechthorenden.
13.00-13.12 Nieuws voor doven en slechthorenden.
15.00 Studio sport. Rechtsreeks verslag van de finale dubbelspel van de Davis Cup tussen Frankrijk en de VS in Lyon: Rechtsreeks verslag van de W.K. schaatsen voor heren te Heerenveen.
17.55 Nieuws voor doven en slechthorenden.
18.00 ••• Journaal.
18.15 Sesamstraat.
18.30 Jeugdjournaal-extra.
18.55 Trekking van de lottogetallen.
19.00 De laatste dans. Serie over de eindexamenklas van Montclair High. Afl. 2 (slot). De Prom staat voor de deur. Op school wordt de musical 'Grease' uitgevoerd, maar Michelle moet vanuit de coulissen toekijken. De leerlingen bereiden zich voor op de grote avond.
19.28 Een bericht van de Wilde Ganzen.
19.30 Rubber. Werken aan werlfilm over het leven op een petrochemische fabriek. Afl. 2.
19.55 Zie zoo. Column van bekende politieke tekenners. Afl. 8: Len Munnik - De asielzoeker.
20.00 ••• Journaal.
20.23 Kennink. Actualiteitenrubriek.
20.55 Kinderen van je keuze. Reportage over gehandicapte kinderen in een pleeggezin. Met aandacht voor de William Schrikkerstichting, een voogdijvereniging die voor deze kinderen bemiddelt. Ook twee portretten van families die een gehandicapt pleegkind hebben.
21.25 De vlindermonnik. Filmportret van broeder Frans Melkert in het Egmondse klooster en zijn passie voor vlinders. Frans Melkert heeft achter de abdij zijn eigen vlinderstudie, verzamelt alle in Nederland voorkomende vlinders en heeft contact met veel vlinderkenners in het buitenland.
22.00 ••• Journaal.
22.15 Studio sport.
22.45-22.50 Nieuws voor doven en slechthorenden.

RTL4

07.00 Ochtendprogramma.
08.00 Télékids.
12.00 Clips.
12.10 Prime time pets.
12.30 Get a life. Amerikaanse comedyserie. Afl. 13.
12.55 A fine romance. Engelse comedyserie.
13.20 For those I loved. Amerikaanse miniserie.
14.10 Rare jongens, die soldaten. Franse comédie uit 1973.
15.30 De tweelingenshow. Showprogramma (slot).
16.30 Lenny. Comedyserie.
17.00 Hoge ogen. Informatief programma.
17.30 Tineke.
18.00 Journaal.
18.15 Tineke (2).
19.30 Journaal.
19.50 Werbericht.
20.00 Mini Playbackshow. Elfde aflevering.
21.10 Hunter. Amerikaanse detective-serie. Afl.: Waiting for Mr. Wrong.
22.05 Gabriel's fire. Amerikaanse serie. Afl.: Judgements.
23.00 Journaal.
23.15 The believers. Amerikaanse speelfilm uit 1986, geregisseerd door John Schlesinger. Na de dood van zijn vrouw verhuist de psycholoog Cal Jamison naar New York om een nieuw leven te beginnen. Jamison's werk bestaat uit de behandeling van overspannen leden van het politiekorps. Als er, in een totempoel omgevoerde bioscoop in Harlem, een toeval over zijn toeren geraakte agent wordt gevonden, komt Jamison's hulp meer dan van pas. Luitenant Sean McTaggart probeert een verband te leggen tussen het vreemde gedrag van de man en een serie uiterst bizarre moorden, die onlangs heeft plaatsgevonden. Jamison en Taggart gaan op onderzoek uit en stuiten op de mysterieuze wereld van Santeria.
01.15 The monsters. Amerikaanse griezelserie. Afl.: Mannikins of horror.
01.40 Rare jongens, die soldaten. Herh. van 14.10 uur.
03.00 Nachtprogramma.

België/TV 1

10.30 Supermachten: Rusland en de Sovjetunie. Afl. 11.
11.05 Later begint nu. Programma over jongeren en relaties.
11.30 Keuken-wijs. Afl. 4.
12.00-12.40 Babel.
15.30 ••• De stervenvechter. Amerikaanse speelfilm uit 1932. Met: Eddie Cantor, Lyda Roberti, Robert Young e.a.
17.00 De dag toen mijn zoon punk werd. Amerikaanse jeugdfilm. Met: Jay Underwood, Bernie Koppell, Christine Bedford e.a.
17.45 Wasbeer en wolf. Noordkoreaanse tekenfilm.
17.55 Nieuws.
18.00 Tik tak. Animatieserie. Afl. 334.
18.05 Schoolslag. Spelprogramma.
18.40 Vlaanderen vakantieland. De Scheldevaart en Rembrandttroute.
19.20 Joker en lotto, paardenkoersen, mededelingen en programma-overzicht.
19.30 Journaal/Sport.
20.00 Kwislijn.
20.05 FC De Kampioenen. Comedyserie. Afl. 22: Operatie Parkiet.
20.35 De ring van de schorpioen. 2-delige Engelse tv-film van Ian Barry. Met: Catherine Oxenberg, Jack Scalia, Caroline Goodall e.a. Deel 2.
22.25 Kunst-zaken.
22.30 Sport op zaterdag. Aansl. Kwislijn.
23.00 Vandaag.
23.20 De legende van de eenzame wreker. Amerikaanse speelfilm uit 1983. Met: Clint Eastwood, Michael Horse, Christopher Lloyd e.a.
00.55-01.00 Coda. Le premier rendez-vous, van Sylviano, uitgevoerd door het salonorkest Rendez-vous.
België/TV 2
20.00-21.00 L'Occa del Cairo. Opera van Mozart, uitgevoerd door het Kamerorkest Transparant en het Vlaamse Opera kor. M.m.v. Rolande van der Paal, Leonie Schoon, Greetje Anthoni, Bernard Loonen, Joan Micu, Romain Bischoff en Herman Bekeert.

België/RTBF 1

10.00 Sindbad. 10.30 Cursus Nederlands. Herh. 10.55 Cursus Duits. Herh. 11.25 Génies en herbe. Herh. 12.00 Vidéothèque. 13.00 Journaal. 13.10 Objectif Europe. 13.45 Faisons-moi confiance. Franse speelfilm uit 1953. Herh. 15.10 Ecran témoin. Herh. 16.30 Grand écran. Herh. 17.20 Félix. 17.50 Noubia noubia. 18.25 Gourmandises. 18.40 Télétoilette. 19.30 Journaal. 20.05 Le jardin extraordinaire. 20.40 A deux minutes près. Franse speelfilm uit 1988. 22.20 Contacts. 22.30 Match I. 23.25-23.50 Laatste nieuws.

België/Télé 21

12.30 Le PRL. 13.00 Tribune économique et sociale: Les organisations patronales. 13.30 La pensée et les hommes. 14.10 Théâtre Wallon: In place as solo. Herh. 15.50 Coup de film. 16.10 Art 21: De l'arbre au violon. Herh. 17.05 Porte ouverte: Pensées et visions d'une tene couplée. Herh. 17.35 Parures animales (1), doc. Herh. 18.25 Sur le fil, doc. Herh. 19.00 Azimuts. 19.30 Journaal. 20.00 Art 21: Synthèse nonante et un (1). 21.00 Musique: Ceci n'est pas Mozart. 21.25 Weer- en beursberichten. 21.55-23.50 Le ventre de l'architecte, Engelse speelfilm uit 1987.

TV 5

07.00 Nws. 07.20 Corps accord. 07.40 Enseignement du Français. 08.00 Clin d'oeil. 08.05 Canadees nws. 08.20 Nieuwsflits. Aansl.: Amnesty. 08.30 Nord/Sud. 09.00 Quebec inc. 09.30 Le club de l'enjeu. 10.00 Civilisations: Les Dogons. 11.00 Des trains pas comme les autres. 12.00 Nws. 12.05 Reflets - Images du sud. 13.00 Nws. 13.15 Horizon 93. 13.45 Ramdam. 14.15 Hotel. 14.30 Mozart. Herh. 16.05 Nws. 16.15 Flash varicelle. 16.40 Génies en herbe. Herh. 17.15 Félix. 17.40 Clips Radio 21. 18.15 Correspondances. 18.30 Nws. 18.50 Clin d'oeil. 19.00 Objectif Europe. 19.30 Nws. 20.00 Thalassa. 20.55 Amnesty. 21.00 Nws. 21.30 Mozart. 23.00 Nws. 23.30 Caractères. 00.20-00.50 Ramdam.

RAI UNO

06.00 Ochtend- en middagprogramma. 18.00 TG1 Flash. 18.05 Lotto. 18.10 Notte Rock hit parade. 18.40 Atlante. 19.25 Parola e Vita. 19.40 Almanacco del Giorno. 19.50 Che Tempo Fa. 20.00 Telegiornale. 20.25 TG1 Uno Sport. 20.40 Fantastico. 22.45 TG1 Linea Notte. 23.00 Speciale TG1. 24.00 TG1 Notte. 00.30 Sabato club.

BBC 1

08.25 Nieuws. 08.30 Ovide, tekenfilm. Herh. 08.40 Opposites attract, serie. 08.50 The Jetsons, serie. Herh. 09.15 Chucklevision, serie. Afl.: Shore thing. Herh. 09.35 Dungeons and dragons, serie. Afl.: The box. Herh. 10.00 Going live, kindermagazine. 13.12 Weerbericht. 13.15 Grandstand, sportprogramma. (13.55-14.00 Nieuws). 18.00 Nieuws. 18.15 Popeye makes a movie, tekenfilm. Herh. 18.25 (TT) Only fools and horses, serie. Afl. 14. Herh. 18.55 Knif's house party, Live amusement. 19.45 (TT) Bruce Forsyth's generation game, spel. 20.45 (TT) Jaws. The revenge, Amerikaanse speelfilm uit 1987. Met: Lorraine Gary, Lance Guest, Michael Caine e.a. 22.15 (TT) Nieuws en sport. 22.35 Saturday night Clive, satire. 23.20 Snooker. 00.40 Don't just lie

there, say something. Engelse film. Met: Leslie Phillips, Brian, Joanna Lumley e.a. 02.10-02.15 Met bericht.

BBC 2

09.45 Open Universe. 12.05 Spirit of Asia, serie. Afl.: Artists in exile? Herh. 13.05 Holiday outings. Afl.: Wyoming/Colorado. Herh. 13.15 Journey into fear, Amerikaanse speelfilm uit 1982. Met: Orson Welles, Joseph Cotten, Dolores del Rio e.a. 14.25 Two points of view: Fashion. 14.45 Heirs and graces, serie. Afl.: Chatsworth house (2). Herh. 15.15 Network east. 15.45 Mahabharat, feuilleton. 16.30 The only way, Deens/Engelse speelfilm uit 1970. Met: Martin Potter, Jane Seymour, Ebbie Robe e.a. 17.55 Snooker. 19.05 Play bridge with Zia, cursus. Afl.: Decoder play. 19.35 Late again. 20.20 Have-I got news for you? quiz. Herh. 20.30 Nieuws en sport. 21.05 Sounds of the sixties, muziekprogramma. Afl.: In living colour. 21.55 (TT) The second Russian Revolution, serie. Slott. Coup. 22.35 Moving pictures, filmmagazine. 23.25 Fitzcarraldo, Duitse speelfilm uit 1982. Met: Klaus Kinski, Claudia Cardinale, Jose Lewy e.a. 02.05-03.25 Hangover square, Amerikaanse speelfilm uit 1945. Met: Laird Cregar, Linda Darnell, George Sanders e.a.

Sportnet

07.30 Golf. 08.00 Motorsport. 09.00 Hote. 09.30 World sport special. 10.00 Triathlon. 11.00 Golf. 12.30 NBA Basketball. 14.00 Argentijns voetbal. 15.00 Rallysport, samenv. 16.00 American college football. 17.00 Powersport. 18.00 Boksen. 19.00 Voetbal. 21.00 Motorsport. 22.00 NHRA Dragracing. 23.00 American College Football. 02.00 Boksen. 03.30 Golf. 05.00 Supercross. 06.00-07.00 Rallysport, samenv.

Eurosport

09.00 Int. motorsport. 10.00 Saturday alive. 19.30 Int. motorsport. Herh. 20.30 Tennis, samenv. 22.00 Boksen. 23.00-01.00 Skiën, samenv.

Super Channel

06.00 The mix. 09.30 All mixed up. 12.30 Music news. 13.00 All mixed up. 14.00 Sport. 16.00 The great offshore. 16.30 Beyond tomorrow. 17.00 Youthquake. 17.30 Absolutely live. 18.30 Travel magazine. 19.00 Videofashion. 19.30 East Europe reports. 20.00 The big cat, Amerikaanse speelfilm uit 1949. 21.30 Onbekend. 21.50 News special. 22.00 News. 22.30 Film Europe. 23.00 Hang loose. 23.30 Night of the living dead, Amerikaanse speelfilm uit 1968. 01.15 Absolutely live for one hour. 02.15 The mix all night.

MTV Europe

08.00 3 From 1 Saturday. 11.00 The big picture. 11.30 US top 20 video countdown. 13.30 XPO. 14.00 3 From 1 Saturday. 18.00 Week in rock. 19.30 The big picture. 19.00 Euro top 20. 21.00 Saturday night live. 22.00 Party zone. 01.00 3 From 1 Saturday. 03.00-06.00 Night videos.

CNN

07.30 Moneyline. 09.00 World business this week. 11.10 Larry King. 12.40 Int. correspondents. 14.10 The big story. 15.10 Health week. 15.30 Moneyweek. 16.10 Science and technology week. 16.40 Style. 17.10 Sportsbiz this week. 18.40 Evans and Novak. 19.00 World business this week. 19.30 Newsmaker Saturday. 20.10 Your money. 20.40 Style. 21.10 Your money. 21.40 Int. correspondents. 22.40 Newsmaker Saturday. 00.40 Pinn. 01.10 The big story. 03.10 Showbiz this week. 05.10 The Capital gang.

Duitsland 1

09.00 Heute.
09.03 Länder-Menschen-Abenteuer: Goldenes Goa.
09.45 ••• Tele-Gym.
10.00 Heute.
10.03 Auslandsjournal.
10.45 ZDF-Info Gesundheit.
11.00 Heute.
11.03 ••• Kein schöner Land. Volksmuziek.
12.10 Showfenster. Amusementsprogramma.
12.40 Sport extra. WK voetbal voor dames, finale vanuit Guangzhou.
14.30 Europamagazin.
15.00 Tier und Technik '91.
15.45 Ersters.
16.00 Disney Club. Kindermagazine.
17.25 Hier und Heute unterwegs.
17.55 Tagesschau.
18.00 Sportschau-Telegramm.
18.10 Sportschau, met Bundesliga-voetbal.
19.00 Markt.
19.30 ••• Elvis. King of Rock 'n Roll. serie. Afl.: Der neue Song.
20.00 (TT) Tagesschau.
20.15 ••• Flitterabend. Quiz voor bruidsparen.
21.55 ••• Trekking lottogetallen.
22.00 Tagesschau.
22.10 (TT) Das Wort zum Sonntag.
22.15 Schrecken in der Nacht. Amerikaanse speelfilm uit 1989 van Jerrold Freedman.
23.45 Dansen. Masters Gala voor amateurs in standaard- en Latijns-amerikaanse dansen.
00.45 Inspektör Lavardin. Tödliches Rätsel, Franse speelfilm uit 1988 van Claude Chabrol. Met: Jean Polret, Caroline Beaune, Jacques Brunet e.a. Inspektör Lavardin onderzoekt in opdracht van Interpol de handel in wandel van ondernemer Ruggero Anello in het Italiaanse kuuroord Montecatini, waar op dat moment een grote tv-quiz plaats vindt. Anello's vrouw Claire wordt vermoord en blijkt het eerste slachtoffer te zijn van een serie mysterieuze moorden, die door Lavardin koelbloedig opgelost worden.
02.15 Tagesschau.
02.20-02.25 Zuschauen - Entspannen - Nachdenken. Gesichter Buddhas: Der Dalai Lama von Nara.

Duitsland 2

08.30 Nachbarn in Europa.
09.00 Heute.
09.03 Länder-Menschen-Abenteuer: Goldenes Goa, reportage.
09.45 ••• Tele-Gym. Fitness. Afl. 17.
10.00 Heute.
10.03 Auslandsjournal.
10.45 ZDF-Info Gesundheit.
11.00 Heute.
11.03 Nachbarn in Europa.
12.35 Diese Woche.
12.55 Persoverzicht.
13.00 Heute.
13.05 Piff extra: Just for fun - Sport in den USA. Serie over sport en spel in Amerika. Afl. 6.
13.30 ••• Ihr Musikwunsch. Klassieke muziek op verzoek. Een Braziliaans werk en etudes van Chopin, uitgevoerd door de pianist Bruno Leonardo Gelber. En een fragment uit Macbeth, opera van Verdi uitgevoerd door de bariton Renato Bruson begeleidt door het Orkest van de Duitse Opera in Berlijn o.l.v. G. Sinopoli.
14.15 FM. Gevarieerd magazine. Thema: Von Hund und Katz'.
14.40 Wolfgang. Gedramatiseerde serie over het leven van Mozart. Afl. 1: Das Wunderkind.
15.30 (TT) Diese Drombuechs. Serie. Afl.: Späte Einsicht.
16.58 Programm-overzicht.
17.00 Heute.
17.05 Länderspiegel.
17.50 Die fliegenden Ärzte. Serie. Afl.: Die fliegenden Ärzte. Vervolg. Aansl. Programma-overzicht. (VPS. 18.50)
19.00 Heute.
19.30 Insel der Träume. Serie. Afl.: Das Kind der anderen.
20.15 Pension Schöller. Klucht van Carl Laufs en Wilhelm Jacoby. Met: Harald Juhnke, Edeltraut Elsner, Christine Schild e.a.
21.55 Heute.
22.05 Das aktuelle Sport-Studio. Aansl. Lotto-trekking. (VPS 23.29)
23.30 Heute.
23.40-03.00 ••• Peter's Popshow. Muziekprogramma met Peter Illmann. Met o.a. Peter Maffay, Mathias Reim, Genesis, Crystals, Chesney Hawkes en ELO.

Duitsland 3 West

09.30 Tele-Ski 90, cursus skigymnastiek. Les 11. Herh. 10.00 This week. 10.15 Actualités. 10.30 Cursus Russisch. 11.00 Cursus Engels. 11.30 Fernuniversität: Montessori-Pädagogik I: Einführung in den Anwaltsberuf VI. 12.15 Mit Weltenbummlern unterwegs, serie. Afl.: Pilger und Paprika. 13.00 Cursus Duits. Herh. 13.30 Cursus westduits. Herh. 14.00 Rückblende: Vor 50 Jahren: Reichsuniversität Strassburg - Nationalsozialistischer Kulturkampf im Elsass. Herh. 14.15 West 3 aktuell. 15.00 Sport 3 extra. 17.00 Delphin Funghi, der Menschenfreund, reportage. 17.30 Bilder jenseits der Fantasie, reportage over computeranimatie. 18.00 Aktuelle Minute. 18.01 Kultur international. Vandaag o.a. over Laos, Groenland en Polen. 18.30 (T) Die Sendung mit der Maus. 18.50 Programm-overzicht. 19.00 Aktuelle Stunde met Nachrichten, met om 19.35 Sport im Westen. 20.00 Tiere suchen im Zuhause, dierenmagazine. 20.30 Ein Traumspiel, toneelstuk van August Strindberg in de regio van David Mouchtar-Samurai. 22.30 Spiele des Lebens, serie. Afl.: Verbündete und Rivalen. 23.15 Kultur im Gespräch. 00.00 Jazz vor Mitternacht: International Jazzfestival Viersen 91, deel 3. 00.50 Laatste nieuws.

Duitsland 3 SWF

14.30 Cursus Duits. Herh. 15.00 Sport 3 extra. 17.00 Nimm's Dritte. 17.30 Geschichte der Oper, serie. Afl. 3. Mozart in Wien. Herh. 18.00 Die in Dunkel und Finstern sassen, gebunden in Elend und Eisen..., documentaire. 18.30 Das Südwest-Journal. 19.00 Lindenstrasse, serie. Afl.: Die Versuchung. 19.30 Planet Erde: Tiere vor der Kamera, serie. Afl.: In den Wäldern Australiens. 20.15 Widersenheiten mit Brideshead, serie. Afl.: Das wiedergefundene Arkadien. 21.55 Nieuws. 22.00 Nachtsat: Sex, Gewalt, Stumpf-sinn - die Zukunft des Fernsehens? discussie. 23.30 Laatste nieuws. 23.32 Mary, frech-frivole Illusion. 01.00 Programm-informatie.

RTL Plus

06.00 Tekenfilm.
06.15 Nozzles. Serie. Herh.
06.40 Transformers. Serie. Herh.
07.00 Märchen aus aller Welt. Serie. Afl.: Der verzauberte König. Herh.
07.30 Piff und Herkules. Serie.
08.00 Konfetti. Met tekenfilms.
09.20 Klack. Kinderspelshow.
10.05 Die Jetsons. Serie. Herh.
10.30 Turbo Teen. Serie.
11.00 Marvel Universum. Met tekenfilms.
12.35 He Man. Serie.
13.05 Teenage mutant hero turtles. Serie.
13.30 Super Mario Brothers. Serie. Afl.: Goodbye Mr. Fish: Der maskierte Rächer.
14.00 Ragazzi. Muziekmagazine.
14.30 Katts und Dog - Ein Herz und eine Schnauze. Serie. Afl.: Ein gefährlicher Flirt. Herh.
15.00 BJ und der Bär. Serie. Afl.: Erpressung.
16.00 Doktor. Serie. Afl.: Judy als Cowboy.
16.55 Der Preis ist heiß. Quiz.
17.45 Inside Bunte.
18.15 Wunderbare Jahre. Serie. Afl.: Der Stuhl des Grauens.
18.45 RTL Aktuell.
19.20 Houston knights. Serie. Afl.: Ausgebrannt. Herh.
20.15 Meine Tante - Deine Tante. Duitse speelfilm uit 1956. Met: Theo Lingen, Hans Moser, Oskar Sima e.a. Herh.
22.00 Dall-As. Amusement.
23.00 Josefina Mutzenbacher - Mein Leben für die Liebe. Duitse erotische speelfilm uit 1985. Met: Sandra Nova, Ernst Kraus, Christine Tiefenthaler e.a. Herh.
00.30 Bitte, bitte eine Frau. Canadese erotische speelfilm uit 1970. Met: Donald Pilon, René Blouin, André Pelletier e.a. Herh.
02.10 Männermagazin. Herh.
02.45 Josefina Mutzenbacher - Mein Leben für die Liebe. Duitse erotische speelfilm. Herh.
04.05 Longshot - Ihre Chance ist 1 zu 1000. Amerikaanse speelfilm uit 1981. Met: Leif Garrett, Linda Manz, Ralph Seymour e.a.
05.35 Captain Power. Serie.

LD TV

LIMBURGS DAGBLAD

GOED BEKEKEN

HEERLEN

HOENSBROEK

Kerkrade

Met muziek van

045-739300

SAT 1

07.30 Guten Morgen mit Sat 1. 08.30 High Chaparral. Amerikaanse western-serie. Herh. 09.30 Wirtschaftforum. 10.00 Im Banne der roten Tigerin. Amerikaanse avonturenfilm uit 1962. Herh. 12.05 Glücksrad. 12.45 Bingo. Spelprogramma. 13.20 Fantasy Island. Amerikaanse serie. 14.10 ••• Unser Fräulein Doktor. Duitse filmkomedie uit 1940. 15.45 Angesagt! 16.15 Zapp. Spelprogramma. 16.40 Pearl Harbor. Amerikaanse serie. 17.35 Gewinn mit Sat 1. 17.40 Sat 1. 17.45 ••• Ad-dams Family. Griezelserie. 18.15 Bingo. 18.45 Sat 1. 18.50 Quadriga. 19.20 Glücksrad. Spelprogramma. 20.05 WetterNews. 20.15 Der Bucklige von Soho. Duitse misdaadfilm uit 1966. 21.55 Sat 1. 21.55 Die Profis. Serie. Herh. 23.00 Wenn die prallen Möpse hüpfen. Duitse sexfilm uit 1973. 00.20 Komm nur, mein liebstes Vögelein. Duitse/Italiaanse sexfilm uit 1968. Herh. 01.55 Wenn die prallen Möpse hüpfen. Sexfilm. Herh. van 23.00 03.15. Vorschau. Aansluitend Videotext.

Radio 1

7.07 TROS Nieuws (7.08 en 8.10 TROS Aktua en 7.30 Nws.). 11.05 TROS Kamerbreed. 12.05 TROS Aktua. (12.30 Nws. 12.55 Mededelingen t.b.v. land en tuinbouw). 14.05 TROS Aktua sport (17.05 en 18.10 TROS Aktua. 17.30 Nws.). 19.04 Colosseum. 19.30 Langs de lijn, sport en muziek. 22.02 Podium van de Nederlandse lichte muziek. 23.06 Met het pop op morgen. 0.02 Darnokles. 1.02-7.00 Niemandland.

Radio 2

7.04-16.00 VARA's vrije zaterdag, met om 7.04 Intro. 9.04 De tweede ronde. 12.04 Spijkers met koppen. 14.04 Uitgelicht. 16.04 Muziflex. 17.04 Levenslied en levenslied. 18.04 KRO's country time. 19.04 Glas in lood. 19.45 Geef het wachten niet op. 20.04 Amusements-show. 21.00-7.00 Zie Radio 1.

Radio 3

7.04 Rabarbara. 8.04 Drie voor negen. 9.04 Gospelrock. 10.04 Pop-top. 12.04 Paperclip. 14.04 Popstation. 16.04 NCRV-zaterdag-sport. 18.04 De avondspits. 19.04 Grote Prijs-journaal. 19.07 Paperclip. 21.04 Croesroede. 23.04-24.00 Late date.

Radio 4

7.00 Nws. 7.02 Walcker worden... 8.00 Nws. 8.02 Fiori musical. 9.00 Pick-up. 10.00 Caroline. 11.00 Kruisconferentie. 12.00 Muziek voor mijnepen. 13.00 Nws. 13.02 Veronica klassiek. Radio Kamerorkest met cello. 14.26 Veronica kamermuziek. Pianomuz. 14.53 Nieuwe grammofon- en compact-

Radio 5

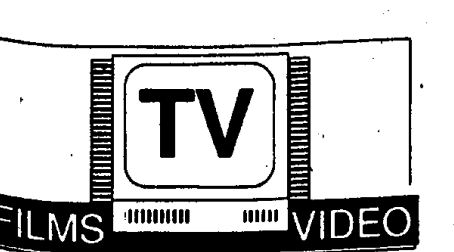
6.30-6.50 Scheepvaart- en marktberichten en uitgebreid weerbericht. 6.50-7.00 en 7.30 Nieuws. 9.25 Waterstanden. RVU. 9.30 Werken aan werk. 10.00 Orde de groene linde. 10.15 De muzikale fruitmand. 11.15 Tijden thema. 12.00 Nws. 12.05 Meer dan een lied. 12.44 EO Metterdaad hulpverlening. 12.45 Vragen naar de weg. 13.00 Nws. 13.10 Nieuws. 17.10 Fris van Lefever met retromuziek en hits van vroeger. (18.00 Nieuws). 20.00 Hartelijk. Wensen en verzoeken van luisteraars (22.00 nieuws en lotto). 23.30 Nachtrust. (Nieuws om 24.00 en 05.00 uur).

België/Radio 2

6.00 Nieuws 6.05 Welkom week-end. (6.30, 7.00 en 7.30 Nieuws). 8.00 Nieuws. 8.10 Ochtendkuren met Somers en Verschuren. 10.00 Nieuws. 10.03 De zoeke inval. 11.30 Vlaamse top 30. 12.00 Radio 2 top 30. (13.00 Nieuws). 14.00 Radio Rijkswijk. 17.00 Nieuws. 17.10 Fris van Lefever met retromuziek en hits van vroeger. (18.00 Nieuws). 20.00 Hartelijk. Wensen en verzoeken van luisteraars (22.00 nieuws en lotto). 23.30 Nachtrust. (Nieuws om 24.00 en 05.00 uur).

België/BRF

(Nieuws om 6.30, 7.00, 8.00, 9.00, 11.00, 12.30, 14.00, 16.00, 17.00, 18.30 en 21.00). 6.35 Radio-ontbijt. 7.15 Verzoekenprogramma (7.30 uit de regio; 7.45 agenda; 8.10 persoverzicht; 8.30 overpeinzing). 9.05

RTL4
14.10 Les biddas en folie. Muzik

VAESSEN

Juweliers - Diamantairs sinds 1900

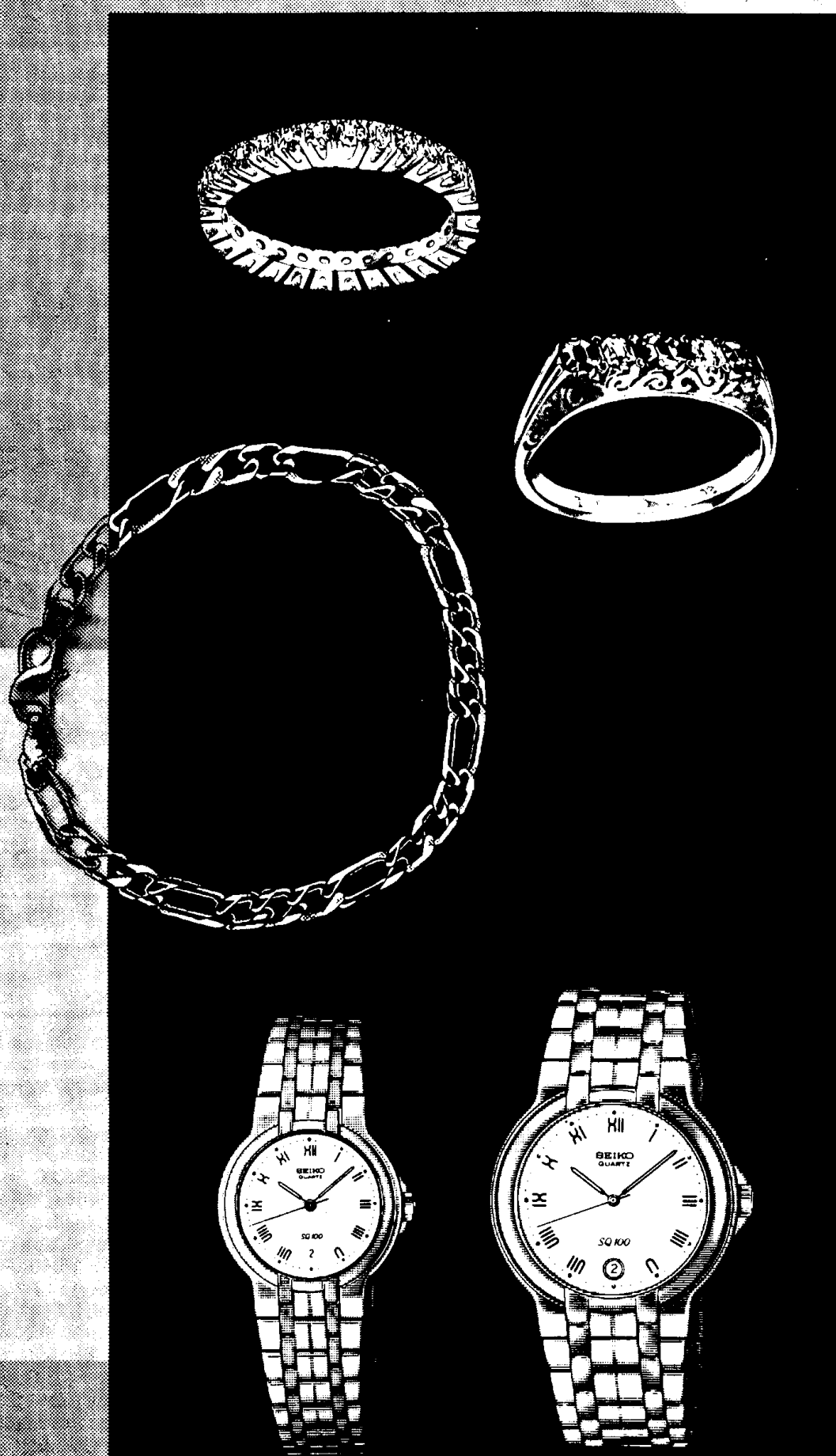
Nu vindt U de mooiste geschenken voor de feestdagen in onze uitzonderlijke renovatie-uitverkoop

Nog nooit kon u zo gul zijn voor zo weinig geld

Een enorme collectie straalt u tegemoet in onze bekende juwelierszaak aan de Bongerd te Heerlen

In verband met een ingrijpende vernieuwing van onze zaak bieden wij tegen sterk lagere prijzen een zeer grote keuze aan gouden en zilveren sieraden, aan horloges, bestekken enz.

14 K geel/wit
gouden
Figaro armband
vanaf f99,-

Gezien de grote omvang van de collectie is het erg de moeite waard om onze speciale etalages te komen bekijken.

Alle artikelen voldoen aan ons normale, hoog kwaliteits-niveau en worden verkocht onder de gebruikelijke volledige garanties.

Ziehier enkele voorbeelden.

14K koningsketting: 70 cm 100 gram nu **f2950,-**

Wit of geelgouden solitair brillant ringen:
kwaliteit: VSI/Wesselton, van 0,03 ct tot 0,07 ct nu
f291,- tot f430,-

Witgouden solitair met een brillant: 0,70 ct
P1/T/Crist. van **f5950,- nu f3570,-**

18K geel rood wit gouden V ring nu **f99,-**

18K geelgouden fantasie ring: 1 brillant 1.00 ct VSI-River en 24 diamanten 0,92 ct VSI/T.Wesselton van **f26.000,- nu f18.180,-**

Horloges: topmerken tegen sterk gereduceerde prijzen met volledige fabrieksgarantie.

Bongerd 11 - Heerlen - tel. 045 - 712440

RADREMA AUTO'S EXCLUSIVE

Galjoenweg 73 - 6222 NT Maastricht - Tel. 043-632250

Mazda	323 F	1.6 i	GLX	zwart	30.000 km	1990	f 31.415,-	f 27.900,-
Mazda	323 F	1.6 i	GLX	niagara	63.000 km	1990	f 31.890,-	f 26.900,-
Mazda	323 F	1.6 i	TWR	geh. uitgeb.	28.000 km	1990	f 41.500,-	f 31.900,-
Mazda	323 F	1.6 i	GLX	rood	demo	1991	f 33.840,-	f 29.900,-
Mazda	RX-7		GLS	rood	24.000 km	1988	f 75.600,-	f 42.500,-
Mazda	626	Coupe	2.0 GLX	grijs	56.000 km	1988	f 34.700,-	f 22.900,-
Mazda	626	Coupe	2.0 GLX	wit	57.000 km	1990	f 37.000,-	f 27.900,-
Mazda	626	Coupe	2.0 i GLX	blauw	demo	1991	f 37.600,-	f 34.000,-
Mazda	626	HB	2.0 ARGOS	beige	25.000 km	1990	f 39.895,-	f 32.500,-
Mazda	626	HB	2.2 i GLX	blauw	27.000 km	1990	f 46.500,-	f 35.000,-
Mazda	MPV		Spacewagon	alle opties	DEMO	1991	f 89.000,-	f 79.000,-
Mercedes	190	4-drs.	diesel	wit	96.000 km	1987	f 57.980,-	f 34.900,-
Mercedes wordt verwacht:	230E	4-drs.	benzine	wit	103.000 km	1988	f 77.500,-	f 44.900,-
Mercedes	190E		4-drs.benzine	rood	veel extra's	1984		

Ook het adres voor de exclusieve Mazda-lijn MX-3, MX-5, MX-6, RX-7, MPV

BIERMANS PAKT NU AL UIT....!!

Tijdens onze super occasionshow

zaterdag 30 nov. 10-17 uur
zondag 1 dec. 10-17 uur

bieden wij u tal van surprises bij de aankoop van een occasion* zoals

1 jaar garantie
grote onderhoudsbeurt gratis
f 500,- brandstof gratis

*occasions v.a. f 7.500,-. Informeer naar onze voorwaarden.

VOLVO BIERMANS

Rijksweg 24, Berg en Terblijt. Tel. 04406-40574

± 100
surprise-occasions

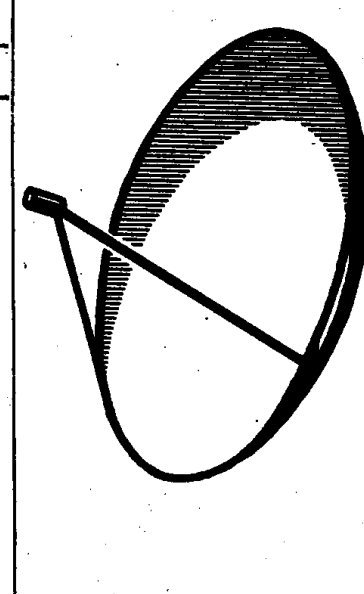
Keukens half geld

GELEEN, TOMZON KEUKENS - SANITAIR - TEGELS Import houdt wegens enorm succes wederom magazijn-verkoop aan de GROENSEYKERSTRAAT 26A te Geleen. ALLES MOET WEG wegens ophetfing van ons tijdelijk noodmagazijn. Moderne en klassieke keukens in diverse kleuren en afmetingen. Kortingen van 50% tot en met 70%. Losse kasten, apparaten, sanitair, onderdelen, teveel om op te noemen, alles voor spotprijzen. De verkoop is alleen op zaterdag aan de Groenseykerstraat 26A te Geleen van 10.30 tot 17.00 uur. Voor informatie tel. 046-740310 (742516).

DE SINT IN PIZZAHUT HEERLEN!

- Woensdag 4 december van 12.00 tot 20.00 uur
- Voor ieder kind een presentje en een gratis kindermenu vanaf een besteding van f 17.00 per volwassene.
- Pizza hut Kerkplein 3 Heerlen 045-715544

Ashenden. Af. 3. 23.05 Snooker. 23.40 (TT) Everyman. Af. 1. The people's opium? 00.20 Birthrights. Af. 2. Heh. 00.50 Mahabharat, feuilleton. Herh. 01.30-01.35 Weerbericht.

BBC 2

08.25 Tales of a wise king and the devil. Af. 1. Written in the stars. 08.30 Halo Spencer. Af. 1. Look there. Herh. 08.55 Playdays: the playground stop. Herh. 09.15 Bitsa, knutselmagazine. Herh. 09.30 Telling tales. Vandaag: The ram with four horns. 09.45 Babar. Af. 1. A charmed life. 10.10 •• Blood and honey. Af. 1. Samuel and the spooky god-box. 10.30 (TT) Defenders of the earth. Af. 1. The revenge of Astra. Herh. 10.50 Blue Peter omnibus. 11.40 The dark season, serie. Herh. 12.10 Boxpops, muzikmagazine. 12.50 The O-Zone, muzikprogramma. 13.00 Regionale programma's. 13.30 Partners, Amerikaanse speelfilm uit 1956. 15.00 Murray Perahia's Mozart. 16.00 Operation Peticoat, Amerikaanse speelfilm uit 1959. 17.55 Animation now. 18.05 Rugby special. 19.05 Travel show guides. 19.35 The money programmes. 20.15 The natural world. Af. 1. Arctic wanderers. 21.05 The dream machine. Af. 1. The paperback computer. 21.55 Did you see? 22.25 Not Mozart. Af. 5. 22.55 (TT) Little England. Af. 1. The beach hut. 23.05 Facing up to AIDS: The butterfly garden. 23.45 André's mother, tv-film uit 1990. 00.35 •• Double indemnity, Amerikaanse speelfilm uit 1944. 02.20-02.55 Def II: Rapido. Herh.

Sportnet

07.00 Powersports int. 08.00 Bowlen. 09.00 F1 GP films: Best of the best 1972. 09.30 Paardesport. 10.00 Golf. 11.00 American College Football. 13.00 Paardesport. 14.00 Matchroom boksen. 16.00 Ritmische gymnastiek. 17.00 Go. 18.00 Langlaufen. 18.30 Britse Motorsport. 19.00 F1 GP films: Best of the best, 1972. 19.30 Rallycross. 21.00 Tennis. 22.30 Voetbal. 20.30 NBA Basketball.

Eurosport

09.00 Transworld sport. Herh. 10.00 Sunday alive: Skien, Tennis, Boksen, Rally. 22.00 Tennis, samenv. 00.00 Boksen. Herh.

Super Channel

06.00 The mix. 11.00 The hour of power. 12.00 The mix. 13.00 Die Welt von Morgen. 13.30 All mixed up. 15.00 The mix. 15.30 Touristic magazine. 16.00 The great outdoors. 16.30 Hang loose. 17.00 Youthquake. 17.30 The world tomorrow. 18.00 Business weekly. 18.30 Clip & Kar. 19.30 Thal panorama. 20.00 •• Kansas City confidential, Amerikaanse speelfilm uit 1952. 22.00 News. 22.30 Absolutely live! 23.30 Fijn Europe. 00.00 All mixed up. 01.00 The mix all night.

MTV Europe

08.00 World Aids day. 11.30 Euro top 20. 13.30 XPO. 14.00 The big picture. 14.30 World Aids day. 18.30 Week in rock. 19.00 US Top 20video countdown. 21.00 120Minutes. 23.00 XPO. 23.30 Headbangers ball. 01.30 Kristina Backer. 03.00-07.00 Night videos.

CNN

07.10 Moneyweek. 07.40 Healthweek. 08.10 Showbiz this week. 08.40 Science and technology week. 09.40 The big story. 10.10 Pinnacle. 10.30 World business this week. 11.15 Larry King weekend. 12.10 Showbiz this week. 12.40 Style with Elsa Klensch. 14.30 Inside business. 14.40 Evans and Novak. 15.40 Your money. 16.10 On the menu. 16.40 Newsmaker Sunday. 17.10 Travel guide. 18.00 World business this week. 18.40 Int. correspondent. 19.10 Futurewatch. 19.40 Moneyweek. 20.00 The week in review. 21.00 World report.

radio

Radio 1

Elk heel uur nws. 7.05 KRO's Only show. (7.30 Nws.). 7.53 Ter overweging. 8.08 Groet nieuw. HV: 9.03 De verbeelding. IKON: 9.30 De andere wereld van zondagmorgen op één. 10.03 Wegwezen. 11.03 Ophel en verter. (12.30 Nws.). 13.08 Hier en nu. 14.03 Lange de lijn sport en muziek. (17.30 Nws.). 18.05 NOS Akkoord. 19.02 Van 0 tot 90. 20.02 Jazz uit het historisch archief; ca. 20.30 NOS Jazzgeschiedenis. 21.02 American Songbook. 22.02 New age music magazine. 23.05 Met het oog op morgen. 0.02-7.00 TROS Nachtwacht.

Radio 2

Elk heel uur nws. 8.02 Vroeg vogels. 10.02 Tony van Vennet ontst. Bertha de Rijk. (9.10.30 Muziekmuziek. 12.02 Nederlandse avro 2. 13.02 AVRO Radio. 14.02 Café op twee. 15.30 Mezzo. 17.02 De taalmeester. 17.30 Tour de chant. 18.02 Album. 20.02 3 x bellen. 20.30 The great American songbook. 21.00-7.00 Zie radio 1.

Radio 3

Elk heel uur nws. 8.02 Goudkoorts. 10.02 De wakkerende wereld. 12.02 KRO-miniparade. 13.02 Het weesluur van de hit. 15.02 KRO's hitweek. 16.02 Liedjes. 18.02 De jonge honden. (19.05 Grote Fijn. 20.02 Liedjes. 22.02-24.00 Op slag van maandag.

Radio 5

6.30-6.50 Schoepvaart- en marktberichten en uitgebreid weerbericht. 9.00 Nws. 9.02 Woord op zondag. 9.30 Ye deym laudamus. 9.55 Waterland. 10.00 Het verhaal. 10.10 Kerkdienst. 10.58 Wilde ganzen. 11.00 De andere wereld van zondagmorgen op vijf. 12.00 Nws. 12.05 Het zwarte gat. 13.00 Nws. 14.00 Radio Roma. 15.02 Liedjes. 16.02 De 20.02 Specialiteiten a la carte. 16.02 Kammerconcert. Orlando Festival 1991. Talich Kwartet. 23.00-24.00 Finale.

België/Radio 2

6.00 Nieuws. 6.05 Goede Morgen. 6.30 Nieuws. 6.35 Goede ochtend. 6.30, 7.00, 7.30 (nws.). 8.00 Nieuws en Lottotulagen. 8.12 Relax. Non-stop retro-muziek. 9.00 Visum. Toeristisch programma. 10.00 Nieuws. 10.03 De pre-historie. 11.00 Kop of Piet. 11.05 Personeelshow van Michel Follet. 13.00 Nieuws. 13.10 Hittentijd. Vlaamse hits van vroeger en nu. 14.00 Flaat. 17.00 Nieuws. 17.05 Afgelopen (17.45 Nationale Voetbaluitslagen). 18.00 Nieuws. 18.10 Functi. 20.00 Vragen staat vrij, verzoekplaten (22.00 Nieuws). 23.30-6.00 Nachtradio (24.00 en 5.30 Nieuws).

België/BRF

6.35 Fröhlicher Aufst. 7.45 Verantwoordingskalender. 8.05 Fröhlicher Aufst. 8.30 Glaube und Kirc.

RTL4

07.00 Ochtendprogramma. 07.30 The world tomorrow. 08.00 Telekids. Kinderprogramma. 11.00 Classique. 12.00 Bueno Domenica. 13.00 Het elst kuck elst. 14.30 Classique. 15.00 Colombo. Detectiveserie. Af. 1. Suitable for framing. Colombo raakt betrokken bij een moordzaak waarbij kunst een belangrijke rol speelt. 16.15 Snow magazine. Programma over wintersportmogelijkheden. 16.45 Match. Sportprogramma. 17.35 The Simpsons. Tekenfilmserie. Af. 1. The war of the Simpsons. 18.00 Nieuws. 18.15 Bios. Film- en videoprogramma. Herh. 19.00 Blossom. Comedyserie. Af. 1. Thanks for the memorex. Blossom mijmert over het verleden toen haar ouders nog samen waren. Om deze tijden terug te laten keren, organiseert ze een uitje. 19.30 Nieuws. 19.50 Match: voetbal. 20.30 Twin Peaks. Dramaserie. Af. 13. Cooper en Truman doen een inval in One-eyed Jack's. Donna Hayward en Maddy Ferguson zijn overgeleverd aan de nukken van een woedende Harold Smith. Shelly en Bobby geven een feest voor Leo en Cooper's chef bezoekt Twin Peaks. 21.30 Ursul de Geer. Talkshow met Ursul de Geer als gastheer. Af. 13. 22.00 M.A.S.H. Comedyserie. Af. 1. The bus. Radar, Potter, B.J. en Frank zijn op weg naar het kamp als ze verdwalen. Om de tijd door te komen, halen ze herinneringen op over hun eerste liefde. 22.50 Studio Rembrandt. De artiestensociëit van Jeroen Pauw. 23.40 Nieuws. 23.55 Dallas. Serie. Af. 1. Will power. 00.45 Soap. Comedyserie. 01.10 Stingray. Serie. Af. 1. Anytime, anywhere. Stingray gaat naar Ho Chi Minh stad om een beeld op te sporen, dat hem kan leiden naar Amerikaanse soldaten, die verdwenen tijdens de Vietnam-oorlog. Herh. 02.00 Nachtprogramma.

België/TV 2

GEEN UITZENDING.

RTL Plus

06.00 Turbo Teen. Serie. (herh.). 06.25 Die Flintstone Kids. Serie. (herh.). 06.40 Die Jetsons. Serie. (herh.). 07.05 Yogi Bär. Serie. (herh.). 07.30 Scooby Doo. Serie. (herh.). 08.00 Li-La-Launebar: David, der Kabauter, tekenfilm. 09.20 Metty macht's möglich. 09.30 Lucky Star. Duitse speelfilm uit 1979. Met: Kathi Böhm, Hannelore Schroth, Günther Halmer e.a. 10.55 Kunst und Botschaft. Die Einhornjagd, anoniem. (Dom van Erfurt). 11.00 Die Woche mit Geert Müller-Gerbes. Talkshow. 12.05 Coach - Mit Herz und Scherz. Serie. Af. 1. Das verkonkste Wochenende. (herh.). 12.35 Major Dad. Serie. Af. 1. Die grose Friedensoffensive. 13.05 Stillte Zeit. Muziekprogramma t.g.v. advent met alpenmuziek. 13.35 Familie Munster. Serie. Af. 1. Ein normal verückte Familie. 14.00 Kinderhitparade. 14.20 Das Bibel quiz. Spiel. 14.50 Weihnacht in den Bergen. Kerstliederen t.g.v. advent. (herh.). 15.20 Drei und eine halbe Portion. Duitse speelfilm uit 1984. Met: Jürgen Hingsen, Rolf Milser, Karl Dall e.a. (herh.). 16.50 Peter's Musikrevue. Muziekprogramma. 17.50 Chefarzt Dr. Westphal - Das turbulente Krankenhaus. Serie. Af. 1. Ein lebensrettendes Foul. 18.45 RTL aktuell. 19.10 Ein Tag wie kein anderer. Reisquiz. Vandaag: Nepal. 20.15 Tammy und der Doktor. Amerikaanse speelfilm uit 1963. Met: Sandra Dee, Peter Fonda, MacDonal Carey e.a. (herh.). 21.50 Spiel TV. Actualiteiten. 22.30 Prime Time - Spätausgabe. Vandaag: Mozart und der Putsch. 22.45 Schloss Pompon Rouge. Comedyserie. Af. 1. Das Collier. 23.20 Playboy Late Night Show. Herh. 00.15-01.50 Der schleichende Tod. Amerikaanse speelfilm uit 1982. Met: Robert Ulrich, JoBeth Williams, Paul Dooley e.a.

Nederland 3

08.55-09.00 Nieuws voor doven en slechthorenden. 10.00 Jaouaz. Magazine in het Marokkaans/Arabisch. 10.30 Aktuël. Magazine voor Turken. 11.00 Verkezingen Algerije en maandelijkse boekenrubriek. 11.30 Omrop Fryslan Edukatyf: Dokumintere 4 - De volleybaler. 12.00-12.45 Het Capitool. Analyse van binnen- en buitenlands nieuws. 13.00 Schoolse zaken. 13.30 Effectief vergaderen. Af. 6. 14.00-24.30 Integraal management. Af. 2. 16.00 Studio sport. Rechtstreeks verslag W.K. schaatsen voor heren te Heerenveen; Finale twee enkelspel Davis Cup tussen Frankrijk en VS in Lyon. 18.10 Nieuws voor doven en slechthorenden. 18.15 Synagogen in Nederland. Programma over synagoge-architectuur in Nederland. 18.30 Sesamstraat. Kinderprogramma. 18.45 Studio sport. 20.00 •• Journaal. 20.10 Dilemma. Belgisch/Nederlandse tv-film uit 1987, geregisseerd door Freddy Coppens. Met: Johan Leyens, Alexandra Vandernoot, Thom Hoffman e.a. Karen is een geëngageerde advocate. Als ze ontdekt dat de firma van haar man grondstoffen voor bommen in Libanon levert, staat ze voor een moeilijke keuze. 21.41 De boerderij op de heuvel. Engelse animatiefilm van Mark Baker. 22.00 •• Journaal. 22.05 Oog in oog. Serie van 24 televisiespelen. Af. 3. Een paradijs, van Eric Oosthoek, gespeeld door Carry Tefsen. Emmy verbaast zich tijdens het theezetten over de nieuwsgierigheid van haar overbuurman. Herh. 22.34 Haar Europa. 5-delige documentaire waarin hedendaagse auteurs het werk van een Europees schrijver bespreken. Deel 4: Voltaire. Met Philippe Soliers en Lothar Baier. 23.31-23.36 Nieuws voor doven en slechthorenden.

Duitsland 3 West

08.55 Michael's Klingender Adventskalender. Af. 1. 09.00 Cursus Engels. (herh.). 09.30 Cursus informatie. 10.00 Cursus natuurkunde. (herh.). 10.30 Cursus bedrijfseconomie. (herh.). 11.00 Ihre Heimat - unsere Heimat. 12.00 Tele-Akademie. 12.45 Sehen statt hören. 13.15 Europa-Magazin. 13.40 West 3 aktuell. 13.45 Sonntagsgespräch. 14.00 Vier über uns, serie portretten. Af. 1. Horst Stern. 14.45 Ein Hauch von Nerz, Amerikaanse speelfilm uit 1961. 16.20 Kulturreportage: Kulturdezernenten in Not. 17.00 Tod in Wien, doc. over Maurice Béjart's Mozartballet. 17.45 Kulturgeschichten: Blatt für Blatt - der Adventskalender. 18.00 Aktuelle Minute. 18.01 Fatty Finn, Australische jeugdfilm. Af. 1. 18.30 Gott und die Welt. 18.58 Programma-overzicht. 19.00 Aktuelle Stunde. (19.00-19.15 Sport im Westen). 20.00 Der Krieg ist aus, tv-spel. 21.42 West 3 aktuell. 21.50 Die Prinzessinnen von Rio, reportage over muziek en dans. 22.50 Extrem: wagemutige Zeitgenossen - vorgestellt von Chris Howland (12). 23.20 Liebe Mutter... unter tausend Gesichtern, doc. 00.18 Laatste nieuws. Aansl. Zur Nacht.

Duitsland 3 SWF

07.55 Denkanstöße. 08.00 Avec plaisir. (herh.). 08.30 Cursus wiskunde. (herh.). 09.00 Cursus Engels. (herh.). 09.30 Cursus informatie. 10.00 Cursus natuurkunde. 10.30 Cursus bedrijfseconomie. (herh.). 11.00 Radio im Fernsehen. 12.45 Sehen statt hören. 13.15 Ihre Heimat, unsere Heimat. 14.15 Literatur Magazin extra. 15.00 Omnibus. (herh.). 16.50 Michael's Klingender Adventskalender. Af. 1. 17.00 Das braune Wunder, doc. 17.45 Rästelkommode. Af. 6. 18.30 Das Südwest-Journal. 19.00 Prominenz im Renitent, talkshow. 19.45 Gaudi Max. 20.15 Auf den Spuren des Grünen Heinrich, portret. 21.00 Nieuws. 21.05 Otto Dix - Das Auge der Welt, doc. 21.50 Flutlicht. 22.45 Wortwechsel. 23.30 Laatste nieuws. 23.32 Weisser Fleck. 00.15 Programma-informatie.

Nederland 2

09.00 Dag meneer de koekepeer. Kleuterprogramma. 09.25 Bump. Tekenfilmserie. Af. 3. Bumps nieuwe spelletje. 09.30 Argo. Serie. Af. 3. 09.40 Het sprookjeshuis. Tekenfilmserie. Af. 2. 09.50 •• Optima forma. Kinderprogramma. Af. 5. De familie. 10.05 Geldkoorts. Serie. Af. 5. Creatief geld verdienen. 10.25 De grote Laura en Lena. Filmbewoensh. Serie. Af. 9. Laura en Lena blijven op. 10.40 •• De boefjes. Serie slapstick-films. Vandaag: Little sinners. 11.00 Reiziger in muziek. Muziekprogramma met Han Reiziger. 12.00 TROS Voetbal Plus. Sportprogramma. 12.45-13.40 •• De VARA matinee. Fragmenten uit opera's van Wagner uitgevoerd door het Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Edo de Waart met Jeannine Altmeyer. (herh.). 17.00 VPRO's beste werkers. 18.00 •• Journaal. 18.05 Paul Haenen vijf over zes. Cultureel-humoristisch programma. 18.40 Jongens van de Witt. Magazine over de goeie 'nieuwe' tijd. 19.00 The wonder years. Comedyserie. Af. 1. Buster. Wanneer Kevin met zijn hond naar de dierenarts gaat, blijkt dat Buster moet worden gecastreerd. Kevin zoekt echter een andere oplossing. 19.25 Onrust! Hyperrealistisch magazine. 20.00 •• Journaal. 20.10 Van Kooten en de Ble's Keek op de week. Satirisch programma. 20.32 Gemengde gevoelens. Discussieprogramma. Thema: De gezondheidszorg: Heeft iedere Nederlander recht op medische behandeling? 21.22 (TT) We zijn weer thuis. Serie. Af. 9. Om de tuin. 21.48 Noorderlicht. Actueel wetenschappelijk magazine. 22.38 The birthday trip. Deense speelfilm van Lone Scherfig. Met: Dorota Pomykala, Bertel Abildgard, Ivan Horn e.a. 00.08-00.13 •• Journaal.

Duitsland 2

08.45 Programma-overzicht. 08.47 Die Welt der Jahrhundertmitte. Documentaire serie. Af. 1. (herh.). 09.15 Zur Zeit. Religieus magazine. 09.30 Protestantse kerkdienst. 10.15 Matinee: Schwerpunkt Apokalypse (3). Die Ballade vom grossen Makabren, tv-spel; Sein Gewissen ist das Auge, portret van Otto Dix; Pointen vor 12: Die Welt geht unter, tableau van Paul Scheerbart. 12.00 •• Das Sonntagskonzert: Der Komponist und seine Landschaft - Dvorak. Muzikale portret van de componist Dvorak in zijn omgeving. 12.45 Heute. 12.47 Blickpunkt! 13.15 Demals vor vierzig Jahren. Serie oude weekjournaal. 13.30 Stebenstein. Kinderserie. Af. 1. Fattipops, Hinkeluss und Klitzklein. 13.55 Werner Fend: Mein Dschungelbuch. Af. 1. Die lautlose Gefahr. 14.15 Karfunkel. Kinderserie. Af. 1. Einmal Palermo - Berlin und zurück. 14.45 Umwelt. Milieu-magazine. 15.15 Wolfgang. Gedramatiseerde serie over Mozart. Af. 2. 16.05 ZDF Sport extra. WK Formationsdansen voor amateurs in Berlijn. 17.05 Danke schön. Verslag actie Sorgenkind. Aansl.: Der grosse Preis. 17.10 Heute. 17.15 Welt-AIDS-tag 1991. Der Herausforderung gemeinsam begegnen, reportage. 17.25 Die Sport-Reportage. 18.00 Festliche Bläsermusik zum Advent. Adventsmusiek. (herh.). 18.10 ML - Mona Lisa. 18.50 Programma-overzicht. 19.00 Heute. 19.10 Bonn direkt. Politiek nieuws. 19.30 (TT) Terra-X. Insein über dem Regenwald. Serie. Af. 1. 20.15 •• Achtung! - Klassik. Klassieke muziek. 21.15 Heute. Met Sport am Sonntag. 21.30 Die Welt der Jahrhundertmitte. Documentaire serie. Af. 2. 22.00 •• Felix '91. Verslag v.d. uitreiking van drie Europese filmpr. 00.00 Heute. 00.05-01.40 Sammy und Rosie tun es. Engelse speelfilm uit 1987. Met: Shashi Kapoor, Claire Bloom e.a.

Barbara Hershey en Bette Midler in 'Beaches'. (Duitsland 1 - 20.15 uur).

boekstreeksfilm van Harry Keller uit 1963 over huiselijk jongedameitje dat door arts het hof gemaakt wordt. Met Sandra Dee en Peter Fonda.

Duitsland 1
20.10 Dilemma. Advocate komt in conflict met haar echtgenoot, een verdediger die betrokken is bij wapenhandel. Met Alexandra Vandernoot, Johan Leyens en Thom Hoffman. In 1989 gemaakt door Belgische cineast Freddy Coppens.

RTL plus
20.15 Tammy and the doctor. Soort

Nederland 2
22.38 Kai's fodseladag. Deense tragikomede van Lone Scherfig uit 1990. Deense patattraamhonderd krijgt voor zijn verjaardag een reisje naar Polen. De rest van het gezelschap blijft te bestaan uit mannen die op zoek zijn naar huwbare vrouwen. Met Bertel Abildgard, Dorota Pomykala.

Duitsland 2
0.05 Sammy und Rosie get laid (1987). Geruchtmakende film van Stephen Frears over min of meer

vrije liefde tegen de achtergrond van Thatcher's Engeland: zwerfers, kansarme minderheden en veel boovval. Met Shashi Kapoor, Claire Bloom.

RTL plus
0.15 Endangered species. New Yorkse politiegagent onderzoekt dierenmis-handeling in het Midwesten. Alan Rudolph voegt er een ultieme pre-tentieve stijl aan toe. Met Robert Ulrich, JoBeth Williams. Uit 1982.

Nederland 1

11.55 (TT) Omroeparchie. Christelieviering. 13.12 Nieuws voor doven en slechthorenden. 13.30 Wijnwereld. Serie. Af. 1. Spanje. Waar blijft je anders? Deceus bezatten of bezinnen? Serie over godsdienstige wortels van de velen in December. Vandaag: Sin-leas. 14. Ja en Amen - Dwars door de velen. Een kennismaking met de bij-bij. 16. Slot. 18. Journaal. 19. Heb ik iets gemist? Terugblik programma's van de afgelopen week. 20. Tom en Jerry. 20. KRESJ. Met: Anna, jeugdserie. 21.4. 21. Boggle. Woordspel. 21. CRASH. Met: Nummer 28, se-waarin jongeren die voor het eerst kamers gaan worden gevolgd. 22. Tom en Jerry. 22. Perfect Strangers. Comedyserie. Af. 1. De moordenaars. Bald's vriendin Mary Anne wordt van een vroege moord verdacht, en Larry raakt zich dan ook erg ongerust als hij met Mary Anne op stap gaat. 23. (TT) Waku waku. Quiz. 24. (TT) Journaal. 25. (TT) Vreemde praktijken. Comedyserie. Af. 1. Secretaresse van het Loo. Luus gaat samen met Bertus o. Sjaan een vermageringskur en Eljee heeft vreemde plannen met Luus. 26. Ook dat nog. Satirisch consu-entenprogramma. Presentatie: Aad van den Heuvel, Sylvia Millemann, Jorger Frenkel Frank, Hans Böhm en Savo Galama. 26. Brandpunt. Actualiteitenru-ten. 27. Inspector Morse. Engelse mis-derserie. Af. 1. Een Griekse tragedie. Morse en Lewis onderzoeken de dord op de kok van een Grieks res-taurant, maar de Griekse gemeen-schap werkt niet erg mee. 28. Kruippunt tv. Actuele informa-tie uit kerk en wereld. 29. 23.45 •• Journaal.

Nederland 1

Disney Club. Gevarieerd kin-drogramma. (herh.). 10. Des Luxus goudener Boden. 11. 02. Pailletten borduren. 12. Wir Deutschen. Documen-terserie. Af. 2. 13. Kopball. 14. (TT) Die Sendung mit der k. Kinderprogramma. 15. •• Presclub. 16. Tagesschau. Met Wochenspie-elen. 17. Weekoverzicht EINS PLUS. 18. •• Partita. Uit Wass Gott tut, ist wohlgelant in G van Pachelbel. 19. Mission Top Secret - Das Aus-der Salomon. Kinderserie. Af. 2. 20. Den Armen Gerechtigkeits-velag van de opening van de hulp-der Brot für die Welt vanuit Berlijn. 21. Tagesschau. 22. Sport extra: Tennis: Davis Cup uit Lyon, finale. Frankrijk - VS. 23. ARD-Ratgeber: Technik. 24. Regenbogen: Abhauen - und dann? Portret van drie meisjes hun toevlucht zochten tot een te-voor meisjes in München. 25. Tagesschau. 26. Wir über uns. 27. Tagesschau. 28. (TT) Lindenstrasse. Serie. 29. 13. Fairness. 30. Die Goldene 1. 31. Lieder zum Advent: Fremde suchen Asyl. 32. Wettegele. 33. Sportschau-Telegramm. 34. Programma-overzicht. 35. (TT) Tagesschau. 36. (TT) Freudentun. Amerikaanse speelfilm uit 1988 van Gary Mar-shall. Met: Bette Midler, Barbara Hershey, John Heard e.a. 37. Kulturreport. vanuit München. 38. Tagesschau. 39. Hundert Meisterwerke. Van-der: Die Brooklyn-Brücke van Jo-hanna Stella. 40. Das Schwein lebt immer noch. Portret van Otto Dix. 41. Die besten Jahre. Serie. Af. 1. 42. Viele Köche. 43. Tagesschau. 44. Z.E.N. Gesichter Budd-der Buddha Ashura im Kofuku-

FILMS VIDEO

BBC 2
13.30 Partners. Muzikale komedie rond Jerry Lewis en Dean Martin. In 1966 gemaakt door Norman Taurog. De een is sheriff, de ander voortman, zijgend verdrijven ze wat slechterik-ken.

Duitsland 3, West
14.45 That touch of mine. Niemandal-lige van Delbert Mann uit 1962, met Cary Grant en Doris Day. 'Foute' ken-nismaking leidt allicht tot romance.

Super Channel
20.00 Kansas City confidential. Aard-ge actiefilm van Phil Karlson, met John Payne die ontrent in de ge-vangenisse belandt voor een gewapen-de overval en een plan beraamt om de dader te pakken. Uit 1952.

Nederland 3
20.10 Dilemma. Advocate komt in conflict met haar echtgenoot, een verdediger die betrokken is bij wapenhandel. Met Alexandra Vandernoot, Johan Leyens en Thom Hoffman. In 1989 gemaakt door Belgische cineast Freddy Coppens.

RTL plus
20.15 Tammy and the doctor. Soort

Het staat allemaal in het Limburgs Dagblad.

**Nog geen
abonnee?**

**BEL GRATIS
06-02299**

Limburgs Dagblad

De duidelijke krant